

yeni demokrasî

Mayıs 88, Sayı: 10 Yıl: 2

Aylık Siyasi Dergi

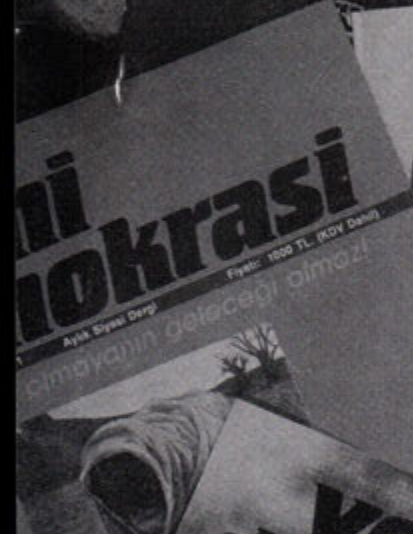
1200 TL (KDV Dahil)

*Komünarların, Şikago Şehitlerinin,
Ekim ve Şanlı Büyük Proleter Kültür Devriminin
Yeni Nesilleri*

1 Mayıs Şöleninde Meydanlardaydı!

Eli fazla küçük, çenem
büyümlü erdemim yapmam

Yeni Demokrasi 1 Yaşında

İÇİNDEKİLER

Başyazı.....	4
Devrimin şanlı yolunda ilerleyen halkın bayramı	
1 Mayıs.....	6
Onun meşalesi yolumuzu aydınlatıyor.....	9
Kitle çizgisine kısa bir yaklaşım.....	11
Milli mesele özünde pazar meselesidir.....	13
Kürecik Bölge Raporu.....	15
"Yılmaz Güney'e Özgürlük" Kampanyasını destekliyoruz.....	22
Sanatta her türlü baskıya son.....	24
Halka türkümüzü dinletebilmek.....	25
Açlığın içinden gül.....	26
"Bir"eycilik, "tek" yanlılık ya da inkarcılık resmi tarih.....	31
Birinci Dünya Savaşı sonrası Constantinople'da Kürt örgütlenmeleri üzerine bazı belirlemeler.....	40
İşkencelerde tavizsiz direniş geleneğini yaygınlaştırmak için yaşanmış tecrübelerden öğrenmesini bilelim-3.....	46
TBMM Başkanlığı'na Ankara.....	51
İran-İrak Savaşı ve Kerkük tartışmaları üzerine.....	54
Eli taşlı küçük generaller düzenli orduların yapamadığını yaptı!.....	56
İNF anlaşması ve sonuçları.....	63

Mayıs ayı, hem Türkiye proletaryası açısından, hem de dünya proletaryası açısından oldukça önemli bir ay. Şiarlar kulaklarımızda, anıları yüreklerimizdedir. Mayıs ayı kanla yazılmıştır. Türkiye proletaryasının ölümsüz siması, gök gözlü şahin İbrahim Kaypakkaya bu ay da Diyarbakır işkencehanelerinde katledilmiştir. Deniz, Yusuf, İnan bu ay da dara çekilmiştir. 1 Mayıs 77'de onlarca devrimci öldürülmüştür. 13 Mayıs'lar, 22 Mayıs'lar gün gün Mayıs ayı.

Biz her şeyden önce Türkiye'den tüm dünya proletaryasına, ezilen halklarına 1 Mayıs vesilesiyle bin selam diyoruz. Türkiye işçi sınıfına, emekçi halkımıza yine 1 Mayıs vesilesiyle yüzbin kere selam diyoruz.

Bu sayımızda 1 Mayıs kapak konumuz. Mayıs ayı olmasından dolayı İbrahim Kaypakkaya'nın anısına Kürecik Bölge Raporu'nu, Kitle Çizgisi ve Milli Mesele hakkındaki düşüncelerini bu sayımızda yayınlıyoruz. Yılmaz Güney ile ilgili hem Türkiye'de, hem de yurtdışında sanatçı-aydınların başlatmış oldukları kampanyaları destekliyor ve Yılmaz Güney'in kendi görüşlerine yer veriyoruz. İdam mahkûmu Sedat Yılmazsoy'un "halka türkümüzü dinletebilmek" başlıklı yazısını yayınlıyoruz. Yine Bursa Cezaevi'nde yatmakta olan Şair Mehmet Çetin ile Halit Bostancı'nın Açlık Grevi'nin içinde yaptıkları söyleyişi yayınlıyoruz. Kırşehir Cezaevi'nde tutsak olan Hacı Demirkaya'nın 1987 yılında TBMM Başkanlığı'na gönderdiği protesto mektubunu mahkeme kararlarıyla birlikte sunuyoruz.

İran-İrak Savaşı ve Kerkük tartışmaları üzerine görüşmelerimiz bu sayımızda bulabilirsiniz. Filistinli küçük generallerin mücadelesi ve Filistin sorununa bu sayımızda yer veriyoruz. İNF anlaşmaları ve sonuçlarını yine bu sayımızda inceledik.

7 yıl Metris Cezaevi'nde yatmış olan bir devrimcinin Yeni Çözüm dergisinde yayınlanan İstanbul cezaevlerinde devrimci tavırla ilgili görüşlerinin eleştirisini yer darlığından dolayı iki bölüm halinde yayınlıyoruz.

Son olarak dergimizin fiyatını 1200 TL'ye çıkardığımızı üzümlere okuyucularımıza bildiririz. Artık durumu tüccarlar gibi anlatmanın bir gereğini hissetmiyoruz. Aynı dertten tüm toplum müzdarip. Lakin iktidar demokrasi diye diye hem demokrasinin hem de basının anasını ağlatmaya yeminli. Üstelik bizim gibi "kendi küçük, gönlü büyük"lerin hali küllüm harap. Yoğun bir şekilde siyasi baskı altına alınmaya çalışılmamız sonucu her türden baskıyla karşı karşıya olduğumuz gibi, anti-demokratik toplantı kararlarıyla da ekonomik olarak çökertilmek, kamuoyunda ve okuyucular nezdinde öcü gösterilmeye, bizzat sürekli pratiğimizde yaşadığımız gibi okuyucularımıza dahi gözdağı verilmeye çalışılmaktadır. Bu cehennem zebanileri her yönlü saldırmaktadırlar ve saldırılarını sürekli artırarak sürdürmektedirler. Durum buyken artan fiyatlar, açıkça bizi ikiye katlamaya aday. Arkamızda ne bir holding, ne bir patron ne de reklam vb. gibi yan gelirlerimiz yok. Okuyucularımızdan, onların desteğinden başka kimsemiz yok bizim. Tüm bunlardan dolayı yine de giderlerin altında olan fiyat artışı normal karşılayacağınızı umuyoruz...

Dostlukla yeni bir sayımızda buluşmak dileğiyle...

YENİ DEMOKRASI

Umut Yayıncılık ve Basım
San.Ltd.Şti. Adına Sahibi:
Yusuf Uygun

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü:
Ali Sarıçimen

Yönetim Yeri:
Piyerloti Cad. 33-35/37
34400 Çemberlitaş-İstanbul
Tel: 528 09 33

Dizgi:
Maraton Dizgievi
Baskı:
Yeni Doğu Veb. Ofset
Dağıtım:
Hürriyet Holding A.Ş.
Hesap No:

Yusuf Uygun
Akbank Bahçelievler Şubesi
Hesap No: 6720-7/DHN
Yurtdışı Hesap No:
Akbank Bahçelievler Şubesi
Döviz Tevdiat Hesabı No: 6764-5

İlan Koşulları:

Arka Kapak	: 400.000 TL.
Kapak İçleri	: 300.000 TL.
Tam Sayfa	: 240.000 TL.
1/2 Sayfa	: 120.000 TL.
1/4 Sayfa	: 60.000 TL.

Abone Koşulları:

6 Aylık	: 6.000 TL.
1 Yıllık	: 12.000 TL.

Yurtdışı Abone Koşulları:

6 Aylık 30 DM-15 \$
1 Yıllık 60 DM-30 \$

DURUM İYİDİR

Mays ve Haziran güneşine benziyor dünyada ve ülkedeki devrimci kabarış. Kargaşalık ve bunalım içinde güzel, kararlı bir ilerleyiş var. Bağrında büyük atılımların dalgalı ilerleyişlerin tohumunu taşıyan kargaşalıklar, kaoslar iyidir. **Kitlelerin** sesizliği ve durgunluğu, hareketsizliği hoş değildir. Kitlesele eleştiri, kitlesel kıvılcım, demiri ve ateşi hayrete düşüren ve gök gürültüsünü andıran marşlar iyidir. Toprak milyonlarca ayağın hararetini özümleyorsa, sokaklar milyonlarca yumruk ormanına tanık oluyorsa bu iyidir. Sınıflı toplumlarda, yani altınçağa kadar, milyonların, değişik dillerde pırlanta gibi marşlara ve eylemlere durması fena halde iyidir.

Filipinlerde ormanlar son derece bahçiyardır. Çünkü nişangahında özgürlüğün ışıklı gamzesini taşıyan binlerce namlunun şarkısını dinliyor. Orada ırmaklar, tomurcuk ve toprak, insan emeğinin özveri ve onur güzelliğini imrenerek seyrediyor. Kamboçya'nın yüz akı, bağımsızlık güçleri Pnom Penh'e bir hayli uzaktır. Ama işgal tankları ülkeye girdiklerine pişmandırlar ve bereketli Mekong ırmağı kaçak doğuşen güçlerin zaferine her zamankinden daha çok inanıyor. Bağımsızlık halkların nihai kurtuluşa yürüyüşünde geçtikleri ve ilk büyük altın kapıdır. Afganistan işgalini yıllar önce açtılar ya da, dolaylı destekleyenler utanıyorlar mı acaba? Yalçın Küçük gibi hafif cinli, nev-i şahsına münhasır ve de gayretkeş kelleler, Rus bürokrat burjuvazisinin çekilme seferberliği karşısında ne diyorlar acaba? Dün işgali, işgalciden daha çok destekleyenler, bugün aynı derecede rezil bir savla meydana çıkarlarsa, "efendim bu Gorbaçov'un iyi neytinin bir nişanesidir. ABD'nin Vietnam'daki hezimetine benzetilemez" derlerse hiç şaşırmanın. Tüm dünya halkları çok iyi biliyor ki bu Afgan halklarının on yıllık destansı direnişinin bir sonucudur. Rus egemenleri öylesine sıkışmışlardır ki, ne pahasına olursa olsun çekilme ve kendi işbirlikçilerini kaderleriyle başbaşa bırakma telaşı içindedirler. Hiçbir halkın

kaderini kendisinin dışında hiçbir güc tayin edemez. İşte Gazze'de, Şeria boylarında eli taşlı, sapanlı küçük generalerin savaşı, Filistin ihtilalinin gözde vehası Gazze, kendi çocuklarının, kendi halkının, direnişini sevinç ve şaşkınlıkla izliyor. Siyonizmin akıllı şeflerinden Şimon Peres, "Bu olaylar nedeniyle İsrail, tarihinde ilk kez dünya çapında böylesine yalnızlığa düşmüştür" şeklinde konuşmak zorunda kalıyor. Yediden yetmiş seferberlik ve kitlelerin kararlı insiyatifi en modern orduları bile acz içine düşürüyor. Onları camilere saldırtmak zorunda bırakıyor. Sokaklarda ise savunma psikoza içine sokarak dirhem dirhem yıpratıyor.

Tüm bu hercümerç ve bağrında gelişen berrak ilerleyiş iyidir. Güney Afrika'daki kitle insiyatifi ve direnişi, Afrika halklarına ilham ve cesaret veriyor. Tüm emperyalistlerin dikkati burada yoğunlaşmıştır. Kitlelerin devrimci insiyatifi kırılmak ufkunu karartmak için ellerinden gelen tüm ince marifetleri gösteriyorlar. Bağımsız ve onurlu yaşamak söz konusu olunca kitleler tek yumruk haline geliyorlar. Nikaragua halkı, ABD emperyalizmine karşı kararlı birliğini ve diklenişini sürdürüyor. Ortega iktidarının, içerde demokrasiyi budama ve Rus oligarklarıyla yağlı-bağlı olma politikası bu güzel diklenişe gölge düşürüyor sadece. Latin Amerika halkları, şarkıda, dansta ve özellikle de başkaldırıda ustadır. Kendi iradesinin, göğün derinliklerindeki bir yıldız gibi özgürce ışmasını sever. Bunun içindir ki o, Peru'daki bilincin aydınlık hattına daha kolay girecektir. Amerikan emperyalizmi Latin Amerika'da kendi mevzilerini durmadan takviye ediyor, halklara gözdağı veriyor. Honduras'a çıkarma yapıyor, Panama'daki yönetimi devireceğini pervasızca açıklıyor. Daha şimdiden, ABD'nin Panama'ya yığıdığı asker sayısı Panama ordusunun mevcuduna erişti. Ama kendi çocuklarına sakal takarak, onlarla birlikte ölümün üzerine yürüten savaşçı halklarla hesaplaşmak zorundadır o. Ve bu hesaplaşma, Vietkong usulü hesaplaşma kuşağına girer, uzun kanlı ve acılı bir hesaplaşma

olacaktır.

Durum iyidir. Çeşitli halk sınıf ve tabakaları önderliğindeki bağımsızlık savaşları yaygınlık arz ediyor. Emperyalizm yeryüzünün çeşitli mevzilerinde darbeler yapıyor. Bu devrimci savaşların büyük bir bölümü proletaryanın önderliğinde olmamasına rağmen dünya proleter devriminin güçlenmesine hizmet ediyor. Bu tip bağımsızlık savaşları, bilinçli sınıf savaşlarının dostudur. Direnişe geçen milyonlarca bilinçsiz işçi yarı- sömürgelerdeki bağımsızlık savaşlarının anlamını daha iyi kavriyor. Direnişleriyle Ren havzasını aydınlatan onbinlerce demir çelik işçisi Kürdistan'daki peşmergenin meramını daha iyi kavriyor ve onların omuzlarını kendi omuzlarında daha iyi hissediyor.

Yerkürede durum iyidir. Devrim rüzgârı savaş rüzgârına nazaran ağırlığını daha çok hissettiriyor. Yıllardır sukûnet okyanusu imajını yaratan modern Rusya'da direnişler bu imajı kırmaya başlamıştır. Proletaryanın ve halkların biriken ve patlama öğeleri haline gelen sorunları, Glasnost ve perestroyka politikalarının gecikmeden uygulanmaya başlanmasına yol açmıştır. Modern devlet kapitalizminin bağrında ortaya çıkan bu reformlar, sınıf mücadelesinin ve toplumsal muhalefetin gelişmesini beraberinde getirmiştir. Baskı altındaki aydınlar işçiler ve halklar, daha yüksek perdeden konuşmaya, sokaklara ve meydanlara başlamışlardır. Aynı durum Çin'de ve diğer modern revizyonist ülkelerde de yaşanıyor ki bu çok iyidir. Halkların bir bölümünün, diğer bölümün mücadelesini çok uzun yıllar, sessizlik içinde seyretmesinden daha rahatsız edici birşey olabilir mi? Modern revizyonistler, egemen oldukları ülkelerdeki halkların, Güney Afrika halkının mücadelesini sokaklara dökülerek desteklemesinden dahi korkuyorlar. Bu tip kitlesel hareketlerin yarın kendilerine yönelme tehlikesinden ödleri kopuyor. Modern revizyonist ülkelerde baskıların gevşemesi mücadele açısından iyi bir durum yaratıyor. Sınıf mücadelesi, doğası gereği demokratik ortamı sever; böyle bir ortamda daha sağlıklı, daha güçlü bir tarzda filizlenip gelişir.

Dünyada durum iyidir diyoruz ama ülkemizde durum çok daha iyidir. Proletarya 12 Eylül darbesinden itibaren altı yıl suskun kaldı. Durumu kavrayamayan bazı aydınlarımızı küstürdü. Şimdi grev-

leri, mitingleri ve çeşitli direnişleriyle aynı aydınların hayranlığını kazanıyor. Proletaryanın önünde taktik olarak çok güçlü bir devlet cihazı var. Ama bugün onun mücadelesini asıl engelleyen, oyalayan ve saptıran, sendika, ağalarının her yere dal budak salan gerici cihazıdır. Bu cihaz, dalgakıran rolünü oynuyor. Ama dalgalar öylesine güçlüdür ki bu cihazı zaman zaman kendisiyle birlikte sürüklüyor. Eylemsizliğe yürekten inanan bu sendika ağaları cihazı şimdi, "büyük eylemlerin potansiyelini küçük eylemlerle erit, büyük tehlikeleri küçük tehlikelerle engelle" taktiğini izliyor. Bununla birlikte bu sendika ağaları cihazının büyük bir bölümü, burjuva muhalefete bağlı olarak hükümet blokuyla çatışıyor. Biz bugün sendika ağalarının sürüklenen önderliğine rağmen, proletaryanın mücadelesini yürekten destekliyoruz. Ve sendikalarda, sınıf sendikacılığına içtenlikle inanan tüm devrimci demokratik güçlerin, dar grup çıkarılarını bir yana iterek, hep birlikte sendika ağaları cihazına karşı etkin bir mücadele vermelerini proletaryanın devrimci atılımı açısından önemli görüyoruz. Mevcut durum, geleceğin geniş çaplı ve çetin mücadele karakterine işaret ediyor. Şehir küçük-burjuvazisi, proletaryanın mücadelesini desteklemeye ve bağımsız kitlesel hareketlerle kendi haklarına sahip çıkmaya şimdi her zamankinden daha yatkındır.

Köylülük şimdilik kabuslu uykulara dalmak ve zaman zaman sızlanarak homurdanmakla yetiniyor. Bununla birlikte Kürdistan sorunu canlılığını koruyor. Bir bakıyorsunuz egemen sınıflar mağaradaki üç-beş gerillayı yok etmek için, mağaranın üstüne tonlarca dinamit yığıp patlatıyorlar. Bir bakıyorsunuz, Dersim dağlarında gerilla cesetlerini dizi dizi sıralamış arıyorlar. Bir bakıyorsunuz Kürdistan'ın bilmem neresinde bir çırpıda yirmiyi aşkın gerilla öldürülmüş bir helikopter düşürülmüş subaylar, erler gitmiş... Kürdistan'da 9'dağlı Türkler'le "Ovalı Türkler" in bu savaşı daha ne kadar sürecek? Devletle hesaplaşmayı programına koymuş bu iki silahlı örgütün daha uzun yıllar direneceğini, bunlara başka örgütlerin de katılacağını söylemek için müneccim olmaya gerek var mı? Sorun ciddi ve derindir, sınıfsal ve ulusaldır. Onbinlerce asker dağ-taş seferber olmuştur. Ve bu savaş, Kürt orta burjuva ve küçük ve orta çaplı toprak ağaları arasında da yankısını bulmuştur.

Gazetelere ve dergilere şöyle bir gözatan, burjuva partilerinin içini ve meclisi şöyle bir göz ucuyla kolacan eden her ham kafa bu gerçeği görüyor. Kürdistan'daki savaş dünyada ve ülkede taze müttefikler, bazen de umulmadık müttefikler kazanarak koruyor canlılığını.

Aydınlarımızın, devrimci demokratik basının canlılığı da iyidir. Hiçbir ileri Avrupa ülkesinde politika bu denli sancılı, gelecek vaadedenden, yaşama dolu, duru ve civıltılı değildir. Sınıf mücadelesi canlanınca herşey canlanıyor. Proletaryanın ve halkın muhalefeti çeşitli, egemen sınıf blokları ve partileri arasındaki dalaşı kızıştırıyor. Partiler içindeki hizipler birbirleriyle daha ciddi hesaplaşmalara giriyorlar. Egemenler arasındaki bu çatışma, merkezi baskının dumura uğramasına, halk muhalefedinin yükselmesine yol açıyor. Miting meydanları, uyanan yığınları peşlerine takarak birbirlerine saldırmanın, birbirlerini alt etmenin are-

naları haline geliyor. Egemen sınıflar arasındaki tepişmeleri alkışlıyoruz. Daha çok tepişme daha çok parçalanma tarihsel ilerleyişe hizmet ediyor, mevcut durumu iyileştiriyor. Beyaz Saray ya da Pentagon içindeki tepişmelerin şiddetlenmesi kötü müdür? Genel olarak sınıf mücadelesi tepişmeyi, tepişme sınıf mücadelesini şiddetlendirir. Sınıf bilinçli proletarya bundan ustaca yararlanmasını bilirse durum daha da iyileşir, suların ve ufkun berraklığı artar.

Kıscası dünyada ve ülkede durum iyidir. Tek ciddi bir olumsuzluk vardır ki o da, sınıf bilinçli proletaryanın içinde bulunduğu dağınıklık ve kargaşadır. Hayat, "sana büyük olanaklar ve fırsatlar sunuyorum" diyor ona, ama o, henüz bilinen o ünlü yeteneğini gösteremiyor. Şiddetlenen sınıf mücadelesinin kendisi, bilinçli çabaları bilinen o büyük yeteneğe dönüşürecektir. Bundan hiç kimsenin kuşkusu olmasın.

Devrimin Şanlı yolundan ilerleyen halkın bayramı 1 Mayıs

Proleter dünya devriminin anlamlı mücadele günlerinden olan 1 Mayıs'ı, Marksizm-Leninizm-Mao Zedung Düşüncesinin, emperyalist-kapitalist dünyayı altederek yerine sınıfsız, sömürsüz, baskısız yepyeni bir dünya yaratmaya muktedir ruhuyla selamlıyoruz... Enternasyonal proletaryanın bu büyük bayramını, devrim, sosyalizm ve sınıfsız toplum mücadelesi için "bir kılınc darbesiyle paramparça

olmaktan korkmayan"ların cesaretiyle, emperyalizme ve uşaklarına meydan okuyarak selamlıyoruz! Proletarya enternasyonalizminin sembolü bu şanlı günü, "Bütün ülkelerin işçileri birleşiniz", "Bütün ülkelerin işçileri ve ezilen halkları birleşin" prolalalarını haykırarak ve bu ruhla her türlü engelin, zorluğun üzerine enginleri fetetme ruhuyla yürüyeceğimizi yineleyerek selamlıyoruz.

Bu 1 Mayıs'ı, "benim ülkem", "benim devrimim" şeklindeki dar ulusalcı bir mantıkla değil, dünya proleter devriminin bana yüklediği görevler, benim payıma düşenler yaklaşımıyla hareket edenlerin ruhuyla selamlıyoruz.

İlan edilişinden bugüne kadar geçen 99 yıl boyunca karşı-devrimin, reformizmin, her cins oportünizmin yozlaştırma, saptırma girişimlerine

karşı, devrimci proletarya tarafından şanına layık şekilde kutlanan, bugün de meydanlar yine sloganlarla çınladı. Devrim, sosyalizm ve sınıfsız toplum için mücadele mesajları sadece meydanlarda haykırılan şiarlardan ibaret kalmamıştır. And dağları, Filipin ormanları Çar-ı Mazumlar'ın diyarı, Filistin ve Türkiye gibi daha nice yerlerde enternasyonal proletaryanın gün geçtikçe yükselen kavgası bu şanlı günde yine kükredi.

Enternasyonal proletarya, yürüyüşler, mitingler, boykotlar, direnişler gibi çok çeşitli eylemlerle ve karşı-devrimin bütün bastırma ve kuşatmalarını onun anladığı dilden cevaplayarak bu 1 Mayıs'ta da siyasal arenadaki görkemli yerini aldı.

Karşı-devrime, 1 Mayıs'ta hüsrana uğrayan kaçınılmaz sonuçları yeniden daha iyi tattırılırken, "zincirlerinden başka kaybedecek hiçbir şeyi olmayan ama kazanacakları koskoca bir dünya olan"ların yürekleri daha da şevklenmiştir. "Devrimin şanlı yolunda ilerleyen halkın", "işçinin, emekçinin" bu büyük bayramında eski dünyanın köleleri, yeni dünyanın yaratıcıları daha büyük bir hınç ve geleceğe inançla zulüm ve sömürünün üzerine yürümüştür.

Asalakların kollara vurduğu prangalar yeni dünyanın öncülerini durduramayacaktır. Karşı-devrimin zindanlarında, işkence tezgahlarında, pusularında ve her yerde o büyük gücün sesi daha gür yankılanacaktır.

Lima'dan İstanbul'a, Delhi'ye, Manila'ya, Madrid'e, Şikago'ya, Paris'e, dalga dalga ulaşacak devrimci proletaryanın mesajları. Haiti, Güney Afrika, Afganistan, Kamboçya, Filistin, Kürdistan, Şili, Sri Lanka, Kuzey İrlanda ve daha nice yerlerdeki mazlum halkları daha da şevklendirecektir bu mesajlar. Selam o büyük güne! Selam 1 Mayıs'a!

Bütün saldırı ve yasaklamalara göğüs gererek, tren raylarına, Taksim'lere kızıl kanını akıtarak, emperyalist işgallere aldırılmayarak

bu şanlı bayramı bugüne kadar kutlamış olan Türkiye işçi sınıfı; öüne çıkarılan bütün barikatları, engelleri aşarak yine bu büyük günde şanlı geleneğini 1 Mayıs'ın simgesi olan Taksim alanına doğru harekete geçerek göstermiştir. Selam Türkiye işçi sınıfına! Selam yarınları nakış nakış işleyerek yaratanlara! Ve selam onun zindanlarda, dağlarda ve bilcümle yerlerindeki!

Bu 1 Mayıs'ı emperyalist-kapitalist dünyanın başlıca çelişmelerinin iyice kızıştığı, devrim için fırsatların yoğunlaştığı, aynı zamanda emperyalist savaş tehlikesinin bugün devrim esas akım olmasına rağmen ciddi boyutlardaki varlığını devam ettirdiği koşullarda karşılaşıyoruz.

Bugün fırtına merkezleri olan sömürge, yarı-sömürgelerde devrimci dalganın yükselme yönünde seyrettiği, batıda "sükunet" in kargaşaya dönüştüğü bir atmosferle 1 Mayıs'ı yaşadı. Güney Afrika varoşlarını döven emekçinin yığınların gür sesi, Afrika'nın bahtının hiç de "kara" olmadığını müjdeliyor. Tamil'lerin sesi Sri Lanka'yı mücadeleye çağırıyor. Haiti, Kuzey İrlanda, Kürdistan, ezilen uluslara, mazlum halklara baharı müjdeliyor. Batı Şeria ve Gazze'de Filistinlilerin esen kasırgası yürekleri ferahlatıyor. Kamboçya, Afganistan, Eritre meydan okumaya devam ediyor.

And Dağları, Filipinler daha bir görkemli konuşuyor! Geleceğin nasıl kazanılabileceği ve parlaklığını en çok onların türkülerinden öğreniyoruz. Türkiye'de objektif durumun devrim lehine gittikçe elverişli bir hale geldiği ortamda giriyoruz.

Ekonomik ve siyasal buhran derinleşiyor. Sistem daha büyük açmazların girdabında. Egemen sınıflar arasındaki çatışma iyice alevli, halk muhalefeti şahlanmaya meyilli yükselişini sürdürüyor. Düzen daha bugünden Şirnak ve Munzurlar karşısında zorlanıyor. İşçi sınıfımız, yığıt gençliğimiz yekini p ayağa doğrulmaktadır.

Zindan'lar yeni "kelebek" filmleri oynuyor. Köylülük huzursuzlu-

ğunu çeşitli homurtularla dile getiriyor. Aydınlar geçmişe nazaran daha hareketli. Çalan tehlike sinyallerini bazı hakim sınıf güçleri dahi itiraf etmek zorunda kalıyorlar. Bunun yanında yedek lastik görevi gören SHP pohpohlanarak öne sürülüyor, mücadelenin önünü almaya zorlanıyor. Yani siyasal tansiyonun iyice yükseldiği, devrimci durum ve devrimci dalganın ilerleyişini devam ettirdiği ve koşulların her zamankinden daha çok "daha ne bekliyorsunuz" diye bağırıldığı koşullarda 1 Mayıs'ı yaşıyoruz. Yavaş, ertelemeci, "biraz daha bekleyelim" laflarıyla hareket, bu dönem hele hele hiç kabul edilemez. Görev her alanda ilerleme olmalıdır. Devrim mesuliyetinin icraası için başka hiçbir gidiş kabul edilemez. Bas bas bağırarak görevlere cevap için ilerlemeden başka çare yok. İşçi sınıfının sendika ağalarını dahi mücadeleye zorlayan mesajları, gençliğin daha radikal biçim alan başkaldırısı, katmerli bir zulüm içinde mayalanarak feryat eden Kürt sorunu gerçeği bunu gösteriyor. Emri yerine getirmeye hazır mıyız? Hazırsak daha da ilerlemeci bir ruhla hareketten başka çıkış olmadığını kavramalıyız!

Hakim sınıflar sahip oldukları sistemin kendi düzenleri içinde çare bulunamaz çelişmelerinin iyice derinleştiği ortamda bunamış ve çıkışsız durumdadırlar. Bekleyecek miyiz? Hayır diyorsak eğer, kolay değil, en zor olanı başarmak için devrimci saflarda yıkılmaz bir birlik için görev başına! Bilinmelidir ki, Marksizm-Leninizm-Mao Zedung Düşüncesinin kendisine temel almayan her hareket, yığınların kendiliğinden başkaldırısı başarıya götürmeyecektir.

Irak'taki Kürt Ulusal Hareketi'nin, Filistin'li küçük gerillaların, ölümü türköl gösterilerle kucaklayan Güney Afrikalı karaların görkemli mücadelelerinin zayıflığı tam da buradadır.

Aynı şekilde hiçbir geriçi güce dayanmayan, gerçek kurtuluş yolunda ilerleyen Peru'daki kavga gösteriyor ki, ML-MZD ile donanmaktan başka gerçek çıkış yoktur.

1 MAYIS 1 MAYIS İŞÇİNİN, EMEKCİNİN BAYRAMI!

1 Mayıs'ın 102. yılındayine coşku vardı alanlarda. Doğuşunun kavga naraları yoktu ama, işçi sınıfı yine alanlardaydı. Her türlü engellemeye, yozlaştırılmaya, burjuvazinin kuyruğuna takma girişimine rağmen, proleterya kendi kurtuluşunun simgesi olan 1 Mayıs'a sahip çıktı.

Almanya'nın en büyük sendikası olan DGB, "herkese iş ve adalet" şiarı altında 1 Mayıs'a çağrı yaptı. DGB sendika ağaları, heryıl olduğu gibi bu yıl da, işçi sınıfının mücadele geleneğini bir مراسم geçidiyle pasifize etmeye çalıştı. Alanlara toplanan binlerce işçi, reformist vaatlerle uyutulmaya çalışıldı.

1 Mayıs'ın yaratıcısı ve devam ettiricisi olan işçi sınıfı, bu olumsuz gidişata fazla seyirci kalamayacağını ve satılmış sendika ağalarının o çirkef yüzünü açığa çıkaracağını adım adım yaşamaya başlıyoruz. 1 Mayıs'ta konuşmacı olan SPD'lileri, satılmış sendika ağalarını çeşitli biçimlerde protesto ettiklerine tanık oluyoruz. Bundan da öte, DGB'ye karşı eylem içinde bloklar oluşturma ve hat-ta, alternatif 1 Mayıs'lar örgütlemeye kadar varan eylem biçimleri artık gözlenir oldu.

Bu 1 Mayıs'ta "her kese iş" belgisiyle katılan DGB, Almanya'nın NRW bölgesinde güçlü bir protestoyla karşılandı. Her yıl, DGB'nin saflarında Duisburg kentinde alanları dolduran işçiler, bu yıl adeta DGB'yi yalnız başlarına bıraktılar.

Duisburg Rheinhausen semtinde bulunan ve yaklaşık 5 aydır iş yerlerini koruma mücadelesi veren Krupp işçileri, kendi pratik deneyimleriyle DGB'nin

gerçek yüzünü gördüler. Krupp fabrikasının kapanma kararıyla birlikte binlerce işçiye çıkışlar verilmeye başlandı. Krupp işletmesinde başlayan krizin yükünü işçi sınıfının sırtına yüklemeye çalışan emperyalist burjuvazi, her türlü yolu deneyerek direnişi kırmaya çalıştı. Kendi işyerlerini koruma mücadelesi veren Demir Çelik işçileri yaklaşık 5 aydır çeşitli biçimlerde direniyor ve işyerlerini koruma mücadelesi veriyorlar.

Bu 5 aylık tecrübe, DGB'ye bağlı IGM sendikasının işçinin değil, patronun dostu olduğu ve mevcut burjuva devletni koruduğunu ortaya çıkardı. Krupp işçilerini yalnız bırakmaları yanında, önerdikleri "devletleştirme" önerileriyle de burjuva devletini işçi dostuymuş gibi göstermeye çalıştı. Bununla da "özel sermaye insafsız"mış, "devlet sermayesi" ise "insaflı"ymış imajını vererek kendi safını açıkça belirledi DGB. IGM'in 1987'de sunmuş olduğu "Çelik politikası programı"nda bu durum açıkça ifade edilmektedir.

DGB'nin önerdiği çözüm yöntemi, burjuvazi tarafından dikkate alınmıyor değil. Kitlesel olarak işsizlik baskısı altında bulunan Krupp işçilerinin yoğun mücadelesi sonucu, burjuvazi, gelişen bu mücadeleyi boğarak devletleştirme" önerisini kabul edebilir. Bu durumda devlet sermayesi, daha az baskıcı ve kitlesel çıkışları önleyici bir etmen olarak sunulmaktadır işçi sınıfına.

Gerçek durumun böyle olmayacağını, işçi sınıfı kendi pratik deneyimleriyle gördü. Devletin bu direniş karşısındaki tutumunu da yakinen biliyor. "Devletleştirilen" firmalarda da toplu çıkışların devam ettiğini ve durmayacağını etinde kemiginde hissediyor. Geçti-

ci başarılarını uzun vadede başarısızlığa döntüleceğini ve yeniden durumun kötü olacağını iyi bilen Rheinhausen Çelik işçileri, kararlı mücadeleden yana tavır koydular. "Herkese iş ve adalet" diyen DGB'nin işçileri nasıl sattığını ve çelik tekellerinin imdadına nasıl yetiştiğini kendi acı deneyleriyle gören işçiler, kendi işyerlerinde kurdukları komiteler öncülüğünde mücadelelerine kararlıca devam ediyorlar.

1 Mayıs 1988 yaklaştığında Krupp işçileri DGB'ye alternatif yürüyüş üzerine tartışmaya başladılar. Direnişe öncülük eden komite alternatif 1 Mayıs'ın yapılmasını karar altına aldı. Eylem alanı ise, Krup direnişinin alanı olan 1. kapı olarak belirlendi. Artık 1 Mayıs vardı Duisburg şehrinde. Birinin öncüsü işçiler, birinin öncüsü ise DGB sendika ağaları. Biri gerçek 1 Mayıs, birisi de sahtel!

Duisburg kentinde ve yakın çevrelerde, satılmış DGB'yi alanda yalnız bırakın; Çelik işçilerinin mücadelesine güç katan bildiriler, el ilanları, afişler boy vermeye başladı. Belki de, en büyük rahatsızlığı yaşıyordu DGB. İşçilerin örgütü olduğunu ilan eden DGB işçilerin bayramı 1 Mayıs'ta işçileri yine yalnız bırakmış ve kendi bildiğini okumuştur.

1 Mayıs günü, böylesi bir ortam yaşanarak alanlara gelindi. Krupp fabrikası önünde toplanan binin üzerinde yerli ve yabancı işçi, hep bir ağızdan, Almanca ve Türkçe "Yaşasın 1 Mayıs, Yaşasın Enternasyonal Dayanışma, Krupp işçileri yalnız değildir, Kahrolsun Emperyalizm" sloganlarını haykırdılar. İşçilerin gür ve militan sesi coşkulı bir ortam yaratmıştı. DGB'nin geleneksel merasim geçidine hiç mi hiç benzemiyordu. İşçiler, kendi bayramlarına kendileri sahip çıkıyordu artık. Yerli ve yabancı işçiler, aynı sloganları atıyor ve Enternasyonal marşını hep bir ağızdan söylüyorlardı. İşçi semtini yaklaşık iki saat dalaşarak yeniden fabrika önüne gelen işçiler daha bir kalabalıklaşarak bir miting yaptılar. Almanca ve Türkçe yapılan konuşmalarda, 1 Mayıs'ın anlamı ve önemi vurgulanarak Krupp işçilerinin kararlı mücadelesi anlatılarak dayanışmanın önemi vurgulandı ve DGB'li ağalar teşhir edildi. Türkiyeli işçiler, kendi ilkelere kutlanamayan ve yasak olan 1 Mayıs'ın kutlanması özlemini dile getirerek selamlarını iletiler Türkiye'deki ve dünyadaki diğer sınıf kardeşlerine, Filistin'e, Kürdistan'a, Filipinler'e, Peru'ya...

İŞÇİLERİN BAYRAMI 1 MAYIS YAŞAYACAK!

SELAM TÜRKİYE İŞÇİ SINIFINA!

Yeni Demokrasi-Köln
Muhabiri

ONUN MEŞALESİ YOLUMUZU AYDINLATIYOR.

ALİ DOLUNAY

Kaypakkaya'nın yazıları, onun beş yıllık profesyonel devrimci hayatının bir ürünüdür. Bu görüşler, hayatının son iki yılında yazılı hale gelmiştir. Kaypakkaya'nın bu görüşlerini, uzun yıllar çöl sessizliğine gömülen Türkiye sosyalist, komünist hareketinin o kasvetli, o umutsuz, içler acısı, kara bulutlu gökkubbesinde birdenbire ortaya çıkan bir kılavuz yıldızına, bir kutup yıldızına benzetebiliriz. Bu yıldız, ortaya çıkışıyla birlikte, birkaç yıl dostlarının ve ideolojik planda düşmanlarının saygınlığına şaşkınlıkla karışık suskuluğuna tanık oldu. Eğer düzenin o kelle isteyen karanlık kaba çılgılığı, yani Kaypakkaya'nın görüşlerine karşı ilk Salvo ateşi diyebileceğimiz iddianemis olmasaydı, biz bu sessizliğe anlamlı bir sahra sessizliği de diyebilirdik. İddianmeden üç yıl sonra bu sessizliği ilk kez Doğu Perinçek grubu bozdu. Bu grup, Kaypakkaya'nın görüşlerine karşı her alanda sistemli bir saldırı başlattı. Saldırı bir yıl sonra yankısını buldu. Değişik türden oportünist grupları yedeğine alarak daha güçlü bir eleştiri cep-

hesi haline geldi. Ve bu cephenin büyük bir bölümü, aynı silahlarla, ama bu kez daha açık ve cüretli bir tarzda Mao'ya karşı saldırıya geçti.

Kaypakkaya'nın tezlerinin, iddianameden, değişik türden oportünist, revizyonist görüşlere kadar geniş bir cephe tarafından saldırıya uğraması kaçınılmazdı. Kaçınılmazdı çünkü:

İlk olarak, bu tezlerden birisi, Türkiye devrimci hareketini kendi kuyruğuna takan, Türkiye gençliğinin ve aydınlarının devrimci, demokrat ruhunu karartarak onları kendine secde eder hale getiren genç Türk komprador burjuvazisine karşı-elli yıllık bir suskunluktan sonra - açılmış güçlü, sosyalist bir ateşti. Bu ateş sözkonusu burjuvazinin işbirlikçi sınıf karakterini değişik yönleriyle açığa çıkardı. Onun, işçi ve sosyalist harekete karşı ikiyüzlü, kurnaz, komplocu yüzünü teşhir etti. Onun her türlü muhalefete, özellikle de Kürt milleti başta olmak üzere diğer ezilen milliyetlere karşı akılalmaz zorbalığına dikkati çekti. Anti-işgalci karakterine işaret ederken, onun bağımsızlığı değil, "yarı-sömürge bağımsızlığını" temsilettiğini ortaya koydu. Kaypakkaya bu görüşüyle, Türkiye devriminin önündeki çok önemli bir politik ve ideolojik engeli aşmış oluyordu.

İkinci olarak O, Leninizmin milli soruna ilişkin canalcı ilkelerini yaratıcı bir tarzda ülke gerçeğine uyguladı. Bu, dönemin tüm sosyal-şöven, oportünist görüşlerinin yerle bir edilmesi demektir. Türk ve Kürt proletaryasının yeni ve güçlü bir silaha; milli sorunun gordiyom düğümünü çözebilecek, ezen ve ezilen ulus sövenizmini canevinden vurabilecek biricik silaha kavuşması demektir. Bu, Türkiye devriminin temel bir sorununun ilk kez bu derecede parlak ve kapsamlı bir şekilde açıklığa kavuşması demektir. Bu, sözde Türkiye sosyalistlerinin devrimci, demokrat aydınlarının, milli soruna ilişkin elli yıllık suskunluklarına ve ihanetlerine indirilmiş güçlü bir darbe demektir.

Üçüncü olarak O, Cumhuriyet tarihinin ilk kez özlü ve parlak bir tahlilini yaptı. Buna bağlı olarak, Türkiye devriminin niteliğini ve izleyeceği yolu, yalın ve duru bir tarzda ortaya koydu. Mao Zedung'un Marksizm-Leninizm'in hazinesine yaptığı katkıları le silahlanarak, modern revizyonizmle arasına kalın çizgiyi çekmiş ve devrimin yolu teori ve taktiklerinin ülkemiz somut gerçeğiyle bütünlüğünü sağladı. Parti, ordu, ittifaklar, cephe ve benzeri önemli sorunları, kendinden önceki oportünist ve revizyonist görüşlere saldırı temelinde açıklığa kavuşturdu. Leninist çalışma tarzını ve kitle çizgisini, sıcak mücadelenin hareket zemini ve ruhu haline getirdi. Onun çalışma tarzı, kadrolar, örgütlenme ve mücadele sorununa ilişkin görüşlerini okuyanlar, bu görüşlerin dokusunun güçlü Leninist bir öğeyle bezendiğini görürler.

Yukarda sıraladığımız üç noktaya bağlı olarak Kaypakkaya, faşizm ve faşizme karşı mücadelede sorununda ülkenin sosyo-ekonomik yapısını tahlil yönteminde, proleter enternasyonalizmi ve proletarya diktatörlüğü altında devrimin sürdürülmesi sorununda, dünya sosyalist hareketinin sınanmış ilkelerini ve en son tecrübelerini, ülkedeki sınıf mücadelesinin toprağına indirdi.

Kaypakkaya'nın görüşlerini kendine temel alarak yükselen proleter devrimci hareket onbeş yıldır O'nun görüşlerini uygulamanın ve onu aşmanın uğraşı içindedir. Bir yandan ona eleştirel yaklaşırken, diğer yandan Marksizme yabancı akımların saldırısına karşı Onu bir havari titizliğiyle savunmaya çalışmıştır. Gelgelelim ki onu, kendi görkemine layık bir tarzda savunmada yetersiz kalmıştır. Hareketin Onun çevresinde kurduğu savunma mevzileri son derece cılız kalmıştır. Bu zayıf savunma mevzilerinin üzerinden aşan ŞER rüzgârları, Kaypakkaya abidesini değil yıkmak, onda iz bile bırakmamışlardır. Olsa olsa bu abidenin baki kalan kubbesinde hoş bir seda (!) bırakarak çekip gitmişlerdir. Şimdi bu rüzgârların gittikleriyeni yerleri ve yönelimlerini ibretle izliyoruz.

Sözünü uzatmaya hiç gerek yoktur. Eğer insanlık, gelecekte bir altınçağ panteonu kurarsa, hiç kuşku yok ki, bu panteonun eskiden adına Türkiye denilen kesiminde, genç ve ateşli bir sosyalist önderin, bir inanç ve direniş sembolünün, defne çelengi içindeki başına, ışıklandırılmış kasketli başına yer verecektir.

Kaypakkaya'yı savunmalıyız. Uygulamalı, eleştirmeli, aşmalı ve yeniden aşmalıyız.

KİTLE ÇİZGİSİNE KISA BİR YAKLAŞIM

Tufan ÖZGÜR

Aydın gayretliyle siyaset yürütmeye çalışan, bir avuç aydını her şey gören, onların öfkesine tapan, yığınları hesaba katmayan aksine onlara atıl görev biçen her cins fokoculuğa olduğu kadar, yığınlara dayanma adına en vasi kesime adepte olan veya en fazla yığınlar seviyesinde siyaset sürdüren kuyrukçuluğa karşı Marksist-Leninist kitle çizgisi bunun şekillendirdiği çalışma tarzının doruk seviyede özümsemesiydi Kaypakkaya.

Öncelikle o gerçek kahramanların yığınlar olduğunu, onlara güvenip dayanmanın ve doğru çizgi temelinde harekete geçirilmesinin önemini derinden idrak etmiştir. Bu konuda her cins dogmatik, dar deneyci, buyrukcu, sekte, kuyrukçu pozisyonla Kaypakkaya'nın çizgisi arasında kalın bir ayırım çizgisi vardır.

Kaypakkaya, devrimci sosyalist çalışma stiline kitlelerden hareket edip, yine kitlelere dönme (kitlelerden kitlelere) prensibine dayanması gerektiğine işaret ediyor. Bu ne demektir? Bu yığınların dağınık, sistemsiz görüşlerinin toplanması bilimsel laboratuvarın süzgecinden geçirilmesi, sistemli hale sokularak ye-

niden kitlelere götürülmesi, uygulanması ve pratikte doğru veya yanlışlığının sınanması ve bu yolun sürekli olarak izlenmesi demektir.

Yığınlara gitmeyen, onlardan öğrenmeyen yani yığınların öğrencisi olmayanı bilmeyen bir proleter devrimci, onlara öğretmenlik de yapamaz. Bu yolu izlemeyenler, yığınları harekete geçiremezler. Yığınlar hiç bir şekilde yek pare bir bütün olarak değerlendirilemez. Her yerde ve her zaman başlıca üç kesime rastlamak mümkündür. Faaller, ortada kalanlar, geri olanlar, Proleter devrimci faaliyet en ileri kesime dayanan, siyasetin tesbitinde faal olanları temel alan ve onların önünde, onlarla birleşerek arada kalan kesimi ileriye çekmeye çalışmayı içerir. Devrimci sosyalistler bu ileri kesimi dayanak yapma yerine arada kalan ya da geri kesime oturma siyasetini hiç bir şekilde benimseyemez. Ve zaten benimserse kuyrukçu, burjuvaliberal yolu tutmuş demektir. Bu yolla düzenin yörüngesine hapsolunur, statükoculuk resmileştirilir. Bu yolla yığınların devrim için harekete geçirilmesi gerçekleştirilemez.

Marxist-Leninist kitle çizgisi Türkiye toprağında en ileri seviyede temsil eden Kaypakkaya, militan sosyalist çizgi ile "anti"leri arasındaki ayırma net olarak dikkat çekti. İleri bölgelerin ileri kitlelerine dayanmayı, Jakoben mücadele doğrultusunda harekete geçmeye meyilli ileri kesimin önünde olmayı, ateşi kuru yerde tutuşturmayı bu yolla ara bölgeleri ileri çekme, geri kesimi kazanma veya en azından tarafsızlaştırmayı proleter devrimci çalışma tarzının uygulanması olduğu gerçeğini Kaypakkaya ML-MZD temelinde ortaya koydu. İbrahim, acil talepler yoluyla kitlelerin bilinçlendirileceğini, en geniş, en yaygın, en kabul edilebilir talepler ve mücadele metoduyla yığınların devrim için seferber edilebileceğini vaaz eden her cins reformizmine güçlü darbeler indirdi.

Ekonomizmin aşamalı bilinçlendirme şeklindeki artık, posası çıkmış teorilerine karşı yığınların geniş siyasal teşhirler yoluyla köklü bir tarzda sisteme karşı mücadeleye sevkedilmesinin önemine bir kez daha parmak basan Kaypakkaya, bu doğrultuda Jakoben mücadelenin dönüştürücü ve eleştirici gücünü berak olarak ortaya koydu. Doğru bir siyasal çizgi ve bunun aracı militan bir önderlik ve örgüt olmadan yığınların aktifte olsa faaliyetlerinin sonuca götürmeyeceğine de Kaypakkaya açıklık getirdi. Marksizm-Leninizm-Mao Zedung Düşüncesinin çizgisine ve devrimci kitlelere, kendi gücüne dayanma, kitle çizgisinin vazgeçilmez bir öğesidir. Öncünün kendi dokusunu proletarya ve yoksul köylülerin en seçkin unsurlarıyla örmesi gerekliliğine doğru bir pratikle cevap veren Kaypakkaya, açtığı yolda daha da ileriye gitmeli ve onun sınıf mücadelesinde öncüye bağlı Jakoben halk güçlerinin yaratılması, yaygınlaştırılması, geliştirilmesini en önde gelen ve temel görevlerden biri olarak tesbit eden emerini Jakoben köylü mücadelesiyle yükseltme ile yerine getirmeliyiz. Ve yine bunu besleyecek, öncüyü sarabilecek mücadeleciler geniş kitle örgütlerinin yaratılması sorununa ciddiyetle eğilmeliyiz. Devrimci demokrat güçleri günlük pratik faaliyette öncünün çizgisinin uygulanması işine dahil etmede titiz olunmalı ve bu konuda her cins tereddütü, çekimser, ertelemeli, kuşkucu, muğlak, kendilligindenci politikaları bir kenare bırakmalıyız.

Köylülüğün örgütlenmesinde, köylük alanlarda öncünün komiteleri ve onun önderliğinde Jakoben birimleri, yanısıra kooperatif vb. gibi örgütlenmelere de gerekli önem verilmesi gerekliliğindedir dikkati çekmektedir. Kaypakkaya salt Jakoben bakış açısı şeklinde kendini gösteren çeşitli hatalarada dikkati çekmişti. Köylülüğün Jakoben mücadele doğrultusunda örgütlenmesine büyük bir önem verilmesinin

zaruriyetine dikkat çekerken, diğer taraftan bunlara hizmet edecek şekilde köylülerin kitle örgütlerinin yaratılması işi de savsaklanmamasını vurgular. Bu konularda ki bariz yeteneksizlikleri süratle aşılmadan devrimci kitle çizgisi veya çalışma tarzı hoş bir eda olarak kalma durumundan öteye geçemeyeceğini sürekli vurgular. Marxist-Leninist kitle çizgisi mücadele metodunu imkanlara göre ele alan, mücadeleyi elle tutulur sonuçlar vaad edecek temele çeken, kitlelerin mevcut eylemiyle yetinme ve o seviyedeki eylemi yaygınlaştırmaya yükseltmeye soyunan ekonomist vasat çizgi ile Kaypakkaya'nın çizgisi karıştırılmamalıdır. Marxist-Leninist kitle çizgisi ve çalışma tarzı en başta genel plana denk düşecek ve onun ruhuna uygun mücadele zemininde hareket eden, yığınları bu genel plana yakınlaştırma işini hiç bir şekilde akıldan çıkarmayan "süreç olarak taktik" değil, plan olarak taktik fikriyle yola çıkan, herşeyi stratejik başarıyı yakınlaştırmanın hizmetine sokmayı amaç edinir.

Proletarya yine Kaypakkaya'nın düşünceleridir. ideolojik, politik, stratejik ve taktik yönlendirmesinin yanısıra kitle inşiyatifinin, müdahaleler cendresi içine alınarak iğdiş edilmesi eğilimlerine karşı uyanık olunmasını ve mücadele edilmesini belirten İbrahımdır.

Geniş yığınların siyasetin bizzat tesbiti ve pratik icraasında aktif rol oynaması, seyirci ve mekanik uygulayıcı konumundan kurtulması özgür-cesur eleştirel bir ruhla donanması, öncüye karşı eleştirel ve denetici bir çizgide yürümesi sınıf mücadelesinin güçlenmesi, zaaflarından arınması açısından vazgeçilmez bir şart olduğunu belirtir İbrahim. Bu aynı zamanda bürokratizme karşı en güçlü panzehirdir de der. Yani İbrahim Kaypakkaya'nın ruhu, Büyük Proleter Kültür Devrimin ruhudur.

Milli Mesele Özünde Pazar meselesidir.

Nihat CİHAN

Diğer temel meselelerde olduğu gibi, ulusal sorun konusunda da ortaya koyduğu hat ile en ileri teoriyi temsil eder devrimci proletarya. Sosyal şövenizmin devrimci-demokrat örgüt ve çevreleri derinden etkilediği, egemenlerin resmi politikasına ciddi bir çat çıkarılmadığı, bırakalım ulusal sorun konusunda doğru çözüm önerilerinin getirilmesini, neredeyse Kürt ulusu ve azınlık milliyetler gerçeğinin dahi görmezden gelindiği, barbarca uygulamaların "ilericilik" diye alkışlandığı bir Türkiye ortamında İbrahim Kaypakkaya'nın düşünceleri şövenizme karşı ilk tutarlı çıkışı. Her konuda olduğu gibi bu konuda da tutarlı çıkışı, ne yazık ki daha sonraki yıllarda istenilen seviyede temsil edilemedi. Temelde görüşleri savunulmasına rağmen, geliştirilememiş, gelişmelerin dayattığı yeni sorunlara cevap verecek şekilde derinleştirilememiştir. Genel bir tekrar ile yetinilip, hayatın dinamiğini ve bunun sonucu somut gelişmelerin istenilen seviyede tahlil edilip sunulmaması, ister istemez anlamsız bir suskunluğa itmiştir. Bunun sonucu gelişmeler geriden takip edilmiştir. Burjuva milliyetçiliğinin gelişmesinde Ortadoğu'da gerici bölge devletlerine sırtını dayamış sahte çözüm alternatiflerinin daha rahat at oynatmasında da bunun rolü olmuştur.

Başlı başına ele alınması gereken milli meselenin özü nedir? Bu soruya ancak genel kapsamda cevap vereceğiz bu ya-

zımızda. Bilindiği gibi, bu mesele bu yönüyle genel bir açıklığa kavuşturulmadan sorunu sağlıklı bir çözüme kavuşturmak mümkün değildir. Öyleyse bu mesele nedir?

Her toplumsal meselenin özü; onu çevreleyen, onun varolmasına yol açan öğelerin kavranmasıyla açığa çıkarılabilir. Bu öge son tahlilde ekonomiktir. Bu ekonomik zemin üzerinde siyasal ve sosyal olgular şekillenir.

Meseleyi demokratik devrim açısından ele alarak açmaya çalışalım... Herkes bilir ki, demokratik devrim öz itibari ile bir toprak devrimidir. Demokratik devrimin bu özü rekabetçi kapitalizm döneminde de, emperyalist aşamada da değişmemiştir. Ne var ki bu sorunun çözüm yöntemi ve onu gerçekten çözebilecek sınıf vb. elbette değişmiştir. Sorunun kapsamı, muhtevası, çözümünü noktasında gündeme gelen bu değişiklik hiçbir zaman öyle bir sorunun varolmasına yol açan nedenlerin veya ekonomik özün aynı olduğunu karartmamalıdır. Herkeste bilir ki, emperyalizmin ekonomik özü, temel çelişkisi rekabetçi kapitalizm döneminin aynısıdır. Ama bu işin kapsam ve muhtevasında gelişmenin ve yeni değişmelerin olmadığı anlamına kesinlikle gelmez. Sosyal ve sınıfsal özlere yeni gelişmelerin ortaya çıkardığı değişikliği tesbit ederken meseleye yol açan ekonomik özünde değiştiği iddia ediliyorsa ispat edilmek zorundadır. Her toplumsal sorun gibi belli bir ekonomik temelden doğan milli sorun doğru kavranmalıdır. Bu mesele kapita-

lizmin şafağında doğmuştur. Kapitalizmle birlikte, pazarların birleştirilmesi ve bu temelde ortak bir dil ve kültür birliğinin şekillenmesiyle ulusal topluluklar biçiminde örgütlenme gündeme gelmiştir. İç pazarların birleştirilmesi (kapitalizmle birlikte) öncesi ulusal topluluklardan bahsedilebilir mi? Kimki kapitalizm öncesi uluslardan bahsediyorsa ahmaktır. Demek ki uluslar ve ulusal örgütlenmeler kapitalizmin ve onun yol açtığı iç pazarların birleştirilmesinin bir sonucudur. Bu olgu öncesi uluslardan bahsedilemeyeceğine göre bu soruna yol açan ekonomik olgunun pazar olduğu gerçeği nasıl yadsınabilir?

Ulusal diye bir sorun neden kapitalizm öncesi değilde tam da onun şafağında doğdu? Açıktır ki meta dağıtımı için zorunlu olan pazarların birliğinin kaçınılmaz sonucu olarak gündeme geldi. Yani pazarla beraber ortaya çıktı. Demek ki bu olgu olmadan ulusal diye bir mesele olamazdı. Bu sorunu doğuran sözkonusu temel açık olduğuna göre bu değilde bu sorunu doğuran öz nedir?

Sorunun ortaya çıkmasına yol açan temel aynı olmasına rağmen çözüm Doğu ve Batı Avrupa'da çeşitli farklılıklar içermiştir. Ama sorunun temelini yine pazar olgusu oluşturmuştur. Ekim devrimiyle birlikte sorunun sosyal, siyasal-sınıfsal özü, çözümünü her ne kadar değişmişse de -ekonomik öz- yine aynı kalmıştır. Eğer tersiyse bu soruna yol açan yeni ekonomik temelin izah

edilmesi gerekmez mi? Veya bu mesele-ye kapitalizmin şafağı değil de onun en üst ve yeni bir aşaması olan emperyalizm mi yol açtı? Yok eğer bu gerçeğin abc'si olan konuda yapılmayacaksa, ulusal diye bir sorunu yaratan kapitalizm ve onun bir ögesi olan pazar değilde nedir?! Şüphesiz bu sorunun çözümü için yürütülen kavga'nın muhtevası, kapsamında farklılıklar vardır. Özellikle büyük Ekim devrimiyle birlikte bu sorunun çözümü için ele alınışında köklü değişiklikler elbette sözkonusudur. Gelişmenin bu aşamasında ortaya çıkan sosyal ve siyasal değişikliklerin doğrudan sonucu olarak meselenin sosyal, siyasal özü veya ele alınışı, çözümü köklü olarak değişmiştir. Ve artık bu mesele emperyalizme, sömürgeciliğe karşı mücadelenin bir parçası haline gelmiştir. Artık bu sorunun çözümü dünya proleter devriminin ve onun öncüsü enternasyonal proletaryanın omuzlarına yüklenmiştir. Ancak böyle bir meselenin oluşmasına yol açan ekonomik temel (pazar sorunu) ve bu temelin sonucu olan milli baskının ona karşı gelişen milli hareketin zemini yine aynı kalmıştır. Yeni ilk dönemin sonrasında milli sorunda değişen milli meselenin ele alınışı çözümü ve buna bağlı olarak sosyal ve sınıfsal özdür. Aynı şekilde demokratik devriminde ekonomik özü (toprak sorunu) değişmesine rağmen emperyalizm ve proleter devrimleri çağında ele alınışı, çözümü, sosyal ve sınıfsal özü değişmiştir. Milli sorunun çözülmesinin daha sonraki dönemlerde bir rekabet mücadelesi olmaktan çıkması gerçeğine bakarak bu sorunun ekonomik temelinin yine pazar olduğu gerçeği bulandırılmamalıdır. Çözüm yolu ile ekonomik özü aynılaştırırlar korkunç biryanılı içerisindedirler. Rekabet mücadelesi veya günümüzde bu sorunun çözümü olan emperyalizme ve sömürgeciliğe karşı mücadele sorunu bu çözüm yollarına yol açan ekonomik özün değişmesi anlamına gelmez. Aksine toplumsal gelişmenin değişik aşamalarında gündeme gelen siyasal ve sosyal değişikliklerin sonucu olarak işin ele alınışı ve çözümünde farklılıkları ifade eder o kadar. Fakat halen işin ele alınışında burjuvazi açısından rekabet mücadelesi diye bir olgu vardır.

Bu kavranmazsa milli hareket ile sınıfsal hareket milli baskı ile sınıfsal baskı vb. birbirine karıştırılır. Sonuçta milli hareketlerin bağrında taşıdığı demokratik potansiyel görülmez ve ona karşı burjuva saldırı cephesinde yer almır. Bu kavranmazsa egemen ulus şövenizminden radikal bir şekilde kopulamaz.

Milli mesele özü itibarıyla pazar me-

seslidir. Stalin'in "köylü meselesi veya emperyalizme, sömürgeciliğe karşı mücadele sorunu" belirlemesinde işaret ettiği şey sorunun sosyal-siyasal ve sınıfsal özdür. Bu durum meselenin değişmeyen ekonomik özü olan pazar sorunuyla karıştırılmamalıdır. Aksi halde gerici konağa çulu serme tehlikesi mevcuttur. Ve zaten milli meseleyi ekonomik öz itibarıyla "köylü ve toprak meselesi" olarak görenler egemen ulus şövenizminden ciddi şekilde muzderiptirler. Bir daha vurgulamak istiyoruz ve soruyoruz! Hangi aklı evel kapitalizm öncesi milli sorundan bahsedebilir?! Bilindiği gibi "köylü ve toprak sorunu" kapitalizm öncesi de mevcuttu. Ama ne yazık ki toplumsal gelişmenin bahsi geçen aşamasında ne uluslardan ne de ulusal sorundan bahsedilemez. Aksine bu sorun kapitalizmin şafağının tarih sahnesine getirdiği (öncülleri daha evvel de vardı) bir olgudur. Gayet açıktır ki bu meselenin oluşmasına yol açan iktisadi zemin, kapitalizm ile birlikte oluşan pazarların birleşmesi sorunudur.

Bu noktada açık kafaya sahip olunmazsa ezilen ulus burjuvazisi ve feodalleri önderliğinde hakim ulusun hakim sınıflarının imtiyazlarına yönelen (kendi hükümlerlikleri için olsa da) hareketlerin gerici niteliklerine rağmen bir yönüyle de içinde barındırdığı demokratik muhteva görülmez ve bunlara karşı hakim ulusu hakim sınıfları cephesinin yedeğine düşülür. Nitekim Şeyh Sait veya Seyit Rıza önderliğindeki Kürt ulusal hareketlerine karşı bugün henüz terk edilmeyen gerici-şöven tutumlar bir yönüyle de bu zirva anlayışlardan kaynaklanıyor. Keza bugün Barzani-Talabani gibi Kürt burjuva ve feodallerin önderliğindeki ulusal harekete topyekün karşı çıkma ve bunu çok "kızıl" laf salatalarıyla yutturma rezaletinin beslendiği zeminde ayndır. Karşı-devrimci bir çizgide olmasına rağmen talide olsa bağrında demokratik bir yön taşıyan PKK hareketine karşı topyekün karşı mevzide durulması biçimindeki saçmalığın bir nedeni de bu konudaki bulanklıktır. Toprak devrimini bırakalım gerçekleştirmeyi ondan yana olmayan, ona karşı duran ezilen ulus burjuvazisi ve feodallerinin bir kesiminin sırf pazara hakim olma, kendi hükümlerlikleri ve imtiyazlarını garantiye alma için ezen ulus hakim sınıflarına karşı çeşitli biçimlerde tavır alabilecekleri mümkün olmayan bir şey değildir. Veya egemenlerin bir sömürgecilik statüsüne karşı kendi menfaatlerinden ötürü nisbeten bir tavır alışları (kurtuluş avası ve Afgan Emiri örneğindeki gibi) olanaksız değildir. Ancak yukarı-

da çok genel olarak işaret ettiğimiz gerçekleri anlayamayanlar şüphesiz böyle birşeyi kavrayamazlar. Kavrayamamanın götüreceği yer ne kadar keskin devrimci laflarla süslenirse süslenin hakim ulusun hakim sınıflarına koltuk çıkma noktasıdır. Yine onun getireceği yer Ulusal Kurtuluş Hareketleri'ne karşı emperyalist değirmene su taşıma çıraklığıdır.

Sosyal şövenizmden dertli karargâhların İbrahim Kaypakkaya'ya "ezilen ulus burjuvazisi ve toprak ağalarına kuyruk olma" şeklindeki saldırılarının özü sözkonusu kavrayışsızklara dayanmaktadır. Milli burjuvazi önderliğinde milli devlet kurma eğilimi taşıyan milli hareketlere karşı "büyük devrimcilik" (!!) adına gerici tutumlar alınmasının sebepleri aynı kavrayışsızlıktan gelmektedir. Çağımızın karakteristik özelliği olmasa da burjuva ve feodallerin önderliğinde emperyalizmi nisbeten geriletene, ona darbe vuran hareketlerin olması beklenemeycek bir şey değildir. Afganistan gerçeği bunun en somut örneğidir. Fakat yine ne yazık ki bugün hâlâ bazı yaman "solcu"larımız aldıkları garip tutumlarla bu hareketler karşısında emperyalistlere el altından destek veren Troçkist teorilerin bayraktarlığından bir türlü vazgeçemiyorlar.

* * *

Sonuç olarak milli mesele konusunda Kaypakkaya'nın mantığı üzerinde yükselmeli ve onu geliştirmeliyiz. Bugün Amerika kongresi, Avrupa parlamentoları vb. arenalarda tartışılmak zorunda kalınan ve sahte çözüm alternatifleriyle dejenere edilmeye çalışılan bu sorunda devrimci proletaryanın sesini yükseltelim. Kürt sorununun bugünkü Ortadoğu koşullarında kendisini daha da yakıcı tarzda dayattığı, İran-İrak savaşı ile birlikte oluşan ortamda, bölgede derinleşen çelişkilerden bu sorunun daha da alevlendiği, milli çelişmenin geçmişi oranla daha da kızıştığı, ulusal uyanış ve bunun ürünü olarak ulusal potansiyelin daha da yoğunlaştığı gerçeklerini görmeli ve bu alanlarda proletaryanın devrimci sesini yükseltmek için çok daha elverişli avantajlara sahip olduğumuz derinden kavramalıyız. Bunun için her şeyden önce bölgedeki mevcut özgülüğü kavramak ve ona uygun özel bir siyaset izlemek bugün her zamankinden çok daha gereklidir. Burada bu meseleyle ilişkin genel tezlerimizi birkez daha ele almayacağız. Amacımız bundan ziyade yeterince anlaşılmayan bir konuya (pazar meselesi) anahatlarıyla işaret etmektir. İleride daha kapsamlı ele alacağımızdan ötürü şimdilik bu kadarla yetiniyoruz.

KÜRECİK BÖLGE RAPORU

Açıklama:

İBRAHİM KAYPAKKAYA'nın 18 Mayıs 1973'te katledilişinin 15. yıldönümü vesilesiyle, Ekim 1971'de kaleme aldığı "Kürecik Raporu"nu O'nun anısına yayınlıyoruz. Türkiye proletaryasının bu ölümsüz yiğit önderinin somut şartların somut tahiline ilişkin örnek bir yazısını yayımlarken, Kaypakkaya'dan öğrene- lim, öğretilim... diyoruz.

YENİ DEMOKRASİ

İbrahim KAYPAKKAYA

Bugüne kadar faaliyet gösterdiğimiz alan K nahiyesidir. Nahiye, 21 köyü içine almaktadır. Bağlı olduğu ile uzaklığı 70, ilçeye uzaklığı 25 km.'dir. Doğu Anadolu'nun merkezini Orta ve Batı Anadolu'ya bağlayan karayolu bu nahiyeden geçmektedir. Toroslar'ın doğu kolları, Nurhak dağları üzerinden bu nahiyenin topraklarına kadar, yüksek tepeler ve dağlar halinde sokulmaktadır. Nahiye genellikle dağlık ve tepeliktir; dağlar ve tepeler çıplaktır. Düz alanı çok azdır. Dağlık yapıya uygun olarak, köyler dağınık olarak kurulmuştur. Aynı köyün bir ucundan diğer ucuna, bazı yerlerde yürüyerek bir saatte ancak varılabilir. Genellikle evler, tarlaların yanına konmuştur ve aynı soydan olanların evleri birbirine yaklaşık olup bir mahalle teşkil etmektedir. Davarı olanların, evden ayrı olarak yaylalarda ağılları vardır ve ağıl sahipleri yaz günleri buralara çıkarlar. Faaliyet gösterdiğimiz bölgenin coğrafi yapısı ve yerleşme- durumu böyledir.

1.Bölüm

İktisadi, Sosyal ve Siyasi Durum

A) Sınıfları Birbirinden Nasıl Ayırdedebiliriz:

Bölgede sınıfları birbirinden ayırdetmeye yarayacak ölçü nedir? Sahip olunan toprak büyüklüğü mü, hayvan sayısı mı, yoksa mesela armut ağacı sayısı mı, yoksa başka bir şey mi?

Önce şunu belirtelim: Bu bölgede sınıflar henüz kesin çizgilerle birbirinden ayrılmış değildir. Ege'de ve Trakya'da gördüğümüz gibi köylüleri ücretli işgücü yoluyla sömüren zengin köylülere (köy burjuvazisine) pek rastlanmaz.

Genel bir yoksulluk köylülerin büyük bir çoğunluğunu (tahminen % 90'dan fazlasını) kasıp kavurmaktadır. Bunların içinde durumları çok kötü olanlar, nisbeten biraz daha iyi olanlar vb. elbette bulunmaktadır.

İkinci olarak şunu belirtelim: Bu bölgede, Urfa, Mardin ve Diyarbakır ovasında görüldüğü gibi, köylüleri yarıcılık, ortakçılık, angarya ve benzeri yollarla sömüren toprak ağalığı mevcut değildir. Köylüler genel olarak "özgür" küçük üreticilerdir.

Üçüncü olarak şunu belirtelim: Sosyal üretimin hiçbir yüzü, henüz ciddi bir gelişme göstererek esas haline gelmemiştir. Yani ne tarla tarımı, ne hayvancılık ve hayvan ürünleri tarımı, ne meyvecilik, esas üretimi teşkil etmemektedir. Bunların hepsi birarada ve aşağı yukarı aynı ölçüde yürütülmekte ve aynı öneme sahip görünmektedir. Bunların içinde, nisbeten tarla tarımı ve koyun ve keçi üzerine yapılan hayvancılık ön plandadır, fakat bu alanlarda (ne birinde, ne ötekinde) ciddi bir gelişme henüz yoktur. Bu yüzden de sınıfları birbirinden ayırdetmek için ne toprak büyüklüğü, ne de hayvan sayısı tek başlarına doğru bir ölçü teşkil etmemektedir.

Arazinin dağlık olması yüzünden, topraklar verimsiz, kıraç ve bayırdır,

traktör ve biçer-döver gibi modern araçları kullanma hemen hemen imkansızdır, ensantif tarım yoktur. Tarla tarımının gelişip sosyal üretimin esas yönü haline gelmemesi arazinin bu elverişsiz durumundan ileri gelmektedir. En verimli topraklarda bile verim bire beşi nadir olarak geçmektedir. Bu yüzden, çoğu kere 100 dönümden fazla toprağı olan aileler bile geçimini sağlayamamakta, işgücü satmaya mecbur kalmaktadır. Öyle aileler vardır ki, toprağı 200 dönüme ulaştığı halde, geçimini güç bela sağlayabilmektedir. Hatta, çalıştığı topraktan verdiği emeğin karşılığını alamadığı için, bu toprakların bir kısmını kendi rızasıyla terketmekte, ekip biçmemektedir.

Arazinin tarıma elverişsizliği, verimsizliği yüzünden, birinci olarak toprağı fazla itibar edilmemekte, varlıklı köylülerin elinde toprak temerküzüne doğru bir gelişme pek olmamaktadır (oluyorsa bile son derece yavaş olmaktadır); toprak alım-satımı, kiracılık, ortakçılık, yaygın, ciddi en önemli bir mesele teşkil etmemektedir. Yoksul ve orta köylülerin borca karşılık tarlasını vermesi, göç, evlenme vb. sebeplerle tarla satışı olmaktadır; fakat bu, belirttiğimiz gibi, hiç değilse bugün, zenginlerin elinde esaslı bir toprak temerküzüne yol açmamıştır. Göç eden yoksul ailelerin bir kısmı toprağını satmadığı gibi, ortağı vb. de vermeyip bomboş bırakmaktadır.

Arazinin elverişsizliği, ikinci olarak, traktör, biçer-döver, patos gibi teknik araçların ve ilaç, gübre gibi tarım girdilerinin tarımda geniş ölçüde kullanılmasına, bu yolda esaslı bir gelişmeye engel oluyor. K nahiyesine bağlı köylerden, bildiğimiz kadarıyla sadece birinde bir patosla bir traktör vardır. Az miktardaki elverişli arazilerde, başka yerlerden getirilmek suretiyle, traktör ve patos kullanıldığı olmaktadır, fakat bu hiçbir zaman büyük ölçülere ulaşmamaktadır. (Traktörün dönüm ücreti 10 lira, Patosun saat ücreti 50 lira).

İlaçlardan sadece kör hastalığına karşı tohum ilaçları kullanılıyor (kilosu 10 lira) ve az miktarda da gübreleme yapılmaktadır (kilosu 110 kuruş).

Tarla tarımı, esas olarak *tahıl* (buğday) tarımıdır. Buna rağmen, buğday satan aile hemen hemen yoktur; satın alan aile ise, köylülerin ifadesine göre % 99'a yakındır.

Tarla tarımının yanında, önem taşıyan diğer bir ziraat dalı hayvancılıktır. En çok beslenen hayvan koyundur, ikinci olarak keçi gelir. Fakat, hayvancılık da, tarla tarımı gibi, ticaret amacıyla yapılan, gelişmiş, hakim bir üretim dalı haline gelemediği için, köylülerin sahip olduğu hayvan sayısı da, *yalnız başına* sınıfları birbirinden ayırdeden bir kıstas olmamaktadır. Bir yanda büyük sürü sahipleri, diğer yanda bu sürülerin bakımında vs. şu veya bu şekilde çalışan yarı-proleterler ve proleterler şeklinde *belirgin ve kesin* bir ayırım *henüz* teşekkül etmemiştir. Gerçi, varlıklı olanların bir kısmı, daha çok koyun ve keçiye sahiptirler ve yoksulların genel olarak koyun ve keçileri ya çok azdır, ya da hiç yoktur; fakat, koyun ve keçileri kabarık olanlar arasında da yoksul olanlar, işgücünü satanlar çoktur ve yine hiç koyunu keçisi olmayan veya çok az olan aileler içinde de varlıklı olanlar vardır. Ayrıca, köylü ailelerinin birçoğu şu veya bu ölçüde koyun ve keçiye sahiptirler. Bu sebeplerle, sınıfları birbirinden ayırdederken, sahip olunan koyun ve keçi sayısına bakmak *gereklidir ama yeterli değildir*.

K nahiyesinde önem taşıyan bir diğer gelir kaynağı, armut ağaçlarıdır. Tarlalarda ve bayırlarda bol miktarda armut ağacı vardır ve köylüler bunların meyvelerini toplayıp satmaktadırlar. Fakat özel olarak bu işle uğraşan, armut bakımıyla, onun yetiştirilmesi, iyileştirilmesi, veriminin artırılmasıyla vs. uğraşan hemen hemen yok gibidir. Armut ağaçları iki yılda bir meyve vermekte ve köylüler ne bulurlarsa onu toplamaktadırlar. Hatta, armut ağaçlarının bir kısmı kesilip yakacak olarak kullanılmaktadır. Bu sebeplerle, sahip olunan armut ağacı sayısı da sınıfları birbirinden ayırdetmekte *tek başına* bir kıstas olmamaktadır.

O halde, sınıfları birbirinden ayırmakta kullanacağımız kıstas nedir? Sahip olunan *ekilip-biçilir toprak* miktarı, sahip olunan davar sayısı ve sahip olunan armut ağacı sayısı, *bunların üç birden* sınıfları birbirinden ayırdetmekte doğru bir ölçü olabilir. Fakat bu, pratik ve kullanışlı bir kıstas değildir. Bu yüzden biz, bunun yerine başka bir kıstas kullanmayı daha doğru bulduk. Bir köylü

ailesinin yıllık geliri, o ailenin hangi sınıfa dahil olduğu hakkında oldukça doğru bir fikir vermektedir ve bunu hesaplamak, yukardakileri (toprak miktarını, davar sayısını, armut ağacı sayısını) hesaplamaktan çok daha kolaydır.

Dördüncü olarak şunu belirtelim: Ticaret, köylülerin hayatına her gün biraz daha fazla girmektedir. Köylülerin en gerekli ihtiyaç maddeleri, her gün artan ölçülerde pazardan karşılanmaktadır. İdarenin yerini lamba, ocağın yerini soba, elle dokunan çul, çuval, yastık ve kilimin yerini pazardan alınanlar almıştır ve almaktadır. Radyo, teyp, pikap, saat, birçok eve girmiştir. Çay, bir süredir normal tüketim maddeleri arasında yer almaktadır. Sebze ihtiyacı, geniş ölçüde pazardan karşılanmaktadır. Eksik kalan yiyeceklik buğday pazardan alınıyor vs. vs. El zanaatları gerilemekte ve çökmektedir. Öte yandan, köylülerin ürettiği ürünlerin bir kısmı da, yine her gün artan ölçülerde pazara taşınmaktadır. Köylülerin pazarda en çok sattıkları şeyler, hayvan (koyun, keçi) ve armuttur. Bunların yanı sıra, bazı hayvan ürünleri de (yünden yapılan keçe, yağ peynir gibi) az miktarda satılmaktadır. Bu ne anlama gelir? Bu, köylülerin, her gün artan ölçülerde, ticaret sermayesi tarafından sömürüldükleri, iflase ve sefaletle sürüklendikleri anlamına gelir. Köylüler, bir yandan pazardan ihtiyaçlarını temin ederken, araya giren tacirler tarafından, diğer yandan da, kendi ellerindeki malları satarken hayvan ve armut tacirleri tarafından sömürülmektedirler. Köylülerin arasında az çok varlıklı olanlar, ellerinde ihtiyaç fazlası parası olanlar *genellikle* ticarete atılmaktadırlar. Emperyalist tekellerin ve işbirlikçi sermayedarların malları, yüksek ticaret kârlarıyla köylülerin eline geçmektedir. Öte yandan mesela armudun kilosu köylülerin elinden 60-75 kuruş alınmakta, pazarda 200-350 kuruş kadar satılmaktadır. Bu olay geniş yoksul köylülerin daha çok iflase sürüklenmesine, yoksullaşmasına ve işgücünü daha çok satmasına, proleterleşmelerine yol açmaktadır.

Beşinci olarak şunu belirtelim: Gelirleri ihtiyaçlarını karşılamaya yetmeyen köylüler, yine gittikçe artan ölçülerde borçlanmaktadırlar. Bankalar, pek küçük bir azınlığı teşkil eden varlıklı köylülerin dışındakilerine çok az kredi veriyor veya hiç vermiyor. Bunlar, elinde parası olan bir kısım varlıklı köylülere borçlanmak zorunda kalıyorlar. Borç faizi ayda ortalama % 5'dir. Yılda % 60 eder. İkinci yıl, borç ödenmediği takdirde faizin de faizi işliyor. Bu yüksek faiz bedeli, bir avuç faizciyi hızla

yükseltirken, faizli borç alan, almak zorunda olan köylü kitlelerini de gittikçe batırıyor, bir daha hiçbir zaman altından kalkamayacağı ağır bir yükün altına sokuyor; bunların ocaklarını söndürüyor, ellerindeki her şeylerini (topraklarını, hayvanlarını, evlerini vb.) kaybetmelerine yol açıyor.

Altıncı olarak şunu belirtelim: Yüksek ticaret kârları ve borç faizleriyle sömürülen, iflase ve sefaletle sürüklenen köylü kitlesi, bunların çoğunluğu, "gurbetçi" olmaktadır. Köylülerin çoğu, Antep'te, Adana'da, İstanbul'da ve Antakya'da inşaat işçiliği, hamallık, dilencilik ve en çok da seyyar satıcılık (işportacılık) yapmaktadırlar. (Gidenlerin yaklaşık % 80'i işportacıdır.) Sözü geçen yerlerde (özellikle Antep ve İstanbul'da) K nahiyesine bağlı köylülerden yüzlerce işportacı vardır. Yine eli iş tutan bir yığın köylü Almanya'ya gitmiştir; birçoğu gitmek için sıra beklemektedir. Mesela 60 hanelik bir köyden 120 kişi Almanya'dadır. 200 hanelik bir köyden 200 kişi Almanya'dadır. Ortalama *her aileden bir kişi* Almanya'dadır.

Yine, köylülerin birçoğu, özellikle yoksullar, Antep, Adana, İstanbul ve Malatya'ya göç ediyorlar. Göçenlerin sayısı oldukça artma göstermiştir.

B) Sınıflar ve Bunların Devrime Karşı Tutumları:

Şimdi çeşitli sınıfları tek tek ele alalım: *Tarım proletaryası*: Tarım proletaryası, yukarıda açıkladığımız nedenlerle teşekkül etmemiştir. Köyde geçimini sağlayacak hiçbir mülkiyeti olmayanlar, *genellikle* göçmektedir. (Antep'e ve İstanbul'a). Göçmeyen çok az sayıda aileler ise, 5-10 evin sürüsünü otlatmakta, yani *çobanlık* yapmaktadır. Bunları, tarım proleterleri sayabiliriz (kendi koyunlarını otlatan bir kısım orta köylüler hariç). Bölgenin en yoksulları başkalarının sürüsünü otlatan çobanlardır. Bunların yıllık gelirleri 4-5 bin lira civarındadır. Buna ilave olarak, sadece çobanın yiyecek ekmeğini vb. de çobanlık ettiği aileler sırayla temin etmektedir.

Bölgemizdeki çobanlar, genellikle en devrimci unsurlardır. Bunlar, silahlı mücadelenin en ateşli savunucularıdır. Sinan Cemgil ve arkadaşlarını beslemek, çoğu komandoların baskı ve zulmüne uğramış, karakollarda dayaha çekilmiştir. Fakat çobanlar metanetle dayanmışlar, eğilip bükülmüşlerdir. Ayrıca, Sinan'ların yerini söylemeleri halinde kendilerine yüksek paralar vaadedilmiştir, yiyecek ekmeğini zor bulan, cebi boş kuruş para görmeyen bu insanlar, para karşılığı alçalmayı da tereddütsüz red-

detmişlerdir. Bunlar, araziyi çok iyi tanımaktadırlar. Askeri haritaların almadığı birçok mağarayı, gizlenme yerini vs. bunlar biliyor. Çobanların köylü silahlı mücadelesine çok büyük katkısı olacaktır.

Yoksul Köylüler: Yıllık gelirleri 5-15 bin lira arasında değişen aileler genellikle bu sınıfa girerler. (Ailedeki fert sayısının azalması bu sınırı biraz değiştirebilir). Köylü nüfusunun çoğunluğunu bunlar teşkil ederler. Yoksul köylülerin arazileri genellikle bayır ve taşlık yerlerdir. Düz ve verimli yerlerde arazisi olanlar, faizcilerden aldıkları borca karşı rehin ettikleri bu verimli toprakları, borçlarını ödeyemediklerinden faizcilere terketmişlerdir. Suni gübreden faydalanamadıkları için, verim yıldan yıla azalmaktadır. (Mal gübresini odun yerine tezcek olarak yakmaktadırlar.)

Yoksul köylülerin hepsi mevsimlik gurbetçidir. Antep, İstanbul, Adana gibi şehirlerdeki işportacılık, inşaat işçiliği, hamallık, dilencilik yapan K...'lilerin çoğunluğunu bu sınıfa mensup olanlar teşkil ediyor.

Yoksul köylülerin bir kısmı daha varlıklı ailelerin toprağında ortakçılık yapar. Toprak sahibi, tarla ve tohumluk (bider) verir. Ortakçı ise, tarlayı eker, biçer, ürünü kaldırır. Hasat sonu buğday ve saman yarı yarıya bölüşür.

Bir kısım yoksul köylüler de ekin biçme zamanı başkalarının (yukarı orta köylülerin ve varlıklı köylülerin) tarlalarını biçerler. Karşılık olarak tarlaya ekilen tohum kadar (bider kadar) buğday alır.

Şehirlerde göçenlerin çoğunluğunu bunlar teşkil ediyor. Bunlar özellikle Antep'de, hamallık, odun kırıcılığı, un fabrikalarında işçilik vs. yapmaktadırlar. Almanya'ya gidenlerin de çoğunluğu yoksullardır. Köylüler, "eğer Almanya olmasaydı, çoğu acından ölürdü" demektedirler.

Yoksul köylüler, Ziraat Bankası'ndan ve Tarım Kredi Kooperatifleri'nden faydalanamıyorlar. 200 lira kredi alabilmeleri için epey ter döküp bir sürü kapı aşındırmaları gerekir. Çoğu hiç kredi alamaz. Gün geçtikçe yaşama şartları zorlaştığından, bu borçların ödemeleri ayrı bir dert oluyor. Üç-beş mahalli faizciye, bakkallara vs. borçlu olmayan yoksul köylü hemen hemen yoktur. Toprağı ve hayvanı olmayan yoksul köylülere faizciler de borç vermiyor.

Bu tabaka, devrime ve silahlı mücadeleye kuvvetli bir istek duymaktadır; her türlü reformist ve burjuva bögüşlere dudak bükmemektedir. **Köylük bölgelerde dayanacağımız esas kuvvet bunlardır, bunların kaderi ve kurtuluşu, proleter-**

yanın kaderi ve kurtuluşuyla kesin olarak ve kopmaz bir şekilde birleşmiştir.

Orta Köylüler: Yıllık gelirleri 15 bin lirayı geçen aileler, genellikle bu gruba girerler. Bunlar, ya nisbeten iyi topraklara sahiptirler, ya 50-60 davara sahiptirler, ya da hem bir parça iyi toprağa, hem de bir miktar koyuna sahiptirler. Bir kısmının iki öküzü, bir veya birkaç ineği, bir eşiği veya katırı vardır. Bir kısmının ise, toprağı ve davarı az olduğu halde (veya hiç olmadığı halde), elinde bir miktar parası vardır. Özellikle Almanya'ya gidip dönenlerin, dolmuşcuların, nahiyede bakkallık yapanların ve benzerlerinin durumu böyledir. Bunlar da orta köylü sayılırlar. Bunların bir kısmı faizle para verir, bir kısmı şehirde arsa vs. satın alır, bir kısmı ticarete atılır. Orta köylü aileleri çokluk bakımından yoksul köylülerden sonra gelirler. Fakat bunların sayısı yoksulların yanında pek az kalır. Almanya'ya gidip dönenlerin aileleri, önceden yoksul köylü iken, orta köylü saflarına geçmişlerdir ve bu durum orta köylülerin sayısında bir yükselme yaratmıştır.

Orta köylüler, genellikle tarlalarında kendileri çalışırlar. Yoksulları çalıştıranlar da vardır ama, bu hiçbir zaman büyük ölçülere ulaşmaz. Davar sahiplerinden birkaç aile birleşerek bir çoban tutarlar, az bir kısmı da davarını kendisi otlatır. Yine toprağı az olan bazı orta köylüler kendilerinin daha varlıklı olan orta ve zengin köylülerin toprağında ortakçılık yapar.

Orta köylüler, Ziraat Bankası'ndan ve Tarım Kredi Kooperatiflerinden yeterin-

ce faydalanamıyorlar. Sahip oldukları toprak oranında 500-1000 lira arasında kredi alabiliyorlar. Gübreden yeterince faydalanamıyorlar, kendilerine çok pahalıya maloluyor. Bu yüzden birçoğu mahalli faizcilere borçludur. Durumları nisbeten iyi olanlar, faizli borçları az olanlarla hiç olmayanlardır. Bunlar, her yıl bir miktar ihtiyaç fazlasını bir kenara koyabiliyorlar. Bir kısım orta köylülerin yıllık gelirleri daha fazla olduğu halde, faizli borçları da o ölçüde fazla olduğu için bunların durumu, geliri daha az fakat borçsuz orta köylülerden daha kötüdür. Mesela bir köylü başka bir yerdeki toprağından 35 bin lira yıllık gelir sağlamıştır. Fakat bu aile 70 bin lira faizli borç altındadır. Bu yüzden durumları, yıllık geliri 15-20 bin lira arasında olan borçsuz bir aileden daha kötüdür.

Orta köylülerin de çoğu kış aylarında Antep, Adana ve İstanbul'da işportacılık yapmaktadır. Orta köylüler arasında, hamallık, odun kırıcılık, inşaat işçiliği, dilencilik yapan yoktur. Bu işler yoksul köylülere düşmektedir.

Artan hayat pahalılığı ve yaşama şartlarının zorlaşmasından ötürü, orta köylülerin çoğunluğunu teşkil eden alt kesimi gittikçe yoksullaşmaktadır; azınlık olan üst kesimi ise zengin köylülere yamanmaya çalışmaktadır.

Yoksul köylülerle, orta köylülerin alt kesimi, bölgede, köylü nüfusunun ezici çoğunluğunu teşkil etmektedir.

Orta köylülerin alt kesimi devrime isteklidir. Kendi kurtuluşunun silahlı mücadele ile olacağı gerçeğini gün geçtikçe daha derinden hissediyor ve kavıyorlar.

Reformcu görüşlere kuşkuyla bakıyorlar.

Orta köylülerin üst kesimi de devrim sempati duyuyor. Yalnız bu kesim, işçi ve köylülerin, silahlı mücadele ile başarıya ulaşabileceğine pek ihtimal vermiyor. Bunlar, çoğu kere burjuva reformculuğuna kapılıyorlar. Ordudaki subaylardan bizim tarafımızı tutanların bulunup bulunmadığını çok merak ediyorlar ve onlara bel bağlıyorlar. Hakim sınıfları olduğundan kuvvetli, halkı da olduğundan zayıf görüyorlar. Bu tür görüşler, özellikle zengin köylü saflarına katılma şansı yüksek olanlar arasında yaygındır. İlerde, devrim dalgası büyüyüp kabarmınca, orta köylülerin bu kesimi de tereddütlerden arınmış olarak devrim saflarına katılacaklardır.

Zengin Köylüler: Bunların yıllık gelirleri, genellikle 40-50 bin liranın üstündedir. Bir kısmının yıllık geliri 100 bin lira civarındadır. Zengin köylülerin sayısı çok azdır. Bütün köylü ailelerine oranı % 1'i geçmez.

Genellikle oturdukları köylerin en verimli toprakları bunların elindedir. Sebze ve bostanlığa elverişli sulu yerlerin çoğu da bunlara aittir. Çoğunun 50'den fazla, bir kısmının ise 100'ün üstünde davarı vardır. Yine hepsinin elinde en az 20-30 bin liradan başlamak üzere *para-sermaye* mevcuttur. Bazılarının toprağı ve davarı az olmakla birlikte, para sermayesi fazladır; bazılarının ise para sermayesi azdır, fakat toprağı ve davarı fazladır.

Arazisi düz olanlar, topraklarını traktör ve pullukla kendileri adına işletirler. Bir kısmı, toprağını yoksul ve orta köylülere ortağa ektirirler.

Zengin köylülerin bir kısmı ticarete atılmıştır: Şehirlerde arsa, dükkan vs. sahibidir; yün, tereyağı, peynir, çökelek vs. satar; kaçakçılık yapar. Bölgenin en büyük afyon kaçakçısı, para sermayesi en fazla olan bir zengin köylüdür.

Zengin köylüler gübreden, Ziraat Bankası ve Tarım Kredi Kooperatifi kredilerinden geniş ölçüde faydalanabiliyorlar.

Mahalli faizciler, zengin köylüler arasından çıkmaktadır. Zengin köylülerin bir kısmı, elindeki para sermayeyi yoksul ve orta köylülere (hatta zengin köylülerin aşağı kesimine) yüksek faiz oranlarıyla vererek, sermayelerini kabartmaya çalışıyorlar. Bölgenin yoksul ve aşağı-orta halli köylülerini iligine kadar sömürenler, bunların ocaklarını söndürenler, *faizcilik yapan zengin köylülerdir.* Bunların bir kısmının % 3-4 oranıyla devlet bankalarından para çekip, köylülere % 60 faiz oranıyla vererek palazlandığını bizzat köylüler anlatmaktadır. Yi-

ne de bunlar, Ege ve Trakya bölgesindeki tefecilerle mukayese edildiğinde zayıf kalırlar. En kuvvetlilerinin sermayesi ancak 250 bin lira civarındadır. Bunların Batıdaki tefecilerden bir farkı daha vardır: Batıdakiler, borca ve faize karşılık, tütün, pamuk, ay çiçeği, süt ve benzeri *ürünlere el koydukları* halde; bunlar borcu ve faizini *para* olarak geri alırlar. Ancak para olarak ödeyemeyenlerin toprağını ve davasını gaspetmektedirler. Çünkü bölgede, pazarda değer taşıyan ve bol miktarda alıcı bulan belli bir ürünün üretimi gelişmiş değildir.

Devrimci fikirler bölge sathına her gün artan bir hızla yayıldığından, ilerdeki silahlı mücadelenin kan kokusunu hisseden zengin köylülerin bir kısmı, geleceğini garantiye almak için, ayrıca devrimci mücadeleyi hararetle destekleyen yoksul ve orta köylülerin halihazırındaki baskısından kurtulmak için, devrim sempati duyduklarını, kurşunlanan devrimcilere gözyaşı döktüklerini münasip bir dille belirtme ihtiyacı duyuyorlar.

İçlerinden devrimce karşı olanlar açıkça tavır takınıyorlar. Dolaylı yollardan karşı çıkıyorlar: "Hükümete karşı çıkılır mı? Çıkarsan işte böyle olur", diyorlar. Bunlar, köylülerin baskısından korktukları için bölgede faaliyet gösteren devrimcileri ihbar edemiyorlar.

Ortakadikiler ise, "Bu işin olacağına hiç aklım kesmiyor. Fakat şu ölen, işkence gören gençlere yazık oldu. Çocukları kandırıp ateşe sürdüler" diyorlar. Bunların çoğunun fikirlerine göre, gençleri kandırıp ateşe süren de İsmet Paşa'dır.

Devrimci mücadelemizin ileri aşamasında, bunlardan bir kısmı (zengin köylülerin alt kesimi), emekliye devrim katarının peşinden sürüklenecekler; bir kısmı tarafsız pozlarla durumu idare etmeye çalışacaklar, çok az bir kısmı ise (özellikle büyük faizciler) açıkça devrimin karşısında yer almak zorunda kalacaklardır.

Toprak ağaları: Bölgede halihazırda toprak ağalığı yoktur. Köylülerin anlatığına göre, eskiden "ağa" adı verebilecek bazı kimseler varmış. Fakat, bunların köylüler üzerindeki baskı ve sömürsü, büyük toprak mülkiyetinden ziyade, bunların ekonomi dışı cebirinden, zorbalığından, dini otoritesinden, aşiret ileri geleni olmalarından (bunun yanı sıra ekonomik güçlerinden) ileri gelmektedir. Bunlar, buldukları köyde bir nevi mahalli despottur; köylülerin elindeki ürününü, beğendiği bir eşyasını, hatta karısını zorla elinden alırlar, onları kendi özel işlerinde beşş olarak veya karın tokluğuna diledikleri gibi çalıştırırlar, istediklerini askere göndermezler, istemediklerini gönderirler. Şimdi bile, çev-

redede köyler bunların ismi ile anılmaktadır: ...uşağı gibi. Bu "ağa"lar ve onlardan ağalığı devralan çocukları, köylülerin mücadelesi ile ve kendi aralarındaki rekabet ve aşiret kavgalarıyla birer birer ortadan kalkmıştır. En son ağa kalıntısı da, 1956 yılında yine rekabet yüzünden, başka bir "ağa" tarafından öldürülmüştür. Böylece bu bölgede ağalık tarihe karışmıştır. Şimdi, bu "ağa"ların çocukları, yakınları vardır ama, köylüler üzerinde hiçbir otoriteleri kalmamıştır, ayrıca ekonomik bakımdan da diğer köylülerden farkları yoktur. Buna rağmen hâlâ kendi kendilerine "ağalık" taslamaktadırlar, böbürlenmekte ve köylülere ve devrimci mücadeleye küçümseyerek bakmaktadırlar. Fakat kimsenin onları taktığı yoktur.

C) Bölgedeki Sınıf Mücadeleleri ve Köylü Kütlesinin Siyasi Bilinç Seviyesi:

Şimdi sözkonusu bölgede köylülerin yürüttüğü sınıf mücadelesini ve bilinç seviyelerinin ne durumda olduğunu gözden geçirelim.

Faaliyet gösterdiğimiz alanın devrimci geçmişi, Osmanlılara kadar uzanıyor. Yaşlı köylülerden edindiğimize göre, Osmanlı düzeninin son yıllarında köy ağalarının ve Osmanlı devletinin zorbalığına karşı isyan eden kırk kadar köylü, dağlara çıkarak çeteler teşkil etmişlerdir. Çete mensuplarının hepsi de ağalar tarafından ezilen, yoksul köylülerdir. Kendi kapısından hizmet ettikleri müddetçe, ağa bunları askere aldurmamıştır; ne zaman ki bunlar ağalara boyun eğmeyi reddetmişler, o zaman, ağalar bunları, "asker kaçağıdır" diye devlet kuvvetlerine ihbar etmişlerdir. Çeteler, zaman zaman ağaların evlerine baskınlar yapmışlar, kendilerine yapılan zorbalığın hesabını sormuşlardır, bir yandan da devlet kuvvetlerine karşı direnmişlerdir.

Kurtuluş Savaşı'ndan sonra "ağa"ların halkın üzerindeki baskısı devam ediyor. Özellikle yoksul köylüler, ağaların kırbacı altında babalarından miras aldıkları kölelik mesleğini devam ettiriyorlar. Ağalar ve devlet, yoksul halkı ezmede birbirleriyle yarış ediyorlar. Bu zulüm yoksul köylülerin sabır taşını çatlatıyor. Köylülere tahakküt eden aşiret ileri gelenleri, köylülerin devlet baskısından duyduğu öfkeyi ve hoşnutsuzluğu zaman zaman kendi amaçları için kaldıraç olarak kullanıyorlar. Mesela Cumhuriyet'in ilanından sonra bölgede bir isyan oluyor. İsyanın başını Kasımoğlu köyünün sahibi ve aşiret ileri gelenlerinden olan Kasımoğlu Mehmet Ali diye biri çekiyor. Kasımoğlu 4-5 köyün halkını peşine takarak bağımsızlığını ilan ediyor. Devlet kuvvetleri bölgeyi sarınca,

ancak iki saat dayanabiliyor. Kasımoğlu'yla üç arkadaşı Elazığ'da idam ediliyor, geri kalan halka da işkenceler yapılıyor.

Cumhuriyet döneminde, daha önce de belirttiğimiz gibi, köylülerin mücadeleleriyle ve aşiretler arasındaki çatışmalar sebebiyle "ağa"lar birer birer ortadan kalkıyor. 1950'lerde "ağa"ların kökü tamamen kazınıyor.

Özellikle 1967'den beri kırılık bölgelere yayılan devrimci kıvılcımın tuttuğu noktalardan biri de, faaliyet gösterdiğimiz sahadır. Bölge köylüleri, demokratik hakları uğruna birçok miting ve yürüyüş tertiplemiş, haykırdığı devrimci sloganlara hakim sınıfların yüreğine korku salmıştır. Hatta bu eylemlerden dolayı bir kısım köylü önderleri hapisleri boylamıştır.

Yurtsever gençliğin verdiği şehitlerden ikisi buralıdır. Bu iki yurtsever gencin ölümü, halkın sınıf kinini iyice körüklemiştir. Ayrıca Sinan ve arkadaşlarının hakim sınıfların zorba güçleri tarafından hunharca kurşunlanması da halkı derinden etkilemiştir.

Bölgede devrimci fikirler, devrim ve silahlı mücadele arzusu, siyasi bilinç umulmadık ölçüde yayılmış ve gelişmiştir.

Bölgedeki 21 köyden 5-6 tanesi Sünni, geri kalanları ise Alevidir. Alevi köylülerin hemen hepsinde dinci baskıların etkisi sınırlanmıştır. Daha 20 yıl önce, halkın süzülerek ayağını öptüğü dedelerin hali şimdi yürekler acısıdır. "Devrimci değilim" diyen dedeyi bulmak imkansızdır. Bunların çevrenin baskısıyla devrimci geçindiğini halk bildiğinden, onları sahtekarlar olarak görüyorlar ve sözlerine pek itibar etmiyorlar.

Sünni köylerde, dinin etkisi hâlâ kuvvetle devam ediyor, hacıların, hocaların, gerici din adamlarının, köylüler üzerindeki gerici etkileri hâlâ ayakta duruyor. Bölgede, Sünniler genellikle tutucu ve gerici, Aleviler ise ilerici ve devrimci bir rol oynuyorlar. Bunun nedenleri üzerinde burada durmayacağız. Yalnız şunu belirtelim ki, mahalli gericiler ve devlet kuvvetleri, köylülerin sınıf mücadelesini Alevi-Sünni çatışmasına dökerek soy-suzlaştırmak için ellerinden geleni yapıyorlar; Aleviler aleyhine Sünnileri kışkırtmaya ve böylece ezilen ve sömürülen köylüleri birbirine düşürmeye çalışıyorlar; özellikle gerici din adamları, "devrimciliği", "kızılbaşlık" olarak damgalıyorlar, "baksana hep kızılbaşlar bu fikirleri taşıyor, bu iş kızılbaşlığın ta kendisidir" diye köylüleri sahtekarca aldatmaya çalışıyorlar ve ne yazık ki hâlâ emekçi Sünnilerin çoğunluğu da buna alet ediliyor. Fakat Alevi

halk genellikle bundan etkilenmiyor. Bunlar, "Sünnilik, Alevilik, Kürtlük, Türklük diye ayırım yapmak yanlış, bu kavga fakir zengin kavgasıdır, kimden olursa olsun bütün fakirlerin birleşmesi şarttır," diyorlar.

Faaliyet gösterdiğimiz 21 köyden, 20 tanesi Kürt'tür. Alevi köylülerin hepsi de Kürt'tür. Fakat bölgede Kürt milliyetçiliğinin en küçük bir belirtisine bile rastlamak imkansızdır. Tersine, hakim sınıfların zorla "Türk"leştirme" politikası epey başarı kazanmış ve Kürtler arasında bile "Türk milliyetçiliği"nin başgöstermesine yol açmıştır. Halkın çoğunluğu, yoksul Kürt ve Alevi olduğu için yüzyıllardan beri üçlü bir baskının (iktisadi, milli ve dini baskıların) boyunduruğuna koşulmuşlardır. Baskıların baş uygulayıcısı olan hakim sınıfların zorba devlet gücü, halkta korku yaratmayı da bir ölçüde başarmıştır. Bu korku özellikle yaşlılarda kendini gösteriyor ve bunlar, silahlı mücadele sözkonusu olunca aşırı bir ihtiyatlılık gösteriyorlar. Kasımoğlu ve Dersim ayaklanmalarının bastırılmasının ve bundan sonra ezilen halka vahşice işkence edilmesinin de bu aşırı ihtiyatlılıkta payı vardır.

Burada olumsuz bir nokta olarak şunu da belirtmeliyiz; bir kısım köylülerin Almanya'ya gitmiş olması, diğer bir kısmının da gitme umudu, bölge halkının devrimci öfkesini az da olsa yatıştırmıştır. Öte yandan yoksul köylülerin ve özellikle yoksul köylü gençlerinin hemen hemen hepsi silahlı mücadele fikrinde birleşiyorlar. Bunlar arasında, herşeylerini feda edip silahlı mücadeleye derhal katılmaya hazır olanlar da var.

İlkokul öğrencileri ve az çok konuşmayı beceren 4-5 yaşındaki çocuklar bile kendilerini devrimci görüyorlar, bozuk Türkçeleriyle "devrimciyim", "sosyalistim" diyerek sol yumruklarını havaya kaldırıyorlar.

Genç kadınları, gelin ve kızların çoğu devrimci mücadeleye kuvvetli bir sempati gösteriyorlar. Silahlı mücadelenin özlemini çekiyorlar. Ölen devrimci gençler için ağtılar söyleyip, gözyaşları döküyorlar. Bölgede faaliyet gösteren arkadaşları sevgi ve saygıyla bağrılarına basıyorlar. Hatta bir kısım genç kızlar, ileride katılmayı düşündüğü silahlı mücadeleye engel teşkil etmemesi için, evlenmeyi bile düşünmüyorlar.

Bölgede devrimci hareketimizin henüz yeni faaliyete başladığı bu dönemde bile, ihtilalci fikirlerin yoksul halk arasında nasıl kök salıp yeşerdiğinin yüzlerce somut örneğini görmek mümkündür.

D) 1. Bölümün Özeti ve Sonuçları:

Faaliyet gösterdiğimiz bölgenin belli-

başlı iktisadi, sosyal ve siyasi özellikler şunlardır:

1) Bölgede *ticari kapitalizm*, özellikle son yıllarda hızlı bir gelişme göstermiş, emperyalist tekellerin ve işbirlikçi büyük sermayedarların malları köylere kadar sokulduğu gibi, köylülerin malları da her gün artan ölçülerde pazara taşınır olmuştur. Bu gelişme, köylülerin emperyalist tekeller, işbirlikçi burjuvalar ve bir yığın aracı tacirler tarafından insafsızca sömürülmesine, iflasa ve sefaletle sürüklenmelerine yol açmıştır.

2) Öte yandan, *üretimde sosyal işbölümü* henüz gerçekleşmemiştir; yani bir yanda işgücü satın alan toprak veya sürü sahiplerinin, diğer yanda işgücünü satarak geçinen işçilerin ve yarı işçilerin bulunduğu sistem gerçekleşmemiştir. Özellikle pazar için üretim yapılan bir üretim dalı henüz yoktur. Kapitalizm, çok geri ve ilkel bir seviyededir. Zengin köylüler yeni teşekkül etmektedir ve bunlar da, köylü kitlelerini ücretli işgücü yoluyla değil, *faizli borç* yoluyla sömürmekte ve bu yoldan palazlanmaktadır.

3) Bölgenin yoksul ve orta halli köylüleri, iktisadi baskının yanında, ayrıca milli ve dini bakımlardan da baskı altındadır. Köylüler yıllardır, her üç alandaki baskıya karşı, yiğitçe karşı koymuş ve önemli mücadelelerden geçmiştir.

4) Yüksek ticaret kârları ve borç faizleri ile iligine kadar soyulup sömürülen geniş köylü kitleleri (yoksul ve orta halli köylüler, hatta zengin köylülerin aşağı kesimi) Demokratik Halk Devriminin güçlerini teşkil etmekte ve *hızla* devrimci mücadelenin safılarında yerlerini almaktadırlar. Faizciler, bir kısım zengin köylüler, vurguncu tacirler, gerici din adamları, yoz ve rüşvetçi ve zorba memurlar, daha dolaylı olarak işbirlikçi büyük sermayedarlar ve ABD emperyalizmi, köylülerin düşmanlarıdır ve karşı-devrim safılarını teşkil etmektedirler.

5) Faaliyet gösterdiğimiz bölgede, mahalli otorite hemen hemen yok gibidir. Urfa, Mardin, Diyarbakır'ın ovalık bölgesinde olduğu gibi, mahalli gericilerin, köylüler üzerinde baskı uygulayacak özel kuvvetlerine ve fedailerine rastlanmaz. Gericiler, köylüler hakimiyetlerini, doğrudan doğruya devlet otoritesine (jandarma, komando ve polis teşkilatına, askeriyeye) dayanarak devam ettiriyorlar. Bu yüzden, iktidarın ele geçirilmesi için "sınıf düşmanlarının imhası" politikası, bu bölgede esas politika olamaz. İktidar mücadelesi, doğrudan doğruya devlet kuvvetlerine karşı (yani merkezi otoriteye karşı) yürütülmek zorundadır.

2.Bölüm

Bölgedeki Devrimci Faaliyet

A) Burjuva ve Küçük Burjuva İleri Grupların Bölgedeki Faaliyetleri ve Etkileri

Bu gruplardan hiçbiri bölge köylülere arasında, ciddi, kalıcı ve esaslı bir ihtilalci faaliyet yürütmemiştir.

Türkiye İşçi Partisi'nin seçim nutukları dışında, herhangi bir faaliyet olmamıştır ve zaten sadece burada değil, başka yerlerde de durum aynıdır. Eskiden TIP'e önemli ölçülerde oy çıktığı halde, şimdi köylüler arasında TIP'in etkisi hemen hemen sıfırdır.

TIP'in etkisinin yıkılmasıyla birlikte, gençler vasıtasıyla köylüler arasında Mihri Belli görüşleri yayılmaya başlamıştır. Mihri Belli grubunun da, bölgede ciddi ve kalıcı bir faaliyeti olmamıştır. Ne propaganda, ne ajitasyon, ne de örgütlenme alanında M.B.'nin kendisi, bölgeye birkaç kere gelip gitmiş, birkaç köylüyle temas etmiş, fakat onlara devrimci subayların pek yakında darbe yapacağını müjdelemekten(!) başka bir şey yapmamıştır. Bir seferinde köylülere, "askeri bir darbenin an meselesi olduğunu" söylemiş ve "gece radyolarının basından ayrılmamalarını" tavsiye etmiştir.

Mihri Belli grubuna mensup diğer gençlerin bölgedeki faaliyeti de, arasına mitinge çağırılmaktan ve gelip geçici ve reformcu propaganda faaliyetlerinden ibarettir. Köylüleri silahlı mücadele için örgütlendirmeye akıllarından bile geçmemiştir. Bu bakımdan M.Belli grubunun bir hareket olarak pek bir etkileri olmamakla birlikte, fikirlerinin etkisi hâlâ belli çevrelerde belli ölçülerde vardır, fakat bu etki kolayca silinip yok edilebilecek cinstendir.

Kıvılcımlı grubunun hiçbir faaliyeti ve etkisi yoktur.

Bölgede, halkın en yakından tanıdığı ve etkilendiği hareket THKO'dur, özellikle de Sinan Cemgil grubudur. 1971 ilkbaharında bölgenin dağlarına gelip, kendi deyimleriyle "kır gerillası"ni başlatmaları, dağlarda aç kalmaları, soğukta yatmaları, hatta bu yolda üç ölü vermeleri, silahlı mücadeleye büyük bir özlem duyan halkı derinden etkilemiştir ve kedere boğmuştur. Köylüler Cemgil ve arkadaşlarının hareketini silahlı mücadeleye duydukları özlemin somut bir ifadesi olarak görmüştür. Halkın çoğunluğu Cemgil ve arkadaşlarının kendileri için öldüğünü düşünmektedir. Bu yaz, bir ihtiyarın ölümü üzerine toplanan köy kadınları, ölüyü fırsat bilerek, akşama kadar Sinan, Niyazi, Battal ve Cevahir

üzerine ağıt yakıp gözyaşı döktüler. Şimdiye kadar çocukların birçoğuna Sinan ismi konmuştur. Bununla beraber THKO'nun da halk üzerindeki etkisi uzak bir sempatiden ibarettir ve bu sempati örgütlü ve kalıcı bir hale getirilmiş değildir. THKO'nun örgütlenmesi zaten belirli ve disiplinli bir örgütlenme değil, anarşist bir örgütlenmedir. Ne tüzüğü, ne programı vardır, ne de saflarına katılanlardan ideolojik bir birlik talep etmektedirler. Gruplarına katılan herkesi kendilerinden ve örgüt üyesi saymaktadırlar. Böyle bir örgütlenme, böyle bir birlik elbette kalıcı olmaz ve olamamıştır. Halkın çoğunluğunun Deniz-Sinan grubuna duyduğu sempati, bunların örgütüne ve siyasi çizgisine duyulan bir sempati değil, genel olarak devrime ve silahlı mücadeleye duyulan bir sempattir. Onların örgütüne ve siyasi çizgisine bağlılık gösterenler, üç-beş köylüyü geçmez. Ayrıca THKO hareketinin kesin yenilgisi birçok köylünün kafasına, bunların tuttuğu yolun yanlış olduğu bilincini yerleştirmiştir. Gençlik içindeki taraftarlarının çoğu tereddüte düşmüş ve başka saflara geçmiştir.

Bölgenin ileri durumdaki köylü devrimcileri, Sinangilin halkın fikrini almadan işe giriştiğini, halktan gizlendiğini, böyle davranmakla hata ettiklerini söylüyor. Halkın çoğunluğu şu fikirde birleşiyor: Dağda mağaralarda değil, köylerde kalacaklardı. Köylere yerleşip, gizlice çalışarak halka fikir vereceklerdi. Halk da silahlı mücadeleye hazır duruma geldikten sonra başlanacaktı.

Köylülerin bazıları, "yardım edelim, gerekirse biz de katılıalım" düşüncesiyle kendilerini günlerce aramış, bulamamışlar, bulanlara ise Sinan ve arkadaşları "bizimle görüşmeyin, daha iyi olur" diye ikazda(!) bulunmuşlar. Köylüler, onların bu tutumlarını da doğru bulmamaktadırlar.

Köylülerin eleştirileri tamamen doğrudur. Sinan ve arkadaşları, gerçekten de halktan kaçmışlardır. Kitleler içinde en ufak bir faaliyetleri, onları mücadeleye katmak için en ufak gayretleri olmamıştır. Sadece birkaç eve, ekmek temin etmek ve yatmak için uğramışlardır. Köylülerden sağlanan yardım, tamamen köylülerin kendi gayretleriyle gerçekleşmiştir. Bunun sebebi nedir? Bunun sebebi, Sinan ve arkadaşlarının ideolojik ve siyasi çizgilerindeki sakatlıktır; onların burjuva subaylarının darbesine ve burjuva reformculuğuna bel bağlamalarıdır. Bunlar, köylülerin ve işçilerin silahlı mücadelesiyle değil, subayların darbesiyle devrimin(!) başarıya ulaşacağını düşünüyorlardı. Kendileri de sadece böyle bir darbeye ortam hazırla-

yacaklardı. Bu yüzden de köylüleri örgütlemeye ne lüzum görüyorlardı, ne de ihtiyaç duyuyorlardı. Yine bunların örgütsel bakımdan bağlılıkları olmasa bile, ideolojik bakımdan en çok beğendikleri ve benimsedikleri çizgi M.Belli'nin revizyonist, reformcu çizgisiydi. Birçok olay, bunların pratik faaliyetlerinden tutun da 12 Mart muhtırası üzerine silah bırakma tartışmalarına ve mahkemelerdeki ifadelerine kadar her şey bu söylediklerimizi doğrulamaktadır.

Şu noktayı kavramakta da fayda vardır: Bu derece kitlelerden kopuk bir hareket bile, hakim sınıfların zorba güçlerine karşı silaha sarılmış olduğu için, halkı etkileyebiliyor, onun sevgisini kazanabiliyor.

THKP-THKO'nun sözkonusu bölgede belli bir faaliyeti ve etkisi yoktur. Şehirde bir çalışmaları olup olmadığını bilmiyoruz. Fakat özellikle gençlik içinde faaliyeti göstermeleri ihtimali kuvvetlidir. Çünkü şehirdeki lise öğrenciler ve bir kısım aydınlar arasında nisbeten etkili oldukları görülmektedir.

B) Komünist Hareketimizin Bölgedeki Faaliyet ve Etkisi

Bölgeye, ilk arkadaş ... ayında gönderildi. Daha önce de, bölgede birkaç propaganda gezisi yapılmıştı. Ayrıca birkaç kişiyle mektuplaşıyor, bazı köylülere I-K gazetesi gönderiliyordu. Köylülerin büyük çoğunluğu, en ileri unsurların bir kısmı da dahil, çeşitli akımları, komünist hareketle burjuva ve küçük burjuva kliklerini birbirinden henüz ayıramıyor, hepsine aynı gözle bakıyordu. Daha önceki miting ve gösterilere katılmı, adı sık sık duyulan ve çeşitli akımların ayrılıklarından haberdar bir kısım köylüler ise, genellikle bizim hareketimizin karşısında yer almışlardı. Şehir içinde, gençlik arasında, hemen hemen tamamen tecrit edilmiştir. Bunda bizim hatalarımızın payı olduğu gibi, bize karşı çıkanların sınıf karakterlerinin de payı vardır.

Bölgeye, kalıcı bir faaliyet yürütmek üzere gönderilen ilk arkadaş, daha önce de sözkonusu bölgede kalmıştı: Fakat ne ilk sefer, ne de sonradan gönderildiğinde ciddi bir faaliyet yürütebilirdi. Bunda, hem arkadaşın şahsi eksikliklerinin, tecrübesiz ve insiyatifsiz oluşunun, hem de hareketimizin köylük bölgelerdeki faaliyetin yürütülmesinde belli bir eylem programına ve perspektife sahip olmamasının, ayrıca o günlerde verilen görevleri kontrol imkanından büyük ölçüde mahrum olmasının payı vardır.

Bölgeye ikinci arkadaş, Temmuz ayında gönderildi. Hemen peşinden, ye-

ni gönderilen arkadaşla, bir genç köylü arkadaş örgütlendi. İlk arkadaş zaten örgütlüydü. Böylece üç kişilik bir komite teşkil edildi ve bölgedeki faaliyetin tamamından bu komite sorumlu kılındı. İlk arkadaş sekreter tayin edildi ve kendisine neler yapacağı genel hatlarıyla birkaç defa etraflı olarak anlatıldı. Fakat verilen görevler yine zamanında kontrol edilemedi. Bunun nedeni, görevleri kontrol etmesi gereken arkadaşın, kadro yetersizliği yüzünden bir yığın işi üstlenmek zorunda kalmasıdır. Bölgede Ağustos'a kadar belli bir faaliyet yürütülemediği sonradan anlaşıldı. Sebepleri şunlardır: 1) Her üç arkadaşın da köylüler arasında gizli çalışmada tecrübesiz ve insiyatifsiz oluşu. Gizliliği, kendini kitleden saklamak şeklinde anlamaları. 2) Sıkıyönetimin ilkbaharda bölgeye yaptığı baskının köylüler ve arkadaşlar üzerinde yarattığı olumsuz etki. 3) Hareketimizin verilen görevleri kontrol edemeyişi, arkadaşlara zamanında talimat verme ve bunları kontrol etme imkanlarının sınırlılığı.

Bölgede bu üç arkadaşla ciddi bir faaliyet yürütülemediği tespit edilince daha tecrübeli bir arkadaşın bölgeye gönderilmesine karar verildi. Ağustos başında ilk arkadaş, bölgeden alınıp başka bir yere gönderildi. İkinci arkadaş bir müddet yalnız kaldı. Bu arkadaşın da bölgeden alınması düşünülüyordu. Fakat, sonradan vazgeçildi. Çünkü tek başına kalan arkadaş, kendi insiyatifi ve gayretleriyle hatalarını alt etmiş, bölgede bir sürü ileri köylüyle bağ kurmuştu. Arkadaşın bu faaliyeti, hem kendisini geliştirmiş, hem de çevresini genişleterek bölgede barınma ve yerleşme imkanlarımızı arttırmıştı.

Arkadaş, bölgeye gönderilen devrimci yayınları, Şafak gazetesini, köylüler arasında geniş ölçüde dağıtmıştı. (Daha önce, gizlilik gereği olarak(!) en ileri köylülerden yayınları sakladıklarını da sonradan öğrendik.) Bir yığın, sağlam, kararlı, kavrayışlı ve yetenekli yoksul köylüyle ilişki kurmuş, bunların sevgi ve sempatisini kazanmıştı.

Çalışmanın bu ilk adımından sonra, daha tecrübeli bir arkadaş bölgeye gönderildi. Bundan sonra, çalışmalar yeniden gözden geçirildi ve hatalar tespit edildi. En önemli hata şuydu: Arkadaşlar, Türkiye'de gerçek komünist hareketi temsil ettiğimizi, burjuva ve küçük burjuva klikleriyle aramızdaki ayrılıkları kitlenin anlayacağı bir dille anlatmayı büyük ölçüde ihmal etmişlerdi. Gerçi, propaganda faaliyetinin her anında, hareketimizin genel politikasını, genel ola-

rak ortaya koymuşlardı. Fakat, diğer revizyonist ve maceracı klikleri, bunların canalcı hatalarını, açık, kesin ve kararlı bir dille, kliklerin isimlerini de zikrederek eleştirmemişlerdi. "Şimdilik, ayrılıkları kavramaya kitlelerin politik bilinci yetmez" diye düşünüyorlardı ve böyle düşünmekle gerçekte kitlelerin gerisinde kalıyorlardı. Çünkü, bizim eleştirdiğimiz birçok noktayı, köylüler, hataların derin teorik temellerini kavrayamamakla birlikte, pratik sonuçlarına bakarak kavramışlar ve bunları her fırsatta ortaya koyuyorlardı. Bu hata yüzünden sağlam unsurlar, hareketimize kesin olarak kazanılamamış ve örgütlenememişti. Bu hata düzeltilmişti. Şimdi, köylüler ve aydınlar arasında hareketimizin politikasını kavrayan ve kesinlikle benimseyen taraftarlarımız var ve bunların sayısı gittikçe artıyor. Bunlardan bir arkadaş yakında örgütlendi, birkaç tanesi de örgütlenmeye hazır durumdadır. Yine birçok köylü, çeşitli şekillerde hareketimizin hizmetine sokulmuştur. Mesela buluşma ve yazışmalarda adreslerinden faydalanıyoruz; çeşitli yayınları ve gizlenmesi gereken şeyleri evlerinde saklıyoruz; çeşitli yayınları onlar vasıtasıyla başkalarına ulaştırıyoruz; bir kısmına bir grup örgütlemeleri, gizli yayınları birlikte okumaları görevini veriyoruz; kendimiz geniş ölçüde köylülerin yardımıyla barınıyoruz vs. vs.

Bugüne kadarki faaliyetimizle, bölgedeki en ileri köylüleri aşağı yukarı tespit etmiş durumdayız; iyiyi kötüden, cesuru korkaktan, fedakarı bencilenden, ağız peki gevezeden, inançlıyı inançsızdan, çalışkanı tembelden, alçakgönüllüyü öğüngeçten, becerikliyi beceriksizden vs. vs. belli ölçülerde ayırmış durumdayız; kimlerden nasıl faydalanabileceğimizi, kimlere ne ölçüde güvenebileceğimizi, yine belli ölçülerde biliyoruz. Önümüzdeki günlerde şunları yapacağız: 1) İleri ve güvenilir unsurları özel olarak eğitip, bunları, yeteneklerine ve hareketin ihtiyaçlarına uygun düşen görevler etrafında örgütleyeceğiz. 2) Henüz hakkında yeterli kanaat edinemediğimiz kişileri, bunlara çeşitli görevler vererek deneyeceğiz. 3) Henüz tanıma imkanı bulamadığımız ileri ve güvenilir ve köylüler arasında "itibar" sahibi köylüleri (özellikle yoksul köylüleri) tanıyıp hareketimizin bir parçası haline getirmeye çalışacağız. 4) Hareketimiz sözkonusu bölgede belli bir gelişme seviyesine ulaştığında, faaliyet sahamızı, yeni bir alana doğru genişleteceğiz.

Şehir merkezinde, bugüne kadar belli bir faaliyetimiz olmamış, olamamıştır. Orada gençliği örgütlemek üzere gelme-

sini istediğimiz arkadaşın durumu hakkında hâlâ bir haber alamadık. Daha önce şehir içinde görevlendirmeyi düşündüğümüz kişi, herşeyi yüzüstü bırakıp kaçmış Şehir içinde örgütlü durumda bir arkadaş var. Bu arkadaş, daha önce kendisine teklif edilen bir görev karşısında gevşeklik ve tereddüt gösterdi. Daha sonra kendisiyle kararlaştırılan bir görevi yerine getirmeye gelmedi. Daha sonra ise, her görevlerin çokluğu yüzünden, hem o arkadaşın polise çok tanınmış birisi olmasının yarattığı mahzur yüzünden kendisiyle görüşmek mümkün olamamıştı. İlk fırsatta bu arkadaşın durumu da kendisine bir çözüme bağlanacaktır. Ya kendisine bir görev verilecek, ya da gevşeklik ve tereddüt göstermeye devam etmesi halinde örgüte ilişiği kesilecektir.

Şunu da ekleyelim: Köylük bölgede yürüttüğümüz faaliyet şehir merkezinde de etkilemiştir. Bölgemizdeki köylerden liseye giden yüze yakın öğrenci, hareketimizden etkilenmiş ve bizim çizdiğimiz yakınlık ve sempati göstermeye başlamıştır. Ayrıca, köyde tanışıklarımız vasıtasıyla, şehirde geniş imkanlar yaratma imkanı doğmuştur. Gençlik arasındaki tecrit zinciri kırılmıştır. Şimdi, şehir içinde bizim saflarımıza kayan potansiyeli örgütleyecek ve hareketimizi diğer kesimleriyle irtibatımızı sağlayacak tecrübeli bir arkadaşla acil olarak ihtiyacımız vardır.

C) İkinci Bölümün Özeti ve Sonuç

Genel olarak dünyada, özel olarak ülkemizde devrimci mücadele hızla gelişmektedir. Ülkemizde, büyüyen ve derinleşen iktisadi ve siyasi buhran, silahlı mücadelenin objektif şartlarını yaratmış ve olgunlaştırmış durumdadır. Bölgemizde silahlı mücadele için şartlar da ha da elverişlidir. Sinan ve arkadaşlarının yenilgisi, sıkıyönetimin baskı ve zorbalığı halkı biraz sindirmekle birlikte, en doğru ihtilalci fikirlerin filizlenmesi şartlarını da yaratmıştır. Şimdi, halk şu gerçeği her gün daha iyi kavıyor: "Burjuva subaylarıyla veya halktan kopuk küçük bir aydın grubuyla devrim yapılamaz. Sömürülen ve ezilen halkın bizzat silaha sarılması gerekir. Devrim, çok iyi hazırlanmayı gerektiren, büyük fedakarlıklar isteyen ağır ve ciddi bir iştir."

Eğer bir komünist hareketin taşıması gereken vasıflara sahip olur ve bunlar sürekli olarak muhafaza edersek, hareketimizin hızla büyüyen gelişeceğine halk kitleleri arasında dal budak salıp kökleşeceğine derinden inanıyoruz. Çünkü halk tava gelmiş toprak gibidir bizler de sağlam ve yeşermeye hazır tohumlar olmalıyız.

'Yılmaz Güney'e Özgürlük" Kampanyasını Destekliyoruz!

Devrimci sanatçı Yılmaz Güney ile ilgili basında ve kamuoyunda, son dönemlerde tartışmaların artması ve Yılmaz Güney'in filmierinin üzerindeki yasakların kaldırılarak gösterime girmesi taleplerinin bir kampanyaya dönüşmesi sonucu biz de **YENİ DEMOKRASİ** olarak elimizden geleni yapmaya çalışacağımızı belirtiyoruz. Keza yurtdışında da Demokrat Sanatçılar Birliği (DSB) ve Sanat Edebiyat dergisi **TOHUM**'un Yılmaz Güney'e özgürlük kampanyalarını başlatmalarını plümlü bir girişim olarak değerlendirip destekliyoruz. Yurtdışındaki demokrat sanatçı, yazar ve aydınların bu faaliyetleri '85 yılından bu yana peyder pey açılan kampanyalarla sürüyordu. Türkiye basını ve kamuoyuna pek yansımayan bu faaliyetler hakkında da okuyucularımızı bundan sonra bilgilendirmeye çalışacağız. Aynı zamanda gerçekten "**Yılmaz Güney'e Özgürlük**" sağlanması için sürdürülen tüm bu kampanyaları selamlıyor, maddi bir güce dönüşebilmesi içinde devrimcileri demokratları kampanyaya katılmaya çağırıyoruz. Aynı zamanda Yılmaz Güney'in sanatıyla, düşünceleriyle geniş halk yığınlarına tanıtmanın önemini burada tekrar vurgulayarak, dergimiz sayfalarında Yılmaz Güney'i değerlendirmeye yazılarına yer vermekle bu görevin yerine getirilmesine önemli katkılarda bulunabileceğimizi düşünüyoruz.

Yılmaz Güney herşeyden önce devrimci proletaryanın mirasıdır. O sıradan ve hatta sadece devrimci bir sanatçı değildir. Devrimci sanatçı belirlemesi onu yeterince anlatabilecek bir belirleme olmayacaktır. Yılmaz Güney enternasyonal proletaryanın özellikle sanat alanında güçlü bir silahıdır. Sanatını, kalemini, herşeyini proleter dünya devriminin hizmetine sokmaya çalışmış büyük bir değerdir. Yılmaz Güney herkesin istediği gibi yorumlayabileceği veya herkes için kabul edilebilir bir isim kesinlikle değildir. Onu basit bir aziz derekesine düşürmeye çalışanlara kesinlikle müsamaha gösterilmemelidir. O herkesin değil halkın, onun devrimci güçlerinin, en başta da proletaryanın malıdır. Yılmaz Güney'de öne fazilet çok derindir. Bunun günümüzdeki önemi çok daha derindir.

Yılmaz Güney her türden emperyalizm karşı uzlaşmaz bir kavga adamıdır. O emperyalizm denilince akıllarına sadece ABD gelenlerden değildi. Veya sadece NATO içerisinde kümelenmişlerden ibaret görmüyordu emperyalistleri. O, Rusya gibi yüzlerinde sosyalist maske bulunan emperyalistlerin karakterini çok iyi biliyordu. Bu gerçeği bizzat Y. Güney'den dinleyelim.

"Emperyalizm, sosyal-emperyalizm, Çin revizyonizmi ve bütün ülkelerin karşı devrimci toplumsal güçleri, proleter sosyalist dünya devriminin, halk demokrasilerinin

düşmanlarıdır. Bu güçler, proleter sosyalist devrimimizin ön aşaması olarak kabul ettiğimiz Toplumsal-Demokratik Halk Devrimimizin de düşmanları sayılmalıdır.

(.....)Dünya gerçeğinin iki ana yönlendiricisi ABD ve SB, dünya halklarının olduğu gibi halkımızın da başdüşmanlarıdır. İçinde bulunduğumuz özgül koşullar nedeniyle (.....) ABD emperyalizmi ve işbirlikçileri ön plana alınmalıdır." (Yılmaz Güney, Siyasal yazılar 11, sayfa 122)

Yılmaz Güney faşizmin değişik türlerine (sosyal-faşizm de dahil) karşı da uzlaşmaz bir kavga adamıdır. Diğer özellikleri gibi onun bu noktadaki tutumunun görülmesinin de daha etkili olacağına inandığımız için yine onun sözlerine yer vermeyi uygun görüyoruz.

"Faşizm ve onun bilinçli maddi güçleri, ki bu en açık ifadesini faşist diktatörlük olarak gösterir. Sosyal-faşizm, sosyal hatler ve onların bilinçli maddi güçleri

Türkiye (...) devriminde başlıca düşmanları olarak ele alınmalıdır." (age, sf.129)

Yılmaz Güney proletaryanın ideolojik, politik ilerleyişine tavır alan, ona zarar veren, sapan çıkışlara karşı, devrimci proletaryanın mücadele cephesi içerisinde yer almıştır. Evet bu gerçeği yine ondan dinleyelim.

(.....) Mao Zedung ÇKP içinde Marksizm-Leninizm'i temsil etmiştir. Zaman zaman parti önderliğini ele geçiren ya da yönetimde etkin duruma gelen burjuva radikallere, sağ ve sol oportünistlere karşı, Mao Zedung ML'i savunmuştur." (age sf.228)

Yılmaz Güney yukarıdaki sözleri, AEP halen tümünden açık değil üstü kapalı bir şekilde Mao'ya saldırırken söylüyordu. Sözkonusu dönemde Türkiye ve Dünya devrimci hareketinin durumu ve sergiledikleri gerçeği görüldüğünde Yılmaz Güney'in bu çıkışının önemi daha iyi kavranacaktır. Sözkonusu dönemde Arnavutluk Emek Partisi (AEP) ve kulaklarını

Tiran'a dayayıp yürümeye çalışanlara Yılmaz Güney şöyle sesleniyordu.

"AEP'in son zamanlarda yayınlanan bazı görüşleri devrimci saflarda kafa bulanıklığına neden olacak yanlışları içermektedir. Parti içinde sınıf mücadelesinin ifadesi olan iki çizgi arasındaki mücadelenin reddi aslında diyalektik reddidir. İmtiyazlar ve krediler konusu, sömürge ve yarı-sömürge, yarı-feodal ülkelerde, kırların ve köylülüğün devrimci rolü vb. konularda ML ile çelişen görüşler görmekteyiz." (age, sf. 229-230)

"Vestiyer kafa Marksizmi kavrayamaz. Şimdi vestiyer kafalara soruyoruz. Daha dün kadar, Mao Zedung çağımızın en büyük Marksist-Leninsti'dir" diyordunuz. "Yaşasın Marksizm-Leninizm Mao Zedung düşüncesi" diyordunuz. "Mao Zedung Düşüncesi" demeyenleri Marksist kabul etmiyordunuz. Mao Zedung'u beşinci usta olarak görüyordunuz. Ve kendinizi bu öğretiler

dogrultusunda biçimlemeye çalışıyordunuz. Şimdi Enver Hoca "Mao Zedung ve Şürekası" diyor.

(.....) Ne diyeceksiniz şimdi?

(.....) uzun bir süre, ÇKP'nin gözüne girmek için, tel cam-bazlarına taş çıkartacak numaralar yaptınız, şimdi de, aynı öz ve tutumla ASHC'nin ve AEP'in gözüne girmek için parandeler atıyorsunuz. Sosyalistler için, dürüst ve açık yürekli olurlar. Hile ve entrikalarla uğraşmazlar. (age, sf. 245-246)

Yılmaz Güney ulusal eşitsizliğe, ulusal köleliğe karşı bir mücadeleye adamı idi. Egemen ulus şovenizminin şiddetli bir aleyhtarını, ezilen ulus'un KKH'nın güçlü savunucusu idi. Bu mücadelede Yılmaz Güney, egemen ulus ezilen ulus milliyetçiliğine de prim vermedi. Durumu daha iyi görmek için yine onu konuşturalım.

"Ulusal sorunun çözümü için, ulusların kaderlerini tayin hakkı, ulusların ve dillerin tam hak eşitliği, bütün ülkelerin proletaryasının ortak çıkarı ve birleşmesi markstist ilkeleri temelinde.....

(.....) Ezilen diğer milliyetlerden proletaryanın ortak örgütlenmesini, devrimin sağlığı ve başarısı açısından zorunlu görüyoruz. (...) Milliyet esasına göre örgütlenmeyi savunmak burjuva örgütlenme anlayışıdır." (age, sf 138-143)

Yılmaz Güney içinde bulunduğumuz devrimci süreç, devrimin niteliği, görevleri başarıya ulaştırılmasının yolu, devrimin dostları, düşmanları, devrimi gerçekleştirmede tayin edici önem taşıyan stratejik örgütlenmeler konusunda bazı devrimci güçlerden daha ileri noktadaydı. Yeniden Yılmaz Güney'in konuşması iyi olur. Onun konuşmasını, filmlelerini yasaklayanlara inat onu konuşturmak özellikle de önemlidir.

"Çeşitli milliyetlerden proletaryaya, köylülük, şehir küçük burjuvazisi, ulusal burjuvazinin bir kesimi, devrimimizin itici güçleridir. (...) Proletaryaya, yoksul köylülük, şehir küçük burjuvazisinin en yoksul kesimi ile

ittifak. (...) Bu ittifak devrimimizin temel itici gücü ve esas toplumsal temelini oluşturur. Ancak bu temel üzeride, orta köylülükle, küçük burjuvazinin diğer kesimleri ile, zengin köylülük ve ulusal burjuvazinin bir kanadı ile, ittifak olanakları oluşturulabilir. (...) Parti, Halk Kuvvetleri, Birleşik Devrimci Halk Cephesi, örgütlenmenin birbirine bağlı, birbirini etkileyen ve koşullandıran üç biçimidir. Devrimimiz anti-emperyalist, anti-sosyal-emperyalist bir karaktere sahiptir... Devrimimiz anti-faşist, anti-feodal, anti-revizyonist bir karaktere sahiptir." (age, sf. 142-144-120)

Yılmaz Güney insanlığın parlak geleceğine ateşli ve derin bir inanç besliyordu. O, bunu Türkiye ve yurtdışındaki pratiğiyle, dışarıda ve cezaevlerindeki örnek tutumlarıyla sergiledi. Şüphesiz Yılmaz Güney'in eksiklikleri, hataları da vardır. Bilimin kantarında tartıldığında onun iyi ve olumsuz yanları gayet berrak açığa çıkar. Bir kampanyayı destekleme vesilesiyle sadece bir giriş ve Yılmaz Güney'i kendi söylediği bazı sözlerle kısaca tanıtmak amacıyla kaleme aldığımız bu birkaç cümlelik yazıda onu değerlendiremeyeceğiz. Yeterince doğru tanınmayan bu büyük devrimci sanatçı ve kavga adamının olumlu özelliklerinin daha iyi kavranması için onun uğruna mücadele ettiği fikirlerden bazı pasajlar aktarmayı ana tema olarak seçmiş olmamızı biz yerinde bir tutum olarak değerlendiriyoruz.

Yılmaz Güney'in diğerlerinin yanısıra alçakgönüllülük, derin sorumluluk duygusu, devrimi birleştirme çabası, bölünme ve tertiplere karşı duruş, halka ve devrime fedakarca bağlılık, enternasyonalizm ruhu gibi faziletlerinin geniş olarak anlatılması, kavratılması lazım.

Onun emekçi yığınların yaşam tarzını sosyalist gerçekçi bir ruhla kitlelere sunma, kitlelere geleceği gösterme ve onu fethetme mesajları taşıma zemninde yükselen devrimci sanatının bayrak-

laştırılması en başta proletaryanın görevidir. O'nun sanatının devrim için yığınları şevklendiren kıvılcımlarının daha geniş çevrelerce görülmesine azami duyarlılık gösterilmelidir.

Sanatı devrim için mücadelelenin güçlü bir silahı olarak ele almış, sanatı bizzat sınıf mücadelesi içindeki emekçilerle icra etmeye ve bununda ötesinde sanat ürünlerini onların kolektif faaliyeti ile yaratmaya önem vermiş bu büyük devrimci

sanatçıdan öğrenilecek çok şey var. Proletarya sanat cephesindeki bu güçlü mevzisine daha tutarlı sahip çıkmalıdır.

Bu bağlamda "Yılmaz Güney'e Özgürlük" kampanyasını yurtdışında da yürüten Demokrat Sanatçılar Birliği ile Sanat ve Edebiyat Dergisi TOHUM'un ortak çıkardıkları bildirimlerini ve Diyarbakır'dan okuyucularımızın gönderdiği imza kampanyalarını yayınlıyoruz.

SANATTA HER TÜRLÜ BASKIYA SON!

Biz aşağıda imzası bulunanlar çağdaş ve demokratik bir Türkiye'de bilimde, kültür ve sanat alanında her türlü baskının, sınırlama ve yasaklamanın karşısında olduğumuzu, çağdaş ve uygar bir vatandaş olarak her türlü sınırlama ve kısıtlamanın karşısında olduğumuz tüm kamuoyuna duyuruyoruz.

Bu noktadan hareketle Türkiye'nin yetiştirdiği büyük bir sanatçı olan Yılmaz GÜNEY'in sanatçı kişiliğinin unutturulması çabasına karşı çıkmayı bir görev biliyoruz. Gerek edebiyat, gerekse sinema alanında verdiği başarılı yapıtlarla toplumumuzun yüzünü uluslararası alanda da ağartmış bir değer olan bu sanatçımızın yapıtlarına uygulanan yasağın kaldırılmasını talep ediyoruz.

Bu imzalar (528 imza) Siverek ve Diyarbakır'da toplanmış olup, Kültür ve Turizm Bakanlığı'na postalanmıştır.

Yılmaz Güney'in
HACİT
Sahin - Kuraylı
Yılmaz Karaköy
Yuk

YILMAZ GÜNEY'E ÖZGÜRLÜK!

KÜLTÜR EMEKÇİLERİ ÜZERİNDEKİ BASKILARA, YASAKLARA SON

Toplumunu değiştirmeye yönelik, inanç ve bilincini, ustaca sanata dönüştüren, ülkemizde proleter sanatın yüzüğü, büyük sinema sanatçısı ve yazar **YILMAZ GÜNEY'i**, **Demokrat Sanatçılar Birliği (DSB)** ve **Sanat ve Edebiyat dergisi TOHUM** olarak açtığımız bir kampanya ile yeniden anıyoruz.

Kampanyamız, ülkemiz sanatçılarının dikbaşlılığının, dürüstlüğüünün ve özgür yaratıcılık tutkularının simgesi haline gelen **GÜNEY'in** vatandaşlıktan çıkarılması kararının kaldırılması amacını taşımaktadır.

Kampanyamız, ülkemizde özel olarak **GÜNEY'in** yapıtları (kitapları-filmleri) üzerindeki, genel olarak yurtdışındaki yazar ve sanatçılarımıza başta olmak üzere, tüm yazar ve sanatçılarımızın ürünleri üzerindeki baskıların, toplatma kararlarının kaldırılması amacını taşımaktadır.

Kampanyamız, Paris'te komünistler mezarlığında yatan, büyük sanatçı ve dava adamının mezarının yaptırılması amacını taşımaktadır.

İster hayatta olsun, ister olmasınlar, büyük sanatçılar hükümetlerden daha etkilidirler. İçin için fokurdayan canlı hayatın, devamını ve yönelimini kavramada, ve bu anlamda sanatıyla mevcut durumu, geleceğin aynası yapmada onların üzerine yaktır.

Geleceğe yönelik mücadele etme, gerçeği görme ve gösterme gücü en otoriter güçtür. Ve insana anıtsal, destansı bir otorite ve saygınlık kazandırır. Büyük sanatçılar işte böylesi bir silaha sahiptirler.

YILMAZ GÜNEY bu soydan bir sanatçı olarak, bağrında geleceğin kıvılcıklarını ve bilgeliğini taşıyan, halk hayatını ve aksiyonunu sanat aynasında ustaca ve gerçeklikle dile getirdi.

YILMAZ GÜNEY, yaratıcılık sorununa, kaçınılmaz tarihi ilerleyişin bizzat içinde yer alma perspektifiyle yaklaştığı nokta

HALKA TÜRKÜMÜZÜ DİNLETEBİLMEK

Sedat Yılmazsoy

Bir köklü dönüşüm yapmak istiyoruz. Ve bu köklü dönüşümü "halk için" değil, halkla yapmak istiyoruz... Bu soylu amaç için işçi sınıfının bilinçli önderleri bugün henüz tam anlamıyla bütünleşemedikleri halk yığınlarına türlü araçlarla ulaşmaya ve onları kendi kurtuluşlarına ikna etmeye çalışıyorlar. Mümkün olan her türlü yolla eğitim, propaganda, ajitasyon, örgütlenme çalışmaları ve uygun eylemler, bu soylu amaç

halkın manevi dünyasındaki güzellikler, **YILMAZ GÜNEY'in** ruhunda tüm parlaklığıyla kendisini gösteriyordu.

Bu ruh O'nu, geniş enternasyonal ilişkiler kurmaya, çeşitli ülkelerin sanatçılarıyla dayanışma içine girmeye, dünya ezilen halklarının haklı mücadelelerini, içten sıcak duygularla desteklemeye ve bizzat onların faaliyetlerine katılmaya yöneltiyordu.

YILMAZ GÜNEY gibi büyük sanatçılar, güzel, mutlu ve özgür geleceğin habercileri, bununda ötesinde temsilcisidirler. Bunun için:

1) **Yılmaz Güney'in vatandaşlık hakkı geri iade edilmesidir!**

2) **Filmleri üzerindeki yasaklar kaldırılmalıdır!**

3) **Kitapları üzerindeki yasaklar kaldırılmalıdır!**

4) **Kültür emekçileri üzerindeki baskılara ve yasaklara son!**

Aydınlarımız başta olmak üzere bütün halkımızı başlattığımız bu kampanyayı desteklemeye çağırıyoruz.

için seferber ediliyor.

Militan devrimci sanat ve edebiyat da bu çalışmaların bir parçası. Sanat ve edebiyatın eğitici-öğretici olduğu kadar, propagandatif ve ajitatif amaçlara da hizmet ettiği biliniyor. Sanat ve edebiyat, devamız için çok önemli ve gerekli bir araç. Ve bu aracın önemini küçümsemek kadar büyütme de zararlıdır. Bugün her iki eğilim de gözleniyor. Geçmişte ise, küçümseme eğilimi ağır basıyordu. Bu bir gerçek. Sanat ve edebiyat gibi "duygusal ve ince işler"le uğraşmak, neredeyse "pasifistler"ın işi gibi

ulusal gerçekleri kavrayabiliyorum. İşte bu yüzden de, üniversiteye gidenler gerçekten insanların mutluluğunu istiyorlarsa bizim dilimizi öğrenmelidirler ki, biz de onların öğrendiği her şeyi anlayabilelim diyorum. Çok önemlidir ve yurdumuzda daha iyi yaşam koşullarının gerçekleştirilmesi için bir yol ya da

katkı diyebilirsiniz."

Yalın, ama düşündürücü değil mi?

Evet, militan devrimci edebiyat, "seçkin"lerin "popülizm" umacasıyla mücadelesini kesintisiz sürdürmelidir. Gününde büyük tantanalarla ortaya çıkan empresyonizm, dadaizm, leprizm, kübizm, ünanimizm, fütü-

rüz, sürrealizm, sembolizm, vb... gibi "seçkin" burjuva sapmaları nasıl tecrit olduysa, olmaksızın, olacaksa bir küçük-burjuva aydın hastalığından başka bir şey olmayan "seçkin" edebiyat da kendi sırca köşkünün tek düze ve boğucu havasında iyice yalnızlaştırılmalıdır.

"AÇLIĞIN İÇİNDEN GÜL"

Halit Bostancı'nın 87 Temmuz direnişi içinde, hükümlü şair Mehmet Çetin'le yaptığı söyleşi, aşağıda sonuyoruz. Hükümlüden hükümlüye sorular ve yanıtlar... Yani, yüzlerce "eylem adamı"nın, iki kişide somutlaşan içtenliği, sıcaklığı ve bilinçliliği.

-Yeni bir açlık direnişinin üçüncü günündeyiz. Hep bunun üzerinde konuşacak değiliz, ama söyleşimize buradan başlayalım. Bu "açlıklar"ın anlamı nedir?

-Ateşi ve kılıcı, yetkinlikle kullanmış insanlık. Buna "açlık"ı da eklemek gerek. Tarihin kanlı sayfalarının üstü kazındığında, bir tercih sonucu değil, ama başka başkaldırı yolları kalmadığında, insanlar kendilerini "açlık"la ortaya koymuşlardır. İspanya, İrlanda köylülerinin, tarlalarındaki kitlesel açlık direnişleri ve ölümleri... Çarlık Otok-rasisi zindanlarında "açlık"ın başkaldırısı, Karagool Hapishanesi kadınlarının direnişi, İrlanda zindanları ve ölüm... Benzeri tarihsel kesitlerde, "açlık" kendini direniş olarak ifadelemiştir.

İnsanın kendi bedeniyle giriştiği bu sarsıcı eylem daha çok zindanlarda kullanılmış. Bedenin suyu çekilen bir söğüt dalı gibi kuruması, diş etlerinin geri çekilmesi ve gözbebeklerinin yuvalarını terketmesiyle başlayan, adım adım ölümlerle sonuçlanan, dehşetli bir serüven bu. İnsanlık, zamanla buna "korkunç bir şey" demekten de uzaklaşmış. Çünkü, daha korkunç ve katlanılmaz şeyler var... Açlık grevinin kaçınılmaz olarak kullanıldığı, arkadaşlarımızın kendilerini ölümlerle ortaya koydukları, sarsıcı günlerden geldik bugüne. Ve devam ediyoruz!.. "Ya Kalküta'da barışı sağladım, ya da alev alev yanarım kardeş kavgasının içerisinde." diyen Gandhi "barış" çağrısıyla açlık grevindeydi. Sands'lar da, "Tlocaidh ar ca"

diye... Biz de "beden eriten çığlık öderken ölüm kalım günlerine", bu direnişimizle bir şeyleri anlatabilmenin, yerli yerine oturtmanın çığlıklarındayız.

Daha çok eylem sıcaklığındaki bir insan olarak konuşuyorum. Sanatçı gözüyle neler demek gerekir? Savunduğum "partizan sanat" ise, konumlanışım da elbet ki gereğince olacak. Yaşadıklarımız bir başkaldırıdır ve buna denk düşen sanatın tavır karakteristiği de budur. Yazılacak, sahibi olduğumuz hayatın şiiri, öyküsü, romanı da yazılacak.

-Anlıyorum. Çünkü tanıyıyorum bunun, "Açlık", birçok çalışmada yaşandığı bir izlek. İnsanlık tarihindeki açlık direnişlerini kesitler halinde veren "Açlığın İçinden GÜL" başlıklı çalışmandan da haberdarım. Niye, "açlığın içinden gül?"

-Cennette zaten gülemezmişiz. Arafta da gülünmez ve cehennemde hiç!.. Bu yüzden, "açlığın içinden gül" diyorum. Şaka bir yana, "açlığın içinden gül"ün gerçekliği ifade ettiğini düşünüyorum. Sevgili ozanımızın dediği gibi, "Mesele esir düşmekte değil/Teslim olmamakta bütün mesele". Özellikle zindanlardaki direnişlerin en yetkin şiirsel ifadenişi bu. "Gülme"yi, böylesi bir direnme olarak alıyorum. Bana, dehşetli bir olay gibi geliyor. Adım adım bilinçli bir tercihle, ölüme gidiyorsun ve yetmezmiş gibi "gülüyorsun."

*açlığa yazılı alev gülleriyiz
temmuzda ağustosla
sıcak günleriz
gülünce
inan olsun bir başka güleriz*

Dosyadaki bir şiirimden bunlar. Sözünü ettiğim şiirler bunlar. Sözünü ettiğim şiirler bunlar.

Çalışmalarında "açlık" izle-
ğine yaslanmam, hayatı sahip-
lenip savunma tavrının bir
gereği. Yaşadığımız bu. Yaşanan
ve kuşatıldığımız bu. Yoksamak
niye? Nesnel gerçekliği sanatsal
düzlemde yeniden üretirken, her
cephede hakkını vererek yap-
abiliyor muyuz bu işi? En azından
ben, yapabildiğimi düşünmü-
yorum. Yapabildiklerime kanmak
istemiyorum. Nitekim, "Açlığın
İçinden Gül" dosyam da, alçak
gönüllü bir çalışma. Yaşanmışın,
sanat çevresindeki örgütlenişin-
de, çok gerilerdeyiz henüz. Bunun
temel nedeni....

(Burada, söyleşinin üçüncü
kişisi Mustafa Dana, Mehmet
Çetin'in sözünü kesiyor. "Bu
açlıkla, onca ağır şey kaldırılmaz
(!) diye takılıyor. Arada küçük
sevinçlerden de konuşulmalıydı.
Basından öğrenmişlerdi. Yeni
Türkü Şiir Yayınlarınınca düzen-
lenen yarışmanın ertesinde,
Çetin'in de aralarında bulunduğu
yirmi ozanın şiirleri, "Barış
Seçkisi" olarak kitaplaştırılacaktı.
Öte yandan, en anlamlısı da
o gün, Pir'in yaşgünüydü.
"Açlıkta, tütün ve acılaştan su ile
de olsa kutluyoruz. Direnişin ilk
günlerinde, böyle küçük sevinçler
tatmanın, özel bir anlamı olmalı"
şeklinde bağlıyor Mustafa Dana.

Haklıydı. Ama o anda, daha
farklı bir çabadaydılar. Yine de
uygulandırmıştı bu Mehmet
Çetin'i:

günü; yine direniş srağı içinde

kutlanmamız, onun o eşsiz gülü-
şünü savunuyor olmamız, kuşku-
suz ki çok değişik duyguların
kesiştiği, ama mutlak ki di-
rencemi de motive eden bir an-
lamlılık. Bu küçük küçük şeyleri,
hayatın içindeki yerleri kadar
önemsiyor ve sahipleniyorum.
Çalışmalarında da bu tem ve
izleklere yaslanabilmeyi özellikle
istiyorum. Yenilmemek, biraz da
bu küçük şeyleri, içerde
direnmenin anlamlığında
deltalamaktan geçiyor."

Araya yoğun günler girdi.
Söyleşiyeye onüçüncü güne kadar
ara vermek zorunda kalındı. Bu
sürede, diğer cezaevlerinde de,
"destek" ve "hak alma" direnişleri
başlamıştı. Yani "açlık yangını"
ülkenin bütün zindanlarını
sarmadaydı. Dışarda aileler
Adalet Bakanlığı'nın önünde
oturma eylemi düzenlemiş ve
Bakanla görüşmüşlerdi. Bakan
ailelere, "cezaevlerindeki
yakınlarını bırakmalarını" ve
onların "içerde durmadan
şışmanladığını" söyleyecekti.

-Bunca yaşanan, yazın -sanat
cephesinde kendini ne ölçü de,
nesnellikle ifade edebilecek? Bu
çağrının sahibi olanların, olayı
bu düzlemde sahiplenişlerini, -
daha çok cezaevindekiler ger-
çeğinde- nasıl buluyorsunuz?

-Apaçık söylemek gerekiyor
ki, 12 Eylül'den sonra, yazar-
larımızın önemli bir kısmı, dil
tulmasına uğradı. Yaşanan deh-
şetli yoksayarak, yine de toplum-
sal-gerçekçi (!) sanat yaptıklarını

iddia ettiler. Bir kısmı, egemer
sınıfların ışıklandırdığı kulvar-
larda savrularak, bizim adımıza
yine bize küfretmeyi amaç edin-
diler. Bir kısım demokrat sanatçı
ise, payına düşeni yürekliçe
sahiplenmeyi bildi. İşte bunlar
bu dönemde nispeten en iy
ürünler veren sanatçılar oldular.
Fakat şizofrenik parçalanmalar,
nevrotik inlemeler ve pişmanlık
hummasının şiddetle hakim
kılmak istediği yazın -sanat
cephesinde, yaşanan denk düşen
direniş mevzileri oluşturulmadı.
İnkâr ve kaçışın temel dürtü
olduğu bu alanda küçük küçük
direniş odaklarını, geçilmez
barikatlara dönüştüren moti-
vasyon yine cezaevlerinden geldi.

**-İşte yaşadığından ve
tanıklığından söz ederek,
daha çok bunu sorgulayalım.**

-Yukarda verdiğim birkaç
kaba çizgiden sonra, daha çok
içerdeki oluşumları vurgulamak
istiyordum. Çünkü yenilgiler,
tükeneşler ve direnişler tanidik...
Yıllardır bize yüreklerini ödeyen
anneler, sevgililer, o dünya
güzellerini... İşkencelerle kuşa-
tıldık, akrân ölümleriyle... Yıkıl-
madık, geldik bugüne. Kuşkusuz,
yazınsal -sanatsal -siyasal vb.
pekçok alanda sonuçlar oluş-
turmak zorundadır bu yaşan-
mışlık. Kendini yeniden üre-
terek...

Yoğun işkence -sorgu süre-
cinden çıkıp da cezaevlerine ge-
len binlerce insan, bir yandan
cezaevlerinde de yaşanan işken-
ce ve yaptırımlara tavır almaya
çalışırken, diğer yandan da ye-
niden üretiminin telaşına düştü.
Çünkü, yaralar tazeydi ve ka-
nıyordu. İçtenlik, bu yaralara
kendini yeniden üreterek sargı
olmayı gerektiriyordu. Bu an-
lamda, telaş mükemmel bir
değerlilikteydi. Ne ki, koşullar
güç, olanaklar sınırlı, baskı ve
yaptırımlar şiddetli, daha da
önemli bakış açıları sığıdı. Bun-
ların koşullanmasıyla da diren-
me mevzileri genişleme yerine
daralmaya başladı. Sonunda
gelip can alıcı bir noktada,
neredeyse ancak filli saldırılara
karşı koyma
reği olarak ayakta durma

görülyordu. Genellikle de başka ülkelerde üretilmiş eserlerin okunmasıyla yetiniliyor, kendi ülke edebiyat ve sanatımızın ürünleri çoğunca (günün ivedi sorunlarına yanıt vermedeki yetersizliği ölçüsünde) okunmuyordu bile. Diğer yandan da militan devrimci sanat ve edebiyatımızı yaratmak için de, ya yeterli çaba gösterilmiyor ya da mevcut çabalar pek teşvik görünüyordu. Kimileri de bu alandaki çalışmayı esas olarak devrimden sonra üzerinde durulması gereken bir çaba olarak ele alıyordu... Nereden bakılırsa bakılırsın ciddi eksiklikler vardı. Ve aslına bakılırsa, militan devrimci bir sanat ve edebiyat yaratmak için, önkoşulu olan teorik donanım eksikti. Bir bilim dalı durumundaki estetik için gerekli kuramsal çalışmalardan yeterince haberdar değildik.

Bütün bunlar ayrı ve ayrıntılı incelemelere konu olabilir. Ama konumuz (sanat ve edebiyat bağlamında) geçmişin değerlendirilmesi değil. Bu nedenle genel irdelemelerle yetiniyoruz.

Bugün de geçmişe bir tepki olarak sanat ve edebiyatın önemini abartma eğilimleri, neredeyse politik görevlerin önüne çıkartılması eğilimleri gözleniyor. Genel hareketler düzeyinde değil ama, tek tek unsurlarda böylesine rastlanıyor. Bu da ayrı bir sorun... Fakat eğilimleri bir yana bırakıp, genel gerçeğe bir göz atarsak, bu alanda geçmişe göre daha sağlıklı bir yola girildiği görülüyor. Belki henüz yeterli değil, ama umut vaadedici. Koşullar ve özellikle de son yıllarda kazanılan birikimler geçmişe göre daha olgun.

Geçmişte, bazı inkarcı eğilimlerin göstermeye çalıştığı aksine, militan devrimci sanat ve edebiyat alanında, mevcut tüm küçümseme eğilimlerine karşın, yine de bir şeyler yapılmıştır. Yapılmıştır ama, teslim etmek gerekir ki, gerek koşulların zorlamasıyla gerekse de kuramsal donamındaki eksiklikler nedeniyle, pek gürbüz ürünler yaratılmadı ya da pek az yaratıldı.

Evet, araç olarak sanat ve edebiyattan bir ölçüde yararlanıldı ve pek te yararlı oldu, ama sorunun bilim yanı güdük kaldı.

Bugün artık iyi biliyoruz ki, sanat ve edebiyat her hangi bir eğitim propağanda ve ajitasyon çalışmasından farklıdır. Konumuz açısından söylersek, örneğin edebiyat, tüm politik niteliğine, eğitsel ve diğer özelliklerine karşın, her şeyden önce estetik bilimin bir nesnesi ve imgelerle konuşma ve yazma sanatıdır. Bir bilim adamı rakamlarla veya kavramlarla düşünür, bir sanatçı ise, imgelerle.

"Sanat yapıtını bilimsel yapıttan ayıran özellik, gerçeği lojik (bilim) yoldan değil, imajlar aracılığıyla anlatmasıdır... Bir yazar, imajlar yerine mantıksal kanıtlar kullanırsa veya yarattığı imajlar onun şu veya bu konuyu kanıtlanmasına yararsa, o artık bir sanatçı olmaktan çıkıp bir makale yazarı olur." (Plehanov)

Fakat diğer yandan da kimi yazar ve sanatçılar bu doğru ve basit gerçeği, bir yığın anlaşılabilir imgelemelerinin payandası yapmaya kalkışıyorlar. Ve bir yığın anlaşılması güç sözcükler arasına birkaç anlaşılabilir (mahpus, volta, kelepçe, duvar, grev, savaş, dağ vb.) sözcük serpiştirmekle, "halk için" edebiyat yaptıklarını sanıyorlar veya sanılmasını bekliyorlar. "Halk anlamayınca" ya da "anlamakta güçlük çekince" de, "halkımızın geri kavrayış düzeyi" üzerine yığınla açıklama yapıyorlar. Yada bir gün "anlaşılacakları" kerametinde bulunuyorlar. Edebiyatın bu "seçkin" kişileri, politik edebiyatı elbette yadsımıyorlar. Tarafı olunması gerektiğini yüksek sesle haykırıyorlar ve çoğunca da "toplumcu gerçekçi" olduklarını sık sık vurguluyorlar. Ama diğer yandan da, sanat ve edebiyatın artık "seçkinleştirildiğini" ve "bir lüks" olduğunu bir sanatçının salt "sanatsal kaygıları" olabileceğini, eserin "sıradan halk yığınları" tarafından anlaşılıp, anlaşılmamasının sanatçının değil, halkın sorunu olduğunu, "anlaşılabilir" olmak uğruna estetikten ödün verile-

meyeceğini (sanki böyle bir şey zorunluymuş gibi) ısrarla belirtiyorlar. Ayrıca tüm politik kişiliğine ve tarafsızlığına karşın, sanatçının bir örgüt ya da parti doğrultusunda "angaje eser" üretmemesi gerektiğini, sanatçının "bağımsızlığı" ve "özgürlüğü"nü korumasının zorunlu olduğunu vaaz ediyorlar. Ve sanatçının bir yandan eserin sanatsal (estetik) yanını ihmal etmeksizin, ama bir yandan da eserinin geniş halk yığınları tarafından anlaşılması kaygısından uzaklaşmaması gerekliliğini savunan yazarları "popülist", "kitle kuyrukçusu" olmakla değerlendirmiyorlar. Onlara göre geçmişte yapılan buydu. Yakın geçmişin militan devrimci edebiyatı ilkel, slogancı, bağırıp çağıran bir edebiyattı, onlara göre, Artık bu durum, tabii "devrimci tarzda" aşılmalıydı!

Militan devrimci bir sanatçının anlaşılma kaygısı taşıdığı taşıması gerektiği doğrudur. Çünkü devrimci sanatçı perspektifine bir avuç insanı değil de, ulaşmayı ve bütünleşmeyi istediği geniş halk yığınlarını alır. Bunun için de, "sanatçı halka türküsünü dinletmek için en uygun şekilleri durup dinlenmeden, ömrünün sonuna kadar aramak zorundadır." (N.Hikmet) Eğer halka ulaşmak gibi bir kaygısı varsa, her sanatçı bunu yapmak zorundadır. Bütün biçim denemeleri ve arayışları bu hedefe yöneliktir. Ama yineleyelim, bu estetik kaygıların bir yana itilmesi anlamına gelmiyor. Yoksa sadece anlaşılabilir, ancak sanat değeri taşımayan, içerik olarak belki doğru, fakat biçim olarak cılız, güçsüz salt belli doğruların alt alta veya yanyana geldiği bir sözcükler yığından başka bir şey üretmiş olunmaz. Devrimci bir sanatçı içeriği esas alır ve içeriğine uygun bir biçim yaratır. Bu biçimin ne olacağı, hangi içeriğe hangi biçimin uygun olduğu hakkında hazır kalıplar ve formüller yok. Her sanatçı bunu kendisi arayıp bulacaktır. Ama bu arayış içinde geniş halk yığınlarını perspektifinden uzaklaştırmayacaktır. Çünkü:

"Sanat (elbette devrimci sa-

nat) halkın malıdır. Sanat büyük emekçi kitleleri içinde iyice derinlere kök salmalı. Bu kitleler tarafından anlaşılmalı. Bu kitlelerin duygularını, düşüncelerini ve iradesini birleştirmeli, bunları üstün bir seviyeye çıkarmalı. Bu kitleler içindeki sanatçıları kamçılmalı, geliştirmeli. İşçi ve köylü kitleleri, kara ekmeği bulamazlarken bir avuç azınlığa şekerli ve zarif bisküvi vermek olur mu?" (Lenin)

Olmaz. Olmamalı...

Hele Brecht'in Lucaks'la bir tartışmasında söylediği şu sözler özellikle bugün çok önemli bir açılımıdır:

"Egemen estetik anlayışı, kitap flatları ve polis baskısı, yazarla halk arasında her zaman belli bir uzaklığın olmasına yol açmıştır. Ne varki bu uzaklığı tamamen 'dışsal' bir olay sanmak yanlıştır. Yani gerçekçi değildir. Hiç şüphesiz bugün popüler bir üslupla yazabilmek özel çabalar gerektiriyor. Öte yandan, böyle yazmak biraz daha kolaylaştı, kolaylaştı ve acilleşti. Halk ile tabakalar arasındaki kopukluk daha netleşti. Sömürücüler, baskıcılar iyice öne çıkıp halka karşı büyük boyutlara ulaşan kanlı bir savaş açtılar. Yan tutmak daha kolaylaştı... Egemen sınıflar eskisinden daha çok ve daha büyük yalanlara başvuruyor. Doğruyu anlatmak eskisinden de acil bir görev şimdiki. Çekilen acılar çoğaldı, acı çekenlerin sayısı da. Yığınların büyük acıları gözönünde tutulunca, küçük güçlükler ya da küçük grupların karşısına çıkan güçlüklerle uğraşmak nefretle karşılanmaya başladı. Giderek artan barbarlığa karşı tek dostumuz halktır; bu barbarlıktan en çok çeken halk. Yalnızca ondan bir şey bekleyebiliriz. Demek ki halka dönmek, onun dilini konuşmak zorunluluğu ortada. Böylece popüler sanat ve gerçekçilik günümüzde doğal müttefikler haline gelmiş bulunuyor. Halkın geniş kesimlerinin çıkarı edebiyatla hayatın dürüst bir imgesini bulmaktır; hayatın dürüstlüğü verilen imgeleri yalnızca ve yalnızca halka, geniş

emekçiler yığına hizmet eder. Dolayısıyla bu imgeler her koşul altında anlaşılır olmalı, onlara hizmet edebilmelidir. Başka türlü söylersek halkçı olmalıdır...

...Halkçı şu anlama gelir: Geniş yığınlarca anlaşılabilir olmak, onların anlatım biçimlerini benimseyip, zenginleştirmek, onların görüş açısını kabul edip, bunu pekiştirmek ve düzeltmek, halkın en ilerici kesimini yansıtarak onun önderliği elde etmesine yardım etmek ve böylelikle halkın öteki kesimlerine de bunu anlatmak, geleneklerle bağ kurup geliştirmek."

Dimitrov da, "yazarken ve konuşurken daima geniş halk yığınlarını hesaba katmalıyız" derken aynı perspektifi açıyor.

Hasan Hüseyin'de ise şunlara rastlıyoruz:

"Hem 'ozan gününün tanığıdır' diyeceğiz, hem de gününde ilgi görmemiş, kamusallaşmamış, kitlelere ulaşmamış bir kişiyi, bir yapıtı, bugün değeri anlaşılmadı ama ileride mutlaka anlaşılacaktır" diyerek onurlandırmaya çalışacağız. Böyle şey olmaz!.. Ozan gerçekten gününün tanığı ise, gününde mutlaka anlaşılacaktır, anlaşılır, anlaşılacaktır. Çeşitli nedenlerle 'gözlerden uzak kalma'lar, günün kuşulları içinde yitiklere karışmalar, dolayısıyla yıllar, yüzyıllar sonra ortaya çıkmalar, bu bilimsel gerçekçi değiştirmez... Yani şunu demek istiyorum: Kullanım değeri olan bir yapıt, gününde tepki görür kitleden."

"Kullanım değeri olan yapıt", işte sorunun can alıcı yanı. Yani hem sanat değeri, hem de kullanım değeri olan yapıtlar üretmeliyiz.

Bu da Mayakowski'den:

"Benim anlayışına göre iyi bir şiir yapıtı, öngörülen toplumsal buyruğa göre yazılmış, amaç olarak proletaryanın kazanımını benimsemiş, sesleneceği herkesi sarsan, herkesin anlayacağı bir dille... (yazılan şiirdir)"

Ozanın yerine sanatçıyı ve yazarı, şiirin yerine de roman ve yöküydü koyabiliriz.

Nazım Hikmet, bir mektubunda sanatçı arkadaşına şunla-

rı yazıyor:

"Yalnız unutulmaması gereken bir şey var: Yapıtı, ilginç bir an için yitirmeden ve sıkıntıya düşmeden okumalıyız. Yani bir okuyucu olarak karın ve ben okuyabilmeliyim. Çünkü en modern teknikle yazılmış da olsa bir yapıt için, bir işçi olan karınla bir ileri muharrir (yazar) olan ben ölçüyük."

Bu ölçülere göre, "seçkin" (elitist) sanatçıların, Nazım'ı da Lenin'i de, Dimitrov'u da, Mayakowski'yi ve Hasan Hüseyin'i de birer "popülist" ilan etmesi gerekecek! Bu türden "sanat dışı kaygılar" taşıdıkları (ve elbette yapıtlarına yansıttıkları) için, "sanatlarından ödün verip vermediklerini" araştırmak gerek!

Anlaşılabileceği gibi bütün büyük sanatçı ve devrimci yazarlar daima geniş halk kitleleri tarafından anlaşılmalı, belirsiz bir gelecekte değil, gününde anlaşılmalı savunmuş ve uygulamışlardır. "Ben yazdığım anlayan anlar, anlamayan anlamaz" ya da "ben halkın geri kavrayış seviyesine inmek için, sanatımdan ödün verememe bir gün nasılsa anlaşılacağı" türünden yaklaşımlar, geniş kitlelere yerine "bir avuç azınlığa şekerli ve zarif bisküviler" vermeye kalkan bireyci ve "seçkin" sanatçıların yaklaşımı olabilir, devrimci sanatçının değil.

Aşağıdaki sözler de, bu kez bir sanatçının değil, Bolivyalı bir madencinin yiğit eşi D.B. CHUNGARA'nın çağrısı. Üniversiteler yerine sanatçıyı koynun, bir şey değişmez.

"Ve onlar bizim dilimizi konuşmayı bilmezler, yani bir şeyi anlar, her şeyi karmaşık bir biçimde açıklarlar da, birbirimizi anlamayız. Çünkü onlar, üniversitelerden pek çok şey öğreneceklerine göre bundan biz de yararlanmalıyız değil mi? Bence çocuklarımızın bilimsel bir tavrı olmalı ama, onları biz de anlayabilmeliyiz. Yalnızca kendilerinin anlayabilecekleri çizgilerin ve yazıların diliyle yazmamalılar, ne demek istediğimi anlıyor musunuz?.. Çünkü biz üniversiteye gidemedik... Fakat

kaygusu ve telaşında somutlaştı. Bu yanıltıcı demiyorum, aksine elzem di ve mevzilerin genişletilmesinde temel dayanak noktasıydı. Ancak yetersizdi. Bu yetersizliğin üzerine gitmenin perspektifi edinilemedi. Sonuç alıcı yaklaşımlar bilince taşınmadı. Doğal olarak, "okul" diye değerlendirilmeli gereken bu mekanda, pek çok insan "değirmen taşının" insafına kaldı... Buradaki sıcak bağlantı noktamız şu: Toplumsal bireyin yetkinleşmesi, direnme ve yeniden üretim gerçekliğinin yaşamın her cephesine dağıtılabilmesi.

-Bu noktada, yazım-sanat alanında olayın ifadesini ana hatlarıyla nasıl ele alınabilir?

-Zaten yoğun bir yaşanmışlıktan gelen, artı olarak işkence-ölüm-ihanet-direnme'ye fazlasıyla tanık olan birey, içine düştüğü özgül koşullarından yoğun duygusal atmosferinde yaşamı savunmayı ve direnişi çeşitli yenden-üretim araçlarına dağıttı. Hevesle birçok alana yöneldi. Örneğin şiirde, o sıralar bir sağanak yaşandı. Neredeyse, herkesin saklısında bir şiir defteri ve karalamaları vardı. Güzeldi... Öğrenmek yakışıyor da bize. Hayatı böyle savunmak da... ancak yukarıda sözettiğim koşulların etkisiyle bu fazla sürmedi. Bir diğer olumsuz etken, ortak yaşayış ve davranış çizgisi oluşturulmaya çalışılanın, bu ırmaklanışı sonuç alıcı bir yerde daltalayacak yeterlilikte olmamalarıydı. Yine kolay olan tercih edildi. Çabaların önünü açmak yerine, bunlar küçümsendi, yoksandı. İçerdekileri oldukça dar bir alana, -salt fiili direniş düzlemine- sıkıştırmak isteyen yasak, baskı ve yaptırımlar karşısında direnme mevzilerini, toplumsal birey yaşamının diğer cephelerine yayamayan bu eksik kavrayışla buluşan, yeni bir dönüm noktasına gelindi. İnsanlar bu kadar çok şeye, yeni bir dönüm noktasına gelindi. İnsanlar bu kadar çok şeye, nasıl kafa tutacaklardı? Tuttular... Ancak, bu soruna ilişkin geneldeki tavır yanıltıcılığının ötesinde, bu

duruma bireysel karşı koyuşlar fazla yaşanmadı... Bu alanda kafa tutmaya devam edebilmek için, gerekirse örgütsel politikalarla (politikasızlıklarla) hesaplaşmak, soruna dair sağlıklı bakış açısı kazanmak, bireysel yeti, kuramsal donanım, her an gelişmekte olan bir estetik beğeni gerekiyordu...

(Açlık direnişinin onsekizinci günündeydiler. Henüz biten bir açık görüş tufanının da akşamında. Analar... Demokratik kamuoyu... Avrupa'daki ilgili çevreler... Söylenecek çok şey vardı yanı. Ne ki, yaptıkları süre giden "açlık"ın ne güncesi, ne de tarihesi olmayacaktı... Ve bu söyleşi belki usulca bir yürek aralaması...)

-İkinci aradan sonra, kaldığımız noktadan sürdürürelim istersen. Çok yönlü zorluklara, engellemelere kafa tutanlar neler yapabiliyorlar?

-Doğal olarak devam ettiler. Hem de pek çok şeye; koşulların güçlülüğüne, bilgi ve deneyim yetersizliklerine, desteksizliklerine, Latife'leşmelere karşı zorlu bir mücadele vererek. Bu direniş ve güzellik biraz da bize özgü. Başarıyla yakın bir yerdeyiz. Buna şaşmamak gerekiyor. Türkü sesine kavuşuyor. Kimi arkadaşlar, bize güzel haberler verdiler. Çığırını bulan bu çığı, herkes önemle gözlesin derim.

-Peki bu gelişmeleri, nasıl yaşadın. Tartıştığımız noktayı, biraz da kendi özelinde açar mısın?

-Sorgulama gerekçesiyle, değişik dönemlerde defalarca cezaevinden alındım. İlk üç yılın hep böyle geçti. Bu sürede, işkence -sorgudan fırsat (!) bulduğunca, birikim mantığıyla yazdım. Yoğun emek ürünü olmayan, yaşanmışlığın zengin tem ve izleklerine yaslanma kolaycılığını seçen, estetik kuruluştan yoksun, daha çok duyguların hükümran olduğu, yaşamı ve değerlerimi savunma işlevli çalışmalarımı. Zamanla aşıldı bunlar. Niçin ve ne yazdığımı, kimi eksikliklerine karşı ayrıntımdayım. Çünkü,

uzun yıllardır mücadele sığındaydım ve bu zindanda da sürüyordum. Sorun, "nasıl"a verilecek yanıtta odaklaşıyordu. Artık kuramsal donanımı sağlanmaya, estetik kaygıyı taşımaya, dil söylem arayışını sürdürmeye ısrarla özen gösteriyordum. Bu çaba, o günden bugüne, -içerik adına popülizme, biçim adına elitizme, formalizme ödün vermeme ısrarıyla- sürüp geldi. Henüz öğreniyorum, çalışmalarının donanım ve kavrayışının gerisinde olduğu bilinciyile öğrenmeyi sürdürüyorum.

Billyorsun, suskunluk kimselerinin işine geldi. Kendilerini, toplumsal-gerçekçi sanatçı olarak kabul ettirmeye, kurgusal ve yapay duyarlılıklarını içtenlik olarak, diz çöküp isyan (!) edişlerini de, dövüşmek olarak lanse etmeye çalıştılar. Toplumsal-gerçekçiliğin temel ilkelerinden olan partililik ilkesini, partizanlığı sürekli yoksayan bu küçük-burjuva/revizyonist çevreler dışında, devrimci saflarda da, partililik ilkesine yaklaşımın, sığ-sekter-normatif yaklaşımların etkisinin güçlü olduğunu söylemeliyim.

Hangi hayatın şifrine, hangi dilin sözlüğüne denk düştüğümüzü ve çığlığımızın hangi iklimin çağrıcısı olduğunu iyi bilmiyiyt. Çağın sanatı, salt içerikle kurulmuyor. Estetik arayış ve kuruluşları, yazınsal faaliyeti-mizin nabzı yapmak zorundayız. Bu alanda öncülük, örgütsel bildirgeler ve görevlendirmelerle değil, devrimci dünya görüşümüzün kazandırdığı perspektif, bilince çıkarılmış bir yan tutarlılık, yazınsal yaratım somutunda ideolojik estetik bütünlüğü ve sonuçtaki estetik dengeyi sağlayabilme ve tarihsel ilerleyişe denk düşen yeni çığırılar açmakta mümkündür.

(Söylenecekler bu kadarla bitmiyordu elbet. Ancak, söyleşilerinin, o günkü bölümünü de bitirmişlerdi. Direniş süresince ve güçleri elverdikçe devam edeceklerdi. Evet, ne çok şey vardı konuşmaya değer. Ne çok!..)

"gelir gün değişir rüzgar ülkem olur gül iklimi."

“Bir”eycilik, “tek” yanlılık ya da inkârcılık + resmî tarih

“Biz, ne ‘proletarya’ kahramanlarının anısı üzerine tekel kurmak istiyoruz, ne de onların çevresinde dar parti çıkarları için mücadele vermek istiyoruz. Ama “onların” anısına gösterilen saygı, gürültü ve aptalca bir spor gösterisi haline getirilirse, siyasal bir grubun yararına kullanılan basit bir reklam düzeyine indirgenirse... İlk görev, bütün bunları yüksek sesle protesto etmektir.”

Rosa Luxemburg

“Yeni Çözüm” dergisinin 5.8.9. ve 10. sayılarında kendilerini “Türkiye solunun devrimci sol kesimi” olarak adlandıran arkadaşların içeriğini inkârcılık, subjektivizm, tahribat ve demogoji başta olmak üzere hemen hemen tüm küçük-burjuva eksik ve zaflarıyla doldurdıkları görüş ve açıklamaları yayınlandı.

Ülkemiz devrimci hareketinde klinik bir vaka olarak kabul ettiğimiz küçük-burjuvazinin “devrimci sol kesimi”nin yapısal bir karakteri sayılabilecek kronik kriz nöbetlerine İstanbul cezaevlerinde uzun yıllar boyunca her gün, her saat tanık olduk, oluyoruz. Yıllardır özlemler bekledikleri imkân ve fırsatlardan yararlanarak, onlar bugün “gerçek”leri açıklama adına kamuoyuna kriz ürünlerini kusuyorlar. Kendi kendilerini kandırmalarının yanında kamuoyunu da aldatmaya çalışıyorlar.

Yeni Çözüm dergisinde yayınlanan yazıların sahibi arkadaşların yazı ve açıkla-

maları her zaman olduğu gibi “ahlak” ve “üslup” dersleri vererek başlıyor, “gerçek”leri açıklama çabası içinde olduklarına inanmamızı istiyorlar. Gerçek ve ahlâk gibi kavramlar sınıfsal toplumlarda genel geçerlik arz etmeyip sınıfsal ideolojilere tekabül eden bir farklılık gösterirler, bu yanıyla görecektirler.

Proletarya ile burjuvazi arasında ortak bir gerçek ve ahlâk anlayışı ideolojisi yoktur. Burjuvazinin ahlâkı ahlâksızlıktır. İdealizm ise gerçekleri tanırına kurban eder, onun varlığını ispatlamak için gerçekleri yadsır. Burjuvazi ile proletarya arasında tek bir ortak gerçek vardır; uzlaşmaz sınıf karşıtlığı ve yaşamın her alanında kıyasıya ve aralıksız süren sınıf mücadelesi.

“İki ucu ince, ortası kalın” bir toplumsal-sınıfsal yapıya sahip olan ülkemizde temel sınıflar haricindeki ara sınıf ve tabakalar büyük bir kütesellik oluşturmaktadırlar. Bu ara sınıfların en yaygın olan küçük-burjuvazi, bir (esas) yanıyla burju-

vazi tarafından mülksüzleştirilerek proletarleştirilirken; diğer (tali) yanıyla da pazarlanarak burjuvaziye bir adım daha yaklaşır ve/veya proletaryadan bir adım daha uzaklaşır. Nicelik olarak etkin bir güç olan küçük-burjuvazi sınıfsal, siyasal ve ideolojik mücadelede tam tersine nitelik olarak edilgin bir rol oynar. Çünkü (diğer bir dizi etkenin yanı sıra) kendi içinde yelpaze bir bütün olmayıp tam tersine sayısız katman ve gruplara ayrılmış olmasını getirdiği bölünmüşlüğe ilaveten, gıdasız idealizmden almasına karşılık proletaryadan da etkilenen kırma bir siyaset ve ideolojiye sahiptir.

“Maddi hayatın üretim tarzı, genel olarak toplumsal, siyasal ve entelektüel hayat sürecini koşullandırır.” Maddi hayatın üretimi içinde küçük-burjuvazi sayısız katman ve grupla geniş bir yelpazeyi kapsayan bir mozaik oluşturduğundan; düşünmeye ve yaşama, tek bir bakış açısıyla değil, tek bir noktaya binlerce farklı uzaklıklar ve açıdan bakan cüceler topluluğuna benzetilebilir. Sayısız nüans farklılığına rağmen sağ ve “sol” görüşlere karşın küçük-burjuvazi, bir bütün olarak dibindeki kurbağa gibi dünyaya ve yaşama dardan bakışından dolayı dar pratikçi, dar görüşlü ve dar deneycidir. Bu temel özellikler küçük burjuvaziyi oluşturan tüm katman ve gruplara (hatta tek tek bireylere) maddi hayatın üretimi, toplumsal, siyasal ve entelektüel yaşam içindeki kendine has konum ve yerleri temelinde su veya bu ölçüde ve biçimde damgasını vurur.

Marksist öğretisi, küçük-burjuva aydınlarının küçük-burjuvazinin iktisadi, siyasal ve entelektüel yaşam içindeki yeri ve rolü paralelinde bir dünya görüşüne sahip olduğunu tanımlamıştır. Küçük burjuvazinin “devrimci sol kesimi” küçük-burjuvazinin karakteristik genel özelliklerini bağrından taşıyarak Marksizmden etkilenir, kendi bakış açısıyla Marksizmi algılar ancak idealizmle bağlarını tümden koparıp atamaz. Küçük-burjuvazinin “devrimci sol” kanadının Marksizmi benimseyişinin bilinçli bir istismar veya katıksız bir iyi niyet sonucu olması objektif olarak sorunun özünü değıştirmez, proletaryanın ona yaklaşım perspektifini biçimlendirir.

Yeni Çözüm’de yayınlanan yazıların sahibi arkadaşlara göre dünyanın merkez karakaçanının arka ayağını bastığı yer değil, odağına ego’larını yerleştirdikleri kendilerinin bulunduğu noktadır. Dünyaya, olgulara geçmişe ve yaşanan an’a gerçekler “devrimci sol” açıdan eksik ve çarpık algılanan, dolayısıyla böyleleri yorum ve aktarımları körlerin fil tarifleri gibi nesnel bir durum kabul ederek anlayışla karşılayabildik. Ancak, Yeni Çözüm’den arkadaşların binlerce tutsağın an an, saniye saniye birlikte yaşadıkları olguların bilinçli bir tahrifat ve inkârcılıkla yadsıyıp, yerini kendi “gerçek”lerini inşa etmeye çalışırken önlerine gelen herkese çamur atma-

nın, demogoji yapmalarının anlayışla arşılanacak, hoşgörülecek bir yanı yoktur.

Yeni Çözüm'de yazıları yayınlayan arkadaşlar yazı ve açıklamalarını dikkatle, katkılıca inceledik. Bu görüşleriniz çerçevesinde ortaya koyduğunuz çoğunlukla stürsüz bir çarpıtma, inkarcılık ve demogojiye koşut olan olumsuz ve burjuva yanrınızdır. Kuşkusuz, devrim mücadelesinde genelde esas yönünüzü oluşturduğuna andığımız olumlu yanlarınıza, yazılarımız küçük-burjuva eksik, hata ve zaaflarına öylesine içiçe geçmiş ki, onları sizin oyduğunuz şekilde kabul etmek olası değildir.

Bu yazımızın konusu aczin verdiği ve Piko'yu fersah, fersah geride bırakan, ıru büyüklüğünüz, kendi küçük-burjuva "gerçek"leriniz, "ahlak"ımız ve "üsp"ünüzüza elinize geçen her araçla, her epheden yürüttüğünüz haçlı seferinizdir.

Yeni Çözüm okuru arkadaşlar 12 Eylül ürecinde ve günümüzde İstanbul Cezaevlerinde yaşanan olgulara ilişkin olarak kendi anlayışlarıyla bir "Resmi Tarih" yazmaya çabalyorlar. "Resmi Tarih", yaşanan olguların rastlantılardan, ayrıntı karışasından, iniş ve çıkışlarından soyutlararak nesnel yorumlanıp olmayıp; tam terine gerçeklerin inkârına, çarpıtılışına ve terlerine subjektif niyetlerin geçirilmeye alışılmasına dayanır. Onların sınıf gerçeği ve ahlâki budur. Tarihsel materyalizm anlayışıyla geçmiş ve yaşanan an'ı yorumamaları eşyanın tabiatına aykırıdır.

Yeni Çözüm'de resmi tarih şöyle yazıyor:

"Türkiye sol'unun devrimci sol kesini... Ülkemiz devrim tarihine zindanlardaki direnişini altın harflerle yazdı, direnme gerçeğinin yaratıcısı oldu." (Yeni Çözüm, Sayı 9)

"Cezaevlerinde... direniş geleneğinin yaratılması ve yaşatılmasında" (DS)'nin damma ön saflarda yer aldığını belirtmeye sarız gerek yok." (Yeni Çözüm, Sayı, 8)

Böylesi temelsiz iddialar öne sürebilmek için "gerçek"lere, "devrimci sorumluluğa" ve "ahlâk"a gerek yok, ancak iddialarınızı kanıtlamaya sarıyoruz şiddete ihtiyacınız olacak.

Bu yazımızın kapsamı 12 Eylül'den günümüze İstanbul cezaevleri direniş tarihinin özetlenmesine bile izin verecek genişlikte değil. (Bu, İstanbul cezaevleri direniş tarihinin tüm yönleriyle yazılmayacağı anlamına gelmiyor.) Yazımızda konumuzun ilgilendirdiği yönleri (ve kadarı) ile İstanbul cezaevleri direniş gerçeğinden kesitler vermeye çalışacağız.

Evet, Yeni Çözüm okuru arkadaşlar, "Geçmiş deşilmeli, eski defterler karıştırılma"hdır, davetiniz kabulümüzdür.

1980 Ağustos'u öncesi cezaevlerinin durumu konumuz dışı. Halka ve devrime karşı bir haçlı seferi olan 12 Eylül saldırılarının provasını 1980 Ağustos'unda An-

kara'da Mamak, İstanbul Davutpaşa askeri cezaevlerinde yaptı. "1980 Ağustos Operasyonu" olarak da adlandırılan zindanlardaki devrimci tutsakların siyasal kimliklerine ve mücadeleleriyle elde ettikleri kazanımlara yöneik bu ilk saldırılar karşısında Mamak geri adım atarak teslimiyet sürecine sürüklenirken, Davutpaşa'daki devrimci tutsaklar sözkonusu kapsamlı saldırıları fiili direnişlerle ve 9 günlük açlık grevi ile (AG) geri püskürttüler. Böylece İstanbul cezaevlerinde "direnme gerçeğinin" filizleri boy verirken, devrimci cephaneliğe faşist saldırıları göğüsleyip geriletme ve etkin bir hak alma aracı olan AG. silahıyla zenginleştirdi. O dönem, 9 günlük bir AG hem düşman, hem de devrimciler açısından oldukça uzun bir süre olarak kabul ediliyordu. DS davasından arkadaşlar Davutpaşa'da tutukluların çoğunluğunu oluşturuyor olmasına karşın 9 günlük AG'ne katılmadı, sadece 3 günlük bir destek vermekle yetindi.

1980 Ağustos Davutpaşa Operasyonu faşizm için olduğu kadar devrimci tutsaklar yönünden de ilk olması açısından tarihi bir öneme sahiptir. Bu saldırı ve direnişlerle, siyasal kimliğe ve kazanımlara yönelik faşist saldırı ve yaptırımlar gündeme gelirken Mamak teslimiyet yoluna sürükleniyor. Davutpaşa'da ise direnişçiler İstanbul cezaevleri dirisinin önünü açıyor, direnme geleneği yaratıyorlardı. Direnişçilerin boyun eğmez karşı koyuşlarıyla başarısız olan düşman, geri çekilerek 12 Eylül'ü beklemeye koyuldu.

12 Eylül tüm askeri cezaevlerinde olduğu gibi, Davutpaşa'da da devrimcileri teslim alma, siyasal kimliklerini reddetme, devrimci ilkeler ve onuru ayaklar altında çığneme ve devrimcileri karşı-devrim tarafından idare edilen kuklulara dönüştürme... Amaçlı saldırıların yoğunlaştırılarak yeniden başlatıldığı gün oldu. 12 Eylül'ün gerçekleştirilişinin sabahında etkeleri zil çalarak sayıma giren bir yığın silahlı asker ve subayın başında olan Binbaşı ADNAN ÖZDEY* "Artık her şey izim elimizde. Bundan sonra anayasa, manayasa yok, kanun da bizim anayasa da biziz! Bizim her dediğimiz anayasa sayılacak, her dediğimize uyacaksınız" derken kursağına tıkalı amaçlarına ulaşma hayalinin sevincini yaşıyordu. Yüzbaşı Şevket Sayar ise; "Bu gece elbiselerinizle yatın, gece zaman zaman koğuştan adam alacağız" diyerek girişecekleri işkenceleri müjdeliyordu. 13 Eylül Cuma günü öğleden sonra devrimci tutsaklar birer ikişer sorgulanmak üzere koğuşlardan alınmaya başlandı. Bu özel işkence baskıların yanısıra tüm tutsaklara yönelik yaptırım ve saldırılar da başladı.

12 Eylül sonrası İstanbul Askeri Cezaevleri direniş tarihinin ilk yapıklarından biri bu saldırı, yaptırım ve şubeleri aratmayan işkencelere karşı dişe diş mücadeleyle yazıldı.

Direniş bayrağı "tecrit" olarak adlan-

dırılan 5. koğuş'ta ve o bölümde kalan ağırlıklı olarak TKP/ML davasından yargılanan arkadaşlar ve HDÖ, HK, K, DHB... davalarından direnişçilerce açıldı ve göndere çekildi. Davutpaşa'da tutukluların ezici çoğunluğu DS'li arkadaşlardı, direnişçilere destek dahi olmadılar, faşizmin saldırılarını ve devrimci direniş sesiz, tavırsızca seyrettiler. Burada Binbaşı Adnan ÖZBEY'ce uygulanan böl-yönet politikasına değinilmeli. Faşizm, o güne kadar öne çıkmış devrimcileri tecrit bölümüne topladı ve saldırılarını bunlara yöneltirken, diğerlerine geçici olarak dokunmadı. DS bu politikaya alet olması yanında, devrimci direnişçilere yapılan işkencelere, saldırılara sessiz kalarak, her şart ve koşulda, kime yapılırsa yapılsın işkenceye karşı çıkmaya devrimci ilkeleri de unuttu. (!) Direnişçilerin sloganları, marşları ytreklerinin sağır kulaklarını aşamadı.

"Direnme gerçeğinin yaratıcısı" tutsaklar arasında DS davasından yargılanan iki devrimcide düşman tarafından zorla atılmıştı, bunlar genel tavra uyduklar. Ayrıca, direnişe kayıtsız kalan DS temsilcilerine yanıtızsız kalan direnme çağrıları yaptılar. DS'ne direnişe katıldı ne de destek oldu.

Faşist saldırı "tek sıra yürü" yaptırımının dayatılması ve direnişçilerin bunu reddetmesi üzerine her sayımda toplu işkence operasyonu, baskı ve tehditler, özel olarak işkenceye adam alma ve faşist subay ve sembollere saygı göstermek için, "ön ilikleme" dayatılması biçiminde tecrit bölümüne yönelik olarak odaklaştı. "Böl-yönet" politikası gereği ilk başta DS'lilerin kaldığı koğuşlara saldırılmadı.

Bu arada traji-komik "kibrit kutusu"

* Bu azılı faşist işkenceci daha o zamanlar hal-kin kendisinden yaptıklarının hesabını ergeç so-racağına bildiğinden dolayı, ölüm korkusuna kapılarak, işkenceye aldığı H.Karakuş'tan estetik ameliyat yaptırmak için para istiyordu. (Bkz.: YD-S.5) Bugün yüreğindeki bu korku bütümlüş ve ölüm korkusuyla depresyona girmiş durumdadır. Kendisini geçmişte işkence yaptığı bir devrimci tutsağın psikiyatrist olan ablası tedavi etmekte. Bu doktor, hipokrat yemini ve her şeyden önce insan oluşu nedeniyle acı çeken hasta bir insan olarak kabul ederek tedavi ettiğini söylemektedir. İşkencelere katılan ve devrimcilerin işkencedeki katlini "kalp yetmezliği" vs. gibi nedenlere bağlayıp işkenceleri aklayan, raporlar yazan, insan olmadığını için doktor da olmayan "doktor"lara ithaf olunur.

olayı nedeniyle DS'yi bağlayan bir arkadaş tecrit koğuşuna (kendi isteği dışında) atıldı. Hazret koğuşa adım atar atmaz direnişçileri "solculukla, maceracılıkla" suçlayarak, Binbaşı Adnan'ın "faşist olmadığını, onu direnişçilerin kıskırttığını" vs. söylemeye başlayınca, ağzının payı verilerek susturuldu.

Kısa bir süre sonra koğuşlar değiştirildi ve her tutuklu yargılandığı dava arkadaşlarıyla aynı koğuşa kondu. Bu direnişçilerinde bir talebi olduğundan kabul edildi. Bizler, 5 koğuşta kaldık, DS 4. koğuşta toplandı.

"Tek sıra yürü" yaptırımı ile faşist subay ve sembolere saygı gösterilmesi için "ön ilikleme" dayatmaları kabul edilmediğinden toplu işkence operasyonları, baskı, tehdit ve yasaklar karşısında direnişçilerin fiili direnişleri olanca hızıyla devam etti. DS dışında tüm tutsaklar direnirken, DS'li arkadaşlar sayımlarda şapkası dışında F. Castro'ya benzer yanı bulunmayan ünlü temsilcilerinin ardından paşa paşa "tek sıra yürü" komutuna uyarak yürüdüler. Direniş safalarında "daima ön safalarda" yer alan bir arkadaşımız ve birkaç direnişçiye Binbaşı Adnan ÖZBEY'ce kendisine saygı gösterilmesi için önelirni iliklemeleri dayatılınca, buna uymayı reddeden arkadaşın Binbaşı "siz kim oluyorsunuz, bakın DS'nin ülke sorumlusu karşısında öntünü ilikliyor" diyerek DS'nin teslimiyetçiliğini direnişçilere örnek gösteriyordu. DS, Davutpaşa'da düşmanın "her dediğimize uyacaksınız" komutuna beyaz bayrağı sallandırarak avdet ederken, direnişçiler "direnme gerçeğinin yaratıcısı oldu."

İstanbul Cezaevleri'nde Direniş Tarihi'nin ilk sayfaları böyle yazıldı. Direnişçiler toplu işkence operasyonları yanı sıra tek tek alınarak özel işkence seanslarından geçirildi. Halka, devrime ihanet etmeye zorlandı. Bu direnişçilerden bir de yaşadıklarını.

Yeni Demokrasi'nin 5. sayısına açıklanan TKP-ML 1. davası sanıklarından Hüseyin Karakuş'tur. Yapılan ağır ve özel işkenceler sonucu devrime ve örgütüne ihanet yerine İrfan Çelik kendi eliyle ölümlü seçti. Birçok direnişçi işkencelerde yaralandı hastalandı.

12 Eylül sonrası Davutpaşa'daki bu direniş direnme yolunu açması, gelenek yaratması faşizmin hevesini kursağına tıka-ması açısından özel bir öneme sahiptir. DS, çoğunluğu teslimiyetin, direnişçi azınlık direnme gerçeğinin bayrağını dalgalandırdı.

DS'nin Davutpaşa'daki teslimiyetçi tavırlarını küçük-burjuvazinin yenilgiler er-tesinde içine düştüğü yığınlık, karamsarlık ve güçlü olan karşısında diz çökme yapısına bağlıyoruz. Şubelerdeki yoğun çö-zülmelerin verdiği yıkım ve moral bozuklu-ğu, 12 Eylül karşısında düşülen panik bu teslimiyetçi tavırların ortamını oluşturdu. Küçük burjuvazi, kendini güçlü hissettiğin-

de tepeden tırnağa kontrolsüz bir öfke duyduğu karşı-devrim karşısında kolay devrim hayallerine kapılır. İskender vari vuruşlarla "suni denge"yi devrim lehine bozacağı yanlışına düşer. "Sol" çıkışlar karşı-devrimce ezildiğinde ise bu kez gör-nürdeki "sol"culuk, sağcılığa dönüşür. Kendini yeniden "güçlü" hissettiğinde olumsuzluklarını unutarak (!) en keskin direnişçi pozlarına bürünüp kendi dışındaki herkesi statükoculukla, teslimiyetle suçlar.

Yeni Çözüm'den arkadaşların kendilerine ve halka karşı dürtüst olmalarını beklemek hakkımız olmasına karşın, "zindanlardaki... Direniş gerçeğinin yaratıcısı onları" "direnış geleneğinin yaratılması ve yaşatılmasında... Daima ön safalarda" yer alanları ters yüz ederek yansıtmalarıyla karşılaşyoruz.

Tahrifat ve demogojileriniz sessiz kalacağımızı düşünüyorsanız fena halde yanılıyorsunuz.

İstanbul Cezaevi Direniş Tarihi'nin ilk yapıtlarında Selimiye, Kabakoz, Sultanahmet, Alemdağ Hasdal ve Metris sayfaları da var.

12 Eylül ertesinde açılan Kabakoz ve Selimiye bir süre devrimcilerin yüz karası ve utanıcı olmuştur. Tek tük parıldayan direniş kıvılcımları bu gerçeği değiştirmiyor.

Ülkemiz devrimci hareketinin olumsuz bir sınav verdiği şubelerde Selimiye'ye getirilen devrimci tutsaklar burada düşmanın azgın saldırılarıyla birleşen moral çöküntüsü, veren ideolojik zaaf ve tecrübesizlik yüzünden askeri yaptırımlar olan İstiklal Marşı, Yemek Duası, Komutanım, Askeri Marşlar söyleyerek yürüyüş ve eğitim vs, gibi devrimci ilkelere ters düşen tavırlar sergilendi. Hiçbir yaptırıma boyun eğmeyerek direniş bayrağını yere düşürmeyenler de oldu, ama genelde bu küçük bir azınlık olarak kaldı.

Selimiye geçici bir uğrak yeriydi, devrimciler buradan diğer cezaevlerine sevk ediliyorlardı. Büyük çoğunluğu sevk edildikleri cezaevinin tavrına uydular.

Kabakoz cezaevine ilk giden siyasi tutsaklar DS'li arkadaşlardı. Faşist MHP'li-lerin ve kaçakçılarının da bulunduğu Kabakoz'da DS "direnme gerçeğinin yaratıcısı olma" yerine faşizmin İstiklal Marşı, yemek duası gibi tümsiyasi kimliği yadsıyan yaptırımlarına boyun eğerek teslimiyetçiliğin Kabakoz şubesi oldular. Yeni açılan bir cezaevinde ilk tavrı çok önemlidir, direniş ya da teslimiyet geleneği yaratılmasında önemli bir rol oynar. DS Kabakoz'da teslimiyet yolunu açınca buraya sevk olan birçok kişi de teslimiyet kervanına katıldı. Teslimiyet çizgisini kırıp direniş geleneği yaratmaya çalışanlar da oldu.

TKP-ML davasından tutuklanan bir grupta yaklaşık 2 ay sonra Kabakoz'a sevk edildi. Bu arkadaşlar aralarında direnme kararı alıyorlar, ancak bunu gerçekleştiremeyip DS teslimiyetine ayak uyduruyor-

lar. Koğuşa toplandıklarında İstiklâl Marşı ve diğer askeri marşları bilmedikleri (!) iş söyleyemiyorlar. Subay "1 Mayıs marşını biliyor musunuz" dediğinde içlerinde sadece birisi ben biliyorum, söyledim diyebiliyor. Hemen koğuştan alınıp işkence ve tehditlerden sonra faşistlerin bölümüne atılıyor. Düşman hem direniş kıvılcımını parıldamasından ve diğer tutsakları etkilemesinden korkup tecrite yöneliyor, hem de faşistlerin içine atarak komplo fırsat yaratıyor. Bu arkadaş ile konuşan DS temsilcileri, tek başına direnme tavrı koymayı, genele uymasını, birlikte toplu direniş örgütlenmesine katılmasını öneriyorlar. Bunun üzerine bu arkadaş tek başına tavır koymaktan vazgeçiyor. Aradan geçen 2-3 ay laf dışında direniş yönünde bir şey yapılmıyor. Bu arada yaptırımlar genişliyor. Önce faşistlerle çıkan bir münakaş sonucunda tüm tutsaklar subay komutasında sabahdan akşama pestilleri çıkıncaya kadar koşturuluyor, dayaktan geçiriliyor. Bunu protesto için açık grevi yapılmaz düşünülüyor. DS ve diğer tüm tutsaklar yemek duası okuyarak yemeği tabaklara alıyor, bir süre bekletip karavanaya döküyor ancak idareye AG yapıldığı vs. söylenemiyor. İllagal bir AG yapılmış oluyor (!) sadece bir arkadaş Protesto için AG yaptığını yemek almayaacağını açıklıyor. İdar geri kalan herkesin yorgunluktan yemeyemediğini sanıyor, AG'den haberi bilmiyor.

Bu arada faşist idare askeri pentatlon sahası inşasında çalışmak üzere "gönüllü" istiyor. Ne acıdır ki 20-30 kişilik angary gönüllüleri çıkıyor. Arkadaş DS'ye kesinlikle angaryaya gidilmemesini önerdiğinde, temsilcilerinden insanların canları saklıyor, dışarıyı görüyorlar vs. şeklinde angaryayı onaylama cevabı alıyor. Kar ve soğuk olduğunda "gönüllü" yeterli çıkamaz, DS ayıp olmasındı arkadaşlarımızdan da angaryaya adam yolluyor. Ertesinde kimse gitmek istemeyince, idare operasyon yaparak tüm devrimcileri işkence den geçiriyor ve daha önceki "gönüllü"leri toplayıp zorla çalıştırıyor. Nazi çalışma kampları kabakoz'da DS'nin uzlaşmacılığı sonucu yeniden diriliyor. Şimdi kalkıp bazarları biz angaryaya gitmedik demesini, gitmiyorum diyebilececek tek kişi çıkmamıştı ancak idare hukuki durumu ağır olanlar kaçır vs. diye çıkarmıyor ya da güzel manzaradan mahrum bırakıyor. (!)

Mamak vb. cezaevlerindeki teslimiyet basını ve TV'de sergilenince faşist idare bundan sonra havalandırmaya saatlerinde subay komutasında askeri eğitim yaptırılacağını açıklıyor. Arkadaş, DS ve diğerlerine kesinlikle direnmesini önerdiğinde kimileri başını öne eğip susuyor, kimler ise "maceracılık"la suçluyorlar. Herkes subay komutasında postallar seviyesinde sürdürüp askeri eğitim yaparken, o arkadaş tek başına çıkarak "ben askeri eğitim yapıyorum" diye tavrı koyuyor. Teslim ol-

nuş suskun kitlenin gözleri önünde meydan dayağı atılınca oda kendisine vuran ara gücü oranında vurarak karşılık veriyor. Kimsenin kılıp kırılmadığını. Bu aktif devrimci direniş dahi teslimiyet psikozunu kıramıyor. Arkadaş gözleri bağlanarak işkenceye götürülüyor, elektrik, falaka ve derme işkencesine tabi tutuluyor, teslim olunuyor, hücreye atılıyor. Genel hoşnutsuzluk sonucu idare direniş patlamasından çekinerek arkadaşı hücreden alıp kitleden yatarak gözetim evine götürüyor. Kaba-koz'da teslimiyetin sorumlusu devrimci title değil, başta DS'nin oradaki teslimiyetçi çizgisidir.

Biz tek tek kişileri değil, siyaset adına tavır koyuşlar üzerinde duruyoruz. Şu veya bu davadan yargılanan kişiler olumsuz tavrı koyabilirler, bu o siyaseti bağlamaz. Ancak bu kişiler siyaset adına tavır koyuyor ve yetkili kişilerse siyaseti bu tavırlarla direkt sorumludur, DS sorumluluğunu üstlenme yerine "cezaevlerindeki... Direniş geleneğinin yaratılması ve yaşatılmasında daima ön saflarda" olduğu şeklinde "gerçek" dışı ve "devrimci sorumluluk", "ahlak" ile bağdaşmayan iddialarla bulunmakla kalmıyor, kendisi dışında gelişen direnme geleneğinin gerçek yaratıcılarının direnişlerini inkâr da ediyor. Tek tek kişilerle işimiz olmadığından isim açıklamaya gerek duymuyoruz, yine de Kaba-koz'da teslimiyetin beyaz bayrağını sallayanların daha sonra da çeşitli cezaevlerinde DS'nin resmi temsilciliğini yaptıklarını vurgulayalım. Çünkü DS bunları boğuntuya getirip sorumluluktan kaçmakta üstüdü.

12 Eylül öncesinde insiyatifin devrimcilerin elinde olduğu Sultahmet Askeri Cezaevi'nde (diğer tutuklular değil de kendi adımıza konuşursak) orada bulunan ve bizi bağlayan arkadaşlarca belirli bir şaşkınlık ve kararsızlıkla karşılandı. 12 Eylül generallerinin devrimcilere yönelik toplu kıyımlara girişecekleri ve bunun da ilk etapta cezaevlerindeki tutukluların toplu katletme şeklinde olacağı yönünde bir beklenti oluştu. Bu beklenti ve tecrübesizlik havası içinde yapılan temsilciler toplantısında temsilci arkadaşımız, "duvar dibi tahliyelerin olması durumunda İstiklâl Marşı'nın söylenebileceğini" yani ya İstiklâl Marşı söylersiniz ya da sizi duvar dibinde kurşuna dizeriz diye bir durum olduğunda İstiklâl Marşı söylenebilir görüşünü savundu. Ve C blokta bulunan bizden, DS'den ve diğer bazı davalardan tüm tutuklular bir kez İstiklâl Marşı söylediler. Diğer A blokta bulunan ve çoğunluğunu MLSPB'den arkadaşların oluşturduğu direnişçilerde bu olumsuzluğa katılmadıkları gibi, doğru devrimci tavrında başını çektiler. Böylesi ilk tavırların gelenek yaratma özelliği biliniyor. Arkadaşlarımız hatalarını bu olumlu tavrında yardımcıyla görerek düzelttiler. İstiklâl Marşı söylenen blokta başta DS olmak üzere bir dizi siyasetten birçok

kişi de bulunuyordu. Ancak bizden başka kimse olumsuzluktaki kendi sorumluluğunu üstlenmedi.

Sultanaahmet'te ortaya çıkan bu görüş ve uygulama ne merkezi tavrımız ne de oradaki arkadaşlarımızın tümünün onayladığı biruygulamadır, temsilcimizin kişisel görüşü ve tavrıdır. Ancak bizi bağlayan temsilcimizin bize ait olmayan bu görüş ve tavrının sorumluluğunu üstlenerek özeleştiriyapmaktan kaçınmadık. Aynı tavra ortak olanlarsa oralı dahi olmadılar. Ayrıca özeleştiriyaparak aşılın bu eksikliği yıllarca bir saldırı malzemesi olarak kullanmaya çalışanlar da oldu.

Diğer yandan devrimci onur ve ilkelelerin ihlali anlamına gelmemesine karşın, önemli bir askeri yaptırım olan askeri tek tip elbise'nin tüm tutsaklara giyilmesi de aynı bir olumsuzluktur. Askeri TTE'ler kısa sürede laçkalaştı ve gündemden kalktı. o tarihsel kesitte Askeri TTE'nin kabul edilmesinin mümkün olmadığı gibi, bu uygulama dolaylı olarak siyasi tutsakların "asker kişi, askeri tutuklu" olarak kabul edilmesi yaptırımına tekabül ediyordu. Bu olumsuzluğu 12 Eylül karşısında yeterince hazırlıklı olunamamasının verdiği geçici ve kısmi bir bocalama ile tecrübesizliğe bağlıyoruz.

Olumsuzlar proletaryanın gözenerlerinden içeri sızan burjuva mikropların ürünüdür. Bizler burjuvaziye ait olan bu pislikleri savunmak ve gizlemek anlayışında değiliz. Auglaş'ın ağları gibi bir pislik yuvası olan sömürü ve zulüm düzenini yıkmak isteyen kişinin üstüne pislik sıçramadan edemez. Bizlerde "Sufi" değiliz. Eksiklerimiz, hatalarımız, yanlışlıklarımız olmasıkaçınılmazdır. Önemli olan ortaya çıktığında böylesi olumsuzlukları aşmaktır. Her gün süpürülmeyen bir oda nasıl çöplüğe dönerse, hata ve olumsuzluklarını aşma yerine gizlemeye kalkanlar da birer pislik yuvası haline gelirler. Olumsuzlukları aşmanın tek yolu herkese açık özeleştiriyapmaktır. Hatalardan dersler çıkarmak, bu tecrübeleri dostlarımıza aktarmak ve gelecekte aynı hataları tekrarlamayı önlemek özeleştiriyile mümkündür.

Sultanaahmet'te bu olumsuzluklar dışındadirenış ruhu hiçbir yaptırıma uymama ve siyasal inanç ve varlığın tavizsiz savunulması biçiminde gelişip yükseldi.

DS Sultanaahmet cezaevinde de iddia ettikleri gibi direniş geleneğinin daima ön saflarında değil, eksik ve yanlışlarıyla içinde yer alıyordu.

Alemdağ Askeri Cezaevi'nde 12 Eylül sonrasında faşizmle devrimci tutsaklar arasındaki mücadele şubeye adam alma sonrundortaya çıktı. Sloganlar atıldı, şubeye alınacaklar gizlenmeye çalışıldı. Düşman bunun üzerine havalandırmada askeri eğitim yapılacağını ve içeriye tek sıra yürüterek girileceğini açıkladı. İlk olarak TKP/ML ve DS davasından arkadaşlar havalandırmaya çıkarıldı. Subay kendi ko-

mutasında askeri eğitim yapılacağını açıklayınca tutuklu kitlesinde bir suskunluk oldu. Böylesi anlarda öne çıkıp tavır takınmanın büyük bir önemi vardır. TKP/ML'li bir arkadaş öne çıkıp devrimcilerin asker olmadığını, siyasi tutuklu olduğunu ve askeri eğitim yapmayacaklarını açıkladı. Bu arkadaşta hemen alıp idareye götürüp işkenceye aldılar. Arkadaş boyun eğmedi, uzlaşmaz tavrını sürdürdü. 10 dakika düşünme payı tanıdılar. Tekrar geldiler, yine askeri eğitim yapılacak dediler, tutuklu kitlesi yine suskunluğunu korudu, işkenceden geçirilen arkadaş yine öne çıktı, yaptırım reddetti. Adeta bir dönemeç yaşıyordu. Düşman operasyon için özel birlik getirtti. Cemselere bindirilmiş askerler "topçular geliyor" diye sloganlar atarak geldiler. Düşman DS'li tutsakları koğuşlarına sokup TKP/ML'lileri havalandırmada bıraktı. DS hiç itirazsız içeri girdi, diğerlerine operasyon yapılacağı apaçıktı, ancak yanlarında kalmak için direnme yerine direnişçiler yalnız bırakıldı. Havalandırmada bırakılan TKP/ML'lilere subaylar, önce yarım saat yapılacak dedikleri askeri eğitimin süresini her olumsuz yanıtta indirerek 5 dakikaya kadar düştüler. Süre değil içerik, önemli olduğundan Tutsaklar birbirlerine kenetlendiler, işkence ve dayakla tek tek koparılıp tek sıraya sokuşmaya çalışıldılar. Koğuşlarında olan diğer tutsaklar direniş sessizce izliyorlardı. Fiili direniş karşısında yenilen düşman arkadaşlarımızın kendi istedikleri gibi koğuşlarına dönmelerini engelleyemedi. Düşman daha sonra diğer koğuşlarında havalandırmaya çıkmasını istedi. DS de dahil hiçbir koğuş havalandırma hakkını savunup yaptırımlara orada direnme yapılmadı, havalandırma haklarından vazgeçerek dışarı çıkmadılar. Bizlerse her defasında havalandırmanın kazanılmış bir hak olduğunu, havalandırmaya çıkılarak yaptırımlara orda fiilen direnmesini savunduk. Bizler havalandırmaya çıkmak istedik, düşman çıkarmadı, diğerlerini ise düşman çıkarmak istedi, onlar çıkmadı. Bu sırada bizlerin havalandırmada işkence ve dayığa maruz kaldığını gören DY, HK, K ve diğer siyasetler hemen bir AG başlatıyorlar. AG'ye DS de katıldı. AG'nin 6. günü DY, HK, K ve diğerleri sporu kendilerinden birinin yönetiminde yapacaklarını kabul ederek idareyle bizlere danışmadan anlaşarak AG'yi bıraktılar. Biz ve DS bu uzlaşmaya katılmadık ve AG'nin devamını savunduk. Bir-iki gün içinde Metris'e sevk olunacağı açıklandığında AG'ni bıraktık.

12 Eylül'den kısa bir süre sonra generaller yönetimi yeni bir Mamak hayaliyle Metris'i alelacele "hizmete" açtı. Başına da azılı faşist işkenceci Binbaş Adnan Özbey komutasındaki Yüzbaşı Şevket, Yüzbaşı Emin gibi işkenceci faşist gruh ile özel olarak seçilmiş MHP'li faşist ve lümpen askerler ekibini getirdi. İlk tavırların

önemini ve gelenek yaratma özelliğini daha önce vurgulamıştı. Cezaevini açan MLSBP davasından arkadaşlar örnek bir direniş koyarak düşmanın hevesini kursağında bıraktılar. Bunu Davutpaşa'dan sevkedilen TKP/ML davasından yargılananların dişe diş direngen tavrı tamamladı. Metris, düşman tarafından pilot cezaevi seçilmişti, faşist baskı ve işkenceler diğer cezaevleriyle kıyaslanmayacak ölçüde sert, kapsamlı ve bilinçli olarak sürdürüldü. Devrimci karallık ve inanç destansı "direnme gerçeğinin yaratıcısı oldu".

Kabakoz Cezaevi'nden Metris'e sevkedilen adlarını açıklamaya gerek duymadığımız ilk DS grubu DK'lı arkadaşların iki gün süren uzun çağrılarında sonra ancak camlara çıkabildi, "subayların cama çıkmak yasak" dedikleri için çağrılara cevap vermediklerini, İstiklâl Marşı'nın kaç kez ve nerede söyleyeceklerini sorarak meraklarını dile getirdiler. Bu arkadaşların cezaevine girişte nasıl bir tavrı sergilediklerini bilemiyoruz, ancak olumsuz olduğunu söylemek haksızlık olmaz. Onlar da olumsuzluklarından kurtulup daha sonra genel direnişe katıldılar.

Metris'i açan arkadaşların alınmış ortak kararlar doğrultusunda başlattıkları AG'ne daha sonra sevkedilen tüm tutuklular katıldılar. 19 gün süren AG, DS'li arkadaşların sağcı özlerni ve olumsuzluklarını gizleme çıkışı "sol" görünümü" tavrına rağmen başarıyla sona erdirildi.

Düşman saldırılarının boşa çıkarılmasına ve uzlaşma bir dirençle karşılaşmasına karşın umutlarından vazgeçmedi. Ve kısa sürede yeniden saldırıya geçti. Yaptırım ve dayatmalar yeniden uygulamaya sokuldu, topluca reddedildi diyemeyeceğiz, çünkü DS'li arkadaşlar yine "sol" çıkışı uzlaşma eğilimleri sergilediler.

DS dışındaki tüm siyaset ve gruplar düşmanın 12 Eylül sonrasında çıkardığı "ceza ve tutuklevlerinde şubeye adam alma" uygulamasına direnme kararı aldılar. DS "çoğunluk kararını tanımadıklarını, şubeye adam alma direnmenin anlamsız olduğunu kendi arkadaşlarını direnmeden şubeye göndereceklerini" açıkladı. Gereğesi sağcı özünü gizlemek için kullandığı "sol" görünümüdü. Böylesi direnişlerin bir fayda getirmeyeceği, nasıl olsa da direnirse de şubeye operasyonla zorla aldıklarını, sorunun yasa sorunu olduğunu ve ancak bir ölüm orucuyla yasanın kaldırılacağını vs. belirtiyorlardı. DS dışındaki tüm tutuklular işkenceye alınan arkadaşlarını işkencecilerin eline teslim etmemek için var güçleriyle direndiler, saatler süren işkence operasyonlarından geçirildiler. Ancak yine işkenceye giden arkadaşlarını boynu bükük mahzun göndermediler, direniş ruhuyla, slogan ve marşlarıyla işkence sınavlarına uğurladılar. DS'li arkadaşlar, TTE konusunda kimse "yasa ve yönetmelik gereği" olduğu için giyilmesi gerektiğini savunmadığı halde, burjuvazinin sal-

dırılarını TTE konusunda kimse "yasa ve yönetmelik gereği" olduğu için giyilmesi gerektiğini savunmadığı halde, burjuvazi dırılarını TTE ardında perdeleme çabasının TTE'nin o özgün süreçte geçici olarak giyilmesinin bir dizi gerekçesinden sadece biri olduğu halde onu öne çıkartıp TTE'nin "yasa ve yönetmelik gereği" giyildiğini eleştirmesi çifte standart olmuyor mu? Şubeye almaların yasa gereği olduğu, direnişin yasayı değiştirmeyeceği, direnile de operasyonla nasıl olsa aldıklarını vb. gerekçeyle işkenceye adam alma direnmesine karşı çıkan, üstelik bunu çoğunluk kararına uymama ölçüsünde taviz vermeyeceği siyasi bir karar haline getiren DS mantığı, tam da kendisinin eleştiri konusu yaptığı mantıktır. DS herkesi kendi gibi biliyor.

"Sol" görünüm sağcı özün kılıfıdır. 1981'de DS'nin sağcı özünden kaynaklanan "sol" çıkışlarından biri vasıtası ile Metris acınası bir biçimde "dazlaklar" modasıyla tanıştı. Bildiğimiz kadarıyla dazlak modası İngiltere çıkışıdır. Metris'e nasıl girdiği ise bir ibret öyküsüdür. 19 günlük AG ertelenen düşman yeniden saldırıya geçti. Bunların en önemlilerinden biri de "askeri cezaevlerinde bulunan herkes 13/1 maddesine göre asker olduğundan er statüsüne tabiydi" dolayısıyla da saçlar üç numaraya kesilmeliydi. "Saç Kesme Operasyonları" bu gerekçeyle başladı. Binbaşı Adnan önce "böl-yönet" politikasına başvurdu. Keyfi bir şekilde bazı koğuşlara saçları üç numaradan uzun olduğu içi ziyaret, kantin, gazete, çay vb. yasakları koymaya başladı. Oysa tüm tutukluların saçları aynı uzunlukta idi. Amacı tutukluları bölmektir. Bu uygulama direnişçilerin DS dışı çoğunluğuna boşa çıkarıldı. DS yine devrimci çoğunluğa uymayacağı ölçüde siyasi bir karar olarak DS'li-lerin kafasını aldığı merkezi bir kararla usturaya vurdu. Bu saçma ve yakışsız tavra DS kitlesinden uymayanlar oldu. Bunun merkezi bir kararı tanımamaktan mı yoksa haberleşme eksikliğinden mi olduğu kendi iç sorunlarıdır. Ancak bu karar DS'nin merkezi siyasi kararıydı. Böylece kendince saçların üç numaraya kestirilmesi dayatmasını protesto ediyordu. Tüm ikna çabaları boşa çıktı. Direnişin başarısının en önemli güvencelerinden birinin de birlik olduğu yönündeki çağrılar yine şiddetli bir kriz geçiren DS'nin tıkalı kulaklarını aşamadı. Böylece DS dazlak direnişi (!) ile "sağacı, statükocu" devrimci direnen işçilerden oluşturulan "barikatları ezip geçti" ve "direnme gerçeğinin yaratıcısı oldu." DS'li arkadaşlara bizler "statükoyu bozacak her direniş önerisi karşısında dehşete kapılır...." dık, yanılıyorsunuz, sadece kakkahadan kırıldık. Ağlanacak halinize güldük. DS'nin düşmanın böl-yönet politikasına yandan destek olmasını Binbaşı Adnan Özbey "DS bize yardımcı oluyor"

diyerek vurguluyordu. Yasaklar ve DS'nin "dazlak direnişi" aracılığıyla mücadeleyi bölmesi de direnişçilere sökmeydi. Bu kez, düşman ziyaret, kantin, çay, gazete vs. yasaklarına ek olarak işkenceyi koğuş içlerine sokarak, hem saldırılarının etkisini güçlendirmeyi, hem de bölünmeyi koğuş içlerine taşımayı düşünerek, "Saç Kesme Operasyonu" olarak anılan saldırısını başlattı. Zorla koğuşlara girerek tutukluların saçlarını kesmek için işkenceye başladı. Direnen tutuklular içinden saç uzun olanlar zorla arkadaşlarından tek tek kopartılıyor, onlara asker tarafından zorla saçları kesilmeye çalışılıyordu. DS'li arkadaşlar bu direnişlere yarım katıldılar çünkü kesilecek saçları yoktu.

12 Eylül sürecinde İstanbul cezaevlerine direniş geleneğinin yaratılması özette böyle gelişti. Biz mümkün olduğunca kısa tutarak ilk tavrı ve gelişmeleri kısaca aktardık. Binlerce tutsak bu gelişmelere şahittir.

DS'li arkadaşlar kendi olumsuzluklarını kedinin pisliğini örtmesi gibi gizlemele- rinin yanısıra direnme geleneğinin yaratıcılarının mücadelesini inkâr etmekle de kalmıyorlar, haketmedikleri halde kendilerine "direnme gerçeğinin yaratıcısı", direniş geleneğinin yaratılması ve yaşatılmasında... daima ön saflarda yer aldıkları gibi payeler yakıştırıyorlar. Hayır arkadaşlar yüzölçümlerinizle değil, İstanbul cezaevleri direniş geleneğinin ne yaratıcısı ne de bu mücadelede daima ön saflarda yer aldınız. Açılan direniş yolunun sol kenarından yürüdüğünüzü söylesek bilmiyoruz yere-göğe sığdıramadığımız "ego" nuz incinir mi? Öyle bedavadan önderlik ve sunni direnme geleneği yaratıcılığı yok arkadaşlar.

"Nasıl ki, bir kimse hakkında, kendisi için taşıdığı fikre dayanarak bir hüküm verilmez" sizlerin de kendi kendinize "Marksist-Leninist" proleter-devrimci "direnme gerçeğinin yaratıcısı" ve önderlik gibi sıfatlar yakıştırmamızın pratikte bir değeri yoktur. Direnme geleneği ve önderlik mücadelenin doğal seyri içinde doğru siyasi ve pratik önderlik yapılarak yaratılır, yoksa dergi saflarında "mücadelenin önünde yalnız ben, biz" gibi dayanaksız ve kendimizi bile inandıramadığımız böbürlenmelerle herkesi kendinize güldürürsünüz.

Metris direniş tarihinden kısa kesitler vermeye devam edelim. Yukarıda aktardığımız "Saç Kesme Operasyonu" koğuşlara yönelince, sopanın ucunu gören DS, direniş tüm tutuklularca kararlılıkla sürdürülmesine rağmen yine de paniğe kapıldı. Kendisine ve kitlesine güvenemeyen DS, hemen "Kitlesel Süresiz Açık Direnişi" (KSAD) önerisinde bulundu. Direnen devrimci çoğunluk hemen bir KSAD'ne başlanmasını erken buldu. KSAD koşul-

larının olgunlaşmasının beklenmesini, kitlenin bu uzun süreli direnişe hazırlanması için çalışılmasını ve AG'nin direnen devrimci çoğunluğun ortak kararıyla başlatılması gerektiği genel bir kabul gördü. Koşullara kadar sokulan işkence operasyonları, ziyaret, avukat vs. yasakları karşısında çoğu orta öğrenim öğrencisi genç ve tecrübesiz devrimcilerden oluşan kitlesinin yine halinde bağımsızlaşacağı korkusuna düşen DS direnen tüm devrimcileri hiçe sayarak sadece Metris'i aslında kendini kurtarmak için alele acele bir şekilde, kendi kitlesiyle AG'ne başladı. Birlik yeniden DS tarafından sorumsuzca parçalandı. DS çoğunluğun devrimci sorumluluk taşımaya güveniyor, kendisinin defalarca yaptığı gibi düşman karşısında devrimcilerin yalnız bırakmayacağını düşünüyordu. Diğer yanda "ben başlattım, onlar beni izledi, ben önderlik ediyorum" gibi seviyesiz küçük hesaplar yapıyor, daha o günden yılar sonrası için, "İstanbul cezaevindeki tüm açık direnişlerini" DS önderi. DS "örgütledi", (Yeni Çözüm, sayı: 9) böbürlenilebilmenin hazırlıklarını yapıyorlardı. DS peşine taktığı birkaç grupla birlikte AG'ni başlattı. DS'nin bölücü, grupçu tavırlarına başta taviz vermeyen direnen devrimci çoğunluk, buna rağmen DS'nin AG'ne başlaması nesnel durumu karşısında DS'li düşman karşısında yalnız bırakmamak için AG'ye başlamaları kararı aldı. * AG'lerin birleştirilmesi için, ortak ilke ve kararlarla çoğunluk iradesi doğrultusunda sürdürülmesi şartı getirildi. DS bu şartları kabul eder gözükte, direniş birleştirildi. Bizde dahil olmak üzere tutuklu kitlesi henüz AG'ne hazır değildi, hazırlanmamıştı. Buna DS'nin grupçu, bölücü tavırlarına duyulan tepkinin de eklenmesiyle zaafı başlayan AG, önemli dökülmelere neden oldu. AG'nin başarısı için katılan kitlenin eyleminin gerekliliğine gönülden inanması, saldırıları püskürtmenin başka bir yolunun kalmaması, eylemin birlik ve coşku içinde ortak talepler ve iç ilkelere sürdürülmesi, demokratik merkezîyetçi bir şekilde kararların alınması, yani katılan herkesin kararlarda söz ve oy hakkına sahip olması ve azınlığın çoğunluğa uyması zorunludur. Buna eyleme yetkin bir şekilde önderlik edilmesi de eklenmelidir. Sözünüsü 1981 17 günlük Metris AG'nde, yurtdışı sıraladığımız AG'nin başarıyla bitmesinin teminatı olan koşulların bir çoğu bulunmuyordu. Ve eylem bunun doğal sonucu olarak esasta başarısızlığa uğradı. AG'nin DS tarafından da kabul edilen iç ilkeleri yine DS tarafından sulandırıldı. Tedavi kabul edilmemesi, şekerli su alınmaması kararları laçkalaştırıldı. DS'nin yanlış politikası sonucu, DS kitlesi baskı ve işkenceler kapıya dayandığında AG'siz duramaz, şekerli su almadan da AG yapamaz. Direnen devrimci çoğunluğun ortak kararlarına demokratik merkezîyetçilik ilkesi temelinde uymayı başta kabul eder

gözükte DS'nin bu samimiyetsizliği, eylem sonunda bir kez daha ortaya çıktı. Direnen devrimci çoğunluk gelinen aşamada AG'nin başarı şansının kalmadığı gerekçesiyle topluca bitirme, direnişi fiili olarak sürdürme kararı aldılar. DS yine kendisine ileride demogoji malzemesi yaratmak için AG'yı toplu bırakmak kararına uymayacağını açıkladı. Bununla da kalmadı. Anons yaparak Ölüm Orucuna başladığını ilan etti. Bizler DS'nin ÖO'na başlama ilanını basit bir propaganda manevrasından başka bir şey olmadığını biliyorduk. Nitekim birkaç saat sonra değişen hiçbir şey olmamasına karşın eylem son verdiler. Neden ÖO anonsu yapıp neden bitirdiklerini anlayabilmek için DS'yi tanımak gerekir. DS eylemi bırakırken pervasız saldırılarda bulunmaktan da geri durmadı, AG'yi alınan çoğunluk kararıyla bırakan tutuklulara "eylemi bayram şekerine sattınız" gibi seviyesine denk düşen sözler sarfetmeye başladı. Elbette ki AG'nin başarısız olmasının tüm sorumluluğunu devrimci çoğunluğa yükleyip ve bitirmediği olumsuzluklarını hesabından kaçmaya çalıştı. Eğer karşılıklı eksik ve hatalar var ve DS gibi kendilerini saklamak isteyenler salvo ateşlerine başlarlar. Bizim böyle bir sıkıntımız yok.

Sınıf mücadelesinde eksiklikler, hatalar kaçınılmazdır. Hiç hata yapmamak, mücadele etmek demektir. Önemli olay hatalardan, gelecekteki hataları önlemek için dersler çıkarmak, bu tecrübelerle güçlenerek daha az hata yapmaktır. Her eksik ve hatanın siyasal, sınıfsal ve ideolojik bir kaynağı vardır. Yine her hatanın düzeltilme, her eksikliğin giderilme yöntemi vardır, yeter ki eksik ve hatalara karşı dürüst ve açık yürekli olunsun, doğru bir bakış açısına sahip olunabilsin. Sınıf bilinçli proletarya, eksik ve hatalardan arınmak için özel bir çaba sarfeder, girişeceği tüm etkinliklerde, kararlarda gerek etkinlik öncesi gerekse sonrası nesnel değerlendirmeler yapmaya çabalar. Kuşkusuz bazı eksik ve hatalar eylem öncesi her zaman görülmez, pratik her türlü düşüncenin mihenk taşıdır. Devrimci teori pratikte sınanır, ondan çıkardığı derslerle gelişir güçlenir.

Soruna bu perspektifle yaklaşan sınıf bilinçli proletarya hatalarına ve eksikliklerine karşı amansız ve acımasızdır. O yaptığı hatalardan çıkardığı derslerle güçleneceğinin bilincindedir. Proletarya, salt kendi eksik ve yanlışlıklarına karşı değil, dostlarının eksik, hata ve zaaflarına karşı da acımasızdır. Onların proletaryanın dostça eleştiri ve uyarılarına kulaklarını tıkamaları, eleştiri ve uyarı görevini aksatmasını getirmez. Sınıf bilinçli proletarya dostça yapılan eleştiri ve uyarıları özenle gözden geçirir. DS gibi dostça olmayan eleştiriler yürütenlere karşı da dikkatli davranır. Haklı eleştiri ve uyarılar kabul edilerek, haksız olanları reddedilerek gereken yapılmaya çalışılır.

1981 17 günlük AG'ne tekrar dönüp baktığımızda bizlerin o günkü koşullarda şu eksik ve hatalarımızı görmekteyiz: Birinci olarak Saç Kesme Operasyonları ile beraber Kitlesel Süresiz Açık Direnişi'nin nesnel koşullarının oluşmaya başladığını, ikinci olarak, bu nesnel koşullara bağlı olarak KSAD için gerekli hazırlıkların yapılması gerektiğini saptayamadık. Saç Operasyonu olarak adlandırılan saldırılara fiili direnişe karşı konulması, ancak başka bir yol kalmadığında AG'ne gidilmesini savunduk. DS'nin direnen devrimci çoğunluğun iradesini hiçe sayarak panik içinde başlattığı AG'ne bağlı olarak, üçüncüsü, eylemin başarısının güvencesi olarak öne ve koşulları öne sürerek ilkeli bir eylem birliğinde ısrar etmesi doğrudur, ancak süreç içinde bunların sulandırılması ve eylem başlarken taşınan eksik ve zaafı

* DS'nin grupçu ve anti-demokratik tavırlarına rağmen neden AG'ye başladığımız sorulabilir. AG'nin objektif koşulların henüz olgunlaşmamış olmasına, kitlenin eylem için hazırlanıp eğitilmemesini, örgütlenme eksikliklerini bir de üstüne üstlük DS'nin olumsuz tavrını ileri sürerek AG'ye başlamayarak, DS için kendi başladığı, "ne hali varsa görsün" anlayışıyla hareket edemedik. DS önemli bir kitlesel sayıya sahipti, DS saflarından olacak kopmalar aynı zamanda direniş saflarının da zayıflamasına yol açmaktaydı. Yalnız bırakılıysa DS ağır bir yenilgi alır ve belki bir daha devrimci çoğunluğun yadsınarak burnunun doğrultusunda hareket etmeye kalkışmaya bilirdi. Bizlerin fiili direnişi sürdürmede bir sıkıntımız olmasına karşın, sorumluluğumuz sadece kendimizi değil, DS dahil tüm tutuklu kitlesini düşünmemizi gerektiriyordu. Bu sorumlu davranışımız, her ayrılıkçı ve anti-demokratik tavra boyun eğeceğimiz anlamına gelmiyor. Nasıl ki mücadelelerin genel çıkarları için zaman zaman ayrılıkçı tavırlara tahammül gösterdiyse, yine mücadelenin genel çıkarlarına zarar verdiğini de hiç tereddüt etmeden ayrılıkçıları kendi başlarına bırakır, mücadelemizi birliktelikten yana olanlarla sürdürürüz, sürdürmeliyiz. DS gibilerin ayrılıkçı, anti-demokratik ve sorumsuz tavırların onların karakteristik özelliğidir. Bizler onları tüm eksik, hata ve zaafılarına karşı mücadelenin genel çıkarları yönüne çekmeye çalışmalıyız. Bırakalım onları, dağları ben yarattım havasında olsunlar, kendi kendilerini önderlik payelerini donatsınlar, bizlere saldırıp dursunlar. Onların böylesi tavırları bizim tepkisel davranmamıza yol açmamalıdır. Onların gerçekleri budur, sorumlu davranmalarını ve mücadelenin genel çıkarları önüne dar grup koymamalarını beklemek safiik değilse sonuçsuz bir iyi niyet beklentisidir.

rin atılmamasına rağmen, bunları eylem içinde gidermeye çalışmalı, AG'nin başarısı için sonuna kadar kararlı davranılmalı, AG'nin bırakılması gerektiği görüşünü savunmamalı, tersine eylemin iç zaaflarından arındırılarak sürdürülmesinden yana tavır koymalı, buna rağmen devrimci çoğunluk bırakılmasına karar verirse demokratik merkezîyetçilik ilkesi gerektiği buna uymalı, yani çoğunluğu oluşturan değil, çoğunluğa uyan olmalıydı. Bizlerin, devrimci ilke ve onur sorunları ile siyasi varlığımıza ters düşen kararlar dışında devrimci çoğunlukla kurulan ilkel birlikleri parçalamaya anlayışımız olamaz.

Bizler AG'nin bırakılışından kısa bir süre sonra eksik ve hatalarımızın farkına vararak, bunların özleştirilmesini eyleme katılan tüm devrimci kitleye açık olarak verdik. Kendi eksik ve hatalarımızı örtmek için sağa sola çamur atma çabası içine girmedik. Çuvaldızı kendimize iğneyi de dostlarımızdan eksik ve hatası olanlara batırdık. Ne ilginçtir ki, bizden başka en ufak bir eksik ve hatası olduğunu söyleyen çıkmadı, karşılıklı eleştiri ve suçlamalar sürdü. DS fiili direniş bir süre daha sürdürmekten yana olan devrimci çoğunluğun iradesini saygısızca dar grup çıkarları için çiğnedi. O dönem, 1000'den fazla devrimcinin bulunduğu Metris'te azınlığın, çoğunluğu hiçe sayarak başlatacağı bir AG eyleminin başarı şansını sıfırdan. Direnen kitlenin kararlılıkla sürdüreceği bir eylem dışında DS'nin başarı şansını olmayan bir AG'ni başlatması için geçerli bir neden bulunmuyordu. Saç kesme operasyonlarına karşı fiili direniş tüm devrimcilerin aktif katılımıyla coşkulu bir şekilde sürmekteydi. Eylemin bir süre sonra toplu olarak başlatılması direnişe zarar vermezdi. Devrimci onur ve ilkelerin düşmana çiğnetilmesi söz konusu olmadığı gibi tam tersine tavizsiz bir şekilde savunuluyordu. Saçlarını usturaya vurarak direnişini zayıflatan DS'nin Metrisi kurtarma (!) derdine düşmesine gerek yoktu. Ayrıca başarı şansını olmadığı halde anti-demokratik bir biçimde AG'ni başlatan DS'nin eylemin başarısızlığının sorumluluğundan kaçması neyle açıklanabilir. Eğer eylem azınlık olarak başarı kazanma şansına sahipse neden sürdürmedi? Çünkü, DS eylemin azınlık olarak sürdürülmeyeceğini çok iyi biliyordu, azınlık olarak başlatılmasının nedeni yoğunlaşan işkenceler karşısında paniğe kapılması, kendine ve kitlesine güvenmemesi, Metris'te çiçek açan "dazlak" modasını yaratıcısı olmanın sorumluluğundan kaçmak ve de biz 3 gün önce başlatılmıy, nasılsa bizi yalnız bırakmazlar, peşimizden gelirlere anlayışına sahipti. Böylece DS cüce hesapları ve saççı özünden dolayı sorumsuzca başlattığı hazırlıksız, örgütsüz, moralsiz eyleme, toplu olarak örgütlenilebilecek bir kitlesel AG'nin yapılabilmesini imkânsızlaştırdı. Direnişe bir kez daha zarar verdi. DS'li arkadaşlar bugün kal-

kip onların AG yapmaya niyeti yoktu. Hatta AG olmasa Metris teslim olacaktı da diyebilirler. Açık yürekli ve dürüst olmak gerekir. Kim teslim olacaktı? Ya da kimi teslim olmandan kurtardınız? Bizce bu mantıkla ısrarlı olursanız, bu soruların tek cevabı vardır: Kendinizi zor durumda olduğunuzu söyleseydiniz yardımcı olmaya çalışırdık. Ancak siz, dürüst davranmadınız, kazançları kayıpları yanında deve de kulak kalan bir AG'nin sorumsuzca başlatılmasını ondan sonrada başkalarının eksikliklerini olumsuzluklarınıza kılıf yapmaya çabaladınız, çabalyorunuz. "Metris'in açılışı" sözü üzerine onca spekülasyona ne gerek vardı? Böylesi basit şeylere bu kadar çok ihtiyaç duyuyor olmanız sizi düşündürmüyor mu? Bunun yanın da "gelip" "biz de direnişe katılacağız dediniz. bul edildi", tütü saçmalıkların sizleri komik duruma düşürdüğünü farketmiyor musunuz? Kimisi gelip "bende direneceğim" diye yüksek mütadelerinizi almak için başvurmadı. Hele kalkıp bu sözleri tirnak içinde alıntı gibi geçmenize ne demeli? Böylesi bir ruhsal mastürbasyonu kendi kendinize yaparsanız kimsenin bir diyeceği olmaz ama kamuya açık yerlerde yapılınca adab-ı muâşeret kuralları suskun kalmamıza izin vermiyor.

DS'li arkadaşlar "Resmî Tarih" yazmaya devam ediyor. Olumluluklara gelince nalıncı keseri gibi "hep bana, hep bana" olumsuzluklar sözkonusu olduğunda rende siyasetiyle "hep size, hep size". 1982'deki 28 günlük toplu AG'nin başlatılması konusunda gerçekleri ters yüz etmekten çekinmiyorlar. Şöyle diyorlar: "1982 Süresiz Açlık Grevine" bizim "tarafıtar olmadığımızı", "ancak çok çoğunluk kararına" uyarak AG'ne katılmışız. Direniş DS'nin "önerisiyle gerçekleşmiş ve çoğunluk kararına dönmüştür." (YÇ. Sayı 9) DS'nin gerçek olmayan gerçekleri bunlar.

1981 17 Günlük AG'nin yenilgisinin ardından düşman saldırılarında devrimci direnişte tüm hızıyla sürdü. 1982 Mayıs'ına gelindiğinde düşman sonuç alabilmek için işkencenin dozajını arttırdı. Kahin olmaya gerek yok, DS hemen AG önerisi yaptı, çoğunluğa hemen bir AG reddedildi, ama bu reddediş AG'nin yapılması doğultusunda değil, biraz daha beklenip hazırlıkların eksiksiz tamamlanabilmesi için-di. Metris tekrar bir yenilginin faturasını çok ağır ödeyebilirdi. İşkencelerin koğuş içinde yoğunlaşması olan, sayımlarda ön ilikleme, hazırolda durma yaptırımlarını kabul ettirmek için günde her koğuşa iki kez işkence operasyonları başlatıldı. Bu arada "Tecrit Koğuşu" açılarak genellikle önder unsurlar kitleden yahtılmaya çalışıldı. Sayım operasyonları sırasında Metris sahahtan gece geç saatlere kadar işkenceye karşı direniş sloganlarıyla, marşlarıyla çınladı. Kitlesel direniş için şartlar olgunlaştı. Eylemin başlatılması gerektiğini savunduk. Çoğunlukta bu eğilimdeydi ve Genel

Karar çıkartıldı. 1982 AG'nin 18 Mayıs günü başlatılması sizde bir çağrışım yaptırıyor mu?

1982'deki "mahkemeye çıkmama direnişleri" konusunda DS'li arkadaşlar ya yüzleri kızarmadan ve sonunu düşünmeden açıkça yalan söylüyorlar, ya da toplu bir hafıza kaybına uğramışlar. Mahkeme kararları tutanakları açık, bu döneme tanıklık eden yüzlerce devrimci yaşıyor. Buna rağmen DS'li arkadaşlar şunları ileri sürüyorlar: "... 1982'de yaşanan mahkemeye çıkmama direnişleri de ayrı bir örnektir. Mahkemeye toplu değilde gruplar halinde götürülmelerini, ahlâk dışı aramaları ve savunma materyallerini yanlarında götürmeleri engellenince DS protesto amacıyla mahkemeye çıkmama tavrı geliştirdi. Ama siz ve sizin gibiler yine katılmadınız." (YÇ. Sayı: 9)

Böylesi bir bayağlaşmayı aklımız almıyor. Böylesine kısa vadeli, böylesine küçük hesaplar peşinde nasıl koşabiliyorsunuz? Bu yalanınız çok kısa bir sürede belgelerle çürütüleceken neden bunlara başvurma gereğini duyuyorsunuz? Denize düşen yılanı sarılır derler, içine düştüğünüz bataklıktan kurtulmak için böylesi adı demogojilere başvurmanıza inanın hiç gerek yok, salt devrimci oluşunuzdan dolayı size uzanacak yığınla dost eli bulabilirsiniz. Çok kısa bir süre sonra açığa çıkarılacak yalanlarla ne elde edilebilir ki? Bir şeyler elde edilsede, ne kadar elde tutulabilir ve ya böylesi yolların elde edilenlere ne işe yarayabilir? Yine şiddetli bir nevroz dönemindedesiniz anlaşılıyor. Bilinciniz dumura uğramış, sağlıklı düşünmüyorsunuz. Kızamıyoruz, her şey karşı dostumuz olmanızdan dolayı üzülmüyoruz.

1982'de mahkemeye çıkmama direnişleri toplu olarak gerçekleştirildi. Tek tük katılmayanlar önemli değil. O dönem süren devaların birçoğunda mahkemeye zorla çıkartılması kararları alındı. Buna rağmen direnildi. Zorla götürdüklerinde de sorgu vs. verilmedi. İşte TKP/ML (1) davası tutanakları.....

"Her ne kadar bir kısım vekillere, sanıkların zorla darbe maruz kalarak duruşmaya getirildiklerinde, bu hususun kanuna ve nizama aykırı olduğu ve cezaevi yöneticilerinin yetkilerinin aşarak zor kullanılarak sanıkların duruşmaya getirilmelerinin özgür iradeye tesir edici bir mahiyet arzettiğini bildirerek cezaevi yöneticileri hakkında suç duyurusunda bulunulmasını talep eylemiş iseler de mahkemeye bu celse sorguları yapılması gereken sanıkların çok daha evvel, alınan karar gereğince mahkemeye hazır bulunulması, cezaevi yönetimine yazılan bir mütakere ile savcılık kararı iletilmiş, fakat sanıklar kendilerinin cezaevi yöneticilerinin duruşmaya getirilirken çok sıkı bir şekilde arandıklarını, hatta kilotolarını dahi indirerek aramalarını sürdürdükleri ve bunun utanç verici olduğunu bildirerek gelmediklerini öne sürmüşler, ay-

nu gerekeceyi daha evvelki duruşmalarda iletirerek gelmekten imtina etmişler, bu sebeple sanıkların mahkemece sorguları bir türlü yapılamamış olduğundan duruşma günü heyetçe alınan bir karar üzerine yargılama ceza usulünün 119. maddesi gereğince sanıkların bu madde hükmü gereğince duruşmaya zorla getirilerek..."

"Değişen usul hükümleri nazara alınarak behemahal ifadesi alınması gereken sanıklar Selman Yoldaş, İman Düzgün, Hüseyin Yaman, Saadet Kargın, İmam Candan, Metin Eker, Hüseyin Çamkıran, Cömert Şahin, Yaşar Kabakulak, Erhan Maçit, Bedriye Gözül, Yıldırım Sengül, Nail Özer zorla getirilmeleri için cezaevi Metris binliğine müzakere yazılmasına karar verildi." (TKP/ML 1. Davası Tutanakları, 10.5.1982 sf: 141-150)

Görüldüğü gibi mahkeme bile direnişimi inkâr edemiyor; ancak DS desteksiz atışlarda bulunmakta sakınca görmüyor. Yazı ve açıklamaları içinde böylesi inkârcılık bir-iki tane olsa "Hafıza-î DS; nisan ile malüldür" der üstünde durmazdık. Ancak, yazı ve açıklamalarınız baştan sona inkârcılık, iftira ve demagoji ile dolu olduğundan bu gafınızı unutkanlığınıza veremedik. Ayrıca, 1982'de ahlâk dışı arama vs. nedeniyle gerçekleştirilen mahkemeye çıkmama direnişini çoğunluk iradesinin ürünü bir Genel Karar (GK) olduğunuzu yadsıyarak salt kendi kararınız gibisi aktarmanıza ne demeli? Evet, siz söyleyin ne diyelim? Olmaktan öte bir şey değildir.

1983 27 günlük AG ve İstanbul cezaevlerinde parçalanmış birlik:

Birlik ve mücadele birbirlerine kopmaz bağlarla bağlıdır. Mücadele eden güçler arasında ilkeli bir birliğin sağlanmadığı koşullarda yenilgi ve kayıplar sık sık kapıyı çalar. 1982'deki 28 günlük kitlesel AG'nin başarısının ardından Metris'te koşullar bir süre iyileşti. 1983 başlarında kitap ve kalem operasyonları gerçekleştirildi. Buna karşın askeri yaptırımlar dayatılmıyor, işkence uygulamasına başvurulmuyordu. Toplu olarak dışa dönük olarak sesli yapılan anımlar nedeniyle düşman ziyaret yasakları koymaya başladı. Okunur akıldan geçen gerçekleşti. DS ve "sağcılığıyla ünlü iki siyaset"ten biri olarak nitelendiği TDKP kutsal ittifakı hemen bir açlık grevi eylemi önerdi... Hem AG koşulları olmadığı, hem de TTE dayatmasının gündeme gelebileceği düşünüldüğü için tarafımızdan reddedildi. 1983 Temmuz'unda Sağmalcılar 2 Cezaevi açıldı ve sevkler başladı. Bu sevkler öncesinde Sultanahmet Cezaevi'nde Metris'te dahil tüm cezaevlerini bağlayan şu karar alındı: Sağmalcılar'a sevk olan tutuklular TTE giymeyecekler, "Hoşgeldin" dayatma dışında sistemli bir işkence olursa hemen AG başlatılacak, eğer sistemli işkence olmazsa AG yapıp yapılmaması orada değerlendirilecek, diğer cezaevleri de Sağmalcılar 2 AG başlatılırsa onu desteklemek amacıyla eyleme gideceklerdi.

Metris'ten sevkler yapılmaya başlandı. Birinci ve ikinci gün bir grup sevk oldu. O gün kaynağı olmayan, güvenilirliği düşük bazı haberler alındı. DS ve TDKP davasından arkadaşlar hemen AG'ye başlamasını önerdiler. Öneri o gece tartışıldı ve çoğunluk tarafından Sağmalcılar 2'nin AG'ne başladığına ilişkin kesin bilgi alınmadan AG'ye başlanmayacağı, alınan genel kararın zaten bu paralele olduğu hatırlatılarak hemen AG'ne başlanması önerisi reddedildi. Ertesi sabah sevk listesi okunduğunda adlarımız listede gören DS ve TDKP davasından iki sorumsuz kişi AG anonsu yaptılar. Bu AG başlatılmasından aynı koşu olduğumuz DS ve TDKP'nin resmi temsilcilerinin ikisinin de haberi yoktu. AG tamamen güvensizlik ve panik içindeki bu iki kişi tarafından başlatıldı, daha sonra sözkonusu iki siyasetçi bu tavra sahip çıktılar. Bu sorumsuz ve anti-demokratik girişimin bir komplö şeklinde her iki siyasetinde bilgisi dahilinde mi düzenlendiği yoksa bu iki sorumsuza daha sonra diğer arkadaşlarımızın da ortak mı olduğu tartışması anlamsız olacaktır. Böylece Sağmalcılar 2 adına önce Metris AG'ne başlandı, Sağmalcılar 2'de mecburen AG'ne katıldı. Sultanahmet'te desteğe başladı. Bir kez daha AG örgütsüz ve hazırlıksız başlatıldı. Ve bugüne kadar da bu sorumsuzluğu üstlenen olmadı, DS haberi o getirdi diyerek sorumluluğu sorumsuzduğuna yüklemeye çabaladı, cenaze ortada kaldı.

Herkesin üzerinde birleştiği ve herkesi bağlayan ortak alınmış bir genel karar vardı. Buna göre Sağmalcılar 2'de AG başlatılırsa bunu Metris ve Sultanahmet destekleyecekti. DS ve bugün "sağcılığıyla ünlü" diye suçladığı yandaşı önce bu genel kararı çiğnediği. Bununla da kalmadılar, gelen haberlerin kesin ve güvenilir olmadığını, kesin haber gelene kadar AG'nin başlatılmaması daha o gece yarısı Metris'teki devrimci çoğunluk tarafından belirlenmesine karşın bu irade de çiğnendi. Böyle bir eylem başlatacaklarından devrimci tutukluların haberdar bile etmediler, fiili durum yaratma saygısızlığına başvururdular.

Küçük burjuvazi bireyci çıkarlarını her şeyin üstünde tutar, DS'de dar grup çıkarları için defalarca çiğnediği demokrasiyi bir kez daha çiğnedi, defalarca parçaladığı birliği bir kez daha parçaladı. "Tutarlı demokrat" olmaktan söz etmeleri beş para etmez bir demogojidir. Mücadelede birliğin önemini anlamak için, birliğin sorumsuzca parçalandığı 1981 17 günlük, 1983 27 günlük AG'lerinin ve DS-TIKB ölüm orucunun başarısızlıkla, aç birer yenilgiyle son bulduğu, birliğin korunduğu 1981 19 günlük, 1982 29 günlük AG'lerinin zaferle sonuçlandığını hatırlatmak yeterlidir.

Mücadelenin zafer kazanması mı, dar grup çıkarları için küçük hesaplar mı? DS her zaman ikincisini tercih etmiş, dar grup çıkarlarına mücadelenin başarısını kurban etmiştir.

Mücadeleye dayanmayan ilkesiz birlikler elbette savunulamaz, tam tersine reddedilmelidir. Ancak mücadele temelinde ilkeli birliğin temel kuralları nelerdir? Bunları öz olarak ortaya koyarsak; halk saflarında olmak, yani antifaşist, anti-empyrist olmak, cezaevlerinin o özgül koşullarında her türlü faşist yaptırım ve uygulamalara karşı aktif mücadele etmek, devrimci onur ve ilkeleri düşmana çiğnetmemek; demokratik merkezîyetçilik ilkesini kabul etmek, Konye örgütlenmesini bu temellerde oluşturmak, Konye için de demokrasiyi işletmek ve azınlığın çoğunluğa uyması kuralını benimsemek ve devrimci tutuklular kitlesinin ekonomik-demokratik haklarını koruyup genişletmek; mücadelede ilkeli birliğin temel kuralları bunlardır. İstanbul Cezaevlerinde bu ilkelerin çerçevesinin çizilmesinde bir dizi yenilikçi ortaya çıktı. Örneğin, kimlerin halk saflarında olduğu, bilinen en eski tartışmadır. Bu konuda bizler elimizden gelen esnekliği gösterdik. Zaten büyük bir bölümü (TKP, TIP, TSIP vs. gibileri) cezaevlerinde direnişe ortamın iyi olduğu kısa dönemler dışında hemen hiç katılmadılar. Biz bu sosyal-faşist, karşı-devrimci akımların Konye içerisine alınmaması gerektiğine başından itibaren işaret ettik ve karşı çıktık. Bizim bu tavırımıza rağmen, halk saflarında gördüğümüz DS gibi dostlarımız karşı-devrimci sosyal-faşistlerin alınmasında direktörlerinde buna karşı çıkmamıza rağmen, onlarla hiçbir siyasi ilişki kurmayarak Konye'e alınmaları durumunda "ya biz ya onlar" diyerek birliği parçalamadık. Kimlerin Konye'e alınması gerektiğine de devrimci çoğunluğun karar vermesini savunduk. Yine halk saflarında görmemize karşın, birer cezavi grubu olan ve kendi içinde ikiye-üçer kişilik minimal grupçuklara bölünenlerin de Konye'e alınmaması karşı çıktık, ancak dostlarımızın bu yöndeki istemlerine çoğunluk kararına uyarak birliği bozucu engeller çıkarmadık.

Bizlerin tarihi demokratik-merkezîyetçiliği savunma, koruma ve işletme tarihidir. Bu, dünya görüşümüz olan ML-MZD'nin örgütlenmedeki en temel ilkelere birisi olan demokratik merkezîyetçiliğe her koşulda sıkı sıkıya sarılıyor olmanın sonucudur. Hotzoçtu, grupçu ve anti-demokratik tavırlardan özenle kaçınmaya çalıştık. 8 yıllık İstanbul cezaevlerinde yerimiz her zaman devrimci çoğunluğun yanında olmuştur. Kendimize ve düşüncemize verdığımız değeri ve duyduğumuz saygıyı, devrimci dostlarımıza da gösterdik, benimsemek de, şiddetle karşı çıkıyor da olsak devrimci çoğunluk iradesini çiğnemeyerek kabul ettik. Çünkü, örgütsel yapımız ve işleyişimiz de demokra-

tik merkezîyetçilik temelinde yükseldi, 15 yılı aşkın süredir bu temelde işletilmektedir. Demokratik merkezîyetçilik bilinçlerimize bir daha sökülemeyecek ölçüde kazınmış, onur duyulacak bir geleneğimiz olmuştur.

Demokratik-merkezîyetçilik ilkesini sadece sözlü bir oyuncak olarak görenlerden biri olan DS İstanbul cezaevlerinde hemen her dönem ayrılmış, anti-demokratik, çoğunluk üzerinde kast hegemonyası kurmak isteyen bir azınlık ola gelmiştir. Bir değil, beş değil, onlarca kez çoğunluğun iradesini saygısızca çiğnemiştir. Kendi yazılarını okumak bunu görmeye yetecektir. Üstelik bu olumsuz tavırlarını utanılacak değil övünülecek bir şeymiş gibi böbürlenerek savundukları görülmektedir. Bu onların küçük-burjuva sınıf yapısından ileri gelmektedir. Onlar demokratik merkezîyetçilik ilkesini bir bütün olarak almayıp ikiye bölmekte, kendilerine demokrasiyi, başkalarına merkezîyetçiliği layık görmekte-dirler. "Kendine liberalizm, başkalarına Marksizm" küçük burjuvazinin görünürde Marksizmi benimseyen "devrimci sol kesimi"nin soruna ideolojik yaklaşımıdır. Bu küçük-burjuva ideolojisinin bir başka varyantı da geçmişte sık sık karşılaştığımız "eylemede birlik, ajitasyon ve propaganda da serbestlik" ilkesinin reddedilmesidir. Böylece bir yaklaşım eylem birliklerinin önünde önemli bir engeldi, halen de engeldir. Onlar ajitasyon ve propaganda da kendi dar grup çıkarları etrafında "birlik" isteyerek muhataplarının siyasi faaliyetlerine ambargo koymaya çalışmaktadırlar. Bu kabul edilmediğinde ise "bölücü, birlik düşmanı" edebiyatı yapmaktadırlar.

Küçük burjuvazinin "devrimci sol kesimi" kendi örgütlenmesi içinde de demokrasiyi reddeden bir tekke örgütlenmesidir. Demokratik-merkezîyetçilik temelinde ne örgütlenmesi, ne tüzüğü ne de işleyişi vardır. Farklı görüşlerin tartışılması, kararlarda eşit söz ve karar hakkı, seçme ve seçilme hakkı yabancısı oldukları birer lükstür. Su başlarını tutan tekke şeyhleri misali kendilerini hak'ın yeryüzündeki temsilcileri olarak görüp, müridlerinden kayıtsız şartsız biat istiyorlarsa, tekke şefleri de kendilerini halk'ın tek ve yanılmaz iradesi olarak görmekte, cüce tiranlar gibi davranmaktadırlar. Bu cüce tiranlar için eksik, yanlış, hata, zaaf gibi şeyler yoktur, her yaptıkları doğrudur, eksiksiz, yanlışsız, hatasız ve zaafsız kadri mutlak otorite-dirler. Zaman zaman yüksek lütuflarıyla nedeniyle tebalarına görüş danışır ancak son söz ve karar hakkı her zaman onlara bahşedilmiş bir hak ve güçtür. Bu hak ve güçlerinin kaynağı yine bu hak ve güçleridir. Böylesi bir anti-demokratik ideolojiye, örgütlenmeye ve işleyişe sahip olanların demokratik-merkezîyetçilik ilkesine tabi olmaları düşünülebilir mi? Bizler, bu tekke şefleri ile yıllarca koyun koynuna yaşadık, özellikle müridlerine karşı

despotça, dayıca tavırlarına defalarca şahit olduk.

DS'nin anti-Marksist görüşleri ve uygulanması (ve işleyişi) çok daha kaba bir şekilde cezaevlerindeki birliğin somutlanması olan Konsey örgütlenmesine ve işleyişine da yansdı. Kendi görüş ve iradelerine saygısı olmayanlar, devrimci çoğunluğun görüş ve iradesine de saygı göstermediler. Ancak bunu da açık yüreklile savunmadılar. Zaman zaman Konsey işleyişine ve kararlar uyar gözüktüler, ama genellikle de ayrılmış tavırlarına tarihi "dönemec", Metris'i Mamak'laştırmaktan kurtarma, (!) vs. gibi gerekçeler buldular. DS hiçbir zaman kendisi dışında kimseyi kurtarmadı ama doğrusu kendilerini ve direnişi kurtarılacak duruma getirmeyi iyi becerdiler. Bugün bu hrçinlikleri, gözü dönmüşçesine gerçekleri çarpıtmaları içine düştükleri batakta kurtulma çabası değil de nedir?

DS'nin birliği parçalama gerekçeleri hiçbir zaman haklı olmamıştır. Bizler mücadele temelinde ilkel bir birliklikten yanayız. Devrimci onur ve ilkeler ihlal edildiğinde, siyasi grupların siyasi varlıkları yok sayılıp görüş ve iradeleri çiğnendiğinde birlikte olmanın koşulları ortadan kalkmış demektir. Devrimci çoğunluk genel olarak hiçbir zaman devrimci onur ve ilkelerden taviz vermemiş, bunları faşizme çiğnetmemiştir. Elbette, azınlıkta kalan bazı siyasi grupların devrimci onur ve ilkelerden taviz verdiği durumlar oldu. DS Nasıl Davutpaşa'da ve Kabakoz'un açılışında devrimci onur ve ilkelerden taviz ver-diyse, Kurtuluş'ta bir süre ahlâk dışı sonunarak aramayı kabul ederek olumsuz bir tavir sergilemiştir. Biz bunlara sessiz, tavirsiz kalmadık, bu arkadaşların bu tavırlarının özeleştirisini yapmadıkları sürece Konsey'de yer almamalarını, KONSEY'den atılmalarını önerdik, bunda ısrarlı da olduk. Arkadaşlar sözkonusu olumsuz tavırlarını düzelttiler, böylece sorun halloldu. yine genelde halk saflarında gördüğümüz Rızgari, SVP, Bolşevik, KÖ gibi grupların KONSEY'de ve KOMÜN'de özeleştir-i yapmadıkları yer alamayacaklarını ısrarla savunduk, halen de savunuyoruz. Devrimci çoğunluk hiçbir zaman devrimci ilkeler ve onurları taviz vermedi, suçsuzuyla, "sol"cusuyla mücadele içinde yer aldı, herhangi bir mücadele biçimini ilkesel olarak reddetmedi ve tek tek aykırı tavırlara rağmen demokratik merkezîyetçilik ilkesine esasta uygun davrandı. Zayıf olan birliğin parçalanması, her fırsatta küçük gruplar için kengire düşürülmesi değil, eksikliklerden arındırılarak birliğin daha da pekiştirilerek güçlendirilmesi gerekiyordu. DS birliği hangi dönemlerde hangi gerekçelerle parçalandı?

Davutpaşa'da devrimci onur ve ilkeler bizzat DS tarafından faşizme çiğnettirildi. "Tek sıra yürü" meme ve faşist subaylar karşısında "ön ilikleme" yoluyla saygı gösterirken, hazretler Davutpaşa'yı tesli-

miyet dönemecinden mi kurtarıyorlardı? Neden birlik parçalandı? Mutlaka "Tek sıra yürü"mek, "ön ilikleme"ki mi gerekiyordu? Bunlar direnenlere katılamayacağız, ya da hiç olmazsa destek alamayacağımız kadar vazgeçemeyeceğimizi siyasi ilkeniz miydi?

Devrimci çoğunluk "Saç Kesme Operasyonları"na fiili direnişini kararlılıkla sürdürürken tüm eleştiri ve uyarılara rağmen kafalarınızı usturaya vurup fiili direnişten kaçarak Metris'e "dazlak"lar modasını getirmeniz birliği parçalamayı gerektire miydi? "Dazlak"lık vazgeçilemeyecek devrimci ilke ve onur sorununu yükseltti mi siyasi varlığınıza tekabül eden bir karar mıydı?

1981 17 günlük AG'ni, panik içinde direnen devrimci çoğunluğun iradesini ve direnişini hiçe sayarak başlatmanız birliği bozmanın hangi gerekçesine dayanıyordu? Metris teslimiyete dönülen tarihi bir "dönemec"te değildi, tersine siz giditir bir depresyon dönemindeydiniz. AG'nin bir hafta, 15 gün sonra başlaması neyi değiştirdi? Veya hiç başlamama ihtimali kabile dilse ne olacaktı, zaten fiili direniş kararlılıkla sürdürülüyordu; yaltnlığımız, karamsarlığımız dışında paniğe kapılacak bir "dönemec" yaşanmıyordu. Birliği neden parçalamadınız? Aynı şekilde AG'nin bitirmesine karşı oluştunuz olumlu bir tavirdi. Ancak devrimci çoğunluk eylemi bitirme kararı aldığından neden siz de buna uyarak bırakmadınız da komik ÖÖ. öncede yapıp birkaç saat sonra hiçbir şey de düşünmediği halde sırf "biz sonra bıraktık" demek için siz de bıraktınız. Salt böyle ucuz bir kahramanlık için ÖÖ. anonsu yapıp birkaç saat sonra bırakmaya gerek var mıydı? Hangi "devrimci" ilkeler adına... Eylemi zaten devrimci çoğunluğu yadsıyarak başlatmıştınız, başarısızlığın ve bitirmenizi neden devrimci çoğunluğu yüklemeye çalışıyorsunuz? // *Milliyet Çoğunluğu*

1983 AG'ni neden devrimci çoğunluğu çiğneyerek başlattınız? Birliği parçalayacak ölçüde sorumsuz davranışımızın altında yatan endişe ve panik neydi? Bize kâkıp, biz başlatmasak AG hiç olmazdı demeyin. Sizer minareyi çaldınız, elbette ona bir kılıf bulmaya çalışacaksınız. Mızrak çuvala sığmıyorsa, minarede kılıfına sığmaz. Böylesi sonuçsuz, faydasız çabalar nedir?

BİRİNCİ DÜNYA SAVAŞI SONRASI CONSTANTİNOPLÉ'DA KÜRT ÖRGÜTLENMELERİ ÜZERİNE BAZI BELİRLEMELER

-ÖN AÇIKLAMA-

Bu sayımızda batılı demokrat bir aydının Kürt sorunu üzerine doktora tezini yayınlıyoruz. Doktora tezi, birinci emperyalist paylaşım savaşının hemen akabinde Kürt ticaret burjuvazisinin ve toprak ağalarının en iri kesimlerinin Kürdistan sorunu üzerinde izledikleri taktikler üzerinde duruyor. Halka ve kendi güçlerine güvenmeyen bu sınıfların, "bağımsız" ya da "özerk" bir Kürdistan için emperyalistlerle ilişkilere ışık tutuyor. Bu sınıfların emperyalist desteği esas aldıkları savını ileri sürüyor. Yazı o dönemde, kurtuluşu için çalışan orta sınıfların ve emekçi halkın

fedakarlığına yer vermiyor. Bu ciddi bir eksikliktir. O dönem Kürt egemenlerinin büyük bir bölümünün ruh halini anlamak bakımından bu yazı öğreticidir. Emperyalist işgale karşı çıkan ve Kurtuluş Savaşı'na katılan bir bölüm Kürt burjuva ve toprak ağalarının Kürdistan sorunu konusundaki tavırlarına ise hiç yer vermemiştir.

Bu tip belgelerin dergimizi bağladığını, devrimci demokrat kamuoyunu Kürdistan sorunu konusunda detaylıca aydınlatmak amacıyla yayınladığımızı ve yayınlamaya devam edeceğimizi bir kez daha belirtiriz.

YENİ DEMOKRASİ

İşmada Kürt tarihçisi Kendal Nezan Mondros müterakesinden sonra Kürdistan'ın siyasal durumu üzerine şöyle yazmaktadır: "Tam bir siyasal boşluk mevcuttu... Bağımsız beyliklerin ortadan kaldırılmasından sonra yöresel siyasal otorite daha da ufalanmıştı. Her aşiret reisinin elinde ufacak bir otorite parçası kalmıştı. Öyle ki hiçbir geleneksel önder tek başına bir Bedir Han ya da Yezdan Şer beylerin seferber etmiş olduğu gücün yarısını(*) dahi toplayabilecek durumda değildi."² Aksini iddia etmek mümkün değil. Gerçekten de Kürt ulusunun geleceğini belirleyecek olanlar birkaç Kürt önderi ya da örgütünün dolduramadığı bu iktidar boşluğunu sonradan kuzeyde ve güneyde dolduranlar olacaktır. Böylece göçebeler ve yerleşikler, aşiretler ve beylikler, köyler ve kentler gibi Kürt toplumunun eski çelişkileri tarihsel sonuçlarına ulaşacaktır. Kürt reisleri ve önde gelen şahsiyetlerinin Constantinople'de ya da başka yerlerde yürüttükleri eylemler de kesinlikle bu çerçevede içinde kalır.

Müttefik güçler ise Osmanlı İmparatorluğu arasındaki düşmanlık dönemi de bu çeşitli Kürt "şahsiyetlerinin" yürüttükleri eylemlere pek yararlı olmamıştır. İttifak devletlerinin diplomatik arşivlerinin incelenmesi, Müttefiklerinin Kürt politikasının temel özelliklerini göstermesi açısından ilginç bazı bilgileri ortaya çıkarır.

Kürt sorunuyla en yakından ilgilenen güç hareket arenasında dolaysız yer alan ve Kürdistan'ın savaş sonrası kaderiyle birincil olarak ilgilenen Rusya idi. Gerçekte Osmanlı İmparatorluğu'nun bu bölgesinde Ruslar'ın yürüttüğü politika kılıç-tüfek politikasıydı. Uzun dönemli amaçlara yönelik, üst düzeyde alınmış kararlara dayanan, iyi hazırlanmış bir politikanın hiçbir zaman varolmadığını rahatça söyleyebiliriz. Bu boşluğun nedenleri karmaşıktır ve derin-

Not: Bu yazı, "Studia Kurdica" dergisinden alınmıştır.

Daniel METHY**

19. yüzyıl sonu 20. yüzyıl başında Kürt toplumunun en çarpıcı ve en belirgin özelliği iktidar odaklarının yaygın bir şekilde parçalanması, ufalanması sürecine sahne olmasıdır.¹

"Modernleşme" özelemindeki Osmanlı iktidarı önemli birer güç odağına dönüşme ve dolayısıyla da aşiretsel, yöresel otoritelerin dışına taşma ihtimali bulunan tüm öğeleri ezmeye çalışmış ve bunda kısmen de başarılı olmuştur.

"Modern" bir devlet yaratmanın başlıca şartlarından birisi de iktidar merkezi ile özneleri arasında yer alan ve kontrol edilemeyen tüm ara-elemanların ortadan kaldırılmasıdır. Bu nedenle Osmanlı iktidarının yaptığı ilk iş "Bey"lerin iktidarını kırmak olmuştur. Beylik iktida-

rının çıktığı yer ve dayandığı kesim aşiret olmasına rağmen beylik aşiret yapısını belirli ölçüde aşmıştı ve aşiretin tarihten silinmesinin tohumlarını bağrında taşıyordu. Beyliklerin ortadan kaldırılmasıyla Osmanlı devletinin karşısında sadece aşiret reislerinin ilkel otoritesi kalmıştı ki, bunlar özgüçleri ne olursa olsun varolan otoriteleri ile yetinmeye mahkumdular. Bu aşiret güçlerinin ortadan kaldırılması görevini de Kemalizm üstlendi. Fakat aşiret yapısının çözülmesini sağlayayan devlet yapısının yanında özellikle iktisadi-toplumsal gelişmeler olmuştur. Buna rağmen "Kürt politikası" bugün bile aşiret yapısının derin izlerini taşır.

1. Dünya Savaşı'nın sonunda, ki bu dönem ortadoğu tarihinde hayati öneme sahiptir, bu sürecin (aşiret yapısının çözülme derecesi ç.n.) birinci bölümü çoktan sonuçlanmış ikinci bölümü ise henüz başlamış bulunmaktaydı.

"Osmanlı İmparatorluğu yönetiminde Kürtler" üzerine yaptığı değerli ça-

(*) Bu iyimser bir tespit olarak görülmüyor.

(**) Paris (Sorbonne) Üniversitesi'ndeki Kürt Sorunu üzerine doktora tezi yapmaktadır.

leştirilmesi gereken ayrı bir çalışma konusudur. Ancak çeşitli genel açıklamalar arasında N.Bekass'ın şu tahlilinden sözedebiliriz: “.20. yüzyıl başında Çarın Kürtlere karşı tutumunda bir değişiklik göze çarpar. I. Dünya Savaşı sırasında Rusya ile dostları arasında yapılan gizli anlaşmalar şu varsayım haklılık kazandırmaktadır: Bu dönemde topraklarını genişletme emellerine ulaşabilmek için uluslararası anlaşmalara güvenen Rusya Kürtlerle iyi ilişkiler kurma politikasına gösterdiği eski ilgisini dolayısıyla yitirmişti.”³ Bu nedenle çarlık, güç kazanma ihtimali olan hiçbir Kürt şahsiyetini, hiçbir zaman ön plana çıkarmamıştır.

Ancak bambaşka bir düzeyde çok açıktır ki işgal politikasının yaptırımları sonucu Ruslar yerel eşraftan yararlanmak zorunda kalmışlardı. Bu eşraf için de en önde Bedir Han ailesinin üyeleri gelir. Özellikle de daha savaştan önce Tiflis'e iltica etmiş ve sonra da Rus işgalindeki Bitlis ve Erzurum vilayetlerinde vali olan Kamil Bey Bedir Han'dır. Ancak Kamil Bey'in manevra alanı son derece kısıtlıydı. İşgal kuvvetlerinin sürekli ve yoğun zulmü altında başka türkü olması da beklenemezdi. Değişik kaynaklar Bedir Han Bey'in çeşitli aşiret seferlerini biraraya getirmek için harcadığı boşuna çabalardan söz etmektedir.⁴

Bedir Han Bey'in somut olarak tek yararı, Ermenilerin hırsları aşırıya kaçtığı zaman zaman bunu bastırmak için araç olarak kullanılması olmuştur.⁵ Bir alt kademe, aşiret reisleri düzeyinde de durum aynıdır. Ancak yöresel koşullar son derece değişken olduğu için kıyıda köşede tek tük de olsa farklı durumlara rastlanabilir.

İngiliz politikasının daha farklı olması için her türlü neden vardı. İlk zamanlarda Çarlığın ortadan kaldırılmasına kadar geçen sürede bu politika ittifakların değişmezliği ve Mezopotamya'daki İngiliz Yüksek Komutanlığı'nın Kürt sorunu karşısındaki derin cehaleti ve kararsızlığıyla belirlendi.⁶ Zaten İngilizlerin Kürdistan'daki askeri hareketla doğrudan ilgilenmeye başlaması ancak 1917 başında olmuştur. Rus devriminin başlangıcıyla çakışması, bu tarihin önemini iyice arttırmıştır. Rus ipoteginden kurtulan İngiltere ve Fransa artık Kürt sorunu ile ağırlıkla uğraşabiliyorlardı. Üstelik Batılı bakanlar Çar'ın politikasından hiçbir şey anlamamışlardı ve Osmanlı İmparatorluğu'na karşı Kürtler'in koz olarak oynamamış olmasından yakınmaktaydılar.⁷ Rus ordusunun dağılması bu duygularını daha da güçlendirmişti.

Hatta Müttetiklerin üst derece yetki-

lerinden bazıları Arap ülkelerinde Mekke Şerifiyle yürütülen politikanın aynısının Kürdistan'da da güdülmesi gerektiğini düşünüyorlardı. “Türkiye'ye karşı girişilecek her türlü askeri hareket heterojen yapıdaki bu imparatorluğun siyasal çözümlü amaçlayan bir eyleme dayanabilir ve dayanmalıdır”. Fransa'nın Rusya'daki askeri ataşesi General Niesel, 1917 Kasım'ında yazdığı bir raporda şöyle demektedir: “İttifak Devletleri ‘Arabistan Araplarıdır’ sloganını ortaya atmışlardır. Aynı şekilde ‘Kürdistan Kürtleridir’ sloganıyla devam etmelidirler.”⁸ İngiliz meslektaşları da onunla bu görüşü paylaşmaktaydılar. Ancak, öncelik taşıyan Ermenilerle ilişkilere zarar verebilir endişesiyle bu görüş sonuçta reddedilmiştir. Daha önemsiz başka bir nedenden Şerif Hüseyin'in rolünü iyi-kötü üstlenebilecek bir Kürt şahsiyetinin bulunamayacağına inanılmıyordu.⁹ Böyle bir politika gerçekten de aşiret reisleriyle varolan görüş birliklerinden daha ciddi anlaşmalar gerektiriyordu. Böyle bir şefi bulmanın olanaksızlığını bilen İngilizler ciddi bir şekilde aramaya da girişmediler. Aksini deneyen Fransızlar ise Kürdistan'daki politik güçlerin dağılımı karşısında bu tür politikaların yürümeyeceğini kesinlikle gördüler.

Bu yolda yapılan denemelerden Kamil Bey Bedir Han ile Tiflis ulusal Ermeni komitesi başkanı Mösyö Aharonyan arasında, Kafkasya'daki Fransız askeri ataşesi Albay Chardigny'nin himayesinde 28 Ocak 1918'de yapılan anlaşmaya işaret etmekte yarar var.¹⁰ Bu anlaşma Kürt ve Ermeni halkları arasında Türk hücumlarına karşı bir savunma ittifakını pekiştirmekten öte bir amaç taşımıyordu. Hiçbir sonuç vermemiş olmakla birlikte bir Kürt ileri geleni ilk kez “ulusun temsilcisi” olarak ortaya çıkması ve halkı üzerinde varsayılan nüfuzundan yararlanarak kendini büyük devletlerin gözünde değerlendirmeye çalıştığı bir durumdur.

Güney Kürdistan'a giren İngilizler, kendilerini daha da yakıcı sorunlarla karşı karşıya buldular. Çarlık ordularının yakıp yıkmış olduğu bu bölgede çok az aşiret reisi Türklere verdiği çok az destekten vazgeçmeyi kabul etti. Bu nedenle ki 1918 baharı ve yazı boyunca sürdürülen ek milis toplama işlemi birkaç istisna dışında başarısızlığa uğradı.¹¹ Buna karşılık bu tarihten itibaren birçok Kürt ileri geleni İngilizlerle ilişki kurarak kendilerini göstermeye çabaladılar. Bunlardan tartışmasız en önemlisi Osmanlı birliklerinin geçici olarak terlettikleri Süleymaniye'den İngiliz güçlerine 1918 Mayıs'ında alelacele-

bir heyet yollayan Şeyh Mahmut'tur.

Bunun gibi sayısız örnekler verebiliriz. Kürdistan tarihinin bu dönemde büyük siyasi güçlerden herhangi birinin bir lufu ya da sağlayacağı bir avantaj karşılığında onbinlerce savaşı yollamaya hazır önemli Kürt ileri gelenlerinin sayısını hayli kabarttı. En samimi ve saygıdeğer Kürt milliyetçilerinden kendine bir resmi görev bulma peşindeki Osmanlı paşazadelerine kadar uzanan geniş bir yelpaze oluşturan bu kişilerin aralarından en önemlileri, Mondros Mütarekesi'nden sonra Constantinople'de biraraya gelip bir “Kürt Yönetimi” oluşturmaya çalışmıştır. Bunlar aynı zamanda uluslararası arenada tamamen korunmasız olan bir toplumun dramıdır.

Daha önce de sözü edilen “Osmanlı İmparatorluğu Yönetiminde Kürtler” adlı çalışmada Kürt tarihçisi Kendal Nezan şöyle demektedir: “Biliyoruz ki Ortadoğu'da devletleri yaratan (Irak, Suriye, Lübnan, Ürdün, v.s.) öncü devrimciler ya da burjuvazi değildir. İngiliz ve Fransız emperyalizminin çıkar ve ihtiyaçları bunları yaratmıştır. Eğer bunlar bağımsız bir Kürdistan'a ihtiyaç duymuş olsalardı onu da kurarlardı, çünkü o dönem ki Kürt yönetimi, Arap yönetimlerinin birçoğundan az gelişmişlik düzeyine yakındı.”¹³

Bu değerlendirme fazla kısmi gözükmektedir. O dönemde Irak ve Suriye'deki İngiliz, Fransız emperyalizmine karşı ortaya çıkan güçlü ayaklanmaları hesaba almamak olmaz(*). Bu ayaklanmalar çeşitli düzeylerde açıklanabilir. Ancak son tahlilde, kentsel ve kırsal kesimler tarafından çelişkili bir biçimde ortaya konulsa da bir ulusal bilincin ifadesi olarak değerlendirilir. Kürdistan'ın durumunda ise, unutulmamalıdır ki bu bilinç Kemalist dönemden önce sadece yöresel ve kısmi bir biçimde ifade ediliyordu; aşiret yapısındaki bir toplum ile çekirdek halinde bir siyasi sınıf arasındaki onarılmaz kopukluk önemli bir elemandır. Ayrıca eğer İngiliz ve Fransız emperyalizmleri bağımsız bir Kürt devleti oluşturmadılarsa bunda, herşeyden önce, Kemalizmin kendini Kürdistan'da tek siyasi güç olarak kabul ettirmesinin rolü büyüktü. Kemalizm'in yerine geçmek ise İngiliz ve Fransızların gücünün çok üzerindeydi.

Bu belirlemeler Constantinople'deki “Kürt Siyasi Sınıfının” faaliyetleri üzerine yapılabilecek her türlü çalışmanın kesin boyutlarını ve önemini şahtanmasını sağlar.

1919 Nisan'ında çektiği telgraflardan birinde Bağdat'taki Fransız Konsolosu,

(*) 1920'de Irak'ın arap kesimindeki büyük isyanı ve 1925'de Suriye'deki isyanı belirtmek gerekir.

Büyük Britanya ile Kürt siyasi sınıfı arasındaki ilişkileri aydınlatması açısından ilginç bir anısını anlatır: "1919 başında Zaho bölgesinde bulunan -ki o sırada bu bölge gevşek de olsa İngiliz kontrolü altındaydı- Celadet Bedir Han Bey, bu kentini siyasi subayına verdiği tüm Bahdınan bölgesinden bir çok aşiret reisinin mührünü taşıyan bir dilekçeyle Kürdistan'ın Bedir Han ailesinin üyelerinden birinin yönetimine verilmesini ve İngiliz korunması altına alınmasını talep etmekteydi. Aynı türde bir çok dilekçenin arasında bunun kendi başına özel bir anlamı olmazdı, eğer şahsi mührlerinin ortadan yok olduğuna dair şikayetler duyulmaya başlanmasaydı.¹⁴ Bu olayın kahramanı Bedir Han gibi son derece önemli ve Kürt davasına derinden bağlı bir kişi (bütün hayatı bunun örnekleriyle doludur) olmasaydı pek de ilginç sayılmayabilirdi. Ama tam da bu yüzden, komik yönü bir tarafa, bir çok sorular uyandırmaktadır.

"Kürt milliyetçisi olarak açıkça tanıdığımız Kürt asıllı halis Osmanlı yurtseverlerine kadar" giden bu beylikz prensler, askersiz komutanlar.¹⁵ Osmanlı Devletinde bakan ya da yüksek dereceli memur olan ve ailesel ya da kişisel sirtüşmelerin derin bir şekilde bölüdüğü Constantinople'deki Kürt kulübünü(*) oluşturan bu insanların en azından bir ortak yanları vardı: Birinci Dünya Savaşı sonrası Kürdistan'ıyla artık çok uzak ilişkiler içinde olmaları. Çoğunlukla Abdülhamit siyasetinin ürünleri olan bu insanların büyük bir kısmı Osmanlı devlet çarkıyla bütünleşmişlerdi. Siyaset anlayışları sınırlıydı ve gönül alıcı vaatler ile kapalı tehditlerin ustaca karıştırıldığı gizli toplantıların dışında bir siyasi eylem tasavvur edemiyorlardı. Osmanlı İmparatorluğu'nun yenilgisi ve bu dönemi allak bullak eden olaylar onları Osmanlılık bağlarından kurtarıyordu. Bu zevat, Wilson'un milliyetlerin kendi kaderlerini kendi tayin etme ilkelerini çok iyi biliyordu ve onlara büyük bir önem veriyordu. Bu ilkelerin onlar açısından anlamı açıktı: Her halkın kendi ırkından yöneticiler tarafından yönetilme hakkı, yani onların Kürdistan'ı yönetmeye tartışmasız hakları.

Bununla birlikte, onlara kişisel çıkarları peşinde koşan, obur kişiler gözüyle bakmakta tamamen yanlış olur. Çoğu Kürt ulusunun durumuna derinden üzülmüyor ve bunun düzelmesini samimiyetle temenni ediyor.¹⁶ Sadece, kafalarında kendi öz çıkarları ile Kürdistan'ın çıkarları arasında ne çelişki, hat-

ta ne de fark olabileceği fikri yoktu. Örneğin müttefik devletlerin tüm ileri gelen şahsiyetlerin¹⁶ mektup ve dilekçe yağmuruna tutulmuş ünlü atalarının toprak ve mülklerinin iadesi talebinde bulunan Bedir Han ailesi üyeleri, hemen para peşinde koşan sıradan sakıt asilzadeler olarak etiketlenilmemelidirler. Atalarının servetinin iadesiyle hem Bedir Han ailesi mali yönden rahatlamış olur, hem de Kürdistan'ın bir parçası yeniden kendisine şan vermiş bir sülalenin hakimiyetine girip, kurtuluş yolunda ilerlemiş olur, der özetle (müttefiklere gönderilen) mektuplardan biri.¹⁷

Böylece çok doğal bir şekilde sabahleyin bir safta, akşam başka birinde bulunmanın kolay olduğu, her iki safta (hükümet ve milliyetçi) aynı zamanda bulunmanın kolay olduğu rahatça tasavvur edilebilir. 'Le Mouvement National Kurde' adlı eserinde Chris Kutschera, 1975'te Irak Kürdistan'ı hareketinin çoğu Bağdat ile ilişkilerini koparmışlardı. Bu 'müttefiklerden' biri -ki 1974-75 Kürdistan'ının en temiz, en az oportunist kişilerindendi- savaşı sonrası yapmayı düşündüklerinden bahsederken şöyle konuşuyordu: "Hükümet bugüne dek ödenmemiş memur aylıklarını öderse şunları satın alacağım..." Yazar, isabetle, bu kişinin '1920 yıllarında bir ayağını Osmanlı kampında bulunduran Constantinople'deki Kürt liderleri' gibi olduğunu ekliyor. Bu, Kürt siyasi hayatının değişmeyen, en iyi saptanmış özelliklerinden biridir.*

Bu insanların çoğu, 1918 sonrasında İttifak Yüksek Komiserlerinin İstanbul Boğazı'na demir atan zırhlı gemilerden indiklerini gördüklerinde çok doğal olarak onlara kaderin vasıtaları, bir çeşit 'Deus ex Machina'(*) muzaffer güçlerin sinelerinden silahlı olarak çıkan devlet yapıcılarını gözüyle baktılar ve bu bekle-yişleri saflıklarından ve cehaletlerinden değil, uluslararası siyaset anlayışlarından kaynaklanıyordu.

Doğrusu zihinlerinde bir tek güç

(*) Örnek olarak Constantinople'de kendisine "Kürt Demokrat Partisi" adını veren bir örgütün varlığına işaret edilebilir. Bu "parti" kendisini sadece İttifak devletlerinin çeşitli temsilcilerine gönderdiği Kürdistan'ın bağımsızlığını talep eden beyanlarla göstermektedir. Şurası kayda değer ki, yüksek dereceli bir İngiliz memuru bu örgütün "Kürt ulusal özemlerini savunan, fakat derebeylik ve aşiret sistemine çağdaş olduğu için karşı olan demokratik ve sosyalist temellere dayanan bir ulusal örgütlenme taraftarı..." "Ermeni Daşnaklarına benzeyen küçük bir gençlik grubu" olarak tasvir ediyor ve ekliyordu: "Bu asıl Kürt milliyetçi hareketinin Constantinople'de doğmuş bir alt ürünüdür, ciddiye alınmaya değmez."¹⁸

(*) Deus ex Machina (makinayla inen tanrı): Tiyatroda, beklemeden müdahaleyle çok karışık ya da trajik bir durumu unutulmayan bir yarıya götüren kişi ya da olay.

önemliydi, o da İngiltere idi. Bunun nedenleri çeşitli olup anlaşılması kolaydır. Herşeyden önce Osmanlı İmparatorluğu'nun Ortadoğu'da tek başına yenen İngiltere'dir. Arap ülkelerini işgal eden ve İran'a hakim olan da İngiliz ordularıdır. Constantinople'de bir Fransız generalinin biçimsel komutanlığına rağmen duruma hakim olan yine İngiltere'dir, ayrıca İngilizlerin Arap siyasetleri örneğini Osmanlı İmparatorluğunun diğer müslüman milliyetlerine uygulamalarını ummak da meşru idi. Diğer güçler yani özellikle Fransa, gerektiğinde baskı aracı olarak kullanmaya yarayabilecek tali kuvvetler olarak algılanıyordu.

Constantinople'deki Kürt Kulübü ile İngiliz Yüksek Komiserliği arasındaki ilk temaslar 1918 yılının hemen sonlarında oldu.¹⁹ (Aslında bu kurumun memurlarının Kürt meselesine herhangi bir rol oynamaları öngörülmemiştir): Londra bu konuda onlara nadiren danıştı ve onlar da Kürtlere karşı izlenen siyasetten haberdar edilmekten sık sık yakınıyorlardı,²¹ üstelik Foreign Office diplomatları Bağdat'a yerleşmiş Indian Office'in memur ve subaylarına kuşkuyla bakıyorlardı).

Savaş sonrası yılların Constantinople'undaki Kürt kulüplerini incelemiş olan tarihçilerin çoğu karşı görüşlü iki ana eğilim ayırdederler; biri "özerklikçi" olarak bilinen ve Şeyh Abdülkadir'in temsil ettiği müstakbel Kürdistan ile Osmanlı İmparatorluğu arasında siyasi bağların sürdürülmesini arzu eden akım, diğeri de Bedir Han ailesi üyelerinin temsil ettikleri daha radikal ve "bağımsızlıkçı" telakki edilen eğilim.

Bu ayrımı yapmak bizce doğrudur ama, onu son derece izafileştirmek yerinde olur. Diğer siyasetlerde olduğu gibi, Kürt siyasetinin de ardında çoğu kez kişisel faktörler vardı ve zaten Türk hükümetiyle ilişkiler sorununda sözkonusu olan stratejiden ziyade taktik seçimiydi. Gerçekten İngiliz arşivlerini incelediğimizde bu iki "eğilim" yöneticilerinin İngiliz temsilcilerine aynı ölçüde güvendiklerini ve onlarla yaptıkları görüşmelerde "bağımsızlık" ya da "özerklik" kavramlarının sınırlarının tespitinin çok zor olduğu kolaylıkla görülebilir.²²

(*) Bu kurumun Kürt meselesi hakkındaki yetkileri oldukça sınırlıydı. Çoğu kez iletme rolüne indirgeniyordu; 1919'un ilk aylarında Bağdat Sivil Komiseri, Mısır Yüksek Askeri Komutanlığı (Filistin, Suriye ve güneybatı Kürdistan'ı işgal eden orduların yöneten) ve Constantinople Yüksek Komiserliği arasındaki görev ve yetki bölümü iyi tanımlanmamıştı. Neticede tam bir koordinasyon eksikliği görüldü. Nihayet 5 Haziran 1919'da en üst düzeyde alınan bir kararla koordinasyon kuruldu.

kilde danışma kaydıdır.

(*) Kürt siyasal teşkilatlarının daha ayrıntılı bir incelemesi için bkz. Chris Kutschera, Le Mouvement National Kurde, Flammarion, Paris 1979, s.25.

13 Nisan 1919 tarihli telgrafında, o zaman Constantinople'de İngiliz Yüksek Komiseri olan Amiral Caltrope, Şeyh Abdülkadir hakkında şunları yazıyor: "...son görüşmelerde, kendisine İngiliz himayesindeki Hicaz Emrinin konumu-na benzer bir konumun tanınmasını arzu ettiğini ısrarla bildirdi."²³

Foreign Office'e gönderdiği ve yüksek dereceli bir İngiliz memuruyla Kürt yöneticisinin 8 Aralık 1919'da yaptıkları görüşme hakkında bilgi veren bir memoranduma Amiral şöyle yazıyor: "O, Kürdistan'ın kaderinin İngiltere'nin politikasına kopmazcasına bağlı olduğunu düşünüyor ve bizim tam onayımızı almayacak hiçbir şey yapmamaya özen gösteriyor". Yüksek dereceli görevli izlenimini şöyle özetliyor: "Abdülkadir'in Kürdistan'ın bağımsızlığı ve Türklerden ayrılması hedefini gerçekleştirmedeki ke-

dikal görünüşü açıkça bağımsızlık talebinde buldukları da doğrudur. Bu çelişki, 1920 ilkbaharında Şeyh Abdülkadir'in "İkdam" gazetesine verdiği kendisinin sadece Kürdistan'ın özerkliğine taraftar olduğunu belirten mülakatından sonra Kürt Kulübünün parçalanmasına ve İngilizlerin aydınlar grubu olarak tanımladıkları kesimin öfkesine neden olacaktı."²⁶

Tüm derinliklerine ve ciddiyetlerine rağmen bu görüş ayrılıkları İngiltere ile ilişkileri asla tartışma konusu yapmıyorlardı. Bu devlet kendisine yönelik olumlu duygulardan her zaman en iyi şekilde yararlanmaya çalıştı. Bu tutumda iki farklı düzey ayırılmamalıdır: Kürdistan'ın siyasal geleceğiyle ilgili uzun vadeli projeler ve mevcut durumun gerektirdiği güncel zorunluluklar.

sin kararlılığı beni yeniden oldukça etkiledi."²⁴ Yüksek Komiserliğin 3 Mayıs 1920 tarihli telgrafı Şeyh Abdülkadir'in tavrını daha da aydınlatıyor: "Onun için, Kürdistan Türkiye'den idari olarak ayrılmış ve eğer bu temin edilebilirse bağımsızlık zorunlu olmayabilir. Eğer İngiliz hükümeti bu istemi yerine getirir ve ona görüşlerine göre kurulmuş bir Kürdistan'da hakim bir konum sağlarsa o da, arzu ettiğimiz anda bağımsızlığı ilan etmeye hazır olacaktır."²⁵

Bununla birlikte Şeyh Abdülkadir'in Kürdistan'ın bağımsızlığına hiçbir zaman açıkça taraftar olmadığı ve Halife-ye derin bir şekilde bağlı olduğunun da herkesçe bilindiği doğrudur. Öte yandan Bedir Han'ların da İngiliz severlikte ondan hiç de geri kalmadıkları ve daha ra-

Bu alanların ilkinde İngilizler büyük bir ihtiyatla davrandılar. Kürt yöneticileriyle yaptıkları konuşmalarda hiçbir zaman bu ihtiyattan uzaklaşmadılar. Bu, İngilizler'in boşuna ve ciddi bir şekilde Türk hükümetini karşılarına almak istemeyişlerinden ve özellikle Londra'nın Kürt politikasındaki derin tereddütlerinden ileri geliyordu. (*) Osmanlı Hariciye Nazırına verilen bir memoranduma yüksek dereceli bir İngiliz görevlisi şöyle yazıyor: "Mütarekenin akabinde envayi türlü gruplar ve bu arada Kürt

(*) Özellikle Lord Curzon şiddetle Kürdistan'da herhangi bir taahhütte bulunulmasına karşı koyuyordu. O, uzun süre, İngilizlerin, güney Kürdistan'ın işgalinin amansız bir hasmı olmuştur. Hatta İngiltere'nin Musul vilayetinin Kürt aşiret bölgelerini işgal etmesinde sorumluluğun kime ait olduğunu saptamak için bir tahkikat komisyonu kurulmasını istemeye kadar götürdü işi.²⁷

Kulübü de Yüksek Komiserlikle teması geçti. Hükümetimizin bize onları Paris ve Londra'ya herhangi bir delegasyon göndermekten caydırma, fakat amaçları ve taleplerine dair yazılı beyanlarını iletmeye ve gelecekte bekleyebilecekleri hakkında oldukça ihtiyatlı tutumumuzu koruma emrini verdi."²⁸ Gerçekten de İngilizler bu düzeyde en küçük bir taahhütte bulunmaktan özenle kaçındılar ve sistemli bir şekilde ilgililere Barış Konferansının gelecek kararlarını beklemelerini bildirdiler. Ayrıca Kürt yöneticilerinin güçsüz olduklarının bilincindeydiler ve biliyorlardı ki; "Kürtlerin büyük çoğunluğunu bir dış iktidarın hükümü altına girmekten bir şey beklemiyor, çok azı ağa ve şeyhlerinden daha yukarıya bakıyor, Kürdistan'ın dışında eğitilen ve bölücü fikirler savunan küçük sayıdaki Kürt ise nüfuslarını ve önemlerini abartmaya meyillidirler."²⁹ Bununla birlikte tüm bu verilerle rağmen Barış Konferansının bir Kürt devleti kurmaya karar vermesi halinde bu Kürt liderlerinin yararlı olabilecekleri açıktı. Fransız ve İngilizler'in Sevr Antlaşması ve gelecek Kürdistan üzerine müzakerelerinin epeyce ilerlemiş olduğu bir anda Foreign Office 26 Mart 1920 tarihli telgrafında Constantinople'de görevli diplomatına Kürdistan'ın gelecek statüsü hakkındaki görüşünü soruyordu: "Bağımsızlık ya da özerklik seçeneklerinin mümkün olup olmadıklarından emin olmak için Kürt kamuoyunun önemli liderlerinin görüşlerini almalıyız. İnsanlara istemedikleri ya da yararlanma kabiliyetine haiz olmadıkları birşeyi sunmak hiç de iyi olmaz... Abdülkadir ya da bir Kürt sözcüsüne Londra'ya gelmesi için davetiye göndermemizi tavsiye eder misiniz? İngiltere'nin böyle bir programın kaynağında bilinmesinde pek büyük avantajlar olabilir."³⁰

Constantinople'deki Kürt yöneticilerinin bu muhtemel fayda dışında daha somut ve daha az ihtiyat gerektiren başka bir faydaları da vardı: Az önce, Kürt "siyasal sınıfının" nasıl tümüyle ülkesinden kopuk ve gerçek "temsilcilik" niteliği olmadığını zikretmiştik; bundan bu "sınıf" üyelerinin hiçbir şeyi temsil etmedikleri sonucu çıkarılmamalıdır. Constantinople'deki göçmen Kürt cemaati Şeyh Abdülkadir'i önder olarak kabul ediyor ve bunun dışında da Şeyh bir zamanlar babasının hakim olduğu merkez Kürdistan'da çok sayıda ve önemli ailele ilişkiler sürdürüyordu. Aynı şekilde birçok kaynak Botan ve Cizre bölgesinde Bedir Han isminin çoğu aşiret reisi ve köylü tarafından saygıyla anıldığını teyit eder.³¹

Sınırlı olsa da nüfuzun imkân tabii İn-

gilizlerin gözünden kaçamazdı. Musul vilayetinin Kürt bölümündeki geleneksel şeyhleri otoritelerini(*) yerleştirmek için kullandıkları gibi, Constantinople'deki Kürt yöneticilerini de Osmanlı İmparatorluğu'na ilişkin politikalarını kolaylaştırmada kullanmayı düşündüler.

Hemen Abdülkadir konusunda ciddi bir sorun baş gösterdi, zira onun amcası Seyit Taha Nehri ile ilişkileri çok kötüydü. Oysa Seyit İngiliz siyasetinin Güney Kürdistan'daki, özellikle Rawanduz bölgesindeki temel direklerinden biriydi.³² Bu durum uygulamada Abdülkadir'in bizzat Kürdistan'da 'kullanılmasına' engel oldu; Bağdat Sivil Komiseri, sadakati zaten şüpheli olan Seyit Taha'yı kaybetmemek için, birkaç kez onu kesinlikle veto etti.³³ Fakat o daha bakan iken, geleneksel Osmanlı politikacıları gibi, onun da hükümet içindeki konumu sadrazam ile İngiliz temsilcileri arasındaki sıkı müzakerelerde tartışılıyordu.³⁴ Bu arada Türkiye Kürdistan'ının işgal edilmemiş bölgelerinde durum, daha vahim gelişmeler meydana vermemek için müdahalede bulunulması gerektiğini gösteriyordu. Örneğin, 1919 Nisan'ında, Kuzey Zaho yöresindeki Türkiye'ye bağlı topraklarda meskun Goyan aşireti mensupları bu şehrin (Zaho) İngiliz siyasi subayını katletmişlerdi. Bu büyük bir sorundu, zira bu bölgeye düzenli orduların gönderilmesi söz konusu değildi ve türk hükümetine de çağrıda bulunulamazdı, çünkü o bunu bir zaafiyet işareti olarak yorumlayacaktı. Genel olarak Türkiye Kürdistan'ındaki her kargaşanın işgal altındaki bölgelerin güvenliğini tehlikeye düşüreğinin bilincinde olan İngilizler, bu yörelerde asayışı korumaya dikkat ediyorlardı, her ne kadar bazı subaylarının mahalli inisiyatifleri tam olarak bu amacın doğrultusunda olmadıysa bile.

1919'un ilk aylarında İngiliz sorumlularında, İngiliz subaylarının yanında Constantinople'deki Kürt teşkilatlarının saflarından seçilen Kürt şahsiyetlerini de içeren bir heyet oluşturma fikri hasil oldu.³⁵ Bu heyetin görevi "Türklerin panislamist propagandalarına karşı mücadele etmek, Hıristiyanların mümkün mertebe canlarını ve mallarını korumak, Mezopotamya'nın kuzeybatı sınırında yaşayan aşiretlerle ilişkileri düzeltmek³⁶ ve tali olarak da bu üç bölgeye İngilizlerin müjdelerini yaymaktı. Türk hükümeti bu projelerden haberdar edildi ve kendisine amaç, kontrolü altında bulunması gereken Kürdistan'ın bu bölge-

lerinde asayişin sağlanmasını kolaylaştırmak olarak sunuldu.³⁷ Heyeti yönetme sorumluluğu bizzat Major Noel'e verildi. Bu ateşli subay Kürdistan'da geçirdiği birkaç hafta ve halk ile ilişkiler konusundaki mahareti sayesinde Majestelerinin(*) tüm servislerinin en uzman kürdoloğu olduğuna dair evrensel bir şöhret yapmayı becerebilmişti.³⁸

Uzun süre bu heyete Abdülkadir'in katılması düşünülmüştü,⁴⁰ fakat bu aşığıda belirtilen nedenlerden dolayı mümkün olmadı. Neticede, Major Noel'e görevinde Bedir Han kardeşlerden ikisi, Kâmuran ve Celâdet ve daha küçük çaptaki şahsiyetler refakat ettiler. Gezi daha tam başlamaya vakit bulamadan fena bir şekilde sona erdi. Başlangıçta tüm Kürdistan'ı gezmesi gereken heyet son derece anlamlı bir olay nedeniyle Malatya'dan öteye gidemedi: 1919 Eylül'ünde, Mustafa Kemal tarafı Kuvayı Milliye'nin başlıca liderlerinin Sivas'ta bulunduğu bir anda, Bedir Han ailesinden olan Malatya Mutasarrıfı, Harput(**) valisinin muvafakati ve İngiliz heyetindeki Kürt üyelerin de faal yardımlarıyla bölgedeki Kürt aşiretlerinden süvariler toplayıp Sivas'a gidip bizzat Mustafa Kemal'i ele geçirmeye teşebbüs etti. (*) Telgrafların Türk milliyetçilerinin eline geçmesi nedeniyle teşebbüs tamamen başarısızlığa uğradı ve Bedir Han kardeşlerle Major Noel tutulmaktan kıl payı kurtuldular.⁴¹ Bu olay önemlidir, Kemalistleri şiddetle öfkelenirdi ve onların Constantinople hükümetini ve İngilizlerin Kürdistan'daki entrikalarını şiddetle mahkûm etmelerine neden oldu. İngilizlere gelince, onlar artık kesin bir hükme vardılar ve aracı kişilerin kanalı dışında Kürdistan'la ilgilenmekten kesinlikle çekindiler.

Buna paralel olarak da, Constantinople'deki İngiliz temsilcileri, hükümeti Kürt vilayetlerinin valilik makamlarına güvendikleri Kürt teşkilatlarının en önemli üyelerini atamaya ikna etmek için büyük çabalar sarf ettiler.⁴² Bir Bedir Han'ın Malatya Mutasarrıfına getirilmesi bu teşebbüsün ilk semeresiydi, fakat olaylardan ötürü bu doğrultudaki çabalar başarısız kaldı.

Türk Millî Hareketinin faaliyetlerinin Doğu Anadolu'da yoğun bir şekilde gelişmesi ve 1920 yılı başlarında Constantinople Hükümetiyle bağlarını koparma-

(*) 21 Temmuz 1919 tarihli bir telgrafta, İstanbul'daki İngiliz Yüksek Komiseri, Major Noel'i "bir fanatik, Kürtlerin peygamberi" olarak tasvir ediyor ve sunları ekliyor: "Korkarım o Kürdistan'ın Albay Lawrence'ine dönüşüyor."³⁹

(**) Şimdiki Elazığ.

(*) Major Noel'in bu olaydaki rolünü öğrenmek oldukça güçtür. Hiç değilse başlangıçtan beri yol arkadaşlarının projelerinden haberi vardı.

sı Kürt hareketinin önemli bir rol oynaması için her fırsat teşkil edebilirdi.

Gerçekten de, 1920'nin ilk aylarında, ön saflarında Abdülkadir'in bulunduğu İstanbul'daki Kürt şahsiyetlerinden birkaçı İngilizlere Mustafa Kemal'e karşı Kürtleri desteklemelerini önerdi. Fakat İngilizler kabul etmediler, Doğu Anadolu'daki her türlü askeri hareket çıkarlarına ters düşüyordu ve Kemalistlere karşı mücadele de tamamen başka araçlar gerektiriyordu.⁴³ Constantinople hükümeti de ciddi bir şekilde "Kürt kağıdını" kullanmayı düşündü; Anzavur örneğinde olduğu gibi Kürt silahlı çeteleri kurup onlardan etkin bir askeri cihaz oluşturmayı tasarladı.⁴⁴ Fakat zaten Türk hükümeti Kürt teşkilatlarına güvenemiyordu ve Nisan 1920'deki parçalanmayı memnuniyetle karşıladı. Bir İngiliz diplomatının müşahede ettiği gibi: "Abdülkadir'in muhalifleri çok bölünükçüler.. Çoğu Türklere çok yakındır ve sadece Kürtleri bölmeye yarıyorlar."⁴⁵

Constantinople'deki Kürt Kulübünün parçalanmasıyla savaş sonrası Kürdistan tarihinin ilk safhası sona erer. Sevr Antlaşmasının imzalanmasının potansiyel olarak geniş ufuklar açtığı bir anda "Kürt Siyasal Sınıfı" inanılır bir siyasi yönetim kurmaya muktedir olmadığını ispat ediyordu. Bu antlaşmanın Kürdistan'a ilişkin maddelerinin önemini küçümsemek hatalı olur, öngördüğü toprakların ve atfettiği yetkilerin sınırlı olmasına rağmen bu antlaşma Kürt siyasal sınıfına ülkesinde hakim olan siyasal boşluğu doldurma imkânı veriyordu. Fakat iş isten geçmişti ve Kürtlerin Kürdistan'ın özgürlüğü adına yapamadıklarını Kuvayı Milliyeçiler çeşitli maskeler altında Türkiye'nin özgürlüğü adına yapmış oldular.

KAYNAKLAR

- 1 Detaylı bir analiz için bkz. M.M. Van Bruinessen, Agha, Shaikh and State, on the social and political organisation of Kurdistan.
- 2 Kendal, "Les Kurdes sous l'Empire Ottoman", Gerard Chahand, Les Kurdes et le Kurdistan içinde, Paris, Maspero 2. baskı 1981.
- 3 N. Bekass, "Les Relations Soviétique-Kurde", Critique Socialiste, Paris, 1982, s.102.
- 4 L'Action Assyro-Chaldeenne, no 1, Şubat 1920 s.11.
- 5 "Kurdistan and the Kurds", Binbaş Noel ve Yüzbaşı C.F. Waltey tarafından hazırlanmış bir rapor, C.S.I. Printing Section, Mount Carmel, Filistin, 1919, s.116.
- 6 Bkz. A.J. Wilson, Mesopotamia 1917-1920: A Clash of loyalties, Oxford University Press, Humphrey Milford, Londra, 1931.
- 7 Örneğin bkz, "Intelligence Summary I About 1916 Egyptian Expeditionary Force", Kara Kuvvetleri Tarih Bölümü arşivi, 7 N 1282.
- 8 Kara Kuvvetleri Tarih Bölümü arşivi, 7 N 762.

(*) İç siyaset nedenleriyle azami bir kontrolü asgari imkânlarla sağlama zarureti İngilizlerin özellikle Irak'da ve genelde Orta Doğu'daki siyasetlerinin temel unsurlarından biriydi.

⁹ Dış İlişkiler Bakanlığı arşivi, 1914-1918 Savaşı, cilt 894, Konsey Başkanının Petrograd Fransız Askeri Heyeti Şefine 13 Aralık 1917 tarihli telgrafı.

¹⁰ Kara Kuvvetleri Tarih Bölümü arşivi, 4 N 62, Genel Kurmay 3. Bürosunun Notası, 2 Nisan 1918.

¹¹ A.J.Wilson, a.g.e.
¹² a.g.e.

¹³ Kendal Nezan (a.g.e.)

¹⁴ Kara Kuvvetleri Tarih Bölümü arşivi, 20 N 167, Deniz Kuvvetleri Haberalma Servisi Haftalık Bülteni, Constantinople 9 Ocak 1920.

¹⁵ Hindistan Dairesi Arşivleri (Indian Office, I.O.) L/PS/10 781 İstanbul'daki Britanya Yüksek Komiserliğinin Foreign Office'e 8 Eylül 1919 tarihli telgrafı.

¹⁶ Örneğin bkz, I.O., L/PS/11-151, Süreyya Bedir Han'ın Lloyd George' a Kahire'den gönderdiği 30 Mart 1919 tarihli mektup ve L/PS/11 168 Süreyya ve Celadet Bedir Han'ın Lloyd George' a Kahire'den gönderdikleri 9 Aralık 1919 tarihli mektup.

¹⁷ Aynı mektup.

¹⁸ I.O., L/PS/18-B332, Hindistan Dairesi Siyasi Kısmının 27 Ağustos 1919 tarihli notası, "Mesopotamia: British Politics with the Kurds."

²⁰ Örneğin bkz, I.O., L/PS/11 154 Foreign Office'in Indian Office'e 23 Haziran 1919 tarihli mektubu ve Bağdat Sivil Komiserliğinin Foreign Office'e 2 Temmuz 1919 tarihli telgrafı.

²¹ I.O., L/PS/10 781 Constantinople Yüksek Komiserliğinin Foreign Office'e 1919 tarihli telgrafı.

²² I.O., L/PS/11 154 Constantinople Yüksek Komiserliğinin Foreign Office'e 10 Temmuz 1919 tarihli telgrafı.

²³ I.O., L/PS/11 150 Amiral Calthrop'un Foreign Office'e 13 Nisan 1919 tarihli telgrafı.

²⁴ I.O., L/PS/10 781 Mr. Mohler'in Abdülkadir ile bir görüşme konusunda muhtırası. İstanbul 8 Aralık 1919.

²⁵ I.O., L/PS/11 171 Constantinople Yüksek Komiserliğinin Foreign Office'e 3 Mayıs 1920 tarihli mektubu.

²⁶ Aynı mektup.

²⁷ Lord Curzon'un Kürdistan'a bakışı konusunda temel bir kaynak departmanlar arası konferansın orta-doğu ilişkileri için hazırladığı rapordur, I.O. L/PS/10.807. 17 Kasım 1919 konferansı ve I.O. L/P.S./2.160, 23 Şubat 1920 Konferansı.

²⁸ I.O., L/PS/10 781 Mr. Ryan'ın Osmanlı Hariciye Nazırı ile görüşmesi konusunda Muhtırası, İstanbul 27 Kasım 1919.

²⁹ I.O., L/PS/11 171-Constantinople Yüksek Komiserliğinin Foreign Office'e 29 Mart 1920 tarihli mektubu.

³⁰ "Kurdistan and the Kurds."

³² I.O., L/PS/18 13330 "Kurdistan: note by secretary of Inter Departmental Conference on Middleeastern Affaires" ve I.O., L/PS/10 151 Bağdat Sivil Komiserinin Seyid Taha'ya 22 Mayıs 1919 tarihli mektubu.

³³ Aynı mektup.

³⁴ I.O., L/PS/10 781 Mr.Pyan'ın Sadrazamla görüşmesi konusunda 28 Nisan 1919 tarihli notası.

³⁵ I.O., L/PS/10 781 Constantinople Yüksek Komiserliğinin Foreign Office'e 2 Mayıs 1919 tarihli telgrafı.

³⁶ I.O., L/PS/11 135 Binbaşı Noel'in Bağdat Sivil Komiserliğine telgrafı Constantinople 10 Temmuz 1919.

³⁷ I.O., L/PS/11 135 Constantinople Yüksek Komiserliğinin Foreign Office'e 13 Temmuz 1919 tarihli telgrafı.

³⁸ I.O., L/PS/10 781 Constantinople Yüksek Komiserliğinin Foreign Office'e gönderdiği 21 Temmuz 1919 tarihli resmi olmayan mektubu.

³⁹ Aynı mektup.

⁴⁰ I.O., L/PS/18 13330, "Kurdistan: note by Secretary of Interdepartmental Conference on Middleeastern Affaires".

⁴¹ Kara Kuvvetleri Tarih Bölümü Arşivi, 20 N 167, Deniz Kuvvetleri Haberalma Servisi Haftalık Bülteni No, 1148 Constantinople 4 Ekim 1919 (Malatya olayları ve İngilizler).

⁴² I.O., L/PS/11 154, Constantinople Yüksek Komiserliğinin Foreign Office'e 13 Temmuz 1919 tarihli telgrafı.

⁴³ I.O., L/PS/11 171, Constantinople Yüksek Komiserinin Foreign Office'e 17 Nisan 1920 tarihli

telgrafı.

⁴⁴ I.O., L/PS/11 172, Constantinople Yüksek Komiserinin yeni Sadrazam Ferid Paşa'nın ziyareti ile ilgili Foreign Office'e 8 Nisan 1920 tarihli mektubu.

⁴⁵ I.O., L/PS/11 171, Constantinople Yüksek Komiserinin Foreign Office'e 3 Mayıs 1920 tarihli telgrafı.

Devrimci Gençliğin Mücadelesi Yükseliyor!

Günler ağır ağır 1 Mayıs'a doğru ilerlerken, öğrenci gençliğin eylem hazırlığı da hızlanmıştı. Türkiye devrim tarihine yazılmış belli günlerin anılması, üniversite gençliğinin ekonomik-demokratik mücadelesinin giderek yaygınlaşmasına paralel olarak artıyordu. Öğrenci gençliğin ağır baskı koşullarında robotlara dönüştürülmesi işlemi de mücadelenin artmasıyla yeni boyutlara sığıyordu.

Ekonomik ve siyasi krizin yoğunlaşarak derinleşmesi sonucu, toplum kaynaşan bir kazana dönüşmüştür. 12 Eylül'ün getirmek istediği sistem, artık parça parça da olsa yırtılıyor. Elbise dikişlerinden sökülmeğe başladı. İşçi sınıfımız grev gömleklerini iyerek haklarının alınabileceğini çok iyi görüyor. Öğrenci gençlikte bu doğrultuda ekonomik ve demokratik haklarının alınabileceğinin bilincinde.

Geçmişten bu yana topluma düzen tarafından sürekli angaje edilmeye çalışılan bir düşünce var: "Üniversiteler anarşi ve terör yuvalarıdır", "anarşi ve terörün kaynağı gençliktir" vb. gibi. Tüm bu suçlamaların ne kadar ayakları havada olduğunu son dönemlerdeki İstanbul Üniversitesi'nde yaşanan olayları izleyen, takip edenler rahatlıkla gördüler. Öğrenci gençliğin örgütlenmesini parçalayıp dağıtmak için düzen güçleri elinden geleni artlarına koymuyorlar. Derneklere karakollar kuruluyor, okullarında bir araya gelen öğrenci gençler polis tarafından dağıtılıyor, gözaltına alınıp işkence tezgahlarından geçiriliyor. Öğrenci gençliğin devrimci mücadelesinin diğer öğrenci katmanlarını kucaklamaması için öğrenci gençlik teşhir ve tecrit edilerek yalnızlığa itilmek isteniyor. Bu durumu en son olarak Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanı H.Celal Güzel

dile getirdi: "Öğrenci derneklerinin arkasında illegal örgütler var, bundan dolayı öğrenci derneklerini kapatacağız" Doğrusu bundan daha açık belirtilemezdi. Derneklere karakollar kurulmuş, her gelen gözaltına alınıp işkenceye çekilmiş, durduk yerde derneklerin kapısına kilit vurulmuş, tehdit edilmiş ve tüm bunlar hareketin gelişmesini engellemiş. Artık bundan sonra resmî ağızlardan verilecek beyanlarla kamuoyunun önü alınarak saldırılarının boyutu arttırılmaya çalışılacaktır.

Elbette bunlar devrimci gençliğin aşamayacağı sorunlar değildir. Geçmişten bugüne yığınla tecrübesi olan devrimci gençliğin mücadelesi daha da üst boyutlara yükseleceği açık bir gerçektir.

Son haftalarda tüm Türkiye çapında öğrenci gençliğin protesto eylemlerinin başarıyla sonuçlanması buna göstergedir. İstanbul Üniversitesi'nde polisin acizleşerek saldırması buna örnektir. Onlar kendi gerçek yüzlerini simgelemekten başka bir şey yapmamaktadırlar. Haklı mücadele daha da yaygınlaşarak devam edecektir. Üniversiteler birarane karakolları, karargahları dönüşse de, idare ne kadar da öğrencileri ispiyonlarsa, polis ne kadar ağıza alınmadık laflarla provakasyon yaratsa mücadele sürecektir. Ekonomik ve demokratik tüm haklar, örgütlenme hakkı, birer birer koparılıp alınacaktır. Alınmasının tek yolu devrimci mücadeleden geçmektedir, öğrenci gençlik bunun bilincindedir. Reformist, pasifist, kendiliğinden anlayışlara pabuç bırakmamaktadır. Öğrenci gençliğin üzerindeki tüm baskıları, gözaltına alınmaları, derneklerin zan altına sokularak kapatılmak istenmesini nefretle kınıyor, devrimci ve demokratları sessiz kalmamaya çağırıyor.

İşkencelerde tavizsiz direniş geleneğini yaygınlaştırmak için yaşanmış tecrübelerden öğrenmesini bilelim! -3-

İŞKENCEDE ÇÖZÜLME İRADE DIŞI BİR OLAY MIDIR?

Cafer Can

Sözümüne bilim adamları, tıp otoriteleri derler ki, "insan bünyesine dıştan yapılacak çeşitli cebir ve zorlamalarla, onların söylemek istemedikleri şeyleri, yani sırlarını söyletmek mümkün. Öylesine acı veren yöntemler uygulanır ki, bunlar karşısında direnmek mümkün olmaz" vs. vs... Acaba, gerçekten öyle midir? İnsan acıya dayanmaz mı? Acıyı yenebilir mi? Ve hatta bir gaye uğruna acı çekmekten "mutluluk" duyamaz mı? Dedikleri gibi, gerçekten fiziki-psikolojik vb. yöntemlerle uygulanan işkenceye dayanılmaz mı? Yoksa bu söylenenler işkenceciler ve işkenceyi bir yöntem, bir silah kullanmak isteyenlerin, onların uşaklığını yapan sözümona bilim adamlarının işkenceyi etkili kılmak için baş vurdukları bir taktik mi? Bütün bunlara başkaları ne yanıt verir bilemiyoruz ama, bunu yaşayan, gören, tanık olan ve yüzlerce, binlerce örneğini kitaplardan, bildirilerden okumak, canlı tanıklarından dinleyen bizler, bu ve benzeri soruları yanıtlamakta zorluk çekmeyeceğiz.

Evet, sayısız insan, pratik yaşamlarıyla, hemen hemen her türlü işkence yöntemi üzerlerinde denenmiş olmasına ve adeta bir "kobay" olarak kullanılmış olmalarına rağmen, bütün o şaşaalı iddiaları, "bilimsel" saptamaları boşa çıkarmış ve bu iddiaların işkenceyi etkili kılmak isteyenlerin bir taktiği olduğunu kanıtlamışlardır.

Keza insanların çeşitli telkin ve şartlanmalar sonucu doğruluğuna ve gerekliliğine inandıkları şeyler uğruna kendi kendilerine veya birbirlerine yapmış ol-

dukları eziyetleri büyük bir mutluluk içinde yaptıklarını okuyor, duyuyor, görüyor ve biliyoruz. Örneğin şii mezhebine bağlı bazı toplulukların her yıl belli bir günde, bir mescitte veya benzeri bir yerde toplanıp tarihin bir kesitinde atalarınca yapılan bir hatadan dolayı kendi kendilerini cezalandırmalarında görüleceği gibi; kendilerine envayi çeşit eziyet yapıyor olmalarına, kan-revan içinde kalmalarına rağmen bu işlem esnasında suratlarında acının zerresini gönmek mümkün değildir. Adeta mutluluk aktıyor yüzlerinde. Bununla büyük bir gönül rahatlığına erişiyorlar... Peki bu yaptıklarının acı vermediğini söylemek mümkün mü? Kesinlikle değil! Yaptıkları şeyler korkunç acı verici işlemler olmasına rağmen, bu insanlar o noktada acıyı yenmişler. Daha doğrusu acının DOĞALLIĞINA ve OLMASI GEREKTİĞİNE kendilerini şartlandırdıkları için, kaçmıyor, kendilerini ondan sakınmıyorlar. Bu acıyı bir "ibadet" sayıyor, bu acıyı çekmeyi bir gereklilik olarak kabul ediyor ve psikolojikmen kendilerini ona karşı HAZIRLIYORLAR. "Törene" başladıklarında ise, duydukları acı değil, görevini başarıyla yerine getirmenin, "borçlarına" sadık kalıp onu ödemenin rahatlığı ve mutluluğu oluyor... İşin kerameti bu olsa gerek!..

Bu örnekte bizi ilgilendiren en önemli nokta, bu insanların bunca acıya, hangi güç ve duyularla karşı durabildikleridir. Bunu doğru bir şekilde tahlil etmek, bize acıyı yenmenin, onu önemsiz, sıradan bir şey derekesine indirgemenin önemli ip uçlarını verecektir.

İlk bakışta bu insanların davranışları ve acı karşısındaki tepkileri, bir hasta-

lık hali (mazoşizm: kendisini eziyet yapmasından zevk alma) gibi görünse de, aslında bununla hiçbir ilgisinin olmadığı gayet açıktır. Çünkü, her şeyden önce bu insanlar, bu eziyeti kendilerine olur olmaz zamanlarda ve zevk almak ya da kendilerini tatmin etmek için yapıyor değiller. Bunlar her yıl belli bir günde, bir gaye ve inanış uğruna bunu yapıyorlar.

Gayeleri ne olursa olsun, orası konumuz açısından pek bir önem taşıyor. Bizi ilgilendiren yanı, insan iradesinin bir inanç uğruna gık dahi demeden çok büyük acıları yenebildiği, onları katlanabilir, çekilebilir hale getirebildiğidir.

Bu örnekteki durumdan da anlaşılacağı gibi, insan iradesi her türlü acıya hükmedebilir bir kudrete sahiptir. Yeter ki acıyı NİYE ÇEKTİĞİMİZİ, NE İÇİN DİRENMEMİZ GEREKTİĞİNİN BİLİNCİ içinde hareket ederek acıyı da, ölümü de, her türden zorluğu ve eziyeti de kavganın doğal bir sonucu, bir bedeli olarak kabul edebilelim. Bunu başarabildiğimiz an, her türlü korkuyu yener ve her türden zorluğun, eziyetin üstesinden gelme gücünü kendimizde bulabiliriz. İşte örneğimizdeki bu insanlar da, tarihi bir hesap vermenin, bedel ödemenin ve bu amaçla eziyet çekmenin gereğine kendilerini inandırdıklarından, ya da bu konuda şartlandırıldıklarından bunu yapabiliyorlar. Toplumsal bir amaç uğruna, bilimsel bir inançla savaşan insanlar ise, eline düştükleri zaman düşmanlarının kanlı işkence tezgâhlarının acının, ızdırabın çok daha katmerlisini çektikleri halde, büyük bir irade gücüyle bunlara katlanıp, ilkelerinden milim taviz vermeden, yığıtçe direnerek,

inançlarını cellatlarının suratına suratına haykırarak onları aczin, çaresizliğin pençesinde kıvrandırıyor, eli-kolu bağlı bir tutsak olarak içine çekildikleri bu eşitsiz, vahşi, amansız savaşta her türlü zulüm makinasına karşı insanlık erdemlerinin üstünlüğünü ortaya koyup, yürekleriyle zafer kazanıyorlar. Tabii ki zaafa düşmedikleri takdirde...

Yaşamın bu yalın gerçeğini, bilimsel (!) şartlanıklarla inkâr ederek böylesi bir savaşta en inançlı, en kararlı yüreklerin bile yenilgiye mahkûm olduğunu ileri sürenlere söyleyecek fazla bir sözü müz olamaz. Ne de olsa, karşı saftadırlar. Kişilikleri ve amaçları bellidir. Nihayet ortaya attıkları zavalı iddiaların ciddiye alınacak bir yanı da yoktur. Üstünde durmaya değmez ama, bizim taraftan olup da bu savaşta yenilgiye çıkan kimi arkadaşların, dikkatle bakıldığında, aynı anlama geldiği farkedilebilecek olan, kendini savunma bazı sözlerini, meselenin özünü daha iyi bilince çıkartmak ve kötü bir eğilimi önlemek amacıyla burada inceleyip, eleştirmek gerekir.

Sözünü ettiğimiz yanlış savunma, "düşmana sırlarını neden verdin, neden çözüldün?" sorusuna verilen "korkunç işkenceler, eziyetler yaptılar; onun için konuşup istediklerini vermek zorunda kaldım" şeklindeki cevaplardır. Bilinçli ya da bilinçsizce söylenen bu gibi sözlerin altında yatan gerçek; yapılan yanlış olduğu gibi kabul etmemek ve suçun oluşunda "zorunluluk" hazretlerini devreye sokup, kendini mazur göstererek sonucun hafif olmasını sağlamaktır. Evet, ince bir hesapla bilinçli olarak söylenmiş olmasa da bunun objektif anlamı budur. İnsanın doğasında, çoğu zaman kendiliğinden harekete geçen bir öz-savunma güdüsü bulunur. Bu içgüdü, her insanda mevcuttur. Ve çeşitli fizyolojik-psikolojik etkiler karşısında bütün canlı yaratıklar gibi, insanı da savunma vaziyetine geçiren şey çoğunlukla budur. Ama insan aynı zamanda, bilinçli eylemde bulunabilen sosyal bir yaratıktır. Gelişkin bir beyni vardır ve esas davranış biçimi düşünerek hareket etmesidir. Bu ona sahip olduğu ideolojik değerler ölçüsünde sorumluluk bilincini öne geçirip, kişisel çıkarlarını belli toplumsal çıkarlara bağlamış kılma, kendini sosyal-siyasal bir davaya adanmış, bütün çabasını bu davanın zaferine hasretme ve bununla geliştiği noktada kendini savunmak içgüdüsünü bastırma yeteneğini verir. Bunu başaran insan ancak toplumsal ereğine denk düşüğü ya da, en azından, ters düşmediği durumlarda kendini savunmaya, yaşamını korumaya çalışır. Aksi takdirde böyle bir reak-

siyon göstermez. Her zaman, her yerde, her şeyden önce savunduğu, her tür zararlı etken karşısında koruyup sakındığı yüce davası uğruna gerektiğinde yaşamını feda etmekten çekinmez. Bu olumlu özellik, bu sorumluluk bilinci insanın kendi hatalarına karşı acımasız kılın, kendini yanlış bir noktada ve haksız bir şekilde savunmasına engel olur. Ancak, bu duygunun eksikliği ya da zayıf olması halinde, kendini koruma içgüdüsü öne çıkar ve insanı işlediği hatalar ya da ciddi suçlar karşısında, açık yürekli davranmaktan alıkoymaz.

İşte yukarıda verdiğimiz örnek de bu türdendi. Yapılan ağır işkenceler karşısında da olsa, gösterdiği ihaneti (ki subjektif niyet ne olursa olsun düşmana sır vermek objektif olarak davaya ihanettir) Hiç kimse kendi iradesinden büsbütün soyutlayamaz. Bunu, aksi yöndeki tüm çabalarına rağmen, isteği ve iradesi dışında oluşan kaçınılmaz bir sonuç olarak gösteremez. Zorunluluk nedir? Sözlük tanımıyla, "olayların iç ve dışlarındaki düzenlilik ve yapı gereği belli koşullar altında ortaya çıkması kaçınılmaz olan şey" ya da, bir başka anlamda "insanın doğanın ve toplumun nesnel yasalarına bağlı olması durumu"dur. Şu halde, "zorunlu çözüme"den söz edilebilir. İnkâr, işkencede çözümlenmenin "kaçınılmaz" bir şey olduğunu ve toplumun nesnel yasaları tarafından kendi irade ve isteğinin dışında insana dayatıldığı ve buna karşı durmanın, insanın doğasına aykırı ve olanaksız bir şey olduğunu ileri sürebilmek gerekir. Ki, bu da yaşanan sayısız örnekle kanıtlanmış bir gerçeğin apaçık inkârı olur. Herkesçe bilindiği gibi, işkencede inançlarına sıkı sıkıya sarılan nefisleri yerine yüce ideallerini düşünüp, acıyı bal eylemeye çalışan; sahip oldukları bütün irade gücünü bir toplum savaşçısı olarak o güne dek verdikleri mücadeleyi onurla, gururla sürdürme yönünde ortaya koyan insanlar, yalnız dostlarının değil, canlarına kasteden sadist ruhlu, taş yürekli düşmanlarının bile saygı ve hayranlık duygularını depreştirecek ölçüde büyük direniş destanları yaratabilmişlerdir. Bunu başaranlar da, her insan gibi etten, kemikten, sinirden meydana geldiklerini ve insan üstü bir kudrete sahip olmadıklarına göre, işkencede direnmeyi insanın doğasına aykırı ve olanaksız bulmak, bu anlamda da çözümlenmenin zorunluluğundan dem vurmamak mümkün değildir. İnsan iradesini hiçe saymayan veya gözardı etmeyen hiç kimse bunun aksini ileri süremez. Bir takım doğa ve toplum olaylarında görünen kaçınılmazlık burada söz konusu değildir. Örneğin, toplumda geçerli olan zorunlu uygunluk

yasası ve doğadaki benzeri kurallar, mekânî bir şekilde alınıp, irade dahilindeki insan davranışlarına uygulanamaz. Keza doğanın bir parçası olan insanda istek ve iradeye hiçbir şekilde bağlı olmaksızın belli koşullarda meydana gelen, gelmesi kaçınılmaz olan çeşitli biyolojik, fizyolojik ve hatta bazı durumlardaki ani psikolojik değişiklikler de örneğimizdeki ihanet olayına benzeştirilemez. Evet, diyelim ki insan ne kadar cesur ve yürekli olursa olsun, bazı hallerde elinde olmaksızın anlık bir korkuya kapılır; bunun kaçınılmazlığından ve ruhsal yanındaki zorunlu bir hal alış olduğundan rahatlıkla sözedilebilir. Ama, o korkuya yenilmenin, o korkunun esiri olup zora boyun eğmenin kaçınılmazlığı, aynı rahatlıkla nasıl ileri sürülebilir? Bu noktada artık iradenin gücü ve onun ne yönde, nasıl kullanılacağı söz konusudur. Ve onu kullanacak olan insan niteliği... Demek ki aksi yöndeki tüm istek ve iradeye rağmen çözüme olmaz. İrade dışında çözüme de olmaz. Bu anlamda çözülmek, bir doğa kuralı gibi zorunluluk değildir.

Ama iradenin rolünü inkâr etmemek kaydıyla ve ne için olduğunu belirtmek şartıyla, başka çıkar yol bulunmadığını vurgulama anlamında direnmenin de, çözümlenmenin de zorunluluğundan söz edilebilir. Gerçekten de işkencede toplumsal davasını savunmak; sınıfının, halkının, ya da vatani ve ulusunun çıkarlarını korumak isteyen bir insan için, direnmek bir zorunluluktur. Başka bir seçeneği yoktur. Kendi kişisel çıkarlarını ön plana almadığı sürece direnecektir. Marks'ın özgürlüğü tanımlarken söylediği ünlü "zorunluluğun bilincinde olma" sözü burada geçerlidir. Toplumsal kurtuluş için, bireyin üzerine düşen yükümlülükleri, yani bu uğrunda zorunlu olarak yerine getirilmesi gereken görevleri kavrayıp, buna uygun hareket etmesinden söz etmektedir Marks. İşkencede bu görev ve yükümlülük, dolayısıyla zorunluluk ve özgürlük direnmektir. Ama her insan orada özgür olamaz. Toplumsal kurtuluşu yerine, bireysel "kurtuluş"u geçirdiği anda köleleşiyor. Yani daha açıkçası, kendi canını düşündüğü ve işkenceden, acıdan, ölümden kurtulma isteğini öne çıkardığı zaman zorunluluğu artık direnme yerine boyun eğmede, çözülmeye götürüyor. Bencil çıkarlarını koruyabilmenin tek yolu düşmana istediği şeyleri vermek olduğundan iradesini bu yönde kullanıyor ve bunu yapıyor.

Zorunluluk kavramının irade dahilindeki eylemler için kullanılmasının çarpıcı bir örnek olarak, saldırıya uğrayan ve ölüm tehlikesiyle ciddi şekilde karşılaşan

bir insanın nefsi müdafaa amacıyla saldırganını öldürdükten sonra "ölmek için öldürmek zorunda kaldım" demesini gösterebiliriz. Bu durumda olan nedir? Normal koşullarda bu kişinin öldürme düşüncesi ve niyeti yoktur. Fakat saldırıya uğrayıp kendisinin öldürüleceğini hissedince ölmek için kendini savunmaya çalışmış ve bunun tek yolunu da rakibini öldürmekte gördüğünden bu fiili gerçekleştirmiştir. Burada kişinin iradesine ve hareketine yön veren şey yaşama isteği, ya da başka bir deyişle ölümden kurtulma arzusudur.

Buradan hemen bizim örneğimize dönersek, işkencede çözülen bir devrimcinin iradesine yön veren şey de orada çektiği acılardan kurtulma ve / veya ölme isteğidir. Evet bu örnekte de kişinin normal koşullarda düşmana sırlarını verme, davasına ihanet etme gibi bir düşüncesi de, niyeti de yoktur. Hatta işkenceye çekilmezden önce ve çekildikten sonra belli bir süre, ne olursa olsun öyle onursuz bir yola girmeyeceği inancındadır. Bu aşamada henüz davaya bağlılık duygusu öndedir. Ya da en azından kişisel gurur ona ihanet etmesini önlemektedir. Ve fakat bir noktadan sonra kendini koruma, bedenini işkenceden, acılardan, ölümden kurtarma isteği şiddetle depresip her şeyin önüne her duygu ve düşüncenin üstüne çıkınca (ki bazen toplumsal çıkarların aleyhine öne çıkan şey kişinin kendinden ziyade bir yakınını koruma duygusu da olabilir) iradesini direnme yerine çözümlü, sırlarını düşmana verme yönünde kullanması kaçınılmaz olmaktadır. Şüphesiz bu durumda bile niyeti düşmana hizmet etmek değildir. Sonunda büyük olasılıkla pişman olup vicdan azabı da çekecektir. Fakat bu zorlu mücadele alanında bir kez yürekliliğini kaybedip sınıfının yüce çıkarları yerine kendi sefil canını (ya da bir yakınını) koruma/kurtarma telaşına düştükten sonra hemen kendini toparlayamazsa çözümlü sırlarını vermesi ve dolayısıyla düşmana hizmet etmesi kaçınılmaz olacaktır. Evet burada kişinin yegane amacı çekmekte olduğu maddi ve manevi acılardan bir an önce kurtulma (ya da toplumsal çıkarlarla çelişen o andaki herhangi bir çıkarını korumak) tır. Düşmana hizmet işe bu amacı gerçekleştirmenin tek çıkar yolu olduğundan normalde böyle bir niyet taşımamakla birlikte - şuursuz bir arayış içinde çırpınan kişi sonunda bu şerefizliği yapmakta, objektif olarak davasına ihanet etmektedir. Aynı durumda başka bir alternatif, örneğin acılardan ebediyen kurtulmak için intihar ya da bir yolunu bulup firar etme olanağı varsa böyle bir çözüm de ona cekici gelebilmekte ve bunu

denemektedir. Ne ki her isteyen bunları başaramamakta, firar ya da imkân bulamamakta; bu ise şiddetli kurtulma arzusunu yenemediği takdirde kişiye çektiği acılardan kurtulmak için ölümden tek yol olarak kalan çözülmeye/ihanete yönelmektedir. Diyelim ki kişinin o somut durumdaki sorunu kendini tatlı canından bezdiren acılardan kurtarmak değil de ciddi bir ölüm tehdidi karşısında bizatihi canını kurtarmaktır. Bu durumda yine bencil bir çıkar duygusu, ille de yaşama arzusu insanın içinde ağır basıyorsa ve önde gelen amacı nasıl olur-

nu belirtmek zorundadır. Aksi takdirde çözülmeyi irade dışı gelişen ve işkence altındaki her insan için kaçınılmaz olan bir doğa kanunu gibi göstermiş olur. Eleştiriye konu ettiğimiz yaklaşım esasen budur. Ama örneğin çözülmüş bir kişi, "yapılan ağır işkenceler karşısında bir noktadan sonra tüm devrimci ideallerinin, sınıfımın ve halkımın derdine düştüm, bundan dolayı çözüldüm. Acılardan kurtulmak için başka bir yol bulamayınca, düşmana sırlarımı vermek zorunda kaldım," der. Öyle gerçeği ifade

sa olsun yaşamak oluyorsa; bu amaç içinde davaya ihanetten başka seçeneğe sahip değildir. Ve bilinçli bir çabıyla duygularına yön verip bencilliği fedakârlıkla alt etmediği takdirde ölmek için düşmana boyun eğecektir. Anlaşılacağı üzere bu boyun eğiş de kişinin yaşama istediğinin pratik sonucudur. Ve bu yönde ortaya konmuş bir iradenin ürünüdür. Her türlü istek ve iradenin bağımsız kendiliğinden oluşan bir şey değil. Öyle ise "işkence de çözümlenmenin zorunluluğu"ndan bahsedecek kişi bunun ne için, ne adına bir zorunluluk olduğu-

edebilir. Bu durumda ona "hayır sen hiçbir şey için sırlarını vermek zorunda değildin, yalan söylüyorsun" diyemeyiz. Çünkü sorgu ve işkence devam ederken, geçici bir süre için de olsa, (geçicilikten kastımız bir anlık veya birkaç dakikalık değil) acılardan kurtulup, rahata kavuşmanın yolu bellidir. Ne olursa olsun, kurtulmayı isteyen ve başka bir şey düşünmek bile istemeyen insan, bu amacına ulaşabilmek için, zorunlu olarak o yolu seçecek, o yola girecektir. Ama bu böyle olduğu halde isteğini, amacını, duygu ve düşüncelerini hiç belirtmeden,

salt işkencenin korkunç derecede büyük acılar verdiğini ve buna dayanamadığını öne sürerek, "çözülmek zorunda kaldım" diyen bir kişi, gerçeği doğru dürüst ifade etmiyor, çözüldüğünü kendi istek ve iradesinden soyutluyor demektir. Böyle bir açıklamadan, o kişinin hiç istemediği halde ve hatta aksi yöndeki istek ve iradesine rağmen çözüldüğü anlamı çıkar ki, yukarıda belirttiğimiz gibi bunu kabul etmek mümkün değildir. Bunu kabul etsek bile, bilim yadsır. Mesela, her türlü aci veren şeye karşı bağırma şeklinde kendiliğinden oluşan doğal tepkiyi, çeşitli nedenlerle iradi tavır koyarak önlemek, ses çıkartmamak, hatta bununla kalmayıp, cellatla olay edersesine gülme tavrını koymak... O zaman artık, organizma öyle şartları ki, her darbeye kendiliğinden kahrhahalar gelir. İşte duygu ve güdülere hükmedip, tepkilere, davranışlara bilinçle yön vermekten anlaşılması gereken budur. Bunu devrimci irade başarır.

Bütün bunların olabilmemesi, yani insanın bu en zorlu mücadele alanında tüm acılara göğüs gererek, sonuna kadar direnmesi) aynı zamanda ciddi bir hazırlık sorunudur. Orada yalpalanmak için, her devrimcinin bütün ruhuyla bu amansız savaşa hazırlanması, ideolojik bakımdan gerekli dönüşümü sağlaması, kişilik zaaflarını gidermesi, savaşın kurallarını vs. öğrenmesi ve hiçbir olumsuzluğun çökertemeyeceği yüksek bir moral gücüne sahip olması gerekir. Burada çökyönlü bir manevi hazırlıktan söz ediyoruz. İradeyi, tam anlamıyla çelikleştirmeden gelir. Çünkü direnme ruhu kararlı insan, onu içinde yeniden canlandıramadığı sürece, hiçbir varlık gösteremez. Sapanın ucunu gördükçe boyun eğer. Yaşanan gerçekler bunu göstermektedir.

Yukarıda belirttiğimiz gibi, kimi insan başlangıçta maddi işkencelere karşı hatırı sayılır bir mukavemet gösterdiği halde, ideolojik bakımdan yeterince sağlam ve psikolojik bakımdan, savaşa gereğince hazır olmadığından, çözülmeye eğilimini içinde taşır. Bu eğilimin açığa çıkıp, pratik bir hal alması (kişinin çözülmeye başlaması) çok değişik etkenlerle olabilir. Ama her ne şekilde gelişirse gelişsin bu bir çöküntünün ifadesidir. Bu noktada, acılara dayanıp direnmek, düşmana karşı devrimci değerleri savunma istek ve iradesi yerini, kendini koruma çabasına bırakmış demektir. Tekrar edelim ki, çözülmeye-davaya ihanet insanın iradesi dahilinde gelişen bir olaydır. Bir "kader", bir "alın yazısı", ya da "kaçılmaz son" değil, önlenebilir bir şeydir ve tek yolu da kişinin burada devrimci olan inancını, arkadaşlarına ve, ken-

disine olan güvenini muhafaza etmesi, psikolojik üstünlüğü elde tutması, iradesine her şart altında hakim olup, duygu ve güdülerine bilinçle hüküm etmesi, davranışlarına bununla (devrimci düşünceleriyle) yön vermesidir.

Duygu ve güdülere hükmetme olayına yukarıda biraz değinmiştik. Kendini koruma, savunma içgüdüsü ile görev ve sorumluluk bilincinin çatışması işkencede, her yerde olduğundan fazla geçerlidir. Davaya bağlılık zayıfsa, devrimci irade hakim kılınmıyorsa, diğer tüm savunma yolları tıkanmış bir organizmanın işkenceden kurtulmak için, karşısındaki düşman güce boyun eğmesi, itaat etmesi içten değildir. Buna karşılık davasını düşünen, sorumluluğunun bilincinde olan, bu bilinçle hareket eden insan, hemen o anda içgüdüsel savunmanın öne çıkartmak istediği tepkiyi bertaraf ederek, tam tersi bir tepkiyi (kendi inançlarına, yaşam felsefesine ve kişiliğine uygun düşünce davranışı) gösterebilir. Halkın çıkarları açısından, doğru tavır işkencenin yaratacağı sonuçları göze alarak, direnmek ve saldırganın koşullarını kabul etmemekse, bu noktada iç güdülerine hükmederek onları bastırır ve bundan sonra, organizma artık o iradi tavır doğrultusunda işlevini sürdürür.

En azından işi çekip çeviren ve yönetenler böyledir ama, onların hiçbir mahareti, hiçbir silahlı devrimci iradeden üstün değildir. Gücünü devrime olan derin inançtan, halk sevgisinden, düşmana duyulan büyük kin ve nefretten, gelecek güzel günlere beslenen umuttan, aydınlık bilinç ve sağlam kişilikten alan, zorlu kavgalar içinde kan ve terle sulanıp bükülmez çelik haline gelen bu iradenin direnci karşısında, tüm cellatlar, tüm işkence aletleri, tüm psikolojik yöntemleri acizdir, çaresizdir! Ancak böylesine güçlü olmayan, içinde önemli zaaflar barındıran bir kişilik ve bükülmeye elverişli bir irade karşısında, başarı şansları vardır. Başarıları özünde, tek bir şeye bağlıdır: **Tutsağın ruhunu korumayı...** İster maddi işkencelerle olsun, ister manevi, ister her ikisinin birbirini çedişimini topyekün etki gücüyle; bunu sağladıkları an başarının yolunu düzlemiş sayılırlar. Ondan sorası artık fazla zahmet çekmeden gelir. Azar azar, yedire yedire, sindire sindire, merhametsizce, hayasızca, tıpkı farelerin ağacın mukavemetini kemirmesi gibi, yavaş yavaş sabırla insanı kemirip parça parça, toz toz ediyorlar. Ama insan iradesini kırmak, o kadar kolay olmuyor. Cepheden saldırı bir sonuç vermiyor. Bunu bildikleri için, istenilen sonucu, sinsice almak istiyorlar..." (Haydari Kampı-Themos Korneros, Bunun yolu da, psi-

kolojik saldırı oluyor. Tutsağı tedirgin etmek, aklına kurt düşürmek, kuşku, endişe, güvensizlik duygusu yaratmak, korkutmak, yıldırma ve teslim almak için, türlü oyunlar oynuyorlar. Çünkü, fiziki işkence, ancak bir yere kadar etkili oluyor, hatta kimi zaman tümten etkisiz kalıyor ve o zaman tutsağın ruhuna nüfuz etmenin başka yollarını denemek gerekiyor.

Fiziki saldırıların hedefi, insanın bedeni midir? Hayır! İşkence, bedene yapılırsa da, amaç insanı yok etmek olmayıp, çözmek olduğu sürece, yine doğrudan ruhunu hedefliyor. Konuşmamakta direnen kişinin, "dilini çözmek" için düşman en başta fiziki işkence yöntemlerine başvurarak, muazzam şekilde can acıtarak, beyini dumura uğratmaya, duyguları alt-üst etmeye, tek kelimeyle onun inancını sarsmaya çalışıyor. Ama bununla da yetinmiyor. Fiziki işkenceyi, psikolojik işkenceyle destekliyor; insanın duygularına hitap eden, değerlerine yönelen ve iç çelişkilerini körükleyen akıl almaz yöntemlerle tamamlıyor. Örneğin, kişinin toplumsal idealinden, devrimci inançlarından başka, sahip olduğu ne tür değerler var? Nasıl bir çevreden geliyor? Zayıf yanları neler?.. Bir bir tespit edip, bu noktalardan saldırıyor; "Gururunu incitmek", "onurunu zedelemek" için, yakası bağı açılmadık küfürler savuruyor, en aşağılık biçimlerde hakaret ve sarkıntılık ediyor, aynı şeyi sevdiklerine, yakınlarına yapıyor, onlara işkence ederek, vicdanını rahatsız etmeye, bir iç düşman olarak kendi karşısına dikmeye çalışıyor. Örgütüne, yoldaşlarına güvenini sarsmak, "kandırılmışlık" hissi uyandırmak, bunalmı yaratmak için çözülmüş, ihanet etmiş kişilerle yüzleştiriyor, onların yalınlık, karamsarlık, inançsızlık saçan sözlerini dinlettiriyor. "Bak işte herkes çözüldü, bir tek kahraman sen misin?" Ya da, "sen burda acı çekerken, şeflerin dışarda kendi keyfine bakıyor, yakalandıkları zaman da, kendilerini ezdirmekten bildiklerini anlatıyorlar. Filanca şefinizi yakaladık bir fiske yemedi, her şeyi anlattı" şeklinde laflar ediyor, örgütün dağıldığından, her şeyin bittiğinden dem vuruyor, devletin "güçlü"lüğünü, "yakında tüm örgütlerin kökünü kazıyacağı" nı, Türkiye'de devrimin "hayal" olduğunu halkın devrimcileri değil, kendilerini desteklediğini ileri sürüyor, bu ve benzeri propagandalarla kişinin geleceğe olan inancını ve umudunu söndürmeye, "her şey boşunaymış" düşüncesini geliştirmeye çalışıyor, aleyhte olan her durumu, her olumsuzluğu kullanarak, devrimci değerlerle alay ederek, moral bozmaya çalışıyor, işkence

scansları dışında, başka kurbanların canhıraş çığlıklarını dinleterek, işkence sırasında ve sonrasında avaz avaz arabesk müzik çalarak, gözü bağlı bir duvarın dibinde saatlerce bekleterek, tedirgin edici gizemli hareketler yaparak, sinirleri adam akıllı yıpratmak istiyor, çetnli ölüm senaryoları düzenleyip, ardarda birbirinden dehşetli blöfler çekerek, yüreğe korku salmayı deniyor, sonra cellatlığı bir kenara bırakıp papazlığa soyunarak "iyilik timsali" kesiliyor, sahte şefkat gösterileri yapıyor, "Seni kurtarmak istiyoruz, eğer bildiklerini söylersen, mahkemede yardımcı oluruz, birkaç yıl yatıp çıkarsın" diye kandırma ya yelteniyor, hatta hemen serbest bırakma vaatlerinde bulunuyor, böylece bir de ters yönden duygularına hitap etmeyi, düşüncelerini etkilemeyi deniyor, olmayınca yine sopayı ellerine alıp hiddetle saldırıyor, böylece envayi çeşit taktikle insani duyguların git-geli içinde her an, her saat psikolojikman yıpratmaya, zayıf düşürmeye, giderek devrimci iradesini kırmaya ve teslim almaya çalışıyorlar. Tutsağın karşılaştığı şey, çok yönlü, bol varyasyonlu, komple bir saldırı oluyor yani. Dört bir yandan her açıdan, değişik silah ve yöntemlerle, beynini ve yüreğini, çapraz ateşe tutuyorlar insanın ve hiçbir şey boşuna yapılmıyor. Ne de can sıkıntısından dolayı...

"Hapisliğin bir savaş demek olduğunu kavramamış tutuklulara vay! Kendini, benliğini, insanlığını yitirmek istemiyorsan dayanacaksın. Cellatların her çıkışına karşı, bir başka çıkışla cevap vereceksin. Onların en önemsiz, en eripüften çıkışlarını bile. Hiçbir iş amaçsız yapılmaz. Sana yapılan işkenceler daima soğukkanlılıkla hazırlanmış, hesap edilmiş, en acı ayrıntılarına kadar gözden geçirilip, kararlaştırılmıştır." (Haydari Kampı)

.... Sınıf mücadelesinin olumsuz yöndeki seyri, gerekse... Düşmanın yaptığı anti-propagandaları sonucu içten içe gelişen umutsuzluk, karamsarlık, "bu iş buraya kadar" yargısı, kiminde ise süredir giden acılara katlanmanın zorluğu ile birlikte, öldürülme/sakat bırakılma korkusu bu işlevi görmüştür. İnsanın direncini kırmak, iradesine ve hareket yönünü ters döndürmek için düşmanın psikolojik saldırıya büyük önem verdiği bir gerçektir. "Psikolojik vuruş beyne, ruha! Psikoloji harap olursa, insanın morali çökerse, onu kovalayabilirsin, yetiştirir, öldürebilirsin. Moral yıkılırsa senden çok daha kalabalık kitleleri tutsak edebilirsin!" (Moskova Önlendirme - Alexandr Bek) Evet, bu yanlış askeri alanda değil, iki düşman kuvvetin karşı karşıya geldiği her alandaki savaşlar

da geçerlidir. Tutsaklık koşullarında, (işkencede, hapiste) bir kat daha fazla!.. Çünkü, bir işkenceci celladın sürekli ve amansız çabasının merkezi hedefini, insan ruhu teşkil etmektedir. Sorumluluğunu yüklediği savaşın yapıldığı alan budur. Tutsağın ruhu?

"İnsan duygularını bir kimyagerin inceliğiyle tahlil etmişler, dayanma gücünü ölçmüşler, seni analize etmek, tek başına bir köşeye..... sadece gerçek bir insan değil, aynı zamanda açık seçik suuru olan proleter devrimciler ve diğer devrim savaşçıları ise, sıradan bir insana göre çok daha direnişçi kişilerdir. Yüce idealleri uğruna yapmayacakları şey, alt edemeyecekleri engel yoktur. Dayanamayacakları hiçbir acı da... Burada sorun, insanın fiziksel yapısıyla şu ya da bu işkenceye dayanıp, dayanmayacağı sorunu değıldir. Fiziki bakımdan bün-yenin sağlamlığı -zayıflığı diyelim ki insanın bağılma-ayılma, hastalanma-iyileşme, sağ kalma-ölme durumunu/süresini belirler. Daha sağlıklı, daha güçlü, daha sağlam yapılı bir insan, hasta ve zayıf olan bir diğerine göre ayakta, yere yığılmadan daha uzun süre kalabilir vs... Ama bizim burada sözünü ettiğimiz direnme bu değil, vücut çökse de, yığılsa da iradenin dimdik ayakta durması, acıyı yenmesi, düşmana boyun eğmemesidir. Bu ise, fizikle değil doğrudan doğruya devrimci ruha, bilimsel inançla, bilinçle ilgilidir ve fiziki bakımdan en çelimsiz, en zayıf, en narin yapılı insan bile iradesinin gücüyle, işkencenin her türlü süne dayanabilir. Yeter ki, ona bu gücü verecek bir inanca, bir amaca, bir bilince sahip olsun. Yeter ki, başarmaya azmetsin, çaba sarfetsin. İşte en yalın şekilde sorun budur. Bu nedenle, devrimcilik iddiasında olan bir kişinin çözümlüne kaynaklık eden temel unsurları ortaya koymadan basitçe, "dayanamadım" demesi doğru bir tavır değildir.

"Dayanılmaz korkunç acılar!" Bu tabiri çoğumuz, bilerek ya da bilmeyerek kullanırız, zaman zaman. Bu bizim yukarıda koyduğumuz anlayışla, çelişmez mi? Çelişmez! Çünkü, bu tabir "acıların dayanılmayacağı"nı anlatmak için değil, acının boyutunun, derecesinin büyüklüğünü ifade etmek için kullanılmaktadır

İŞKENCENİN MERKEZİ HEDEFİ VE DİRENME GÜCÜNÜN KAYNAĞI

İleride aktaracağımız örneklerde açıkça görüleceği gibi, bir çok kişi düşmanın fiziki işkencelerine uzun süre dayandığı ve hatta kimisi bu işkenceler yapı-

lırken, gık bile demediği halde, çeşitli psikolojik saldırıların veya meydana gelen bazı olumsuz etkenlerin yarattığı moral çöküntüsü sonucunda, çözülme yoluna girmiştir. Kimin de, bir yakınına yapılan bir işkenceyi önleme kaygısı, kiminde güvendiği, inandığı (ya da sorumlusu niteliğindeki) kişinin / kişilerin karşısına geçip konuşmaları, o güne dek sakladığı, uğruna direndiği bir bilginin, malzemenin ya da insanın başkalarının verilmesi, ya da tesadüfen ele geçmesi sonucu oluşan güvensizlik, "boşuna direndim" duygusu, kiminde gerek..... dayanamamak, insanın kişiliği, inançları ve o somut durumdaki ruh haliyle ilintilidir. Sağlam kişiliğe sahip, inançlı, kararlı biriye, şu ya da bu olumsuzluktan kolayca etkilenerek moral çöküntüsüne uğrayacak, yalınlığa kapılacak biri değilse, işkencenin her türlü süne dayanır ve sonuna kadar da direnir. İnsanoğlu, doğadaki bütün canlıların en dayanıklısıdır. Bir beygir kadar güçlü, bir kaplan kadar çevik, bir antilop kadar hızlı değildir ve belki fiziksel yapısıyla birçok hayvana göre daha naziktir; ama bütün bunlara rağmen, değişik ortamlara kendini uydurup karşılaştığı çeşitli zorluklara göğüs germede en yetenekli, en dirençli varlıktır. Bu üstünlüğünü bir bütün olarak organizmasının gelişmişlik düzeyinden ve esas olarak da, gelişkin bir beyne sahip olmasından alır, alet yapan, düşünen, konuşan, bir dünya görüşüne, bir felsefeye sahip olan, belli amaçlar için bilinçli faaliyette bulunan, duygu ve davranışlarına düşüncesiyle yön verebilen, zekâsı, yetenekleri ve iradesiyle doğaya meydan okuyup akıl almaz işler başaran sosyal bir hayvan olarak, kuşku yok ki, en mükemmel varlıktır. İnsanlığın daha da ileri gitmesi için çalışan, toplum için savaşan, dünyayı değiştirmeye mücadelesi veren, bu özelliklerle.....

Bunları biraz açmak gerekirse, işkencehanelerde ve başka alanlarda, savaşa tüm benliğimizle hazır olmak için, öncelikle, her şeyin bir bedeli olduğunu, güçlü seviyorsak dikenine katlanmak gerektiğini bilmeli; savunduğumuz, istediğimiz şeylerin bir başka kesimin varlık koşullarıyla çeliştiğini, elbet de bunları bize bahşetmeyeceklerini ve her türlü yola baş vurarak, bizi bu "sevdedan" vazgeçirmeye çalışacaklarını, velhasıl işe bir mücadele gerektiğini, bu mücadelede düşmanımızın her türlü aracı mübah görerek kullanacağını, en aşağılık yöntemlere başvuracağını; yani bu kavgaı parasıyla, puluyla ve bilimum igrerç, aşağılık yöntemlerle sürdüreceğini, kolay kolay pes etmeyeceğini, buna karşılık bizim ise, şu anda "güçsüz" ol-

sak da haklı olduğumuzu, tarihin bize hak verdiğini, zaferimizin bundan dolayı mutlak olduğunu ama, asla kendiliğinden gelmeyeceği, bunun için, düşmanın topuna-tüfeğine, işkencelerine ve bütün aşağılık yöntemlerine karşı, kan ve can pahasına acı, ızdırap pahasına, şu anki durumdan daha büyük yoksunluklar pahasına, büyük bir cesaret ve özveriyle savaşı sürdürmemiz gerektiğini, ancak ve ancak, zorlu mücadeleler sonucunda toplumsal amacımıza ulaşabileceğimizi ve bunun başka bir yolu bulunmadığını bilince çıkarmalıyız. Yani manevi hazırlık öncelikle ne istediğinin ve bu isteklerinin neler pahasına olacağını bilincinde olmak ve savaşın yukarıda belirttiğimiz doğasının doğallığını kabul etmektir. Bu düşün sol planda (zihinde) başarılabilir ise, elbette ki pratikte gerçeklerle yüz yüze gelince yan çizmeler, bozalamalar, "vay be!"ler, "bu da mı olacaktı?", "bu kadarını düşünmemiştim", "ben bunu kaldıramıyorum",

"bu iş bana göre değilmiş"ler baş göstereceklerdir. Ama insan düşünsel planda, bütün bunları bir bir hesap ettikten sonra, "DEĞER Mİ" sorusuna hiç tereddütsüz "DEĞER" yanıtını kendi kendine verebiliyorsa, pratikte şaşkına uğramaz, "vay be" filan demez. Çünkü bunların olacağını zaten hesaplamıştır ve savaşın böyle süreceğinin, yapılan şeylerin doğal ve olağan şeyler olduğunun bilincindedir. Bunlara göğüs germeden zafere ulaşamayacağını da... Evet, savaşa ruhen hazır olmanın ilk şartı, yaptığının, yapacağını gerekliliğinden ve doğruluğundan kuşku duymamak ve bunun nelere malolacağını bilincinde olmaktır. Bütün bunların bilincinde olmasına rağmen, savaşa girmekte tereddüt etmiyorsa, manevi olarak buna hazırsın demektir.

Ne için savaştığını, kavgada ne derece haklı olduğunu düşünmek; düşmanın sana, halkına çektirdiklerini ve daha da çektireceklerini gözlerinin önüne

getirmek, bu düzenin iğrençliklerini ve hedeflediğin düzenin güzelliklerini bir an olsun aklından çıkarmamak... İşte savaşma ve direnme gücünün kaynağı! Düşmanın haksızlığını, yaptıklarının ve şu andaki "güçlülüğü"nü⁽¹⁾ onu yıkımdan kurtaramayacağı gerçeğini düşünmek... İşte, moral üstünlüğünü elde tutmanın temel kaynağı! Birimize yüzele, binle saldırması, topla, tüfekte, bombardıman uçaklarıyla karşı koymaya çalışması, eli kolu bağlı savunmasız insanlara hayasızca işkence yapması ve her türlü adiliğe başvurması... İşte sana düşmanını hakir görme, onu zavallı görmenin ve o "gücünün altındaki gerçek, GÜÇSÜZLÜĞÜNÜ" görerek, üzerine üzerine, topuna, tüfeğine karşı, soypayla, tabancayla, işkencelerine karşı İRADENİN GÜCÜNÜ kullanarak gitme CESARETİNİN kaynağı!

SON

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA ANKARA

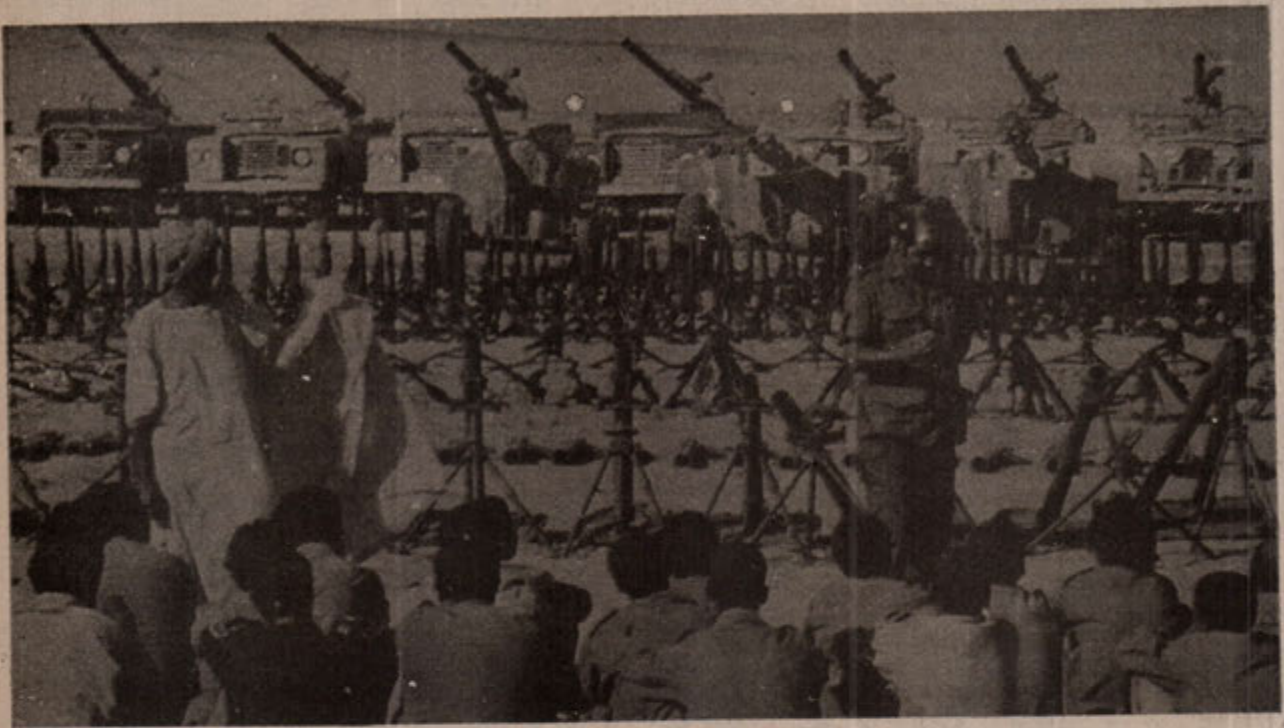
AÇIKLAMA

12 Eylül "Adaleti"nin "kılı kırk yarcasına" inceleyip araştırarak verdiği kararlara hayran kalmamak elde değil. İşte size ilginç bir örneği bu sayımızda vereceğiz. Yıl Mart 1987. Yer Kırşehir Kapalı cezaevi siyasi tutuklulardan Hacı Demirkaya; Türkiye'nin Irak sınırını kilometrelerce geçerek sağ-solu bombalamasını TBMM nezdinde, aşağıda yayınladığımız mektubuyla protesto ediyor. Etmesine ediyor ama, ilk önce işgüzar cezaevi müdürlüğü 15 günlük bir hücre cezası ile tepkisini çok normal bir şekilde dile getiriyor. Meclise göndermesi gereken dilekçeyi ilk önce Kırşehir Cumhuriyet Savcılığı'na sunuyor. Kırşehir Cumhuriyet Savcılığı olayı Adalet Bakanlığına iletir. Olay Kayseri DGM'si tarafından soruşturulmaya başlanır ve "gıyapta TBMM başkanlığı tehdit edildiği" savıyla cezalandırılmalarını isteyecek, davanın Kırşehir Sivil Mahkemesinde görülmesini talep eder. Olay Kırşehir Ağır Ceza Mahkemesinde görülür ve "atılı bulunan suçtan dolayı beraatine" karar verilir. Tam bu esnada Kayseri

DGM'si Kırşehir Ağır Ceza'ya gönderdiği dava hakkında "milli duyguları yok etmek ve zayıflatmaya matut propaganda yaptıkları anlaşıldığından" diyerek karar verir. Karar "5'er yıl ağır hapis cezası ile cezalandırılmalarını" diyerek biter. Durum karışıktır. Burada kim, hangi yargı organı tanınacaktır. Acaba dört duvar arasında "milli duyguları zayıflattığından" dolayı ceza veren Kayseri DGM'si mi, yoksa Kırşehir ağır ceza mahkemesinin verdiği beraat kararı mı? İşin cabası kendini yargı organı yerine koyan cezaevi müdürlüğünün verdiği 15'er günlük hücre cezasıdır. Böylesi ilginç bir yargılamanın kamuoyuna yansımalarının önemi yadsınamaz. Hem 12 Eylül adaleti ve hem de bugün sıkıyönetim mahkemelerinin işlevini yerine getiren DGM'lerinin iç yüzü daha somut görülmesi açısından bu olay dikkat çekicidir. Dergimiz bu tür olayları yargı sisteminin çarpıklığının görülebilmesi için belgeleriyle birlikte kamuoyuna ve okuyucularına önümüzdeki dönemde de sunmaya çalışacaktır.

Hacı Demirkaya

Geçtiğimiz Şubat sonlarında Uludere-Taşdelen köyünde yapılan bir olay bahane edilerek Türkiye ve Irak Kürdistanı'ndaki ulusal hareketi ve sınıf mücadelesini kanla bastırmak için, Türkiye Kürdistanı'nda zaten bulunan 2. ve 3. ordunun yanısıra, Türk ordusunun en gözde güçleri Türkiye Kürdistanı'na, özellikle Güneye terör estirmek için yığıldı. Amaç sadece bu olmadığı için, bu baskılara yeni bir halka eklenerek 4 Mart sabahı kendi ifadeleriyle Malatya ve Diyarbakır'dan kaldırılan "30 savaş uçağı" ve ayrıca helikopterlerle Irak Kürt gerillalarının kamplarına ve köylerine "yarım saat"i aşkın zaman bomba yağdırdılar. Bu bombardımanda muhtemelen onlarca, yüzlerce Kürt peşmergesi ve masum halk katledilmiştir. Ve şimdi bölgede karadan terör estirmeye devam edilmektedir.

Bu katliama vardırılan hareketin görünürdeki sonuca gelinene kadar gelişim sürecine bakıldığında en önemli iki amaç güdüldüğü görülür: Biri Türkiye içinde güdülen amacın devamı; diğeri uluslararası alanda güdülen amaç. Bu amaçlar için kamuoyu yaratılıp görünürde de olsa "haklı" bir bahane yaratmaları gerekiyordu. Ve bu, Uludere-Taşdelen köyünde gelişen ve 14 kişinin ölümlüyle sonuçlanan olay bahane oldu. O olay yapıldığı tarzıyla devlet tarafından tertiplendiği de ihtimal dahilindedir. Kürt aşırı milliyetçisi PKK'nın devrime, halka zarar veren benzeri kimi yanlış amaçlı eylemlere başvurması, hakim sınıfların bu olayı da onlara maletmesine neden olmuştur. Önemli ölçüde kamuoyu da buna inanmıyordu. Hakim sınıflar bu olayı kullanarak her türlü araçlarla PKK'nın şahsında "terörist", "bölücüler" vb. safsatalarıyla genel olarak sosyalist ve devrimcileri karalama ve saldırılara ortam hazırlamışlardır.

★ ★ ★

İçte güdülen amaç; bu tür olayları bahane ederek devrimcilere ve halka karşı estirilen terörü arttırmak. Halkımızın ekonomik, demokratik ve siyasal mücadelesine çeşitli vesilelerle saldırarak bastırma ve gözdağı vermektir. Kamuoyunda PKK'nın şahsında genel olarak sosyalist ve devrimci karalamaya, devrimcilerin çocuk, kadın demeden halka saldırdığı, katlettiği intibasını yaratma-

ya çalışmak ve kendi halk düşmanı yüzünü gizlemeye çalışarak, devrimcilere ve halka saldırılarına "haklı" zemin yaratmaya çalışmaktadır. Burjuva basın ve yayını vasıtasıyla yaratmaya çalıştığı kamuoyu izlenimiyle yakaladığı devrimcileri kurşunlayarak imha etmeyi haklı çıkarmaktır. Nitekim, özellikle köylük bölgelerde, karşılaştığı partimiz TKP-ML-TIKKO'nun onlarca üyesine, devrimcilere ve PKK savaşçılarına bomba ve kurşun yağdırarak toplu imha etmiştir ve buna devam etmektedir. Burjuva politikacıların muhtelif açıklamalarında savundukları gibi yakaladığı devrimcilere işkence yapmayı meşrulaştırmaktadır. Cezaevlerindeki baskıları haklı çıkarmaktır. Mahkemelerde en ağır cezaların verilmesine ve idamların onaylanmasına, infaz edilmesine ortam hazırlamaya çalışmaktadır. Köylülük bölgelerde estirdiği terörle yetinmeyip "köy koruyucusu" adı altında oluşturduğu ölüm mangalarının estirdiği terörü yaygınlaştırmak ve bununla da yetinmeyip daha büyük sayıda ordu güçlerini yığarak özellikle Kürt ulusuna terör estirmektedir.

Uluslararası boyut taşıyan ise; işgalci durumu "sınır ötesi hareket" adı altında gizlenmeye çalışılan hareketin esas amacı, birincisi; Irak yönetimince ulusal baskı altında tutulan Kürt ulusal hareketini bastırmaktır. İkincisi; bugün resmîyette Irak devletinin toprakları gö-

rünümünde olup, özünde Irak Kürt ulusunun toprakları olan Kerkük ve Musul petrol yataklarını işgalle ele geçirme demesidir; Irak yönetimine dolaylı destek.

Bilindiği gibi 1983'ten beri hemen hemen her yıl tekrarlanan benzeri saldırılarla yetinilmemiş, geçen yaz sonunda başlatılan saldırılarda Kerkük ve Musul petrol tesislerini korumak için 2500 işgalci askeri güç zaten bulunduyordu. Bununla yetinilmeyip şu anda kalıcı gözükmesine de Irak Kürdistan'ında işgal demesine girilmektedir. Bunun hazırlıklarına geçen sonbahardan bu yana girilmişti.

Bilindiği gibi ABD'nin bölgedeki jandarmalığını üstlenenlerden biri olan İran Şah yönetiminin yıkılmasıyla ABD önemli bir darbe yemiş oldu. Bölgenin zengin maden, petrol yatakları, stratejik konumu vb.'den dolayı bunu hazmedemeyen ABD, Irak'ı İran'a karşı karşı kıskırttı ve ve 1979'dan buyana süren haksız savaşa soktu. Bu savaşta tarafların üstünlük sağlamasını hiçbir emperyalist güç istememektedir; özünde savaşın sürmesinden yanadırlar. Bu savaşta ABD'nin ve bölgedeki uşaklarının Irak'a yardımlarına rağmen Irak ağır kayıp almıştır. Bir taraftan İran tarafından toprakları işgal edilerek sıkıştırılmıştır. Diğer taraftan Irak Kürt ulusal kurtuluş hareketi, ulusal devletini

kurmak için faşist Irak yönetimine ağır kayıplar verdirerek Irak yönetiminin sonunu yakınlatacaktır. Irak yönetiminin gerek İran, gerekse Irak Kürt peşmergelerini yıkılması başta ABD emperyalizmi ve Rus-sosyal emperyalizmi olmak üzere emperyalistlerin ve uşaklarının yararına tehlikeli bir durum olacaktır.

Bu nedenle emperyalizm ve uşakları Irak'a desteğini esirgememektedirler. Irak çok zor durumda kaldığında ABD bizzat savaş gemileriyle İran ve Irak kaplarına dayanmaktadır. Teknik haber vb. ağıyla da adeta savaşı Irak lehine yönlendirmektedir. Basra'nın düşme tehlikesi olduğu günlerde ABD'nin durumu buydu. Yine ABD, geçen yıl sonlarında Türkiye'deki başta İncirlik Havaalanı'nda, en modern savaş uçakları ve işgaller için kurduğu "çevik kuvvet" ordusuyla haftalarca süren, "tatbikat" adı altında Irak, İran, Suriye vb. gibi bölge ülkelerini gerektiğinde işgal etme provaları yapılmıştır. Böyle bir planın tatlı olduğunu düşünmekle beraber başlangıçta hasımlarını da hesaba koymak zorunda olduğundan ve sorularının ağır olacağını düşündüğünden şimdilik böyle bir macerayı göze alamadı. ABD için en uygunu uşağı olan Türk hakim sınıflarına bu işi bırakmaları oldu. Bu durum, ABD-Türk görüşmelerinde perde arkasında görüşüldü. Bunun için Musul ve Kerkük'ün çekiciliği, askeri yardım, uluslararası destek vb. vaad edilmesi sonucu geçen yıl sonunda yine faşizmin orduları Irak Kürdistanı'na girdi ve Kerkük Musul Türkiye petrol boru hattına asker yerleştirildi. Ardında aylarca Kerkük ve Musul'un Türkiye'nin olduğu, "Tarihi çıkarlarımız"(!) olduğu, oralarda "Türk vatandaşları" yaşadığı vb. propagandalarına ağırlık verildi. Hatta TV ve basında diziler hazırlandı. Eski ve yeni kimi bakanlar, siyaset kurtları vb.'nin görüşleri yayınlandı. Konuya toplantılarda, konferanslarda değinildi. Velhasıl aylardır ortam hazırlanmaktaydı. Hazırlık yapılmaktaydı. Nitekim Uludere'deki olay bahane edildi. O olmasaydı başka bahane yaratırdı, tertiplenirdi. Bahane bulundu ve "sınır ötesi hareket" adı altında yine Irak yönetimiyle işbirliği yapılarak işkâci bir saldırıya Irak Kürtleri'ne saldırıldı. Toprakları işgal edilmeye çalışıldı.

Bugün hâlâ sürmekte olan bu saldırıların amacı Irak Kürt ulusal hareketini terör estirerek bastırmaktır. Çünkü Irak'ta kurulacak bir Kürt devleti esas olarak ABD uşağı olan faşist BAAS Partisi iktidarının yıkılmasıyla sonuçlanacaktır. Ve Irak'ta bir Kürt devletinin kurulmasını sağlayacaktır. Bu

da, başta ABD ve Rusya'nın işine gelmeyecektir. ABD uşaklarının da işine gelmeyecektir. Irak'ta Kürt devleti kurulması Türkiye Kürt ulusuna da ilham kaynağı olacaktır, mücadelesini arttıracaktır. Bu da petrol tüketiminin % 40-50'sini oradan karşılayan Türk hakim sınıflarının petrol tüketiminin orda kesilmesi demektir. Yine, İran'ın Irak'ta zafer sağlaması Irak Kürtleri'nin zaferini çabuklaştırır. Bu da yukardaki sebeplerle Türk hakim sınıflarının işine gelmektedir. Bütün bunlar sonucudur ki, Türk hakim sınıfları ve emperyalist efendileri çılgına dönüyor, uykuları kaçıyor ve Irak Kürtleri'nin ulusal mücadelesini bastırmak için sürekli saldırıyor. Haklı mücadelesi bastırmaya çalışılıyor.

Irak Kürtleri'ne yapılan bu saldırı hareketi aynı zamanda Irak yönetimine destektir. İran'a karşı dolaylı saldırıdır. ABD'nin bölgedeki "çıkarlarını" nı koruma jandarmalığı yapmanın bir parçasıdır. Bu durum, İran-İrak savaşında "tarafsız" olduğu koca yalanını nesnel olarak ortaya koymasındır.

Irak'ta bağımsız bir Kürt devletinin kurulmasını Rusya dahil hiçbir emperyalist devlet ve uşakları istemeyecektir. Tersine engel olmaya çalışacaklardır. Ancak kendi paralelinde olunca kontrolüne almak için destekleme durumu olacaktır. Ama o zaman Irak Kürt ulusal devleti tam bağımsız olmaktan çıkacaktır. Ancak gözünüzde "devlet bağımsızlığı"na kavuşacaklardır. Bu durum, diğer Kürdistan ulusları için de geçerlidir.

Bugün sözkonusu Irak'taki Kürdistan ulusal hareketi Rusya'ya yanaştığı oranda ve Suriye Kürtleri'ni harekete geçirmede ve geçirmeye yardımcı olmadığı oranda kontrolüne almak için Rusya destekleyecektir. Saddam yönetimine karşı mücadelesini de istememektedir ama engel olmadığı için kayırlar tavrı takınmaktadır veya iradesi dışında desteklemek zorunda kalmaktadır.

Özetlersek, bugün Kürdistan'da estirilen devlet terörü, hakim sınıfların geçmişten beri sürdürdüğü soykırım ve asimile politikasının devamı ve tırmandırılmasında, bu politika, bugün ve son yıllarda Türkiye dışına da taşırılmıştır. Bu kanlı politika, Türkiye'de milli baskıya tabi tutulan Kürt ulusuna (ve ta ki diğer azınlık milliyetlere de) karşı bugüne kadar onlarca büyük katliamlara varmıştır. Son yıllarda Türkiye'de sınıf mücadelesini kanla bastırmak için daha ağırlık verdikleri bir politikadır. Bugün olanda bunun bir parçası ve devamıdır. Son yıllarda hemen hemen her yıl Türkiye Kürdistanı'nda büyük çaplı operasyonlar yapılarak küçük-büyük, kadın-

erkek demeden dağlarda, köylerinde ve karakollarda en iğrenç işkencelere tabi tutulmuşlardır. Genelde olduğu gibi özellikle Kürdistan'ın köy ve şehirlerindeki her karakol ve karakol olarak kullanılan her "okul" birer işkence merkezi olmuştur. Bu işkencelerde onlarca, yüzlerce komünist, devrimci, demokrat ve masum Kürt halkı katledilmiş, yüzlercesi sakat kalmıştır. Yine buralarda, bir o kadar da kurşunlanarak katledilmiştir. Komünist, devrimci ve ezilen ulus milliyetçileri önderliğinde gelişen sınıfsal ve ulusal kurtuluş mücadeleleri faşist kanlı terörle bastırılmaya çalışılmaktadır.

Bu estirilen teröre rağmen halkımızın mücadelesi yok edilememiştir. Kitleler kendi davasına sahip çıkmakta ve davaları içinde savaşanları da desteksiz bırakmamaktadır. Bu durum karşısında öfkeden kuduran hakim sınıf ve sözcüleri ateşten çember içinde kalmış azgın bir boğa gibi sağa-sola saldırmaktadırlar. Yörede bu saldırıların bir aracı da "Köy korucuları"dır. Kürdistan'da, en geri köylülerin bilinçsizliğinden, aralarındaki feodal çelişkilerden ve yoksulluklarından yararlanılarak, kimilerini de zorla satın alıp ihbarcı ve sivil faşist ölüm mangaları oluşturmuşlardır. Bunların da çabasına rağmen umduğunu bulamayan hakim sınıflar, özellikle sivil ölüm mangaları oluşturamadığı, ihbarcı bulmakta zorluk çektiği, her türlü baskıya rağmen yöre halkının partimiz TKP-ML ve devrimciler verdiği desteği Tunceli ve Erzincan başta olmak üzere yüzlerce Kürdistan köyünü başka bölgelere sürgün edilmeye çalışmaktadırlar. Kürdistan'da köylüler yıllardır göçe zorlanmaktadır. Bunun amacı baskı ve devrimcilere olan desteğini koparmak olduğu gibi Kürtleri topraklarından kovmak, nüfusunu azaltmak ve sürgün ettiği yerlerde asimile edilmesini daha da hızlandırmaktır. Böylece Kürt ulusunun ulusal yapısı parçalanmaya, yok edilmeye çalışılmaktadır. Ama bu çabaları da sonuç vermeyecektir. Hiçbir gücün Kürt ulusunun varlığını ortadan kaldırmaya gücü yetmeyecektir. Hiçbir güç ve hiçbir zeka devrimci mücadeleyi, Kürdistan halkının devrimcilere desteğini, sınıfsal ve ulusal kurtuluş mücadelesini yok edemeyecektir. Zafer er geç halk kitlelerinin, bizim olacaktır.

Sonuç olarak, işler hep parlamento arkasında hazırlanmasına rağmen görünürde meclis yürütüyormuş gibi gözüktüğü için, meclisinin nezdinde, çeşitli milliyetlerdeki halkımız ve özellikle Türkiye ve Irak Kürdistanı'na yönelik baskı, terör ve katliamları, dünya ve Türkiye halkının da paylaştığı duygularla şiddetle ve nefretle protesto ediyoruz!

İran Irak Savaşı ve Kerkük tartışmaları üzerine

Haydar Ali DÖNMEZ

Çaresizlik kentler savaşına yol açtı. İki taraf da savaşı bir an önce bitirme, taktığını izliyor. İki taraf da yığınları -kendi, hükümetlerini barışa zorlamaları için- kitlesel kırm silahlarıyla cezalandırıyor. İran dalgalar halinde saldırmaya ve bazı önemli stratejik noktalara yaklaşmaya başlayınca gazete yorumcuları Saddam'ın devrilebileceğinden dem vuruyor. Güç dengelerini, emperyalistlerin bugünkü taktiklerini iyi kavrayamayan kafalar ancak bu tip yüzeysel değerlendirmeler yapabilirler. Bazıları son aldıkları haberi tayin edici öge haline getiriyor. Davranışlarını son okuduğu kitaba göre biçimlendiren aydınların gelişen olayları yorumlamasından, sözde perspektifler döktürmesinden daha komik ne olabilir?

Körfez ülkelerinin petrol kralları Saddam'ın arkasındadır. Saddam'ın başında bulunduğu Tekrit cuntası, Körfez'i de etkinliği altına alabilecek İran dalgalarının önünde büyük bir set rolünü oynuyor. Tekrit cuntasının yıkılması ve İran'ın Irak üzerindeki egemenliği, Körfez ülkelerinin, Ürdün'ün ve Mısır'ın içte ve cephede yeni problemlerle keleşçelenmesi demektir. Saddam'ın yıkılmasına başta ABD ve Rusya olmak üzere tüm emperyalistler karşıdır. Bu ülkelerin tekelleri, başta petrol olmak üzere Irak'ın maddi zenginlikleri üzerinde cömert paylara sahiptir. İran mollalarının "fanatik - radikal" despotizmi altına girmek istemiyorlar. Saddam'a dinletibildiklerini onlara kolay kolay dinlete-

meyeceklerini düşünüyorlar. Ortadoğu'da Hizbullah ruhunun daha geniş kitleleri kavramasından ürktüyorlar. Afganistan'da zaten bir İslam Cumhuriyeti'nin kurulma ihtimali alabildiğine güçlendi. İran radikal İslami hareketinin Orta Doğu'ya yayılması için Irak kapısının açılması şarttır. Ruslar, bu kapının açılması halinde, kendi egemenliği altındaki bazı cumhuriyetlerde filizlenen ulusal hareketlerin bu İslami etkiyle daha da güçleneceği olasılığından çekiniyorlar. Irak petroleri ve bazı sanayi kuruluşları üzerinde de önemli haklara sahip olduklarından, Irak üzerinde İran etkisinin artmasına karşıdır. Bunun yanında Tekrit Cuntası, demir yumrukla sağladığı güçlü bir iç birliğe sahiptir. Ve yığınları bugün "saldırganlığa karşı Irak bağımsızlığının savunulması" şiarı etrafında toparlama, seferber etme yeteneğini gösterebiliyor. Emperyalist ülkelerin ve petrol krallarının bir bölümü Irak'a desteğini kesmedikçe, cunta içinde parçalanmalar olmadıkça, halkın cuntaya karşı muhalefeti ete kemiğe bürünmedikçe İran'ın zaferinden ya da cuntanın yenilgisinden dem vurmak boşunadır. Bugün emperyalistler haritanın Irak ya da İran lehine değişmesine, Orta Doğu'daki denge bozulmasına taraftar görünmüyorlar. Petrol sevkiyatının sağlıklı yürütmesi şartıyla savaşın sürmesine, silah ticaretinin yoğunlaşmasına karşı değiller.

Bugün güç durumunda olan Irak değil, aksine İran'dır. Ayetullah'lar savaşın sona ermesi için daha önce öne sürdükleri ağır şartlardan teker teker vazgeçmişlerdir. Pirus'un "Tanrım bana bir daha böyle zaferler nasip etme" sözünü bile bugün seve seve kabullenebilecek durumdadır. Devrim coşkusuyla saldırıya

geçen ve bataklık giren bir ulusun bataklıktan çıkışı, emperyalistlerin çıkışından daha zordur. Devrim coşkusıyla bataklık düşen uluslar kendilerini saran balçığın farkında olamıyorlar. Kendi debelenmelerini son zafer saldırısı sanıyorlar. Napolyon Moskova'ya girdiğinde, kendisini Rus aristokrasinin aynaları karşısında yeryüzünün biricik zafer kartalı kılığında görüyordu. Kendisini saran Moskova alevlerinin, yaklaşan kış felaketinin, gerillalaşan bozkırın farkında değildi.

Saddam savaşı kuralız ve vahşice sürdürüyor. Kürdistan'ı napalm ve kimyasal silahlarla, stratejik hava saldırılarıyla kitlesel kırmaların cenderesine sokuyor. Saddam'ın taktik ataklığı, şeytani şiddeti İran generallerinin cüretini büyük ölçüde kırmıştır. İran mevzilerini "sonumuz ne olacak" psikoza sarmıştır.

İran ilerlemeye başladığı zaman Türkiye'de Kerkük tartışmaları yoğunlaşıyor. Egemen sınıfların bir kanadında Kerkük iştahı iyice kabarıyor. Emperyalist cepheden Türkler'in Kerkük'e seyirci kalamayacağı görüşleri yayılıyor. Aleksandr Haig, "Türkiye yeni bir Irak haritasına seyirci kalamaz" diye konuşuyor. (31 Mart 1988 Cumhuriyet.) Bu tip teşfikler, Türk kompradorlarının iştahını daha da artırıyor. Türk egemenleri iki şeyden çekiniyor: Kuzey Irak'ta bağımsız bir Kürdistan devletinin kurulmasından ve Irak Kürdistan'ından geçen petrol boru hattının tehlikeye girmesinden. Çünkü Türkiye'nin tükettiği petrolün üçte biri bu boru hattından geliyor. İran'ın Kuzey Kürdistan'a tamamen egemen olması halinde burada bağımsız bir Kürdistan devletinin kurulmasına izin vere-

ceğini söylemek de hayaldir. İranlılar bu konuda el altından güvence veriyorlar Türkiye'ye. "Biz Kuzey Irak'ta 'dengeyi' bozmayacağız, herhangi bir müdahale ile siz de bozmayın" diyorlar. Bu tip güvencelere Türk egemenleri inanıyorlar. Çünkü Kürt sorunu her üç devleti de tehdit eden ciddi bir sorun olarak ortaya çıkmış durumdadır. Bırakalım bağımsızlığı, yüksek İran yetkilileri M.Ali Birand'ın "buraya egemen olmanız ha-

birçok aydından daha iyi kavrayan Birand, mevcut durum hakkında şöyle diyor: "Bugün İran ve Irak yetkililerinin Türkiye ile bu konuyu tartışmak istemeleri, işbirliği çağrılarında bulunmaları ve Ankara'nın bu konudaki yaklaşımını değiştirmesini arzulamalarının temelinde, bölgede giderek büyüyen 'Kürt sorununa ortak bir çözüm veya yaklaşım oluşturulma' isteği yatıyor. Savaş şartlarında bu sorunu düşünen ve ortak ça-

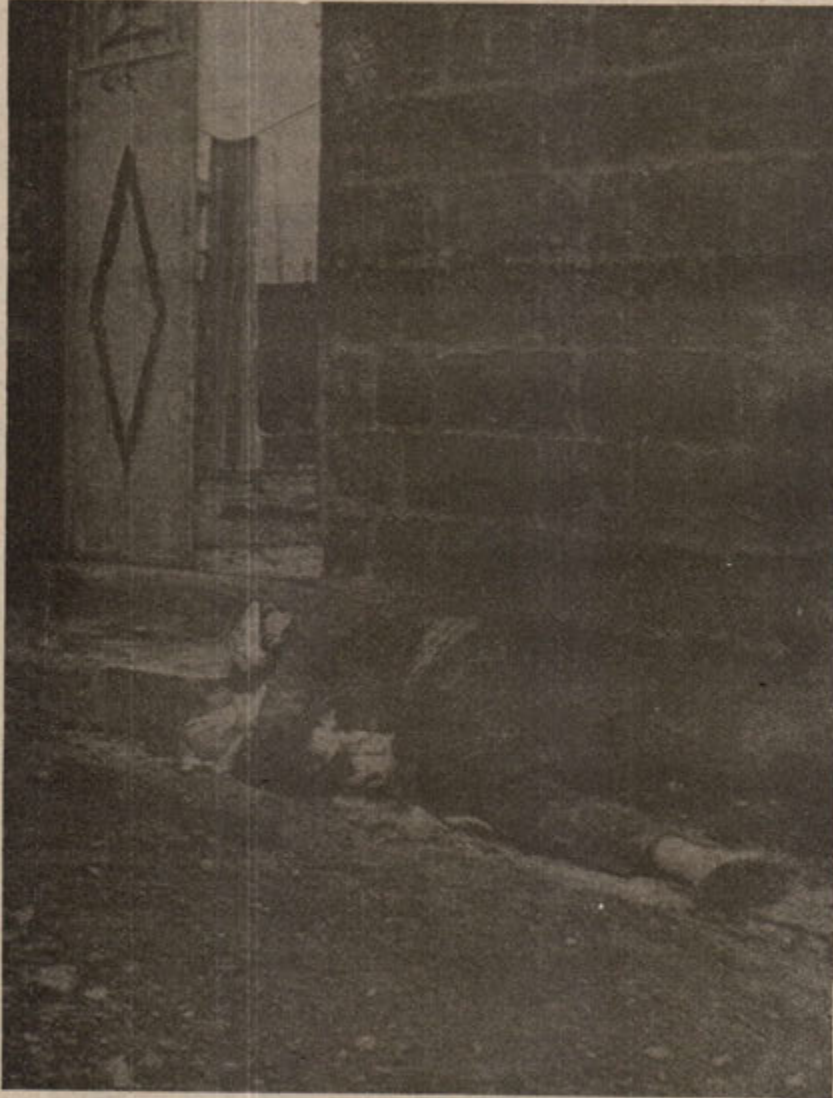
maya çalışıyorlar. En büyük düşmana karşı diğer düşmanlarla birlikte hareket etmek politikasını ısrarla izliyorlar. Bu politikayı öylesine ileri götürüyorlar ki, bazı Kürt ileri gelenleri, Türkiye ile bazı önemli noktalarda anlaşmaları halinde, bu ülkenin Kerkük'e müdahalesine engel çıkarmayacaklarını ama Kürtler'i bir yana iterek müdahaleye kalkışmanın Irak Kürdistan'ını Türkler'e mezar edeceğini söylüyorlar. Tabii bu, tüm Kürt liderlerinin ortak görüşü değildir.

Kürt burjuva ve toprak ağalarının özerklik ya da bağımsızlık kazandırmak için çeşitli emperyalist devletler arasında nasıl mekik dokuduklarını, onların desteğini ve zaman zaman da himayesini sağlamak için nasıl akıl almaz çabalar içine girdiklerini tarih ayrıntılarıyla kaydeder. Bu köklü geleneği ve sınıf tavrını onların günümüzdeki temsilcileri çocukları da şu ya da bu biçimde zaman zaman sürdürüyorlar. Bu tavır, sadece Kürt burjuva ve toprak ağalarına değil, tüm sömürge ve yarı-sömürgelerin burjuva ve toprak ağalarına özgü bir sınıf tavrıdır. Bu bakımdan normal karşılamak gerekiyor.

Türk egemen sınıfları bugün Kerkük'e girmekten korkuyorlar. Bazı hususlar onların hevesini kursağında bırakıyor. Irak Kürdistan'ında onbinlerce peşmergeyle çatışmak, İran'la çatışmak ve Türkiye Kürdistan'ında çatışmak. Türkiye Kürdistan'ının da gerillayla başede-meyen bir devletin Irak Kürdistan'ında otuz yıldır dövüşen düzenli ve hareketli Kürt birlikleriyle, dağları tutan ve çok güçlü bir kitle desteğine sahip olan gerilla gruplarıyla hesaplaşabileceğini iddia etmek gülünçtür. Kürdistan Kıbrıs değildir. İstila orduları için zehirli, karanlık ve derin bir batakluktur. Türk genelkurmayı da bunun farkındadır. Ve o kadar hayalci değildir. Kaldı ki, savaştan Kürtler Türk egemenlerinin Kerkük'e müdahale söylentilerini de pek fazla ciddiye almıyorlar.

Sonuç olarak tüm zafer çılgınlıklarına ve ilerlemelere rağmen savaş İran'ın aleyhine geliyor. Kürtler'in Kuzey Irak Kürdistan'ında bağımsız bir Kürt devleti kurma ihtimali dahi ufukta görünmüyor ama savaştan sonra otonomiye elde etme ve sağlamlaştırma şartları git-tikçe güçleniyor. Sınırlara asker yağma seferberliğine rağmen Türk egemenlerinin Kerkük'e müdahale etme söylentileri ise mevcut gerçekler tarafından söyleni olarak kalmaya mahkûm ediliyor. Yazımızı bir uyarılama türküyle noktalayalım:

Şen olasın Kürkek şehri
Sende nem kaldı
Tabakam kaldı.

linde Kürtlere otonomi tanıyacak mısınız?" sorusuna dahi cevap vermekten kaçınıyorlar. İran Kürdistan'ındaki feci durum, Ayetullahlar'ın Kuzey Irak Kürdistanı'na egemen olmaları halinde burada nasıl bir politika izleyeceklerini yeterince gösteriyor. İranlılar Türkiye'nin Irak'la imzaladığı "sıcak takip protokolü"ne savaş süresince uygulanmaması şartıyla karşı değiller. Onların asıl derdi, böyle bir takibin Saddam'a soluk aldırmasındadır. Çeşitli görüşmelerle üç devlet egemenlerinin ne düşündüklerini

reler arama eğilimine giren devletlerin, savaştan sonra sıkı işbirliği siyasetini yeniden izleyecekleri açık değil midir?

Gelgelelim ki Kürt savaş kurmayı bu gerçeği biliyor. Çünkü onlar, bu devletlerin siyasetlerini ve kendi çevrelerinde kurdukları şeytan çemberini, onbinleri feda ederek kavradılar. Bazı Kürt liderleri savaştan sonra her üç devletin de yeniden Kürdistan'a karşı birleşeceklerini söylüyorlar. Ama şimdi savaş var ve onlar düşmanları arasındaki çatlaklardan, çatışmalardan sonuna kadar yararlan-

ELİ TAŞLI KÜÇÜK GENERALLER DÜZENLİ ORDULARIN YAPAMADIĞINI YAPTI!

Aydın CEVHER

Filistin Halkı taşlarla, sopalarla, dişyle, tırnağıyla mücadele ederek haklı davasını bir kez daha dünyanın gündemine soktu. Bütün dünya haftalardır, siyonist İsrail Devleti'nin işgal altında tuttuğu Batı-Şeria ve Gazze'deki Filistin Halkı'nın direnişini, işgal güçlerinin vahşetini konuşuyor.

7 Aralık günü bir panzer taşıyıcısı İsrail askerleri tarafından İsrail'deki işlerinden, Gazze bölgesindeki kamplarına dönmekte olan Filistinli işçilerin duran araba konvoyunun üzerine sürüldü. 4 Filistinli işçinin öldüğü 7 Filistinli'nin de yaralandığı bu katliama kaza süsü verilerek istendi. Çok sayıda Filistinli işçinin gözü önünde İsrail askerleri tarafından bilinçli olarak gerçekleştirilen bu katliam, 5 Aralık günü Gazze bölgesinde bir siyonist işgalcinin Filistinli direnişçiler tarafından öldürülmesinin intikamının alınması için yapılmıştı. Katledilen Filistinler'in cenaze töreninde kin ve intikam hıncıyla dolu binlerce Filistinli taşlarla, yangın bombalarıyla işgal güçlerine karşı saldırıya geçtiler. Saatlerce süren çatışmalarda bir Filistinli direnişçi katledildi, çok sayıda direnişçi de yaralandı. Bu olaylar; yıllardır baskı ve zulüm altında, insanlık dışı yaşam koşulları içinde, her türlü hakkı gaspedilmiş olarak Gazze ve

Batı-Şeria işgal bölgelerinde yaşayan yüzbinlerce Filistinli'yi siyonist işgal birliklerine karşı mücadeleye sevketti. Yılların biriken kin ve öfkesiyle ayağa kalkan Filistinli'lerin direniş ayni zamanda, "barış" görüşmelerıyla, diploması oyunlarıyla da oyalanmaya karşı tepkiyi de içeriyordu. Siyonistlere, "İsrail hiçbir zaman bu kadar çaresiz kalmadı" dedirten Filistin mücadelesi bütün dünya ezilenlerinin sempati ve desteğini kazanırken, emperyalistlere ve gericiliğe korku saldı.

Modern silahlarla donatılmış siyonist İsrail güçlerine karşı kadın-erkek genç-ihthiyar mücadele eden Filistinliler'in en ön saflarında da çocuklar yürüyor. Bir ellerinde Filistin bayrakları, bir ellerinde de taşlarıyla makinalı tüfekli, panzerli, gaz bombalı siyonist işgal güçlerinin üzerine yürüyen Filistinli'ler, dünyanın en iyi eğitilmiş ordusu olarak emperyalistlerin gurur duydukları İsrail askerlerine korku salıp, onları köşe bucak kovalıyorlar. Emperyalistler ve siyonist İsrail tarafından kendi kaderi zorla gaspedilen, parçalanmış, yok edilmeye çalışılan Filistinliler bütün zor koşullara rağmen bağımsız Filistin mücadelesinin zaferine olan inançlarını, bu mücadeledeki kararlılıklarını onlarca şehit vererek haftalardır sürdürdükleri kahramanca direnişleriyle bir kez daha dünyaya ispatladılar. Hemde Lübnanda'ki Filistin katliamlarından ve FKÖ'nün Lübnan'ı terketmek zorunda kalmasından sonra, Filistin Halkı'nın artık belini doğrultamayacağı görüşlerinin yaygınlaştığı, Filistin sorununu bölge devletleri ve süper güçler arasında bir sorun olarak görenlerin çoğaldığı, Filistin Ulusunu ve onun temsilcilerini hesap dışı tutan "plan" ve "çözüm"lerin ortalıkta çokça dolaştığı, hatta sağcı Filistin yöneticilerinin bile, "artık Filistinliler askeri alanda mücadele vermeyeceklerine göre, siyasi alanda mücadele vermeleri zo-

runludur" dedikleri bir dönemde.

1967 işgalından beri en yaygın ve en uzun süren kitle direnişleriyle karşı karşıya kalan siyonist İsrail Devleti işgal politikasını dahada sertleştirerek devam ettiriyor. Filistin gençliğinin taş ve yangın bombalarıyla başlattığı mücadele, İsrail'de çalışan onbinlerce Filistinli'nin işe gitmeme, işgal bölgelerindeki esnafın kepenkleri kapatma eylemleriyle birleşince mücadele, işgal bölgelerindeki yaşayan Filistinliler'in topyekün direnişine dönüştü. Uluslararası yardım kuruluşlarının kamplara yiyecek dağıtımını engelleyen İsrail Hükümeti, esnafın dükkânlarını açmadığı, Filistinlileri aç bırakmakla tehdit etmektedir. Kudüs'te yayınlanan İsrailce Times gazetesi Savunma Bakanı'nın işgal birliklerine gönderdiği talimatta, "bir tutuklu yasa gereği onsekiz gün sonra serbest bırakılıyor ve tekrar taş atmaya başlıyor, fakat askerler

kolunu kırarlarsa, o ancak birbuçuk ay sonra taş atmaya başlar" dediğini yazmaktadır. Nitekim son iki ay içerisinde onlarca Filistinli'yi katleden işgal birlikleri, kurşunlu sopalarla yüzlercesinin ayak ve ellerini kırmışlardır. Vahşet bununla da bitmemekte, Filistinliler'in oturdukları evler eşyalarıyla birlikte yakılmakta, kadın ve çocuklar saldırılara uğramaktadırlar. Bu bölgelere bilinçli olarak yerleştirilen fanatik-siyonist Kaahane militanları saldırı ve cinayetlerini son dönemde daha da azmınlaştırmakla devam ettirmektedirler. Filistinliler'i kendi topraklarında etrafı tel örgülerle ve beton duvarlarla çevrili insanlık dışı yaşam koşullarının hüküm sürdüğü kamplarda baskı ve terör altında yaşamaya ve zoraki göçe zorlayan siyonistler, Filistin topraklarını İsrailleştirmeye devam ediyorlar. İsrail Devleti işgal altında

FKÖ Temsilcisi Sayın Ebu Firaz'a

Filistin halkının önderlerinden ve FKÖ'nün kurucularından Yürütme Komite üyesi Ebu Cihad adıyla bilinen Halil El Vezir'in ABD emperyalizminin sadık köpekleri faşist İsrail terör örgütü olan MOSSAD ajanlarınca Tunus'ta 16 Nisan 1988 günü evinde silahlı baskınla alçakça katledilmesi, başta ulusal kurtuluş mücadelesi yürüten Filistin halkı ve önderlerini olduğu gibi, bizleri ve bütün dünya emekçilerini derin acıya boğmuştur.

Emperyalistler ve uşağı İsrail, ülkesini işgal eden emperyalistlere ve on yıldır ABD uşağı işgalci faşist İsrail devletine karşı küçük yaşlardan beri yurtseverdevrimci bir mücadeleye en ön saflarda katılan Ebu Cihad'ı katletmekle FKÖ ve halkının mücadelesini bastıracağını sanıyorlar ama boşuna! Ebu Cihad Filistinlilerin devrimci mücadelesinin sembolüdür. Onun örnek yurtsever mücadelesi Filistin halkının meşalesi olup, kadın ve erkek her bir Filistinli, emperyalistler, İsrail siyonistleri ve aynı zamanda Filistin'in en verimli toprağı olan Beka vadisini işgal eden Rus uşağı Suriye içinde birer Ebu Cihad olup, onların yüreğine korku salacaktır. Ve Filistin halkının işgalci güçlere karşı bağımsızlık mücadelesi eninde sonunda başarı sağlayacaktır.

Emperyalistler ve terörist İsrail devletince Ebu Cihad'ın ve Filistin halkının haince ve alçakça katledilmesini şiddet ve nefretle kınıyor, şahsınızın, FKÖ ve halkının derin acısını paylaşıyor, haklı mücadelenizi yürekten destekliyoruz.

Ebu Cihad, Filistin halkının mücadelesinde ebediyen yaşayacaktır.

Yaşasın Filistin halkının bağımsızlık mücadelesi!

Kırşehir E-Tipi Cezaevi'ndeki
TKP/ML-TİKKO davası tutsakları
adına Hacı Demirkaya

tuttuğu topraklarda oluşturduğu yerleşim alanlarına İsrailileri yerleştiriyor. Amaç, Arap ve Filistin topraklarında kurulan İsrail Devleti gibi, işgal altındaki Filistin topraklarında İsrailleştirilmesi.

Siyonist-faşist İsrail Devleti, bu gücünün ve cesaretini kimlerden alıyor?

1948'de İngiliz ve diğer emperyalistler tarafından Filistin Ulusu'nun hakları gaspedilerek oluşturulan siyonist İsrail Devleti, kurulduğu günden bu yana ABD ve batılı emperyalistler tarafından güçlü bir biçimde desteklenmektedir. Emperyalistlerin bölge halklarına karşı bir saldırı karakolu işlevi gören İsrail Devleti, emperyalist sistemin militan bir savunucusu olarak dünyanın dört bir yanındaki ırkçı, faşist, gerici iktidarların ayakta durması için yardıma koşmakta, destek vermektedir. Kanlı ellerini Pinoşe Şili'sinden, Güney Afrika ırkçılarına, Güney Kore'deki faşist diktatörlükten, Pakistan'daki Ziya Ülhak diktatörlüğüne kadar destek için uzatmaktadır.

ABD Emperyalizmi'nin askeri, ekonomik, siyasi olarak cömertçe desteklediği Orta-Doğu'nun bu küçük, Amerika'sı, bölgedeki çelişkilerden de yararlanarak başta Filistinliler olmak üzere bölge

halklarına yönelik saldırı üzerine saldırı, katliam üzerine katliam düzenlemektedir. 1967'den beri Gazze, Batı Şeria ve Golan Tepeleri'ni işgal altında tutan İsrail Devleti, Lübnan'ı da parçalamaya çalışmaktadır. 1982'de ABD ve Fransız Emperyalistlerinin askeri desteğiyle Güney Lübnan'ı işgal eden İsrail, Falanjist işbirlikçileriyle el ele Beyrut'taki Sabra ve Şatilla Filistin kamplarında yüzlerce Filistinliyi hunharca katletmişlerdir. Estirdikleri tüm vahşi teröre rağmen Filistinlilerin ve Lübnan yurtsever güçlerinin yoğun mücadeleleri sonucu 680 ölü vererek, 1984'te Lübnan'dan geri çekilmek zorunda kalmıştır. İsrail geri çekilirken kendi eğitimlikleri ve finanse ettikleri Lübnan'lı faşist güçleri Güney Lübnan'a yerleştirerek Filistin ve yurtsever güçlerin saldırılarından kendini korumayı amaçlamıştır.

Emperyalizmin çürümüş halkası ırkçı Güney Afrika Cumhuriyetiyle birlikte, ABD ve Fransız Emperyalistlerinin teknolojik yardımlarıyla atom silahlarına sahip olan siyonist İsrail devleti, bölge halklarını ve devletlerini atom bombasıyla tehdit etmekte, bu şekilde ilelebet ayakta kalacağını düşünmektedir. 30 Eylül 1985'te Tunus'taki FKÖ Karar bombalayan, Libya uçağını kaçırın, çeşitli ülkelerde Filistin'li yöneticilere sulkastlar düzenleyen siyonist İsrail Devleti, ABD ve batılı emperyalistlerce

desteklenirken, kendi hakları ve toprakları için İsrail Devletine karşı mücadele yürüten Filistin direniş örgütlerine ve militanlarına bu ülkeler tarafından "terörist" damgası vurulmakta, İsrail'de olduğu gibi bu ülkelerde de Filistin'li olmak tutuklanma, gözaltına alınma gerekçesi sayılmaktadır.

"Yüz Milyonluk Arap Alemi, Üç Milyonluk İsrail'le başedemiyor" şeklinde yaygınlaştırılan siyonist propaganda, İsrail'in ardındaki güçlü emperyalist desteği, emperyalizmin bölgedeki böl-yönet politikasını gizlemenin aracı olarak kullanılmaktadır. Filistin'in bağımsızlık ve Arap Halkları'nın demokrasi mücadelesi her zaman dünya emperyalizmini direk veya dolaylı olarak karşısında bulmuştur. Bundan dolayı bölünmüş parçalanmış Filistin Halkı, ABD ve batılı emperyalistlerle onların bölgedeki saldırı karakolu olan İsrail nezdinde savaşmaktadır.

Orta-Doğu ve Filistin Devrimi

Orta-Doğu, dünyanın hiçbir başka bölgesinde görülmeyen ölçüde çok çeşitli toplumsal çelişkilerin keskinleşerek iç içe geçtiği, emperyalist sistemin yoğunlaştığı ve bir yumak haline geldiği, İkinci Dünya Savaşı'ndan beri fokur fokur kaynayan bir bölgedir. Zengin petrol kaynaklarının bulunduğu Orta-Doğu, üç

kıtayı birbirine bağlayan önemli bir jeopolitik konuma sahiptir. Asırlar boyu zenginliğin, büyük gelişmiş medeniyetlerin beşiği olan Orta-Doğu, emperyalizm çağında dünyayı paylaşmış bulunan emperyalist güçlerin üzerinde en fazla dalaştıkları alanlardan biri olmuştur.

20. yüzyılda, yoğun ulusal bağımsızlık savaşları sonucu bölgede çok sayıda ulusal devlet ortaya çıkmış, bunlar burjuva önderlikleri sonucu emperyalizmin çeperleri içinde kalarak veya süreç içinde emperyalizmin ağına düşürülerek emperyalizme her yönüyle bağımlı yarı-sömürgeler haline gelmişlerdir. Bunlardan bir tanesi, istisnai bir özelliğe sahiptir. O da İsrail'dir. 1948 yılında İngiliz ve ABD Emperyalistlerinin yardımıyla kurulan bu devleti dünyanın çeşitli bölgelerine dağılmış bulunan Yahudiler'in 19. yüzyılın sonlarından itibaren Filistin topraklarına göçleri, buralara zor ve toprak satın alma yoluyla yerleşmeleri üzerinde şekillenmiştir. Birinci Dünya Savaşı sonrası İngiliz Emperyalistleri'nin hükümraniği altında kalan Filistin topraklarına İsrail Devleti kurmak amacıyla yoğun olarak yerleşen Yahudiler, buradaki Filistinliler'i ve Araplar'ı İngiliz idaresinin desteğinde baskı ve katliamlarla zoraki göçe zorlamışlar, büyük bölümünü göç ettirmişlerdir. İkinci Dünya Savaşı öncesi İsrail Devleti'ni kurmak için Arap ve Filistinliler'e ardı arkası kesilmeyen saldırılar düzenleyen styonistler, İsrail Devleti'nin kurulmasından sonra da bu saldırıları sürekli sürdürmüşlerdir. Bundan dolayı Orta-Doğu Halkları'yla, özellikle de Filistin Ulusu'yla styonist İsrail Devleti arasındaki çelişki sürekli keskinlik arzemiştir. Bu çelişkilerden dolayı İkinci Dünya Savaşı'ndan bu yana dört defa (1948-49, 1957, 1967 ve 1973 yıllarında) Arap-İsrail savaşı patlak vermiştir.

Emperyalistler, styonistlere Filistin topraklarına yerleşme bir devlet kurdururken, Filistin ve Kürt Ulusları'nın kendi toprakları üzerinde kendi kaderlerini tayin

etmelerini, yani bağımsız devlet kurmalarını bölge gericiliğiyle elele, zor yoluyla engellemişlerdir. On yıllardır baskı ve katliamlarla engellenmeye çalışılan Kürt ve Filistin Ulusları'nın ulusal bağımsızlık mücadeleleri yıllardır emperyalizme ve gericiliğe karşı bölgede yürütülen mücadelelerin en güçlü halkaları olmuşlardır.

Her toplumsal hareket gibi Filistin mücadelesinin de başarı ve başarısızlıkları, bir dizi diğer etmenlerin yanısıra önemli ölçüde harekete önderlik eden siyasi yapılanmanın niteliğine bağlı olmuştur. Bilindiği gibi çok karmaşık yapıya sahip olan Filistin Kurtuluş Örgütü (FKÖ) Filistin mücadelesine tartışmasız damgasını vurmakta, ona önderlik etmektedir. FKÖ, farklı siyasi çizgilere sahip, çok sayıda örgütün birliğinden oluşan, bir cephe örgütüdür. Çok çeşitli siyasi örgütlerden oluşmasına rağmen, her yönüyle ona damgasını vuran, Yaser Arafat'ın önderlik ettiği El-Fetih'tir. El-Fetih'i Filistin burjuvazisinin geniş yelpazeli bir siyasi örgütüdür. El-Fetih içinde radikal küçük burjuvaziden, uzlaşmacı ve hatta gerici burjuvaziye kadar geniş kesimler yer almakta, onu şekillendirmektedirler. El-Fetih'in kurucusu ve önderi ve aynı zamanda FKÖ'nün son 20 yıllık mücadelesine damgasını vuran Yaser Arafat karizmatik özellikleri olan, Filistin hareketiyle önemli ölçüde bütünleşmiş bir önderdir. FKÖ içinde ayrıca, Gazze'deki mücadelede önemli rol oynayan anti-emperyalist, radikal islami akımlar, Suriye ve Sovyetler Birliği ile iyi ilişkiler içinde bulunan Havetme'nin demokratik cephesi, Habbaşın halk cephesi ve sosyal-emperyalistlerin güdümündeki FKP'de yer almaktadırlar, yönetimde temsil edilmektedirler.

1982'de Suriye gericiliğinin FKÖ'nün bağımsızlığına yönelik saldırılarını yoğunlaştırması sonucu, FKÖ içinde meydana gelen bölünme, 4 yıllık bir bunalım ve iç mücadele sürecinden sonra Mayıs 1987'de Cezayir'de yapılan

Filistin Ulusal Konsey toplantısında Ürdün ve Suriye gericiliğine karşı FKÖ'nün bağımsızlığı onaylanarak, birliği tekrar sağlandı. Filistinlilerin sürgündeki parlamento işlevini gören Ulusal Konsey toplantısı pratik olarak, Suriye'nin FKÖ'yü bölme girişimi, Ürdün'ün de kendi gerici çizgisine çekme çabalarını mahkum etti.

1960'lı yılların ortalarından itibaren El-Fetih ve diğer Filistinli örgütler yoğun olarak yürüttükleri çok çeşitli eylemlerle Filistin sorununu dünya kamuoyunun gündemine getirdiler. Eziler halkların emperyalizme ağır darbeler vurduğu ve dünya çapında devrimci durumun yükseldiği o dönemde, bu elverişli objektif koşulların ve Mao Zedung önderliğindeki Çin Halk Cumhuriyeti'nin çok yönlü desteğinin olumlu etkileri ile, devrimci bir yönelimde bulunan Filistin Kurtuluş Örgütü, 1974 sonunda Arap Zirvesi ve Birleşmiş Milletler tarafından Filistin halkının temsilcisi olarak kabul edilmesinden sonra, adım adım sağa kayd. Giderek, diplomasi alanındaki mücadeleyi her şey gören bir anlayışa sahip oldu. Bu anlayış, Filistin mücadelesine çok ağır zararlar verdi. Ve hala da vermektedir. FKÖ'nün burjuva yapı ve çizgisinden kaynaklanan ve Filistin mücadelesini sekteye uğratan bu olumsuzluğa rağmen, o hiç bir emperyalist gücün ve bölgedeki gerici devletin uzantısı, uşağı haline gelmedi. İçinden geçilen tarihsel dönemde dünya ve bölge koşullarının oldukça olumsuz ve zorluklarla dolu ve bir burjuva hareketinin bu koşullarda uzun süre bağımsızlığını sürdürme olanağının çok sınırlı olmasına rağmen FKÖ'nün bağımsızlığını koruması, onun olumlu yönüdür. Bağımsız Filistin mücadelesi emperyalizme karşı mücadelede devrimci bir rol oynamakta, emperyalist sisteme ve bölge gericiliğine darbe vermektedir.

Filistin halkının düşmanları sadece İsrail ve Batılı emperyalistler değildir. Filistin devriminin özelliklerinden biri de, belki de en önemlisi de farklı düş-

manlarla bir çok cephe de savaşmak zorunda olmasındır. Ekim Devrimi sırasında emperyalistlerin Sovyetler'e abluka ve müdahalesi örneği dışında hiç bir devrimci hareket bu kadar çok ve farklı düşmanla farklı cephelerde savaşmak zorunda kalmamıştır. Filistin halkının baş düşmanları İsrail ve ABD'dir. Bunlar görünürdeki ve açık düşmanlardır. Bir de "dost" görünen gizli düşmanları vardır. Onlar da Sovyetler Birliği'nin güdümündeki güçler ve Arap gerici iktidarlarıdır. Camp-David'de İsrail işgalcileriyle ABD emperyalistlerinin istediği temelde anlaşan Mısır yönetimi, Filistin mücadelesini arkadan hançerlemiştir. Kendi gerici saltanatı tehlikeye gireceği endişesiyle Ürdün Kralı Hüseyin'de Filistin devriminden korkmaktadır. 1970'de 25.000 Filistin'liyi katlettiren Kral Hüseyin, Ürdün nüfusunun % 60'ını oluşturan Filistin'lilere ikinci sınıf insan muamelesi yapmaktadır. O da, Mısır'ın izinden giderek, İsrail'le gizlice görüşmeler yapmakta, Filistin Kurtuluş Örgütünü tasfiye etmeye çalışmaktadır. Sovyet sosyal-emperyalizminin güdümündeki Suriye devleti Filistin mücadelesini kendi hegemonya ve yayılma amacının bir aracı olarak görmekte, bundan dolayı da FKÖ'yü kendi denetimine alma isteğinden hiç bir zaman vazgeçmemektedir. Tel-Zaatar'da binlerce Filistin'liyi katleden Suriye ordularının görevini 1986 yılında Suriye destekli Şii-Emel örgütü yerine getirmiş. Lübnan'da binlerce Filistinli'yi katletmişlerdir. Bölgedeki gerici Arap devletleri de özgür ve bağımsız Filistin mücadelesinin devrimci-demokratik muhtevasından kendi ülkelerindeki ezilenlerin mücadelesine ışık tutacağı endişesiyle korkmakta, bu muhtevayı yok etmek için hareketi kendi güdümlerine almaya çalışmaktadırlar.

Filistin Devrimi ve "Uluslararası Konferans"

"Şiddetin dalgaları bizi kendi

kontrolüne çekmeden, ne kurtarabilirsek, onu kurtarmak zorundayız.", Ürdün Kralı Hüseyin'in bazı Batı Avrupa ülkelerinin başkentlerine düzenlediği turdan önce söylediği bu sözler bir panik havasını ve telaşı yansıtıyordu. Filistin mücadelesinin tabandan yaptığı baskının yarattığı baskı ve panik sadece Kral Hüseyin'i değil, ABD, İsrail ve Mısır yönetimlerini de sarmıştı. Bu panik havası yoğun bir diplomasi trafiğine yol açtı. Mısır ve Ürdün yönetimleri bir yandan önceden beri İsrail'le sürdürdükleri gizli görüşmeleri sıklaştırırken, diğer yandan ABD ve Batı Avrupa başkentlerine tura çıktılar. ABD bölgedeki etkinliğini zayıflatıcı gelişmeleri frenlemek için özel temsilci Habib ve Dışişleri Bakan Yardımcısı Murpy'den sonra Dışişleri Bakanı Schultz'u da Orta Doğu seferine gönderdi.

FKÖ'de dahil Orta-Doğu'daki gelişmelerle dolaylı ve dolaysız ilişkide bulunan güçlerin önemli bir bölümü, Filistin sorununun çözümünün yolu olarak "uluslararası Konferans" önermektedirler. Sovyetler Birliği'nin 1970'li yılların başında önerdiği bu çözüm yolunu, farklı içerik ve birleşimlerle Birleşmiş Milletler, Ortak Pazar ülkeleri, Bağlantısızlar Konferansı, Çin ve Arap ülkeleri de benimsemektedirler. ABD ve İsrail'deki hükümet ortağı Siyonist İşçi Partisi'de uluslararası konferansa evet derken, İsrail Koalisyon Hükümetinin diğer ortağı Başbakan Şamir önderliğindeki Likud bloku ve fanatik siyonistler, uluslararası bir konferansa karşı çıkmak-

tadırlar.

ABD, uluslararası bir konferansa gitmeden, Camp-David ruhunu yeniden canlandırmaya, İsrail, Mısır ve Ürdün arasında bir anlaşma sağlamaya çalışıyor. Bu şekilde bir taşla birkaç kuş vurmaya amaçlayan ABD, Filistin mücadelesini kontrol altına almak, FKÖ'yü devre dışı bırakmak ve Sovyetler Birliği'nin bölgedeki etkinliğinin genişlemesini engellemek istiyor. ABD'nin BM'deki temsilcisi Herbert Okun, işgal altındaki Filistinlilerin Birleşmiş Milletler Barış Gücü Askerleri'nin güvencesi altına alınması ve Birleşmiş Milletler gözetiminde Arap-İsrail görüşmelerinin başlatılması önerisini veto gereksinimini açıklarken, ABD'nin bu planını şu cümlelerle dile getiriyordu: "Bölgedeki ayaklanmanın başından beri ABD tarafları arasında Birleşmiş Milletler kararları temelinde bir çözüm bulma çabalarını sürdürüyor. Bundan dolayı, başka diplomatik kanalların devreye sokulması, tartışmasının bir anlamı yoktur." Nitekim daha sonra basına yansıyan Dışişleri Bakanı Schultz'un altı maddelik anlaşma önerisi, ABD'nin nasıl bir çözüm planı peşinde koştuğunu netleştiriyordu. FKÖ tarafından, "Yaşayan bir dava için ölü fikirler" olarak değerlendirilen ABD önerisine göre; altı aylık bir geçiş döneminden sonra, işgal bölgelerindeki İsrail askerlerinin yerine Birleşmiş Milletler Barış Gücü veya Ürdün askerleri yerleştirilecek. Filistinliler, askeri görevler dışındaki sorunlarla uğraşacak, kendi temsilcilerini seçecekler, ve sonuçta, Filistinlilerin Ürdün Heyeti içinde temsil edileceği, Birleşmiş Milletler gözetiminde Arap-İsrail görüşmeleri başlayacak. Ürdün tarafından işgal altındaki toprakların boşaltılmasını öngörmediği, Şamir tarafından da "toprak karşılığı barış mümkün değildir" gerekçeleriyle bu öneri şimdilik kabul görmezken, bölgedeki durumu patlamaya hazır bir volkana benzeten Mısır Devlet Başkanı Mübarek, yangını söndürmekle sınırlı dar çerçeveli bir

öneri sunmaktadır. Buna göre; her iki tarafta altı aylık bir süre için çatışmaları durduracak. Bu süre içinde işgal bölgelerine yeni yerleşim yerleri inşaa edilemeyecek. Ve Filistinlilerin güvenliği uluslararası tedbirlerle korunacak.

ABD'nin insiyatifinde İsrail, Ürdün ve Mısır arasında bir anlaşma henüz sağlanmamış olmasına rağmen, ABD rağmen, ABD güdümündeki bu üç devletin önümüzdeki dönemde bir uzlaşmaya varmaları, anlaşmaları büyük olasılıktır. Çünkü tümü de yükselen Filistin mücadelesinden korkuya kapılmakta, mücadelenin daha ileri boyutlara sıçraması halinde bölgedeki tüm iktidarların sarsıcı etkilere yol açacağından endişelenmektedirler. Ayrıca bazıları bağımsız bir Filistin Devleti'nden yana gözüke de gerçekte tümü de yanı başlarında bağımsız bir Filistin Devleti kurulmasına karşıdır. Bunun yerine Ürdün Kontrolünde işbirlikçi Filistinlilerin önderliğinde, Filistinliler'e otonomi vererek, onları kontrol altında tutmayı amaçlıyorlar.

ABD'nin kendi kontrolündeki güçler arasında bir anlaşma sağlayıp, daha sonra bunu uluslararası bir konferansa sunma planının tutmayacağı daha şimdiden belli. Her ne kadar ABD yetkililerinin Sovyetler Birliği'nin Schultz planına yeşil ışık yakması da, sarı ışık yakacağını söyleseler de, Sovyetler Birliği ve Suriye önemli bir başka karşılık görmeden böyle bir gelişmeye göz yummaları veya seyirci kalmaları beklenemez. Sovyetler Birliği iki süper güçten biri veya güvenlik konseyinin beş daimi üyesinden biri olarak, Suriye'de soruna taraf bir ülke olarak müdahale edeceklerdir. "Çözüm" kendi çıkarları doğrultusunda şekillendirmeye çalışacaklardır.

Nisan 1987'de Cezayir'de toplanan Filistin Ulusal Konseyi'nden birliğini sağlayarak çıkan FKÖ, işgal bölgelerindeki Filistin Halkı'nın işgalci güçlere karşı haftalardır aralıksız sürdürdüğü mücadelesiyle, son yıllarda ard arda uğradığı bozgunlardan

sonra kaybettiği morali yeniden kazandı ve sarsılan prestijini tekrar düzeltti. Filistin burjuvazisinin geniş yelpazesi örgütü olan FKÖ yapısı ve çizgisi gereği Filistin Halkı'nın mücadelesini esas alacağı ve diplomatik mücadeleyi, halkın mücadelesinin kazanımlarının geliştirilmesinin ve pekiştirilmesinin bir alanı olarak kullanacağı yerde, diplomatik mücadeleyi esas almakta, halkın mücadelesini bu alanda bir "tehdit" silahı olarak kullanmaktadır. Bundan dolayı görevinin merkezine bağımsız ve özgür Filistin için silahlı halk mücadelesi yerine, uluslararası konferansı koymaktadır. Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'nin beş daimi üyesiyle birlikte taraf güçler olarak Mısır, İsrail, Ürdün, Lübnan, Suriye ve FKÖ'nün katılacağı uluslararası bir konferansı çözüm yolu olarak görmektedir. Bütün diğer mücadelelere İsrail'i böyle bir çözüm yolunda zorlamanın aracı olarak kullanmaktadır. Filistin Halkı gerçek anlamda bir devrimci önderlikten yoksun olduğu için bugün FKÖ, Filistin Halkı'nı yönlendirmekte ve ona önderlik etmektedir. Halkın mücadelesi zaman zaman FKÖ'yü aşmasına rağmen, bu mücadeleyi sürekli kılacak ve halkın gerçek hedeflerine doğru yönlendirecek proletaryanın bilimsel dünya görüşüyle donanmış bir önderlikten yoksun oluşundan dolayı FKÖ harekete tekrar egemen olabilmekte, onu kendi sınırları içine çekebilmektedir.

Bugün Filistin Halkı'nın alternatifsiz siyasal yönlendiricisi olan FKÖ'nün onaylamadığı bir çözümün veya katılmadığı bir toplantının başarı şansı yoktur. ABD'nin Filistin'de bir Akino yaratma şansı da yoktur. ABD tarafından Ürdün ve Mısır aracılığıyla FKÖ'ye karşı örgütlendirilmeye çalışılan işbirlikçi kesimin Filistin Halkı üzerinde hiçbir etkisi yoktur ve bunlar Filistin Halkı'nı da temsil edebilecek güce sahip değildirler.

Bağımsız ve özgür Filistin Devleti, bütün engellere ve zorluklara rağmen kurulacaktır. Filistin Halkı bu amacına ulaş-

makta kararlıdır. Bölgedeki çatışma ve alt-üst oluşlar Filistin Devrimi'yle sona ermeyecek, emperyalizmin ve gericiliğin bölgedeki hakimiyeti yıkıncaya kadar yani bölge halklarının gerçek anlamda kardeşliği sağlanıncaya kadar Orta-Doğu her zaman yeni yeni kargaşalara, çatışmalara, alt üst oluşlara gebe olacaktır.

Türkiye Halkı'nın, Filistin Devrimi'ne Desteği ve Dayanışması Baskı ve Terörle Engellenerek, Filistin Dostu Olunamaz!

Türk Devleti'nin sözcüleri Batı-Şeria ve Gazze'deki İsrail baskılarını kınadıklarını, Filistinlilerin kendi kaderlerini tayin hakkı mücadelesini desteklediklerini açıkladılar. Filistin sorununa ilişkin Birleşmiş Milletler kararlarının uygulanması taleplerini tekrarladılar.

FKÖ'yü tanıyan ve İsrail'e diplomatik ilişkilerini sürdüren Türk Devleti'nin bölgeye yönelik politikası ABD Emperyalistleri'nin ve Türk Hakim Sınıfları'nın çıkarları temelinde şekillendiği için kendi içinde açmazları barındırmaktadır. İsrail ile Arap ülkeleri arasındaki çelişki, Batılı Emperyalistler'in olduğu gibi Türk Devleti'nin de bir açmazdır. Çünkü Ürdün,

Mısır, Suidi Arabistan gibi Amerikancı iktidarların egemen olduğu ülkelerle, siyonist İsrail arasındaki çelişkide açık taraf olmak zordur. Bir defa Türk Devleti siyonist İsrail Devleti'nin varlığından, her ikisinde "terörist" ocakları olarak gördüğü devrimci-demokratik örgütlere saldırılarından yanadır. Türk Hakim Sınıfları akıl hocalarından Coşkun Kırca, siyonist İsrail'in Arap yayılcılığına karşı denge unsuru olduğunu belirterek, Türk resmi politikasını, gayri resmi bir biçimde açıklamıştır. ABD Emperyalistleri'nin bölgedeki çıkarlarının en militan savunucusu İsrail'in bölge halklarına yönelik saldırısıyla, Türk Devleti'nin Irak'a yönelik sınır operasyonları benzerlik taşımaktadır.

Dünya ve Türkiye demokratik kamuoyunun baskısıyla Filistinliler'in çektikleri acılar karşısında timsah gözyaşları döken Türk Hakim Sınıfları Türkiye Halkı'nın Filistin mücadelesiyle her türlü dayanışmasını baskı ve terörle engellemeye çalışmaktadırlar. Orta-Doğu Halkları'na yönelik saldırı ve katliamlar için ABD Emperyalizmine bütün olanaklarını sunan ve aynı amaçla bir çok yükümlülükler yüklenen Türk Devleti Filistin ve Ortadoğu Halkları'nın dostu değildir.

ranzaya yaşıyorum. Gecenin ilerlemiş bir saatinde, böyle oturup yağmuru dinlemek, biraz hüzün katıyor duygulara. Birden aklıma düşüyor; şimdi sokakta olanlar var mı? İslananlar! Ya da bir saçak altına sığınanlar?.. Dışardayken, ne zaman yağmura tutulup islansam, (bunun olmadığı yağmurlu bir gün yoktu galiba) hep sobası yanan bir odaya girivermek isterdim. Çaydanlıksız bir soba da düşünmezdim hani. Bir güzel kurulanmak ve pencere kenarına çekmek masayı... Sigaram, çayım ve hafiften bir müzik... Ve dışarda yağmurun sesi. Arada bir kapatıp gözlerimi, sevgiliyi düşürmek akla. Kaç kez yapabildim bunu? Belki de hiç. Anımsamıyorum.

Ranzamdayım. Açık camdan giren rüzgar saçlarımı dağıtıyor. Ranza demirine dayıyorum başımı. Yağmurun sesi ıslak ve gür. Omuzbaşımızdan, önümüzden kayıp gidenler düşüyor aklıma. Bir yerlerde, başını ranza demirine yaslıyor, eskiden yağmur altında çıplak yıkanan biri. Göğsümde bir şeyler kabarıyor boğazıma doğru...

Dışarıda yağmur yağıyor. Köylülerin başlarını göğe kaldırıp ışıltılı gözlerle "rahmettir" deyişleri geliyor aklıma. Rahmettir... Birazdan, toprak kokusu getirecek rüzgar dışarıdan.

INF ANLAŞMASI VE SONUÇLARI

SBKP" Genel Sekreteri Mihail Gorbacov'la ABD Başkanı Ronald Reagan, 8 Aralık günü bütün dünyada ilgiyle izlenen görkemli bir törenle INF Anlaşması'nı imzaladılar. Yüksek Sovyetler ve ABD Kongresi'nde onaylandıktan sonra yürürlüğe girecek olan INF Anlaşması'na göre, ABD B. Avrupa'da konumlandığı 500 ile 5000 km arasındaki kısa-orta ve orta menzilli nükleer başlıklı füzeleri, 3 yıl içinde sökerek imha edecek. Bu kapsamda, ABD'nin 420 nükleer başlıklı çeşitli tiplerdeki füzeleri, Sovyetler Birliği'nin de 156 nükleer başlıklı SS-20 füzeleri girmektedir. Anlaşmanın gereklerinin yerine getirilip getirilmediği hususunda, her iki tarafın da birbirini kontrol edebilmeleri anlaşma metninde detaylı olarak yer almaktadır.

Her iki ülkenin geniş yönetici ve uzman kadrolarının da katıldığı, Reagan ile Gorbacov arasındaki Washington zirvesinde, bölgesel sorunlarda yakınlaşma sağlanamazken, stratejik silahların % 50 azaltılması, kimyasal silahların yasaklanması ve konvansiyonel silahların dengelenmesi konularında görüşmelerin sürdürülmesi hususunda mutabakat sağlandı.

INF Anlaşması "umut verici", "tarihsel bir olay" şeklindeki değerlendirmelerle her iki blok ülkelerinin devlet ve hükümet başkanları tarafından memnurlukla karşılandı. "Dönüm noktası", "silahlanma vidasının geriye döndürülmesi", "silahsızlanmaya doğru" şeklindeki yorum ve değerlendirmelerle burjuva basın ve kitle iletişim araçları bütün dünyada yaygın bir iyimserlik havası estirdi. İki en büyük emperyalist devlet arasında varılan anlaşma, "bütün dünyada memnurlukla karşılandı" şeklindeki burjuva ve modern revizyonist basının aksine, halklar ve ezilenler olaya karmaşık duygularla yaklaştı. Çünkü; 80'li yıllarda başta B. Avrupa'da olmak üzere, bütün dünyada yükselen barış mücadelelerinin, ezile halkların ulu-

sal ve sosyal kurtuluş mücadelelerinin ve iki en büyük emperyalist gücün son yıllarda giderek artan kendi sorunlarının etkisiyle de olsa, nükleer silahların % 8'ini oluşturan bölümünün imhası anlaşması dünya hegemonyası için mücadele eden iki savaş kıskırtıcısı açısından geri bir adıma zorlanmaları anlamına gelmesine rağmen; uzayı da içine alan silahlanma yarışının bütün hızıyla sürdüğü, emperyalistler ve sosyal-emperyalistler tarafından dünyanın dört bir yanında yerel ve bölgesel savaşların körüklendiği veya sürdürüldüğü, ezilen halkların haklı mücadelelerinin vahşi terörle bastırılmaya çalışıldığı günümüz dünyasının gerçek görüntüsünü (modern revizyonistlerin iddia ettikleri gibi) değil "değiştirme", gölge bile edememektedir.

INF Anlaşması'nın sonuçlarını değerlendirmeye geçmeden önce, ABD ve "SB"ni böyle bir anlaşmaya iten nedenlere bakmak gerekir. Çünkü Batılı burjuva çevreler ve modern revizyonistler gerçek nedenleri gizleyerek, devlet yöneticilerinin, hatta başkanlarının "barış" istek ve arzularının pratik bir ürünü olarak göstermektedirler. Bu iddiaların aksine, iki en büyük emperyalist gücü böyle bir anlaşmaya zorlayan çok çeşitli iç ve dış nedenler bulunmaktadır. Marx'ın dediği gibi; "İnsanlar kendi tarihlerini kendileri yaparlar. Ama bunu sırf kendi keyiflerine göre yapmazlar. Kendileri tarafından seçilen durumda değil de tamamen geçmişten gelen, geçmişin belirlediği koşullar altında yaparlar bunu!" Bu marksist bakış açısı temelinde soruna yaklaşıldığında, ABD ve "SB"ni böyle bir anlaşma yapmaya zorunlu kılan nedenler görülebilir. Biz bu yazımızda, bunlardan en önemli gördüğümüz bazıların sıralamaya çalışacağız.

"Sovyetler Birliği"nde giderek artan bir şekilde kendisini gösteren ekonomik, toplumsal sorunları çözmek amacıyla Gorbacov önderliğinde, "Sovyetler Birliği" egemen güçleri tarafından gündeme getirilen ve son iki yıldır bütün dün-

yada tantanalı bir biçimde propaganda edilen, "glasnost" (açıklık), "pres-troyka" (ekonominin ve toplumun yeniden yapılanması), "uskroniye" (sosyo-ekonomik gelişmenin hızlandırılması) yani, hayatın her alanında reformlara gidilmesi politikasının dış politikada getirdiği değişiklikler, INF Anlaşması'nı "Sovyetler Birliği" açısından mümkün kılmıştır. Dünya emperyalist sisteminin önemli bir parçasını oluşturan ve giderek diğer emperyalist güçlerle ekonomik ilişkileri sıkılaştıran COMECON ülkeleri, uzun bir süredir ekonomik krizden girip çıktılar. Uzun bir ekonomik durgunluk dönemini 70'li yılların sonlarından itibaren, gerileme izlemiştir. "Sovyetler Birliği" ekonomik büyüme ve teknolojik gelişme açısından 1917 Ekim Devrimi sonrası sosyalist inşa sürecinde, özellikle de "büyük anayurt savunması" öncesi ve sonrasında elde ettiği her alanda ekonomik büyüme ve teknolojik gelişme hızlarına, 1956 Krusçev modern revizyonistlerinin iktidarı gaspmelerinden sonraki süreçte bu hızlara ulaşma bir yana, sosyalist inşa sürecinde Batılı en gelişmiş emperyalist ülkelere ulaşma ve hatta onları bir çok alanda geçme konumunu kayıbederek, onların gerisine düşülmüştür. Bugünkü "Sovyet" yöneticileri, gerçek nedenlerini çarpıtarak da olsa, "Sovyetler Birliği"nin her alandaki sorunlarının önemli bir bölümünü itiraf etmektedirler. Gorbacov, ekonomik durgunluktan, birçok sektörde üretimin gerilmesinden, işçilerin çevresizliğinden, yöneticilerin bürokratlığından, çıkar peşinde olmalarından v.b. ekonomik, toplumsal sorunlardan sık sık bahsetmektedir. Bugün "Sovyetler Birliği"nin COMELOW dışındaki ülkelere yaptığı ihracatın % 80'ini doğal gaz ve petrol ürünlerinin oluşturması, onun gerçek durumunun bir başka göstergesidir. Sosyal Emperyalistlerin dünya hegemonyası mücadelesini önemli derecede sekete uğratan bu ekonomik duruma aşmak,

ekonomik ve teknolojik gelişmeye yeni bir ivme kazandırmak için toplumu ve ekonomiyi "yeni" bir yönelime sokmaya çalışan Gorbaçov önderliğindeki egemen güçler, reformların hızı, biçimi, yaygınlık alanı vb. sorunlarda kendi aralarında çatışmaktadırlar.

2 . Emperyalist Paylaşım Savaşı'ndan sonra, emperyalist sistemin yeniden yapılanmasında önderlik rolü oynayan dünya emperyalizminin ve gericiliğinin jandarmalığını üstlenen ABD emperyalistleri, gelişen ulusal ve sosyal kurtuluş mücadeleleri sonucu yıpranması, özellikle Güneydoğu Asya'da ağır bir yenilgiye uğraması, 1970'li yılların başlarında kabul edilen "detant" politikasının ardından geri çekilmesini takip eden dönemde, Rus sosyal emperyalistleri yaygın ve hızlı bir yayılma politikası izlediler. ABD emperyalistlerinin gerilediği her alana, ekonomik ve askeri yollardan girmeye; Asya'da, Afrika'da, Latin Amerika'da etkinlik alanları yaratmaya çalıştı. Bu amaçla Afganistan'ı işgal etti ve bu işgali 8 yıldır sürdürmektedir. Kendi güdümüne çektiği Vietnam'lı revizyonistlere Kamboçya'yı işgal ettirdi. İşgalciler, Kamboçya halkının meşru hükümeti olan Pol Pot Yönetimi'ni devirerek, kendi güdümlerindeki kukla bir yönetim oluşturdular. Rus sosyal emperyalistleri Afganistan'da uşakları Vietnam ise Kamboçya'da yıllardır içinden kurtulamadıkları bir bataklıkta çırpınıp durmaktadırlar. Afganistan'da ve Kamboçya'da yıllardır terör ve katliamlar aracılığıyla sürdürülen askeri işgaller, Rus sosyal emperyalistlerinin "enternasyonel yardım" maskesi ardına gizlediği gerçek yüzünü bütün çıplaklığıyla bugün

daha iyi sergilemektedir. Yalçın Küçük tayfası gibi kontrolsüz revizyonistler dışında, bugün hiçbir modern revizyonist parti, Afganistan ve Kamboçya işgallerini açıktan savunmamaktadır.

Rus sosyal emperyalistlerinin uluslararası alanda sorunları Afganistan ve Kamboçya ile sınırlı değildir. Yanbaşında, kendine bağımlı kıldığı Doğu-Avrupa ülkelerinde birbiri ardına patlak veren kitle hareketleri ve gösterileri bu ülkelerdeki yönetimleri yıpratıyor. Polonya'da olduğu gibi, askeri yönetimleri işbaşına getirebilecek boyutlara ulaşması, Rus sosyal emperyalistlerinin bu ülkelerin gerçek durumları konusundaki yalanlarını açığa çıkararak, haksız yere sürdürmeye çalıştıkları prestijlerini zayıflatmaktadır. Son aylarda Romanya'da gelişen kitle hareketleri, blok içindeki yeni bir çıbanbaşdır. Yine bu dönemde Angola, Mozambik, Etyopya ve daha birçok ülkede askeri ve siyasi olarak belirli güç kazanmasına rağmen, bu etkinliğini ekonomik tedbirlerle pekiştirmeye gücü yetmediği için buralarda etkinliği pek sağlam gözükmemektedir.

Rus sosyal emperyalistleri 70'li yılların başlarından itibaren, dünya çapında sürdürdükleri yaygın ve hızlı yayılmacılıklarını, 1980 başlarında en üst düzeye çıkardılar. Bu aç gözlü yayılmacılığın bir gereği olarak ekonomilerini hızla askerileştirdiler. Yılda 300 milyar dolarlık askeri harcama, "Sovyet" ekonomisinin kaldıramayacağı bir yüküktü. Ayrıca bilim ve teknik alanlardaki en yetkin elemanların çok büyük bir bölümünün askeri amaçlı sektörlere kaydırılması da, "Sovyetler" in sivil sektörlerde teknolojik alanda önemli ölçüde gerilemesinin en

önemli nedenlerinden biri oldu. Bu dönem sosyal emperyalistlerin siyasi ve askeri olarak belli alanlarda kısmi başarılar sağlaması, gerek ekonominin uzun bir durgunluk evresinden sonra gerilmeye başlaması, gerek dünya çapında bu dönem yaygın olarak teşhir olması, gerekse içinden çıkamadığı bir dizi problemlerle yüzyüze gelmesi pahasına elde edildi. Yani faturası pahalı oldu.

Bütün bu ve benzeri sorunları sosyal emperyalistlere bir güç biriktirme, nefes alma dönemini dayatıyor. Konunun başında belirttiğimiz gibi, her alanda reformlara gidilmesi politikası, bu nefes alma döneminin politikası olarak gündeme getirilmekte ve mevcut sorunlar, bu politika temelinde çözümlenmeye çalışılmaktadır.

Uzun yıllardır emperyalist ekonominin motor gücü rolünü oynayan ABD, bugün açık bir biçimde, emperyalist ekonominin tehlikeli bir ögesi, başbelası durumundadır. ABD emperyalizmi uzun bir süredir ekonomik durgunluğunun çeperleri içinde sıkışıp kalmıştır. Dünya ekonomisiyle birlikte 2. Dünya Savaşı sonrasında, en derin krizini yaşadığı 1973-74 bunalımından beri bir türlü belini doğrultamamakta, çeşitli parasal oyunlarla krizi aşma çabaları, her defasında bir öncekinden daha derinlemesine bir krize girmesine yol açmaktadır. 73-74 krizini, daha ağır biçimde 80 krizi izlemiş ve bugün de 80 krizinden daha ağır olacağı şüphe götürmeyen bir krizin eşğine girmiş bulunmaktadır.

A BD'nin dünya ticaret hacmindeki payının sürekli düşmesi, imalat sanayiindeki gerileme sonucu bu alanda B.Almanya ve Japonya karşısında yenik düşmesi, 1984'te 107 milyar dolar olan dış ticaret açığının, 1985'te 135 milyar, 1986'da 152 milyar dolara yükselmesi, 1986 bütçesinin 170 milyar dolarlık açlıkla kapanması, doların dünya piyasasında hızla değer kaybetmesi, her yıl bütçeden 300 milyar dolar ayrılan askeri harcamalarda zorunlu kısıntılara gitmesi, ABD ekonomisinin içinde bulunduğu krizin net göstergebeleridir. B.Almanya ve Japonya ile rekabette güçlük çeken ABD, tarihsel üstünlüğünden de yararlanarak, rakiplerini frenlemeye çalışmaktadır. ABD Maliye Bakanlığı'nın bütçe ve dış ticaret açığını kapatmaya çalışacağını açıklaması ve bunun bir aracı olarak da, doların değerinin dalgalanmaya bırakılması ve ardından doların tepetaklak düşüşü, (özellikle-mark ve yen karşısında) dünya para borsasını alt-üst etti. 1980 krizinden sonra uygulanan yüksek faiz politikasının da etkisiyle, gerçek değerlerinin çok üstünde bir değer artış grafiği çizen hisse senetleri, bir-

den 1929 bunalımını andırır bir şekilde tepetakla düşüşe geçtiler. Bir günde % 25'den fazla bir değer kaybına uğradılar. Günde 200 milyar doların döndüğü borsalarda tam bir panik yaşandı. Borsalarda yaşanan panik, ekonominin bütün sektörlerinde aynı şekilde etkisini göstermesine rağmen, güven duygularını, köklü bir şekilde sarstığı gibi, emperyalist ekonominin kontrol mekanizmalarının iyice işlemez hale geldiğinin de bir göstergesi oldu.

Dünya ekonomisini de derinden etkileyen, ABD ekonomisinin mevcut krizden kısa sürede sıyrılacağına kimse beklememektedir. ABD yönetimi her yıl 300 milyar dolardan fazla bir ödenek ayırdıkları askeri harcamalarda dahi, bütçe harcamalarında kısıntıya giderek, bütçe açığını doların değerini düşürerek ABD dış ticaret açığını kapamaya çalışmaktadır. Bu önlemler dünya ekonomisinde zorunlu bir daralmayı beraberinde getireceği gibi, korumacı eğilimleri de geliştirecektir. Aşırı bir üretim krizi içine doğru sürüklenen dünya ekonomisinde, böyle bir gelişme sürecinde daha derin kriz başgösterecektir.

ABD emperyalistleri, 7 yıllık Reagan döneminde, amaçladıkları hedeflere ulaşamadılar. Her ne kadar sosyal emperyalistlerin yayılmasını belli ölçüde frenledilerse de ne askeri alanda, ne ekonomik alanda dünyanın rapsiz egemeni olmadılar. Askeri alanda "Sovyetler Birliği"yle arasındaki dengeyi kendi lehlerine bozma çabaları başarısızlıkla sonuçlandı. Bu amacın bir gereği olarak silahlanma da dahil askeri harcamalara ayrılan büyük miktardaki fonlar ABD ekonomisine ağır yükler getirirken, askeri teknolojiyi geliştirmek amacıyla bilim ve teknik kadrolarının önemli bir bölümünü bu alana seferber etmesi sonucu, sivil sektörlerde teknolojik yenileme hızı düştü. Bu da ABD'nin, B.Almanya ve Japonya karşısında rekabet gücünü zayıflattı.

ABD emperyalistleri bugün hâlâ dünyanın dört bir yanında ezilen halkların güçlü saldırılarına maruz kalmaktadır. Destek verdiği kukla yönetimlerin bir çoğu halk hareketleri karşısında acz içindedir. Nikaragua'da aldığı darbeyi, karşı-devrimci çeteleri cömertce destekleyerek ve bunları Nikaragua'ya karşı saldırtarak telafi etmeye çalışması, dünya halklarının derin tepkisine neden olmaktadır. Lübnan'da yediği şamardan sonra, İran'a müdahale çabasının başarısızlığa uğraması ve ardından Körfez Savaşı'na direkt müdahale anlamına gelen, savaş gemilerini bu bölgeye göndermesi ve Körfez Savaşı'nı kendi emperyalist çıkarları doğrultusunda yönlendirmede-

ki zorlukları Asya'da, Latin Amerika'da ve Afrika'da yüzyüze bulunduğu benzer sorunlar, ABD emperyalistlerinin uluslararası alandaki açmazlarıdır.

Reagan vasıtasıyla saldırgan bir çizgi izleyen ABD egemen çevrelerinin bu politikanın bir gereği olarak sürdürdükleri uzayı da içine alan eşi görülmemiş silahlanma faaliyetlerine, özellikle B.Avrupa'ya Pershig ve Cruise füzelerinin yerleştirilmesine karşı, başta B.Avrupa'da olmak üzere dünya genelinde güçlü ve kitlesel bir barış hareketi gelişti. Barış hareketleri başta iki en büyük emperyalistlerin ve sosyal emperyalistlerin "barış", "güvenlik" maskesi altında saldırgan yüzlerinin daha geniş kesimlerce görülmesinde önemli rol oynadı.

Çıkacak bir nükleer savaşta, Avrupa'nın savaşın merkezi haline geleceği düşüncesinden hareket ederek B.Avrupa'nın nükleer silahlardan temizlenmesini talep eden burjuva bakış açısına sahip egemen güçlerden küçük-burjuva güçlere kadar, çok yaygın bir potansiyelin bulunması ve bunların baskısı da Batılı emperyalistleri, yukarıda belirttiğimiz nedenler dışında INF Anlaşması'na zorlayan nedenlerden biridir.

BARIŞ EMPERYALİSTLERARASI ANLAŞMALARLA SAĞLANAMAZ

INF Anlaşması sonrası, burjuva ve modern revizyonist güçler tarafından dünya çapında bir iyimserlik havası körüklenirken, bir dizi yanlış anlayışlar da yaygınlaştırıldı. Bunlardan birincisi; savaşın nedenini silahlara bağlayan, savaş tehlikesinin azalıp artmasını, silahların azalıp artmasına mekanik olarak bağlayan yaklaşımdır. Nükleer silahların % 8 oranında azaltılması anlamına gelen INF Anlaşması'nı bu yaklaşım çerçevesinde, barışa gönelleme olarak yorumlanmakta ve bundan dolayı da selamlanmaktadır. Bu yaklaşım, iki açıdan yanlıştır. Birincisi; silahlar, savaşın nedeni değil araçlarıdır. Bugünkü emperyalist savaş tehlikesinin nedeni emperyalist sistemin kendisidir. I. ve II. Dünya Savaşları ispatlamıştır ki, emperyalist sistemin iç çelişkileri, özellikle emperyalistler arasında keskinleşen çelişki emperyalistleri bir savaşa sürüklemiştir. Ve emperyalist sistem var olduğu sürece, emperyalist savaş tehlikesi varolacaktır. Bu çelişkilerin keskinleşip, bir savaşa yol açar duruma gelmesi,

dünya ölçeğinde birçok faktöre bağlı bir sorundur. Yoksa salt silahların nicel oranlarına bağlı değildir. İkincisi; INF Anlaşması, gerçek bir silahsızlanmaya doğru bir adım değildir. Nitekim, anlaşmanın hemen ardından her iki blok anlaşma kapsamı dışındaki nükleer silahların geliştirme ve çoğaltmaya yönelmişlerdir. Özellikle ABD ve "Sovyetler" tarafından hızlı bir biçimde sürdürülen uzayın silahlandırılması faaliyetleri bile tek başına, INF Anlaşması'nın silahsızlanma yönünde fazla bir anlam ifade etmediğini göstermektedir.

ABD ile "Sovyetler Birliği" arasındaki INF Anlaşması'yla sağlanan yakınlaşma, bu yakınlaşmanın gerçek nedenleri gizlenerek bu iki emperyalist savaş kısırtıcısının barışa yöneldikleri propagandası yapılmaktadır. Özünde ne ABD, ne de "SB" dünya hakimiyeti mücadelesinden vazgeçmiş değillerdir. Her ikisi de dünya hakimiyeti, daha fazla sömürü ve talan için var güçleriyle rekabetlerini sürdürmektedirler. Bugün, her ikisi açısından da bir soluk alma dönemine ihtiyaç var. Bu soluk alma dönemi, güçlerini yeniden düzenleme dönemidir. Yani her biri açısından, dünya hakimiyeti için mücadelenin, bu mücadelede kendilerini güçlü kılmamanın bir aracıdır. Nitekim Washington'da "dostça" zirve sürerken bile, her iki güç Orta Doğu'da, Körfez'de, Afganistan'da ve dünyanın dört bir yanında dolaylı bir biçimde her alanda kıyasıya mücadelelerini sürdürmektedirler. Önümüzdeki dönem, yerel ve bölgesel düzeyde bu mücadeleler daha şiddetlenecektir. Gerek ABD, gerekse "SB" birbirlerine karşı etkinlik alanlarını içten fethetmeye, güçlerini zayıflatmaya, iç çelişkilerini körüklemeye daha fazla çaba harcayacaklardır. "SB"nin idolojik ve politik ayrılıklarına rakipleri etkinlik alanlarındaki güçlü muhalefet partilerine yakınlaşma çizgisi izlemesi, bu yönelimin bir göstergesidir.

Bugün hiçbir emperyalist gücün tek başına ekonomik, siyasi ve askeri olarak dünya hegemonyasını kuracak güçte olmaması, özellikle askeri alanda ABD ile "SB" arasındaki denge durumu, Afganistan'da, Kamboçya'da, Nikaragua'da yaşandığı gibi, ulusal kurtuluş bağımsızlık mücadelelerinin emperyalistlerin bütün dünyada doludizgin at oynatmalarına engel olması, Filipinler'de, Güney Afrika'da, Peru'da olduğu gibi bir çok ülkede güçlü muhalefetle karşı karşıya olmaları, onları sarsmakla, planlarını gerçekleştirmelerini engellemektedir. I. ve II. Dünya Savaşı tecrübeleri de göstermiştir ki, emperyalist-

lerarası anlaşmalar barışın güvencesi olamaz. Gerçek barış, sömürü ve talanla ayakta duran emperyalist sistemin ortadan kaldırılmasıyla mümkün olur. Bunu gerçekleştirmenin yolu da emperyalizme, sosyal emperyalizme ve her türlü gericiğe karşı devrimci mücadelelerin güçlendirilmesinden geçer. Uluslararası alanda yaygın ve güçlü devrimci mücadeleler ve bu mücadeleler sayesinde emperyalist sisteme vurulan darbeler, bugünkü savaş tehlikesini giderebilecek en önemli faktörlerdir. Bundan dolayı emperyalist savaş tehlikesine karşı mücadele, kilise papazlarının dualarıyla veya "Sovyet" revizyonistlerinin iddia ettikleri gibi, "Sovyetler'in" ekonomik güçlenmeleriyle değil; emperyalist, sosyal emperyalist sisteme karşı kararlı devrimci mücadelelerin yükseltilmesiyle mümkün olur.

TÜRKİYE NÜKLEER SİLAHLANMANIN İÇİNE ÇEKİLİYOR

Türk hükümeti, INF Anlaşması'nı tüm diğer hükümetler gibi olumlu bir gelişme olarak değerlendiren, Gorbaçov'un imza töreninden

bir gün sonra yaptığı konuşmada; "güney kanatta NATO bizden üstün. Burada silahsızlandırılmış koridorlar kurulmalı" şeklindeki açıklaması Türkiye kamuoyunda yeni bir tartışmayı gündeme getirdi. Her ne kadar uzun bir süredir Başbakan Özal ve Milli Savunma Bakanı "yeni nükleer sorumluluklar almayacağız" yönlü açıklamalar yapıyorsa da "Sovyetler Birliği", NATO'nun INF Anlaşması'nın ardından B. Avrupa ve NATO'nun Güneydoğu kanadına daha fazla kısa menzilli nükleer silah yerleştireceği planlarını bilmektedir. Nitekim Washington Zirvesi'nin arkasından, Brüksel'de yapılan NATO Savunma Bakanları Toplantısı'nda aynı yönde karar alınmıştır. Gorbaçov'un böyle bir gelişmeye karşı NATO'yu, özel olarak da Türk hükümetini uyarması, bir "Sovyet" yetkilisinin "böyle bir durumda Türkiye ile aramıza kara kedi girer" yönlü açıklaması, hatta Gorbaçov'un özel temsilcisinin Ankara'yı ziyareti, Türkiye'ye yeni nükleer silahların yerleştirilmesini engelleme yönündeki çabalarıdır.

NATO'nun kısa menzilli nükleer silahların B. Avrupa da Yunanistan ve Türkiye'de güçlendirilmesi yönündeki

çabalarına gerekçe olarak, Varşova Paketi'nin konvansiyonel silahlarındaki güçlülüğü gösterilmektedir. M. Ali Birand da, Türkiye'ye yeni nükleer silahlar yerleştirilmesinin gerekliliğini aynı gerekçeye, yani Türkiye'nin konvansiyonel silahlarındaki zayıflığına bağlamaktadır. Başbakan Özal'ın Gorbaçov'un sözlerinin ardından, Türkiye'nin konvansiyonel silahlarının bir dökümünü yapması ve bu alanda "Sovyetler" karşısında çok güçsüz olduğunu belirtmesi, bazı çevrelerce "devlet adamlığına yakışmayan bir açıklama" olarak eleştirilmesine rağmen, belli bir amaca yönelik olduğu açıktı. Nitekim, bu döküm yapıldıktan birkaç gün sonra, Özal "NATO ne karar verirse biz ona uyarız" şeklinde açıklamasıyla, dökümün hangi amaçla yapıldığını gösterdi.

Son gelişmeler göstermektedir ki, Türkiye ABD emperyalizminin uşakları aracılığıyla, yeni nükleer silahlanmanın içine çekilmektedir. Böyle bir gelişme, Türkiye'nin ABD'nin ileri karakolu olarak Orta Doğu halklarına yönelik bir saldırı üssü olmasının yanı sıra, "Sovyetler Birliği" ne karşı ABD'nin ileri bir nükleer üssü olma görevini de üstlenmesi anlamına gelecektir.

**Mayıs Ayı Şehitlerini
Anıyoruz!**

8 Mayıs 1973

*'Gider gider, nice koçyiğitler gider
benin de bir oğlun varsa içinde çok değildir
y mavi gök, yağız yer...
İlesin ki, hıncımız kabarmakta içimizde...'*

İbrahim Kaypakkaya

**BO Seni Unutmadık..
Her Doğan Gün
Anacağız..**